

တန်ဖိုးမြှင့်ဖြစ်စဉ် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ
လေ့လာခြင်းနှင့် ယှဉ်ပြိုင်မှု မဟာဗျူဟာ

ပင်လယ်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်း

မြိတ်နှင့်ရန်ကုန် - မြန်မာနိုင်ငံ

တန်ဖိုးမြှင့်ဖြစ်စဉ် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ
လေ့လာခြင်းနှင့် ယှဉ်ပြိုင်မှု မဟာဗျူဟာ

ပင်လယ်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်း

မြိတ်နှင့်ရန်ကုန် - မြန်မာနိုင်ငံ

မာတိကာ

Copyright © International Labour Organization 2015
First published 2015

Publications of the International Labour Office enjoy copyright under Protocol 2 of the Universal Copyright Convention. Nevertheless, short excerpts from them may be reproduced without authorization, on condition that the source is indicated. For rights of reproduction or translation, application should be made to ILO Publications (Rights and Permissions), International Labour Office, CH-1211 Geneva 22, Switzerland, or by email: pubdroit@ilo.org. The International Labour Office welcomes such applications.

Libraries, institutions and other users registered with reproduction rights organizations may make copies in accordance with the licences issued to them for this purpose. Visit www.ifrro.org to find the reproduction rights organization in your country.

ILO Cataloguing in Publication Data

Value chain analysis and competitiveness strategy: marine capture fisheries: Myeik and Yangon, Myanmar / International Labour Organization, ILO Liaison Officer for Myanmar. - Yangon: ILO, 2015

ISBN: 9789221300311; 9789221300328 (web pdf)

ILO Liaison Officer for Myanmar

value chains / fishery development / input output analysis / small scale industry / fishery worker / fishery policy / exclusive economic zone / regional level / Myanmar

12.07.1

The designations employed in ILO publications, which are in conformity with United Nations practice, and the presentation of material therein do not imply the expression of any opinion whatsoever on the part of the International Labour Office concerning the legal status of any country, area or territory or of its authorities, or concerning the delimitation of its frontiers.

The responsibility for opinions expressed in signed articles, studies and other contributions rests solely with their authors, and publication does not constitute an endorsement by the International Labour Office of the opinions expressed in them.

Reference to names of firms and commercial products and processes does not imply their endorsement by the International Labour Office, and any failure to mention a particular firm, commercial product or process is not a sign of disapproval.

ILO publications and electronic products can be obtained through major booksellers or ILO local offices in many countries, or direct from ILO Publications, International Labour Office, CH-1211 Geneva 22, Switzerland. Catalogues or lists of new publications are available on our website: www.ilo.org/publns

အကြောင်းအရာအကျဉ်းချုပ် 1

အပိုင်း ၁ - မိတ်ဆက်

က နောက်ခံသတင်းအချက်အလက် 6
ခ တန်းဖိုးမြှင့်တင်ရေး ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာလေ့လာခြင်း(VCA)၏ရည်ရွယ်ချက်များ 6
ဂ နည်းစနစ်နှင့် ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းနည်း 6

အပိုင်း ၂ - လုပ်ငန်းနယ်ပယ် ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

က ထုတ်လုပ်မှုလမ်းကြောင်းများ 10
ခ ထုတ်ကုန်ဖော်ပြချက် 12

အပိုင်း ၃ - လုပ်ငန်းနယ်ပယ်၏ သဘောသဘာဝနှင့် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံ

က တန်းဖိုးမြှင့်တင်ပုံဖော်ရေးဆွဲဖော်ထုတ်ခြင်း (Value Chain Mapping) 15
ခ အဓိကပါဝင်လုပ်ကိုင်သူများနှင့် လုပ်ငန်းဆောင်တာများ 19
ဂ လုပ်ငန်းများအချင်းချင်းဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်ခြင်း သဘောသဘာဝ 38
ဃ ဈေးနှုန်းနှင့် ကုန်ကျစရိတ်များ 41

အပိုင်း ၄ - ဈေးကွက်လမ်းကြောင်းများ

က ပြည်ပပို့ကုန်ဈေးကွက် 43
ခ ပြည်တွင်းဈေးကွက် 47

အပိုင်း ၅ - ဈေးကွက်ကို အထောက်အပံ့ပြုခြင်း

က ဘဏ္ဍာရေး ဝန်ဆောင်မှုများ 48
ခ ဘဏ္ဍာရေးနှင့်ဆိုင်သော ဝန်ဆောင်မှုများ 52

အပိုင်း ၆ - ပတ်ဝန်းကျင်ကို အထောက်အကူပြုခြင်း 57

အပိုင်း ၇ - ယှဉ်ပြိုင်မှု ဆိုင်ရာ ဦးတည်ချက်များ

က အဟန့်အတားနှင့် အခွင့်အလမ်းများ 59
ခ ဝင်ရောက်ဆောင်ရွက်ခြင်းမဟာဗျူဟာများနှင့် အဖြေရှာဆောင်ရွက်နည်းများ 64
ဂ အဆိုပြု လုပ်ငန်းစီမံချက် 71

နောက်ဆက်တွဲ

နောက်ဆက်တွဲ - (၁) မြန်မာနိုင်ငံရှိ စီးပွားရေးအရ အရေးပါသော ငါးမျိုးစိတ်များ စာရင်း 76
နောက်ဆက်တွဲ - (၂) အဓိကသတင်းအချက်အလက်ပေးသူများစာရင်း 64

ဇယားကွက် စာရင်း

- ၁ ပင်လယ်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်သည့် အဓိကနိုင်ငံများ 11
- ၂ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ငါးလုပ်ငန်းများမှထုတ်လုပ်မှု၊ ၂၀၁၂ မှ ၂၀၁၄ 11
- ၃ မြန်မာနိုင်ငံတွင်ရှိသော ရေခဲစက်ရုံများ စာရင်းချုပ် 21
- ၄ မြန်မာနိုင်ငံတွင်ကမ်းရိုးတန်းငါးဖမ်းသူ အရေအတွက်၊ ၂၀၀၈ မှ ၂၀၁၃ 22
- ၅ ကမ်းနီး၊ ကမ်းဝေး ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ အချက်အလက်များ 23
- ၆ ငါးလုပ်ငန်းအမျိုးအစားအလိုက် ငါးဖမ်းလေ့/သင်္ဘောများစာရင်းချုပ်။ ၂၀၀၉ မှ ၂၀၁၃ 26
- ၇ တနင်္သာရီဒေသတွင် ထုတ်ပေးထားသော ငါးဖမ်းကိရိယာလိုင်စင်များစာရင်းချုပ်။ ၂၀၀၉ မှ ၂၀၁၃ 27
- ၈ ကမ်းနီးငါးဖမ်းလေ့/သင်္ဘောများ ငါးဖမ်းတစ်ခေါက်အတွက်ကုန်ကျစရိတ်နှင့် ဝင်ငွေတွက်ချက်မှု။ 41
- ၉ ပါဝင်လုပ်ကိုင်သူများ၏ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ဆက်စပ်မှုအခြေအနေ 42
နယ်စပ်ကုန်သည်များအနေဖြင့် ငါးစို တစ်ကီလိုပေါ်တွင် တွက်ချက်မှု။
- ၁၀ မြန်မာမှ ပို့ကုန်တင်ပို့မှုတွင် ထိပ်ဆုံးဖြစ်သော ပင်လယ်ငါးမျိုးစိတ်တင်ပို့မှုပမာဏ 44
- ၁၁ ပင်လယ်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းမှ အဓိကပို့ကုန် တင်ပို့သည့်နိုင်ငံများ။ 45
- ၁၂ ထိုင်းနိုင်ငံတွင် နှစ်စဉ်တစ်ဦးချင်း ပင်လယ်ငါးစားသုံးမှုနှင့် လူကြိုက်များငါးမျိုးစိတ်များ 46
- ၁၃ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဘဏ်များ - ၂၀၁၄ 48
- ၁၄ ငါးလုပ်ငန်းကဏ္ဍနှင့် ချိတ်ဆက်မှုအချို့ရှိသော အသေးစားငွေရေးကြေးရေးအဖွဲ့အစည်းများ 50
- ၁၅ မြန်မာနိုင်ငံတွင်ရှိသော လုပ်ငန်းတူ ငွေစုအဖွဲ့များ နမူနာ 52
- ၁၆ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အစားအစာဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေး၊ အရည်အသွေးစံနှုန်းများ၊ 53
လုပ်ငန်းခွင်ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေးနှင့် ကျန်းမာရေးနှင့်သက်ဆိုင်သည့် ဝန်ဆောင်မှုများကို ဆောင်ရွက်ပေးရန် ရွေးချယ်ထားသည့် ဝန်ဆောင်မှုပေးသူများစာရင်း
- ၁၇ ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာန၏ သင်တန်းကျောင်းက စီစဉ်ပြုလုပ်ပေးသည့် သင်တန်းများ ၂၀၁၃ - ၂၀၁၄ 54
- ၁၈ ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနနှင့် မိတ်ဖက်ပြု အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်သည့် 54
ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး စီမံကိန်းများ/အစီအစဉ်များ
- ၁၉ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အလုပ်သမားများ၏ လစဉ်ပျမ်းမျှ လုပ်ခလစာရရှိမှု ၊ ၂၀၁၃..... 58
- ၂၀ အဟန့်အတားများနှင့် အခွင့်အလမ်းများ 59
- ၂၁ အဆိုပြု လုပ်ငန်းစီမံချက် 71

ပုံပြစာရင်း

- ၁ ရွေးချယ်ထားသောကဏ္ဍခွဲ ၇ ခု၏ ဆက်စပ် ဆွဲဆောင်မှု 7
- ၂ မြိတ်ဒေသမှ ပါဝင်သက်ဆိုင်သူများ၏ အကြံပြု ဆွေးနွေးပွဲ 9
- ၃ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ငါးလုပ်ငန်း ကဏ္ဍခွဲအလိုက် ထုတ်လုပ်မှုရာခိုင်နှုန်း၊ ၂၀၁၄ 10
- ၄ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပင်လယ်ရေထွက်ကုန်များမှ ထုတ်ကုန်ပုံစံများ 12
- ၅ ထိုင်းနိုင်ငံ လေလံဈေးကွက်အတွက် ရေခဲရိုက်ငါးစိုများ - ထိုင်း - မြန်မာနယ်စပ်..... 13
- ၆ ပြည်တွင်းဈေးကွက်ရှိ ငါးခြောက်နှင့် ပုစွန်ခြောက်များ။ 14
- ၇ ထိုင်းနိုင်ငံအတွက် ငါးစိုများ - မြန်မာနယ်စပ် ကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာ တန်ဖိုးမြှင့်ဖြစ်စဉ်ပြမြေပုံ - မြိတ် 15
- ၈ ပြည်တွင်း လက်လီ ငါးဈေးကွက် တန်ဖိုးမြှင့်ဖြစ်စဉ် 16
- ၉ ငါး ပြုပြင်ထုတ်လုပ်မှုအတွက် ပို့ကုန် တန်ဖိုးမြှင့်ဖြစ်စဉ်ပြမြေပုံ 17
- ၁၀ ပြည်တွင်းဈေးကွက်အတွက် ငါး ပြုပြင်ထုတ်လုပ်မှု တန်ဖိုးမြှင့်ဖြစ်စဉ်ပြမြေပုံ 18
- ၁၁ သမားရိုးကျ ကမ်းနီးငါးဖမ်းလေ့/သင်္ဘောများ 20
- ၁၂ ရန်ကုန်မြို့တွင်းရှိ ငါးဖမ်းပိုက် လက်ကားရောင်းချသူများ 20
- ၁၃ လက်ကား ရောင်းဝယ်ရေးနေရာရှိ ရေခဲလက်လီရောင်းချသူများ 21
- ၁၄ ကမ်းနီးငါးဖမ်းသမားများနှင့် ငါးဖမ်းကိရိယာ 22
- ၁၅ ကမ်းဝေး ငါးဖမ်းလေ့/သင်္ဘောများ 24
- ၁၆ ငါးဖမ်းသမားများ၏ ကမ်းခြေနှင့်ကမ်းဝေး အလုပ်အကိုင် 25
- ၁၇ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပင်လယ်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းတွင် အသုံးပြုလေ့ရှိသည့် ငါးဖမ်းကိရိယာအမျိုး 28
- ၁၈ ရေခဲရိုက်သည့် နည်းလမ်းအချို့ကြောင့် ငါးအရည်အသွေးကျဆင်းခြင်းနှင့် ဝင်ငွေဆုံးရှုံးမှု။ 29
- ၁၉ ငါးအမျိုးအစားရွေးချယ်ခြင်း၊ အဆင့်သတ်မှတ်ခြင်းနှင့် ဖမ်းမိထားသည့်ငါးများကို 30
ပို့ကုန် တင်ပို့သူထံ ပို့ပေးခြင်း- မြိတ်တွင်ရှိသောပြုပြင်ထုတ်လုပ်သူများ၏ ငါးချဆိပ်ကမ်းများ
- ၂၀ ဖမ်းမိသောငါးများကို ငါးကုန်ချ ဆိပ်ကမ်းမှ ဒေသတွင်းဈေးကွက်သို့ 31
သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး နည်းလမ်း- မြိတ်
- ၂၁ မြိတ်ရှိ ရေပေါ်ငါးချဆိပ်ကမ်းများ 32
- ၂၂ ဥရောပသမဂ္ဂကအသိအမှတ်ပြုသော ငါးချဆိပ်ကမ်းများတွင် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများ 33
- ၂၃ လက်ကားငါးဈေးကွက် 34
- ၂၄ ငါးစို ဈေးတန်းတွင်ရှိသော ငါးစိမ်း ဈေးသည်များ 35
- ၂၅ အသေးစား အစားအစာ ပြုပြင်ထုတ်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းများ 36
- ၂၆ ပြုပြင်ထုတ်လုပ်ပြီး ပြည်ပ တင်ပို့သောကုမ္ပဏီများ 37
- ၂၇ ငါးတစ်ကီလိုတွင် အဓိကပါဝင်လုပ်ကိုင်သူများ၏ ဘဏ္ဍာရေးဆက်စပ်မှု 42
အခြေအနေ - နယ်စပ်လုပ်ငန်းပိုင်း
- ၂၈ ကဏ္ဍခွဲအလိုက် ၂၀၁၁ ခုနှစ် ငါးလုပ်ငန်းပို့ကုန်ပမာဏ စာရင်းချုပ် 43
- ၂၉ အေးခဲခြင်း မပြုရသေးသော ရေပူစွန့် နှင့် ရေချို ပုစွန် တစ်ကီလိုဈေးနှုန်း၊ 44
(အမေရိကန်ဒေါ်လာ/ကီလို) - အခြားပို့ကုန်တင်ပို့သည့် နိုင်ငံများနှင့်မြန်မာနိုင်ငံ နှိုင်းယှဉ်ချက် ၊ ၂၀၁၃ ခုနှစ်

စကားလုံးအတိုကောက်အသုံးများ

AEC	အာဆီယံစီးပွားရေးအသိုက်အဝန်း
ASEAN	အရှေ့တောင်အာရှနိုင်ငံများအသင်း
BDS	စီးပွားရေးလုပ်ငန်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ဝန်ဆောင်မှုများ
BRDs	မလိုအပ်ဘဲ ဖမ်းဆီးရရှိသောငါးများကို လျှော့ချသည့် ပိုက်/ပစ္စည်း/ကိရိယာများ
CBM	မြန်မာနိုင်ငံတော်ဗဟိုဘဏ်
CMP	ကုန်ကြမ်းပေး၊ ကုန်ချောယူစနစ်/လက်ခစား
DANIDA	ဒိန်းမတ်အပြည်အပြည်ဆိုင်ရာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအေဂျင်စီ
DOF	ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာန
FADs	ငါးများကို စုစည်းစေရန် ပြုလုပ်သော ပိုက်/ပစ္စည်း/ ကိရိယာများ
FDA-DOH	အစားအသောက်နှင့် ဆေးဝါးကွပ်ကဲရေး - ကျန်းမာရေးဦးစီးဌာန
FGD	ရွေးချယ်ထားသောသူများနှင့် အစုအဖွဲ့ပြုဆွေးနွေးခြင်း
FIND	အမျိုးသားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ အထောက်အပံ့အစီအစဉ်
EEZ	သီးသန့်စီးပွားရေးရန်
GMP	ထုတ်လုပ်မှုဆိုင်ရာအလေ့အကျင့်ကောင်းများ
EU	ဥရောပသမဂ္ဂ
GSP	ကုန်သွယ်မှု အခွန်ကင်းလွတ်ခွင့်
ILO	အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အလုပ်သမားရေးရာအဖွဲ့
ISO	အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ စံချိန်စံညွှန်း သတ်မှတ်သည့်အဖွဲ့
JTEDs	ငါးသားပေါက်ကလေးများနှင့် ဈေးကွက်မဝင်သောငါးများကို ဖယ်ထုတ်သော ပိုက်/ပစ္စည်း/ကိရိယာ
KIL	အဓိကသတင်းပေးသူများနှင့် လူတွေ့မေးမြန်းခြင်း
MADB	မြန်မာ့လယ်ယာဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်
MEB	မြန်မာ့စီးပွားရေးဘဏ်
MFJ	မြန်မာနိုင်ငံငါးလုပ်ငန်းအဖွဲ့ချုပ်
MDRI-CESD	မြန်မာနိုင်ငံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အရင်းအမြစ်အဖွဲ့အစည်း - စီးပွားရေးနှင့်လူမှုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဌာန
MLFDB	မြန်မာနိုင်ငံမွေးမြူရေးနှင့် ရေလုပ်ငန်းဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်
OSH	လုပ်ငန်းခွင်ဘေးအန္တရာယ် ကင်းရှင်းရေးနှင့် ကျန်းမာရေး
SEAFDEC	အရှေ့တောင်အာရှ ငါးလုပ်ငန်းဖွံ့ဖြိုးရေးဌာန
TEDs	လိပ်များမဖမ်းမိစေရန် ဖယ်ထုတ်သည့် ပိုက်/ပစ္စည်း/ကိရိယာ
UNCDF	ကုလသမဂ္ဂ အရင်းအနှီးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ရန်ပုံငွေအဖွဲ့
VCA	တန်ဖိုးမြှင့်မြှင်ခြင်း အကဲဖြတ်ချက်
WHO	ကမ္ဘာ့ကျန်းမာရေးအဖွဲ့အစည်း
YCDC	ရန်ကုန်မြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီ

အကြောင်းအရာအကျဉ်းချုပ်

ကမ္ဘာ့စားနပ်ရိက္ခာနှင့် စိုက်ပျိုးရေးအဖွဲ့၏ စစ်တမ်း အချက်အလက်အရ ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် ကမ္ဘာ့ငါးထုတ်လုပ်မှု ပမာဏသည် မက်ထရစ်တန် ၁၅၈ သန်းရှိခဲ့သည်။ ပင်လယ်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းသည် ကမ္ဘာ့ငါးထုတ်လုပ်မှု၏ ၅၀ ရာခိုင်နှုန်း (သို့) မက်ထရစ်တန် ၇၉.၇ သန်းရှိပါသည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်၌ မြန်မာနိုင်ငံသည် ပင်လယ်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်း၊ ထုတ်လုပ်မှုအများဆုံး နိုင်ငံများစာရင်းတွင် အဆင့် ၁၀ ၌ရှိသည်။ ၂၀၀၃ နှင့် ၂၀၁၂ ခုနှစ်အကြားတွင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပင်လယ်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းသည် ၁၂၁ ရာခိုင်နှုန်း ခန့်တိုးတက်ခဲ့ပြီး ထိုတိုးတက်မှုသည် ငါးအဓိကထုတ်လုပ်သည့် ၁၈ နိုင်ငံတွင် အမြင့်ဆုံးဖြစ်ခဲ့သည်။

ပင်လယ်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်း တန်ဖိုးမြှင့်မြှင်ခြင်း (VCA) ကို မြန်မာ့ ပင်လယ်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်း၏ ဈေးကွက်ဆိုင်ရာ အချက်အချာကျမှုနှင့်အဓိကထုတ်လုပ်သည့် နေရာများဖြစ်ကြသော ရန်ကုန်နှင့် မြိတ်မြို့နယ် (တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီး) တို့ကို အလေးထား ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြစ်သည်။ ပင်လယ်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းသည် အလုပ်အကိုင် ဖန်တီးပေးမှု၊ နိုင်ငံခြားဝင်ငွေ ရရှိမှုများနှင့်အတူ မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးနှင့် လူနေမှုဘဝများတွင် အဓိကအခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်နေပါသည်။ ရေချိုငါးများကို ပြည်တွင်း ဈေးကွက်အတွက် ထုတ်လုပ်ပြီး ပင်လယ်ငါးထုတ်လုပ်မှု၏ ရာခိုင်နှုန်းအများစုကို ပြည်ပသို့ တင်ပို့ရောင်းချလျက်ရှိသည်။

အရှေ့တောင်အာရှနှင့် ပစိဖိတ်ဒေသအတွင်း နိုင်ငံတကာကုန်သွယ်မှု၊ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသော ငါးလုပ်ငန်းစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ပတ်သက်၍ အာရှဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်အဖွဲ့အစည်း (ADB) ၏ ၂၀၁၃ ခုနှစ် အစီရင်ခံစာအရ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပင်လယ်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်း ကဏ္ဍခွဲများမှ အလုပ်သမားဦးရေ ၁,၄၀၈,၀၀၀ ကို အလုပ်အကိုင် ဖန်တီးပေးထားနိုင်ပြီး ထိုအထဲမှ ၁၆% သည် အချိန်ပြည့် ရေလုပ်သားများဖြစ်ကာ ၁၈%မှာ အချိန်ပိုင်း ရေလုပ်သားများဖြစ်ပြီး၊ ကျန်သည့် အရေအတွက်မှာ ရာသီအလိုက် ငါးဖမ်းသူများ ဖြစ်ကြပါသည်။ ပုံမှန်အားဖြင့် အမျိုးသားများမှာ ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းနှင့် လက်ကားရောင်းဝယ်ခြင်း လုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်ပြီး အမျိုးသမီးများမှာ ဒေသတွင်းရှိ ဈေးများတွင်ငါးရောင်းချခြင်းနှင့် ပြုပြင်ထုတ်လုပ်မှု လုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ကြသည်။

အောက်ဖော်ပြပါအချက်များသည် မြိတ်နှင့်ရန်ကုန်၊ ပင်လယ်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းကဏ္ဍခွဲတွင်ရှိသော အဓိကကျသည့် တန်ဖိုးမြှင့်မြှင်ခြင်းလေးရပ်(four key value chains) ဖြစ်ပါသည်။

က)ထိုင်း-မြန်မာ နယ်စပ်ကုန်သွယ်မှုအတွက် ငါးစို/ရေခဲရိုက် ငါးများ မြိတ်တွင် အရေးပါဆုံးသော လုပ်ငန်းပိုင်းတစ်ရပ် (chain) ဖြစ်သည်။ မြိတ်တွင်ရှိသော ငါးလုပ်ငန်းထုတ်လုပ်မှု စုစုပေါင်း ၇၀% မှ ၇၅% ခန့်ကို မြိတ်-ထိုင်း နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေးမှ တစ်ဆင့် ရောင်းချကြခြင်းဖြစ်သည်။ ကမ်းနီးကမ်းဝေး ငါးဖမ်းလေ့/သင်္ဘောများသည် ဤလုပ်ငန်းပိုင်း (chain) တွင် တက်ကြွစွာ ပါဝင်သူများဖြစ်သည်။ ကမ်းနီး ငါးဖမ်းလေ့/သင်္ဘောဖြင့် ဖမ်းမိသော ပို့ကုန်စုံနှုန်းနှင့် ကိုက်ညီသည့် ငါးများကို ကျေးရွာများရှိ ကုန်သည်များ (သို့) ရေပေါ် ငါးချဆိပ်ကမ်းသို့ ပို့ဆောင်ကြပါသည်။ ငါးချဆိပ်ကမ်းပိုင်ရှင်များသည် ဒေသတွင်းကုန်သည်များနှင့်

ငါးဖမ်းသူများ နှစ်ဦးစလုံးထံမှ ဝယ်ယူကြပါသည်။ ကမ်းဝေးငါးဖမ်းလေ့/သင်္ဘောများသည် ၎င်းတို့ ဖမ်းယူရရှိသော ငါးများကို နယ်စပ်သို့ တိုက်ရိုက် ပို့ဆောင် ရောင်းချကြပါသည်။ ငါးချဆိပ်ကမ်းနှင့် ကမ်းဝေးငါးဖမ်းသူများသည် ထိုင်းပွဲစားများနှင့် သို့မဟုတ် ထိုင်းရှိ ပြုပြင်ထုတ်လုပ်သော စက်ရုံနှင့် ရောင်းဝယ်ရေး ကုမ္ပဏီကိုယ်စားလှယ်များနှင့် တိုက်ရိုက်ဆက်သွယ် ရောင်းဝယ်မှုပြုကြသည်။ ဤလုပ်ငန်းပိုင်းတွင် အမျိုးသမီးများပါဝင်မှုမှာ အနည်းဆုံးဖြစ်ပြီး စီမံခန့်ခွဲရေးနှင့် ဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများတွင်သာ အကန့်အသတ်ဖြင့်သာ လုပ်ဆောင်ကြသည်။

ခ) ဒေသတွင်း ငါးလက်လီဈေးကွက် - ဒေသတွင်းဈေးကွက်အတွက် ပင်လယ်ငါးများကို ကမ်းနီး ငါးဖမ်းလေ့/သင်္ဘောများမှ အဓိကရရှိသည်။ တစ်နိုင်တစ်ပိုင် ငါးဖမ်းသူများ (သို့) ကမ်းနီး ငါးဖမ်းလေ့ပိုင်ရှင်များသည် ရန်ကုန်နယ်မြေ ပြင်ပရှိ ကုန်သည်များ (သို့) ခေါင်းရွက် ဖျတ်ထိုး ဈေးသည်များသို့ တိုက်ရိုက်ရောင်းချသည်။ ကမ်းဝေး ငါးဖမ်းသင်္ဘောများသည် ဒေသတွင်း ဈေးကွက်အတွက် မိမိတို့ပိုင်ဆိုင်သော ငါးချဆိပ်ကမ်းများတွင်သာ လေလံတင်ရောင်းချကြသည်။ ငါးချဆိပ်ကမ်းများသည် လက်ကားရောင်းချသူများကိုသာရောင်းချပြီး လက်ကားရောင်းချသူများက လက်လီသမားများသို့ တစ်ဆင့်ပြန်၍ ရောင်းချသည်။ အိမ်ထောင်စုအများစုသည် ငါးများကို ငါးစိမ်းတန်းများမှ ဝယ်ယူစားသုံးကြသည်။

ဂ) ပြည်ပဈေးကွက်အတွက် ပြုပြင်ထားသောငါးများ - ရန်ကုန်တွင်ရှိသော ငါးပြုပြင်ထုတ်လုပ်စက်ရုံများသည် ငါးကုန်ကြမ်းများကို အထူးသဖြင့်ဥရောပသမဂ္ဂအသိအမှတ်ပြုလက်မှတ်ရရှိထားသော ငါးချဆိပ်ကမ်းများမှ ဝယ်ယူကြသည်။ မြိတ်တွင်ရှိသော ပြုပြင်ထုတ်လုပ်သောကုမ္ပဏီ ၅ ခုအနက်မှ ၂ ခုသည် လျှပ်စစ်မီးကုန်ကျစရိတ် ချွေတာနိုင်ရန် ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်းများကို ရန်ကုန်တွင် ပြုလုပ်လိုကြသည်။ မြိတ်ရှိ ငါးပြုပြင်ထုတ်လုပ်စက်ရုံများတွင် ကိုယ်ပိုင် ငါးဖမ်းလေ့/သင်္ဘော မရှိကြပါ။ ငါးကုန်ကြမ်းများကို ကမ်းနီး ငါးဖမ်းလေ့/သင်္ဘောမှ ရရှိသည့်ငါးများကို စုစည်းကောက်ယူသော ကုန်သည်အချို့ထံမှ ရယူကြရပါသည်။ ကမ်းနီး ငါးဖမ်းလေ့/သင်္ဘောများအနေဖြင့် မြိတ်ရှိ ငါးပြုပြင်ထုတ်လုပ်သော စက်ရုံများသို့ တိုက်ရိုက် ပေးပို့မည်ဆိုပါကလည်း ပေးပို့နိုင်ပါသည်။

ဃ) ပြည်တွင်းဈေးကွက်အတွက် ပြုပြင်ထားသောငါးများ - ဤလုပ်ငန်းများတွင် မိသားစု တစ်နိုင်တစ်ပိုင်(သို့) အမျိုးသမီးပိုင်လုပ်ငန်းများ ပါဝင်ပြီး ငါးပြုပြင်ထုတ်လုပ်သော နည်းပညာမှာလည်း နိမ့်ကျနေတတ်သည်။ အဓိက ထုတ်ကုန်များမှာ ရေခဲဖြင့် အေးခဲအောင် ပြုလုပ်ရန်မလိုသော ငါးပြုပြင်၊ ငါးပိ၊ ပုစွန်ခြောက်များ ဖြစ်သည်။

လွန်ခဲ့သော ငါးနှစ်ခန့်က မြန်မာနိုင်ငံ၏ ငါးလုပ်ငန်းကဏ္ဍသည် ပြည်တွင်း အသားတင်ထုတ်ကုန် (GDP) တိုးတက်မှုအတွက် ထောက်ပံ့ပေးသော စတုတ္ထမြောက် အကြီးဆုံးကဏ္ဍတစ်ခုဖြစ်ပြီး နိုင်ငံခြားငွေရရှိရေးအတွက်လည်း စတုတ္ထမြောက်ကဏ္ဍတစ်ခု ဖြစ်ခဲ့သည်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ် အချက်အလက်များပေါ်တွင် အခြေခံ၍ ပင်လယ်ငါးမျိုးစုံ ဖမ်းဆီးရယူခြင်းသည် ပြည်ပပို့ကုန်တန်ဖိုး၏ ၅၅% ပါဝင်သည်။ ဖမ်းဆီးရရှိသောပင်လယ်ငါးမျိုးစိတ်များတွင် အဓိကအားဖြင့် ပါဝင်သော ရေငုံပုစွန်နှင့် ပုစွန်ထုပ်ကြီး ပို့ကုန်ပမာဏမှာ စုစုပေါင်းပို့ကုန်ပမာဏ၏ ၆% ရှိသည်။

ဒေသဆိုင်ရာ ဈေးကွက်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပို့ကုန်ရောင်းချမှု အများစုမှာ နယ်စပ်ကုန်သွယ်မှုမှ တစ်ဆင့်ဖြစ်သည်။ လျှပ်စစ်မီးရရှိမှု အခက်အခဲကို အဆင်ပြေစေရန် ပို့ကုန်တင်ပို့သူများသည် ၎င်းတို့၏ သို့လှောင်ကုန်များကို တတ်နိုင်သမျှ အချိန်တိုအတွင်းသာ သို့လှောင်ပြီး အနည်းဆုံးသောသို့လှောင်စရိတ် တန်ဖိုးအား ပေါင်းထည့်ပြီး ထိုင်း၊ တရုတ်နှင့် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နယ်စပ်များရှိ အေးျင့်များနှင့် လေလံဈေးကွက်သို့ ရောင်းချကြပါသည်။

ပို့ကုန်တန်ဖိုးနှင့် ပတ်သက်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံအတွက် တရုတ်နိုင်ငံသည် ဝယ်ယူမှု အများဆုံးနိုင်ငံ ဖြစ်ပါသည်။ ဖော်ပြပါထုတ်ကုန်များ - ဂဏန်း၊ ငါးခွေးလျှာ (အရိုးမပါ ငါးမှလွဲ၍) ၊ အခွံမာရေသတ္တဝါများနှင့် ငါးရဉ့်ကို တရုတ်နိုင်ငံသို့ပေးပို့သည့် ထိပ်ဆုံး ၃ နိုင်ငံတွင် မြန်မာပါဝင်ပါသည်။ ၂၀၀၉ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၁၃ခုနှစ်ကြား ကာလတွင် မြန်မာမှ တရုတ်သို့ တင်ပို့သော ပို့ကုန်ပမာဏမှာ ၄၈% ခန့်တိုးတက်ခဲ့သည်။ ထိုကာလအတွင်း ငါးတစ်ကီလိုလျှင် ပျမ်းမျှဈေးနှုန်း ၂၈% ခန့် တိုးတက်ခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပင်လယ်ရေထွက်ကုန် တင်ပို့မှုအများဆုံးပြုရသော နိုင်ငံမှာ ထိုင်းနိုင်ငံဖြစ်သည်။ သို့သော်ငြားလည်း စာရင်းအင်းများအရ ဝယ်ယူဈေးနှုန်းသည် မြန်မာ၏ထိပ်ဆုံးပိုင်း ပို့ကုန်ဈေးကွက်တွင် အနိမ့်ဆုံးဖြစ်သည်။ တရုတ်နိုင်ငံသို့ ငါးတင်ပို့မှုအတွက် တစ်ကီလိုလျှင် ပျမ်းမျှဈေး အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၂.၄၁ ဖြစ်နေချိန်တွင် ထိုင်းနိုင်ငံ၏ ဝယ်ယူမှု ပျမ်းမျှဈေးနှုန်းမှာ တစ်ကီလိုဂရမ်တွင် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁.၀၂ သာ ရှိသည်။ ထိုင်းနိုင်ငံသည် ရေခဲရိုက်ငါးများကို မြန်မာမှ အဓိက ဝယ်ယူသည်။

အဓမ္မလုပ်အားခိုင်းစေမှု စွပ်စွဲခံရပြီးနောက်ပိုင်း ဥရောပသမဂ္ဂသည် မြန်မာနိုင်ငံအပေါ်တွင် ကုန်သွယ်မှုအခွန် ကင်းလွတ်ခွင့် (GSP) ကို ၁၉၉၇ တွင်ပိတ်ပင်ခဲ့သည်။ ၂၀၀၉ ခုနှစ်တွင် ဥရောပသမဂ္ဂသည် မြန်မာနိုင်ငံမှ တင်သွင်းလာသော ပင်လယ်ရေထွက်ကုန်များ အားလုံးကို တားမြစ် ပိတ်ပင်ခဲ့သည်။ ပင်လယ်ရေထွက်ကုန်များ တင်သွင်းခြင်းကို ၂၀၁၀ ခုနှစ်တွင် ပြန်လည် အတည်ပြု လက်ခံခဲ့သော်လည်း မွေးမြူရေးထွက်ကုန်များကိုမူ ဆက်လက် ပိတ်ပင်ထားသည်။ ဥရောပသမဂ္ဂသည် ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ ဇွန်လ ၁၃ ရက်တွင် ပြန်လည်အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိသော ကျင့်သုံးမှုနှင့်အတူ ၂၀၁၃ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ ၁၉ ရက်တွင် သွင်းကုန်အပေါ် အကောက်ခွန် ကင်းလွတ်ခွင့်ကို ပြန်လည်ခွင့်ပြုပေးခဲ့သည်။ ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် ဥရောပသမဂ္ဂသို့ မြန်မာပို့ကုန်တင်ပို့မှုမှ ယူရို ၂၂၃ သန်း တိုးတက်ရရှိခဲ့ပြီး ရေထွက်ကုန်တင်ပို့မှုမှာ ၈% ပါဝင်သည်။

ပြည်တွင်းဈေးကွက်ကိုကြည့်လျှင် မြန်မာအိမ်ထောင်စုများအနေဖြင့် ပင်လယ်ငါးထက် ရေချိုငါးကို ပိုကြိုက်နှစ်သက်ကြောင်း တွေ့ရသည်။ ကုလသမဂ္ဂစားနပ်ရိက္ခာနှင့် စိုက်ပျိုးရေးအဖွဲ့၏ ၂၀၀၆ ခုနှစ် စစ်တမ်းအရ မြန်မာအိမ်ထောင်စုများသည် ပရိုတီန်းဓါတ် ၂၂ % ခန့်ကို ငါးစားသုံးမှုမှ ရရှိကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိသည်။ ၂၀၀၆ ခုနှစ် စစ်တမ်းအရ နှစ်စဉ် တစ်ဦးချင်း ငါးစားသုံးမှု ၂၁.၀၂ ကီလိုဂရမ်တွင် ကုန်းတွင်းပိုင်း (သို့) ရေချိုငါးမျိုးစိတ်မှာ ၃၁.၅% ပါဝင်ပြီး ပင်လယ်ငါးမျိုးစိတ်မှာ ၂၃.၅% ပါဝင်သည်။ ငါးပိ(ပင်လယ်ငါး၊ ရေချိုငါးတို့နှင့်ပြုလုပ်) သည် စားသုံးမှု၏ ၄၅ % ပါဝင်သည်။ ပြည်တွင်းဈေးကွက်တွင် ပင်လယ်ငါးကို ငါးခြောက်လုပ်၍ရောင်းချပါက လတ်ဆတ်သောငါးထက်ပို၍ ရောင်းရသည်။ ငါးပိနှင့် ပုစွန်ခြောက်များသည် စားသုံးသူအများစု အကြိုက်ဖြစ်သော ကုန်စည်များဖြစ်သည်။

ပင်လယ်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းကဏ္ဍခွဲတွင် အမျိုးသမီးရော အမျိုးသားများပါ အလုပ်အကိုင်များရရှိစေရန်၊ လက်ရှိအလုပ်အကိုင်များလည်း သင့်လျော် ကောင်းမွန်သော အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းများ တိုးတက်ဖြစ်ထွန်းလာစေရန်အတွက် ပုံမှန်ကုန် ပေးသွင်း ပေးပို့ခြင်း၊ အရည်အသွေး၊ ဈေးနှုန်းဆိုင်ရာတို့တွင် ယှဉ်ပြိုင်နိုင်စွမ်းအားကို မြှင့်တင်ပေးရပါမည်။ လုပ်ငန်းနယ်ပယ်အတွက် အဓိက စိန်ခေါ်မှုမှာ နိုင်ငံတကာနှင့်တန်းတူ ပါဝင်ယှဉ်ပြိုင်နိုင်ရန် သင့်လျော်သော နည်းပညာဖြင့်၊ ရေရှည်တည်တံ့ ခိုင်မြဲသည့် ထုတ်လုပ်မှုများ ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် (၁) ပို့ကုန်တိုးပွားခြင်းနှင့် ဈေးကွက်ချဲ့ထွင်ခြင်း

(၂) မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း တန်ဖိုးမြှင့်ထုတ်ကုန်များ ထုတ်လုပ်ခြင်း

(၃) ပြည်တွင်းဈေးကွက်ကို ပိုမို ခိုင်မာအောင်တည်ဆောက်ခြင်း

(၄) ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ စီးပွားရေးနှင့် ရာသီဥတုဆိုင်ရာ အခြေအနေ

ပြောင်းလဲမှုများကြောင့် ဖြစ်ပေါ်နိုင်သော အားနည်းချက်များကို လျှော့ချနိုင်ခြင်းတို့ ရှိနိုင်ပါသည်။

အောက်ဖော်ပြပါဇယားသည် ရန်ကုန်နှင့်မြိတ်ပင်လယ်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းကဏ္ဍခွဲတွင်ရှိသော အဓိက ဦးစားပေးဖြေရှင်းရမည့် အတားအဆီးများ၊ အခွင့်အလမ်းများနှင့်လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရန် အဆိုပြုချက်များဖြစ်သည်။

အဓိကကျသောအတားအဆီးများအခွင့်အလမ်းများနှင့်လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရန် အဆိုပြုချက်များ အနှစ်ချုပ်ဖော်ပြချက်	
အတားအဆီးများနှင့် အခွင့်အလမ်းများ	လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရန်အဆိုပြုချက်များ
သွင်းအားစု	
<p>ရေခဲမြန်ဖြူးခြင်းနှင့် လက်လီရောင်းခြင်းလုပ်ငန်းများတွင် အစားအစာ ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေးနှင့် အလုပ်သမားရေးရာ အလေ့အကျင့်ကောင်းများကို လေးစားလိုက်နာမှုအားနည်းခြင်း</p> <p>လုပ်ငန်းခွင်ဘေးကင်းရေးနှင့် ကျန်းမာရေး (OSH) ၊ ရေခဲကို သန့်ရှင်းစွာ ကိုင်တွယ်ခြင်းများနှင့် ပတ်သတ်၍ သင်တန်း မတက်ဖူးသေးသော အလုပ်သမား အများအပြားရှိခြင်း</p> <p>အခွင့်အလမ်း</p> <p>ရေခဲမြန်ဖြူးခြင်းတွင် လုပ်ငန်းခွင်အခြေအနေနှင့် ကျွမ်းကျင်မှုများ တိုးတက်မှုရှိခြင်းသည် ညစ်ညမ်းမှုနှင့် အလေအလွင့်များကို လျှော့ချနိုင်ခြင်း၊ ရေခဲလုပ်ကိုင်သည့် နည်းလမ်းများလည်း တိုးတက်လာစေခြင်း။</p>	<p>ရေလုပ်သားနှင့် ကြားခံလုပ်ငန်းများ (intermediaries)သို့ ရေခဲပေးသွင်းရာတွင် အစားအစာဘေးအန္တရာယ်ကင်းရေး၊အရည်အသွေး စံနှုန်းကိုက်ညီမှုရှိစေရန် ရေခဲကိုင်တွယ်နည်းလမ်းများ၊ လုပ်ငန်းခွင် ဘေးကင်းရေးနှင့် ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ သင်တန်းများကို လက်လီရောင်းချသူများသို့ သင်တန်းပေးနိုင်ရေးအတွက် ရေခဲစက်ရုံများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကို တိုးတက်အောင်ဆောင်ရွက်ခြင်း။</p>
<p>တိုးတက်မှုရှိပြီး အဆင့်မြင့်၍ သဘာပပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လိုက်လျောညီထွေမှု ရှိသော လေ့/သင်္ဘောနှင့် ငါးဖမ်းကိရိယာပုံစံများနှင့် ပတ်သက်၍ လေ့/သင်္ဘောဆောက်လုပ်သူများမှ ကျွမ်းကျင်မှုနှင့် နားလည်သိမြင်မှု အားနဲခြင်း။</p> <p>အဆင့်မြင့် ငါးဖမ်းကိရိယာနှင့် ရေယာဉ်များအပေါ် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကြောင့် ရရှိလာမည့် အကျိုးအမြတ်များအား ငါးဖမ်းလေ့/သင်္ဘောပိုင်ရှင်များ သိမြင်မှုနည်းပါးခြင်း၊ စွန့်စား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု မပြုလုပ်လိုခြင်း၊ ဝယ်ယူနိုင်စွမ်း အကန့်အသတ်ဖြင့်သာ ရှိခြင်း (ငွေကြိုပေးနိုင်စွမ်း)</p> <p>အခွင့်အလမ်း</p> <p>ငါးဖမ်းကိရိယာများ ပြုပြင်မွမ်းမံခြင်းနှင့် ငါးဖမ်းလေ့/သင်္ဘောများကို ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းခြင်းဖြင့် လောင်စာဆီ အကျိုးရှိစွာ သုံးစွဲနိုင်ခြင်း၊ ပင်လယ်ပြင်တွင် ဘေးကင်းစွာ သွားလာနိုင်ခြင်း၊ ကမ်းနီး ရေသယံဇာတများ အလွန်အကျွံ ထုတ်ယူသုံးစွဲခြင်းကို လျှော့ချနိုင်ခြင်း။</p>	<p>ငါးဖမ်းလေ့/သင်္ဘော ဆောက်လုပ်သူများ၏ စွမ်းရည်ကို မြှင့်တင်ပေးခြင်းအားဖြင့် ငါးဖမ်းလေ့/သင်္ဘောပိုင်ရှင်များသည် ဘေးကင်းပြီး စွမ်းဆောင်ရည် မြင့်မားသော လေ့/သင်္ဘောများဖြင့် ပိုမိုဝေးကွာသော ပင်လယ်ပြင်တွင် ကာလရှည်သွားရောက်နိုင်ခြင်း။</p> <p>ငါးဖမ်းကိရိယာ ပေးသွင်းသူများ၏ ကျွမ်းကျင်မှု စွမ်းရည်များကို မြှင့်တင်ပေးခြင်းဖြင့် ပိုမိုအကျိုးရှိ ထိရောက်ပြီး သီးသန့်ဈေးွယ်ထားသော ငါးဖမ်းကိရိယာ အမျိုးအစားများကို ရယူသုံးစွဲမှုတိုးတက်ရေး။</p>
ငါးဖမ်းခြင်း	
<p>ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး ရာသီဥတုအလိုက် သင့်လျော်သော ငါးဖမ်းနည်းပညာများ ကျင့်သုံးနိုင်ရန်အတွက် အထောက်အကူပြု ဝန်ဆောင်မှုနှင့် အရင်းအမြစ်များကို ငါးဖမ်းသူများ မရရှိခြင်း။</p> <p>ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသော ငါးဖမ်းနည်းများ လိုက်နာကျင့်သုံးခြင်းကြောင့် ရရှိမည့် အကျိုးကျေးဇူးများကို နားလည်သိမြင်မှု နည်းခြင်း/ ရေလုပ်သားများအကြား စီးပွားရေး (သို့ မဟုတ်) လုပ်ငန်းစီမံခန့်ခွဲမှု စွမ်းဆောင်ရည်မရှိခြင်း။</p> <p>အခွင့်အလမ်းများ</p> <p>ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသော ငါးဖမ်းနည်းများကို ကျင့်သုံးခြင်းသည် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် အလိုက်သင့်ရှိစေပြီး ယေဘုယျအားဖြင့် ကုန်ထုတ်စွမ်းအားတိုးတက်ပြီး ပိုမိုကောင်းမွန်သော ဈေးကွက် ဝင်ရောက်နိုင်ခြင်း ရလဒ်များ ရရှိနိုင်ပါသည်။ နိုင်ငံတကာမှ ဝယ်ယူသူများသည် ရေရှည်တည်တံ့သော နည်းလမ်းဖြင့် လုပ်ကိုင်ကြောင်း အသိအမှတ်ပြုခံထားသည့် ကုန်စည်ပေးသွင်းသူများထံမှသာ ပိုမိုဝယ်ယူလိုကြပါသည်။</p> <p>လုပ်ငန်းအကျိုးအမြတ်ရရှိမှုကို ထိန်းသိမ်းပြီး ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသော ကုန်ပေးသွင်းနိုင်မှုကို သေချာစေရန် ကုန်သည်များနှင့် ပို့ကုန် တင်ပို့လုပ်ငန်းရှင်များတွင် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ မက်လုံးများကြီးကြီးမားမား ရှိကြသည်။</p>	<p>ငါးဖမ်းသူများအနေဖြင့် ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး ရာသီဥတုနှင့် ဆီလျော်သော ငါးဖမ်းနည်းပညာများနှင့် ရေရှည်တည်တံ့သော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအဖြစ် ၎င်းတို့၏ ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းများကို စီမံခန့်ခွဲနိုင်ရန် အထောက်အကူပြုမည့် ဝန်ဆောင်မှုများကို ဖြည့်ဆည်းပေးရန်အတွက် ဒေသတွင်း စွမ်းဆောင်ရည် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး။</p>

အဓိကကျသောအတားအဆီးများ၊အခွင့်အလမ်းများနှင့်လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရန် အဆိုပြုချက်များ အနှစ်ချုပ်ဖော်ပြချက်

အတားအဆီးများနှင့် အခွင့်အလမ်းများ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရန်အဆိုပြုချက်များ

သွင်းအားစု

ကျွမ်းကျင်ရေလုပ်သား ပြတ်လပ်မှု
ပင်လယ်ရေကန်ပိုင်း ငါးဖမ်းနည်းလမ်းများကို မသိရှိခြင်း၊
ငါးဖမ်းသင်တန်းများ ရေလုပ်သားများအတွက် သင်တန်းဝန်ဆောင်မှုများ မရှိခြင်း။

အခွင့်အလမ်းများ
ပင်လယ်ပြင် ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရေး ကိစ္စရပ်များ ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ပေးခြင်းနှင့် အလုပ်အကိုင် အခြေအနေများ တိုးတက်စေခြင်းသည် ငါးဖမ်းလုပ်/သင်တန်းပေး လုပ်ကိုင်လိုသူများကို ဆွဲဆောင်မှု ဖြစ်စေပါသည်။

ကျွမ်းကျင်ရေလုပ်သားများ ရရှိနိုင်ခြင်းဖြင့် ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် လုပ်ငန်းခွင်သင်တန်းပေးခြင်းအတွက် ကုန်ကျစရိတ်နှင့် အချိန်တိုက်သက်သာစေခြင်း၊ မတော်တဆ ထိခိုက်မှုအန္တရာယ်များကို လျော့ချနိုင်ခြင်း၊ ကုန်ထုတ်စွမ်းအား မြှင့်တင်ခြင်းနှင့် ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသော ငါးဖမ်းနည်းများ ကျင့်သုံးမှု တိုးတက်ခြင်းစသည်တို့ကို ရရှိစေပါသည်။

ပင်လယ်ရေကန်ပိုင်း ငါးဖမ်းခြင်းသည် တိုင်းပြည်၏ အဓိက မောင်းနှင်အားများထဲမှ တစ်ခုဖြစ်ရန် အလားအလာရှိပြီး ကမ်းနီး ပင်လယ်သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး လျော့ပါးလာခြင်းကိုလည်း ကာကွယ်တားဆီးနိုင်ပါသည်။

ကာလရှည်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်း ရပ်နားသည့်အချိန်နှင့် စွင့်ပြုလိုစင် လျော့ချခြင်းများရှိသော်လည်း ပင်လယ်ရေကန်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်ခြင်းဖြင့် အလုပ်သမားများအနေဖြင့် တည်ငြိမ်သော ပင်စွေကို ရရှိနိုင်ပါသည်။

ငါးဖမ်းရေလုပ်သားများ ပင်လယ်ပြင်တွင် ဘေးအန္တရာယ်ကင်းစွာ လုပ်ကိုင်နိုင်သည့် ကျွမ်းကျင်မှုများနှင့် နည်းပညာများ၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် မထိခိုက်သော ငါးဖမ်းခြင်းအလေ့အကျင့်များ တိုးတက်ရေးအတွက် ရည်ရွယ်ဆောင်ရွက်ပေးသည့် ဝန်ဆောင်မှုများအတွက် ဖြည့်ဆည်းပေးခြင်းနှင့် လက်ခံရယူခြင်းများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး။

အရောင်းအဝယ်ပြုခြင်း

ကုန်ကြမ်းအဆင့်လုပ်ကိုင်သူများ (upstream players) အကြားတွင် အစားအစာ ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရေးနှင့် အရည်အသွေးစံနှုန်း လိုက်နာလုပ်ဆောင်မှုများ အားနည်းခြင်း။
ငါးများကို ဘေးကင်းစွာ ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်ခြင်း၏ အကျိုးကျေးဇူးများနှင့် ပတ်သက်၍ ကုန်ကြမ်းအဆင့် လုပ်ကိုင်သူများ (upstream players) အတွင်း အသိအမှတ်ပြုမှု နည်းပါးခြင်း။
အစားအစာ ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရေးစံနှုန်းများကို လိုက်နာလုပ်ဆောင်နိုင်စေရန် အထောက်အပံ့ပြုသော ဝန်ဆောင်မှုနှင့် အရင်းအမြစ်များမရှိခြင်း။
ဈေးကွက်လိုအပ်ချက် (အရည်အသွေးအပါအဝင်) များနှင့် ကိုက်ညီရန်အတွက် ဈေးနှုန်း ဆွဲဆောင်မှု မက်လုံး မရှိခြင်းသည် ဈေးကွက်ရှာဖွေခြင်းနည်းလမ်းများနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများအား လိုက်နာကျင့်သုံးခြင်းစသော တိုးတက်မှုများကို နှောင့်နှေးစေပါသည်။

အခွင့်အလမ်းများ
ထုတ်လုပ်မှု ဝှင်းဆက် အားလုံးမှ နိုင်ငံတကာအစားအစာ ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေးနှင့် အရည်အသွေးစံနှုန်းများနှင့် ကိုက်ညီအောင်လုပ်ဆောင်ခြင်းဖြင့် လုပ်ငန်းနယ်ပယ်သည် ဈေးကွက်အမျိုးမျိုးကို ထိုးဖောက် ဝင်ရောက်နိုင်ပါသည်။
အစားအစာ ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေး စံနှုန်းများကို ရေလုပ်သားများနှင့် ကုန်သည်များ လိုက်နာခြင်းဖြင့် ပြည်ပဗိုလ်ကုန်ဈေးကွက်အတွက် ကုန်ပစ္စည်းပေးသွင်းမှုများ တိုးပွားလာနိုင်ပါသည်။

ကုန်ပေးသွင်းသူများကို အစားအစာဘေးကင်းရေး၊ လုပ်ငန်းခွင် ဘေးကင်းရေးနှင့် ကျန်းမာရေးတို့ နှင့် ပတ်သက်ပြီး အကြံဉာဏ်နှင့် နည်းလမ်းညွှန်ပြသူများအဖြစ် ဆောင်ရွက်ရန် ဖြတ်တွင် ကုန်သည်များ/ငါးချဆိပ်ကမ်းများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကို တိုးပွားစေရေး။
ငါးချဆိပ်ကမ်းမှ ကြားခံလုပ်ငန်းများ (intermediaries) ဆီသို့ ငါးများ သယ်ယူပို့ဆောင်ခြင်းစနစ်ကို အဆင့်မြှင့်တင်ခြင်း။
လက်ကားရောင်းသူများနှင့် ၎င်းတို့ အလုပ်သမားများကို အစားအစာ ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရေး၊ လုပ်ငန်းခွင် ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရေး၊ ကျန်းမာရေးနှင့်ပတ်သက်ပြီး သင်တန်းပေးရန် (သို့) နည်းလမ်းညွှန်ပြရန် ရန်ကုန်လက်ကား ငါးဈေးရှိ ဈေးစီမံခန့်ခွဲသူများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကို မြှင့်တင်ပေးခြင်း။

အဓိကကျသောအတားအဆီးများ၊အခွင့်အလမ်းများနှင့်လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရန် အဆိုပြုချက်များ အနှစ်ချုပ်ဖော်ပြချက်

အတားအဆီးများနှင့် အခွင့်အလမ်းများ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရန်အဆိုပြုချက်များ

ပြုပြင်ထုတ်လုပ်ခြင်း (Processing)

အလုပ်သမားများ ကုန်ထုတ်လုပ်နိုင်စွမ်း နိမ့်ကျခြင်းနှင့် စွမ်းအင်ထောက်ပံ့ပေးမှု ပုံမှန်မရရှိခြင်းတို့ကြောင့် ထုတ်လုပ်မှု ကုန်ကျစရိတ် မြင့်မားခြင်း။
ပြုပြင်ထုတ်လုပ်သောလုပ်ငန်းများအတွက် ကုန်ထုတ်စွမ်းအားကို မြှင့်တင်ပေးနိုင်သော ဝန်ဆောင်မှုများကို မရရှိခြင်း။

အခွင့်အလမ်းများ
ကုန်ထုတ်စွမ်းအားတိုးတက်ခြင်းသည် နိုင်ငံတကာဈေးကွက်ရှိ ငါးထုတ်ကုန်များ၏ ဈေးနှုန်းနှင့် ယှဉ်ပြိုင်နိုင်စွမ်းအပေါ် ကောင်းကျိုး သက်ရောက်မှုရှိပါသည်။

ပြုပြင်ထုတ်လုပ်သော ကုမ္ပဏီများကို ပေးထားသော ဦးစားပေးမှုနှင့်အတူ ပင်လယ်ငါးလုပ်ငန်းကဏ္ဍတွင် လုပ်ငန်းများကို ကုန်ထုတ်စွမ်းအားတိုးတက်မှုအစီအစဉ်/ ဝန်ဆောင်မှုများ ပေးနိုင်ရန် ဒေသတွင်း စွမ်းဆောင်ရည် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး။

လက်လီဖြန့်ဖြူးခြင်း

ငါးသလောက်မှလွဲ၍ ပင်လယ်ငါးသည် ရေချိုငါးထက် အရည်အသွေးနိမ့်ကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။
ငါးကို သင့်တော်စွာ ကိုင်တွယ်ပုံနည်းလမ်းနှင့် ဈေးတွင် ခင်းကျင်းပြသသော နည်းလမ်းများမရှိခြင်း။

အခွင့်အလမ်းများ
ပင်လယ်ငါးများကို သန့်ရှင်းပြီး ကျန်းမာရေးနှင့်ညီညွတ်သော ရောင်းဝယ်ခြင်းများရှိခြင်းသည် ဖမ်းဆီးရရှိသော ငါးများ ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုကို လျော့ချနိုင်ပြီး စားသုံးသူ၏ ယုံကြည်မှုကိုလည်း ရရှိနိုင်ပါသည်။

ပိုမိုကောင်းမွန်သော ဈေးကွက်ရှာဖွေခြင်း ဆိုင်ရာကျင့်သုံးမှုများကို ဈေးသည်များ ကျင့်သုံးနိုင်ရန် ဝန်ဆောင်မှုများရရှိနိုင်မှုနှင့် အတူလူလောက်သော ဈေးကွက်အခြေပြု အားပေးဆောင်ရွက်မှုများ တိုးတက်ဖြစ်ထွန်းရေး။

လုပ်ငန်းဝန်းကျင်/လုပ်ငန်းများအချင်းချင်း ဆက်ဆံရေး ကောင်းမွန်စေခြင်း

ငါးလုပ်ငန်းကို တာဝန်ယူမှုရှိစွာဖြင့် မည်သို့စီမံမည်ဆိုသည်နှင့် ငါးလုပ်ငန်း လည်ပတ်မှုနှင့် ရောင်းဝယ်ရေးများကို မည်သို့စီမံမည်ဆိုသည့် နည်းလမ်းများနှင့် ပတ်သက်ပြီး အကောင်အထည် ဖော်စီမံချက်နှင့် ပေါင်းစည်းနားလည်မှု မရှိခြင်း။
ဆင့်ကဲထုတ်လုပ်မှုဖြစ်စဉ် (supply chain) ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုနှင့် စီမံအုပ်ချုပ်မှု အားနည်းခြင်း။

အခွင့်အလမ်းများ
ပင်လယ်ငါးလုပ်ငန်းဥပဒေ၊ တာဝန်ယူမှုရှိစွာသော ငါးလုပ်ငန်းအတွက် ကျင့်ဝတ်စည်းကမ်းများနှင့် ငါးလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ပြဌာန်းချက်များသည် ကောင်းမွန်သော ကျင့်ဝတ်စည်းကမ်းများကို လိုက်နာကျင့်သုံးရေးအတွက် အခြေခံအဓိကအချက်ဖြစ်ပြီး ပင်လယ်ငါးလုပ်ငန်းကဏ္ဍ၏ ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်များကို ထောက်ပံ့ပေးနိုင်ပါသည်။
ခိုင်မာပြီး ထိရောက်သော အစိုးရနှင့် ပုဂ္ဂလိက ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုလုပ်ငန်းများသည် တာဝန်ခံမှုရှိသော ငါးလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ စီမံကိန်းလုပ်ငန်း ထူထောင်ရေးအတွက် မြန်မာနိုင်ငံတွင် (ဗြိတိန်၊ ရှေ့ပြေးဆောင်ရွက်သည့် နေရာအဖြစ်သတ်မှတ်ပြီး) ပြောင်းလဲမှုဖြစ်စဉ်အား တိုးတက်စေခြင်း၊ ဆန်းသစ်တီထွင်ခြင်းများအတွက် ဖန်တီးရာနေရာအဖြစ် အသုံးချ ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။

လိုက်နာရမည့် ကျင့်ဝတ်စည်းကမ်းများ ချမှတ်ခြင်းမှတစ်ဆင့် အစိုးရနှင့် ပုဂ္ဂလိကမှ ပါဝင်သက်ဆိုင်သူအားလုံးက ဆင့်ကဲထုတ်လုပ်မှုဖြစ်စဉ် (supply chain) အား စီမံအုပ်ချုပ်မှုနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး။

ကြီးမားကျယ်ပြန့်ပြီး အမျိုးမျိုးရှိသော နည်းပညာဆိုင်ရာများ၊ ဈေးကွက်ရှာဖွေခြင်း နည်းလမ်းများကို တည်ရှိနေသည့် အသင်းအဖွဲ့က ရယူနိုင်သော စွမ်းဆောင်ရည်အားနည်းခြင်း၊ အဖွဲ့ဝင်များကိုလည်း လိုအပ်သော အကူအညီ၊ ဝန်ဆောင်မှုများ ထောက်ပံ့ပေးနိုင်ခြင်း။

လုပ်ငန်းနယ်ပယ်နှင့် အဖွဲ့ဝင်များ၏ လိုအပ်ချက်များကို ရှင်းလင်းစွာဖော်ပြရန်နှင့် ဈေးကွက်ကို မောင်းနှင်ပေးသော ဝန်ဆောင်မှုများကို ဖြည့်ဆည်းပေးရန် ဒေသတွင်း အသင်းအဖွဲ့၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကိုအားကောင်းစေရေး။

အခွင့်အလမ်း
အားကောင်းသော အသင်းအဖွဲ့များရှိခြင်းသည် လုပ်ငန်းရှင်များ၊ အလုပ်သမားများအနေဖြင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အခြေအနေများနှင့် ဈေးကွက်လိုအပ်ချက် ပြောင်းလဲမှုများကို ထိထိရောက်ရောက်နှင့် ကြိုတင် တက်ကြွစွာဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်း။

အပိုင်း (၁) မိတ်ဆက်

က။ နောက်ခံသတင်းအချက်အလက်

မြန်မာနိုင်ငံတွင် တာဝန်ယူမှုရှိသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းနှင့် ပတ်သက်၍ ငွေကြေးထောက်ပံ့ပေးသော DANIDA အဖွဲ့၏ အစိတ်အပိုင်း ၂ မဟာဗျူဟာကို အသိပေးရန် ပင်လယ်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်း တန်ဖိုးမြှင့် ဖြစ်စဉ်အကဲဖြတ်မှု(VCA)ကို ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြစ်သည်။ အစိတ်အပိုင်း ၂သည် အပြည်အပြည်ဆိုင်ရာ အလုပ်သမားရေးရာအဖွဲ့ (အိုင်အယ်လ်အို) ဖြင့် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြစ်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံ၏ ငါးလုပ်ငန်းနှင့် အထည်ချုပ်လုပ်ငန်းတွင် လုပ်ကိုင်နေကြသော အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးထုနှစ်ရပ်လုံးအတွက် သင့်လျော်ကောင်းမွန်သော အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းများကို ဖန်တီးပေးရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။

ငါးလုပ်ငန်းကဏ္ဍ၌ တန်ဖိုးမြှင့်ဖြစ်စဉ်ကို လေ့လာရာတွင် ကာလ ၃ ရပ်ပါဝင်ပါ သည်။ ထိုကာလ ၃ ရပ်မှာ-

ပထမကာလ - VCA လေ့လာမှု ပထမကာလကို ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ ၁၅ ရက်မှ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၁၆ ရက်အတွင်း စီစဉ်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ ငါးလုပ်ငန်းကဏ္ဍနှင့် ပတ်သက်၍ ယခင်လေ့လာမှုများကို စိစစ်သုံးသပ်ခြင်း အပါအဝင် ပထမအစီအစဉ်ရေးဆွဲပြီး လက်တွေ့ ကွင်းဆင်း အကဲဖြတ်ခြင်း မတိုင်မီ အချက်အလက်ကောက်ယူခြင်းနှင့် ကြိုတင်ပြင်ဆင်ခြင်းများ ပါဝင်ပါသည်။

ဒုတိယကာလ - VCA ဒုတိယကာလကို ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီ ၁၃ ရက်မှ ဖေဖော်ဝါရီလ ၄ ရက်အထိ စီမံဆောင်ရွက်ခဲ့ကာ လေ့လာထားသောထုတ်လုပ်မှု အတိုင်းအတာနှင့် ဈေးကွက် အခွင့်အလမ်းများအပေါ် အခြေခံ၍ မြန်မာနိုင်ငံ ငါးလုပ်ငန်း၌ ကဏ္ဍခွဲ ၇ ခုကို စကားတင်ရွေးချယ်ခြင်း ပြုလုပ်ပါသည်။ ဦးစားပေး ဆောင်ရွက်ခြင်းအတွက် ထိုကဏ္ဍခွဲတစ်ခုစီကို အလျင်အမြန် အကဲဖြတ်မှု ဆောင်ရွက်ပြီး ကဏ္ဍခွဲ ၂ ခုကို အသေးစိတ် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ လေ့လာခြင်းများ ပြုလုပ်သည်။

တတိယကာလ - VCA လေ့လာမှု တတိယကာလကို ၂၀၁၅ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီ ၁၆ ရက်မှ မတ်လ ၆ ရက်အတွင်း ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ရွေးချယ်ထားသော ကဏ္ဍခွဲနှစ်ခုကို အသေးစိတ် ထပ်မံခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ လေ့လာခြင်း အပါအဝင် လုပ်ငန်းနယ်ပယ်တွင် တိုးတက်မှုနှင့် သင့်လျော်ကောင်းမွန်သော အလုပ်အကိုင်များ ဖန်တီးပေးခြင်းကို ထောက်ပံ့ပေးရာတွင် အိုင်အယ်လ်အို အနေဖြင့် ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်သော ဝန်ဆောင်မှုပုံစံများနှင့် ဆောင်ရွက်မည့်နည်းလမ်းများကို ရွေးချယ်ဖော်ထုတ်ခြင်းလည်း ပါဝင်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံငါးလုပ်ငန်းအဖွဲ့ချုပ် (MFF)နှင့် ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာန(DOF) မှ ကိုယ်စားလှယ်များ၊ လုပ်ငန်းနယ်ပယ်ရှိ အဓိက သက်ဆိုင်သူများနှင့် အစည်းအဝေးပြုလုပ်ခြင်း၊ လူတွေ့ မေးမြန်းမှုများ ပြုလုပ်ခြင်းအပြင် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု အစီအစဉ်များနှင့် ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာန(DOF) မှ အစီရင်ခံစာများ၊ ရရှိထားသည့် အချက်အလက်များနှင့် ပတ်သက်ပြီး ပထမကာလတွင် ဆောင်ရွက်ခဲ့သော စိစစ်သုံးသပ်ချက်များ၊ စသည်တို့အပေါ် အခြေခံ၍အောက်ပါကဏ္ဍခွဲများကို စဉ်းစားသုံးသပ်ရန် အတွက် ရွေးချယ်ဖော်ပြခဲ့သည်။

- ငါးမြစ်ချင်း
- တီလားပီယား
- ကကာတစ်
- ရွှံ့ကဏန်း
- ပုစွန်ထုပ်နှင့် ပုစွန်ဆိတ်များ (မွေးမြူခြင်း)
- ရေချိုငါးဖမ်းလုပ်ငန်း
- ပင်လယ်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်း

စဉ်းစားသုံးသပ်ခြင်းအတွက် ကဏ္ဍခွဲများ စကားတင်ရွေးချယ်ခြင်းကို လေ့လာသိရှိရသော ဈေးကွက်အခွင့်အလမ်းများနှင့် ထုတ်လုပ်မှု အတိုင်းအတာအပေါ် အခြေခံထားခြင်းဖြစ်သည်။ ပုံ ၁ တွင် စကားတင် ရွေးချယ်ထားသော ကဏ္ဍခွဲ ၇ ခု၏ နှိုင်းယှဉ်ကြည့်နိုင်သော ဆွဲဆောင်မှုများကို ဖော်ပြထားသည်။ လုပ်ငန်းနယ်ပယ်တွင် လုပ်ကိုင်နေသည့် အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးထုနှစ်ရပ်လုံးက သင့်လျော်ကောင်းမွန်သော အလုပ်အကိုင် အခြေအနေများကို သိမြင်နားလည်စေရန် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ အလုပ်အကိုင် ဖြစ်ထွန်းစေခြင်း၊ တာဝန်ယူမှုရှိသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်း ကျင့်သုံးလုပ်ဆောင်မှုများကို အဟန့်အတားဖြစ်စေသည့် အကြောင်းတရားများကိုဖြေရှင်းခြင်းဖြင့် အားလုံးပါဝင်ပြီး ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသော တိုးတက်မှုများကို မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်မည်ဆိုသည့် အိုင်အယ်လ်အို၏ တာဝန်ယူမှုရှိသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်း စီမံကိန်း ရည်ရွယ်ချက်နှင့်ကိုက်ညီရန် ကဏ္ဍခွဲရွေးချယ်မှုအတွက် စံများကို သတ်မှတ်ထားသည်။

ရွေးချယ်မှုစံများကို အောက်ပါအတိုင်း သတ်မှတ်ထားသည်။

- ကဏ္ဍခွဲ၏ အရွယ်အစားနှင့် အတိုင်းအတာပမာဏ
- ဈေးကွက်ဝယ်လိုအားနှင့် တိုးတက်မှုအလားအလာ
- အလုပ်အကိုင်ခန့်အပ်မှုများဖြစ်ထွန်းခြင်း
- အလားအလာရှိသည့်အရာများကို အဆင့်မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ခြင်း

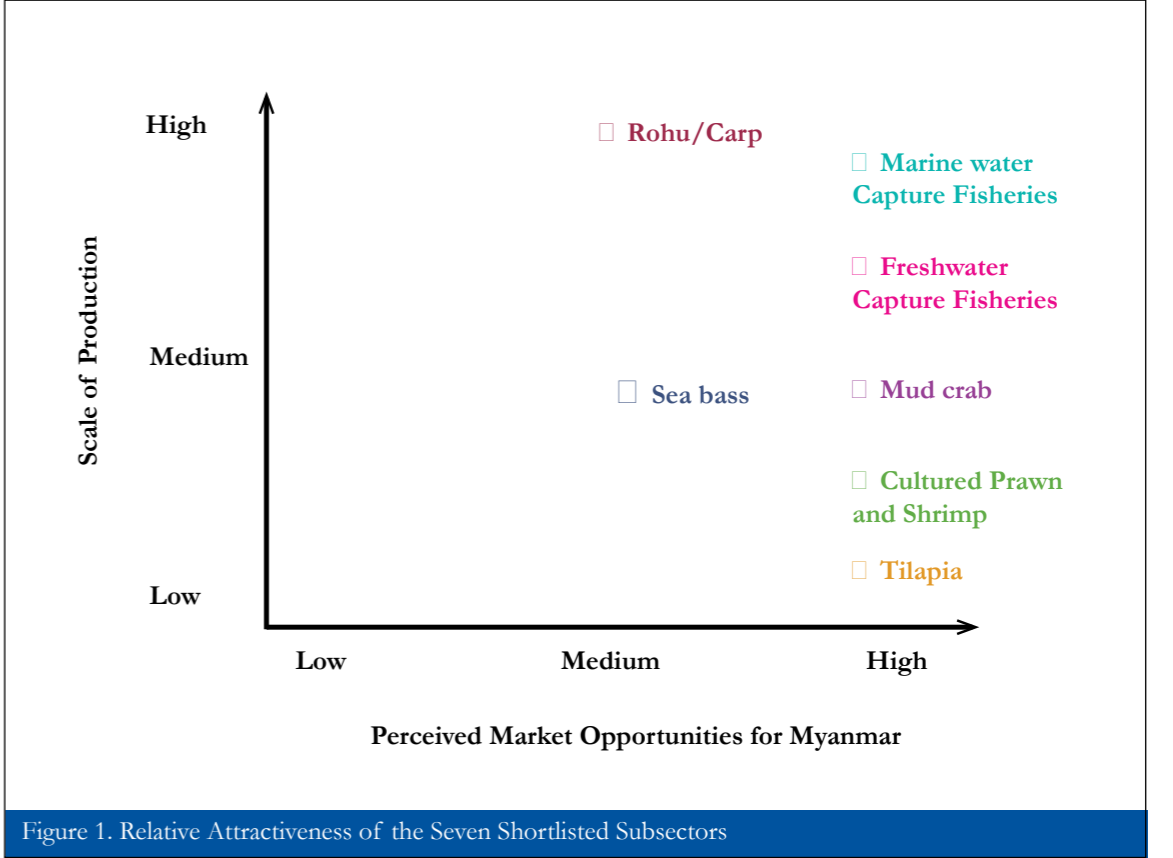

Figure 1. Relative Attractiveness of the Seven Shortlisted Subsectors

ကဏ္ဍခွဲများကို ဦးစားပေးရွေးချယ်ရာတွင် စီမံကိန်းအနေဖြင့် အမျိုးသမီးများ ပါဝင်နေသောအပိုင်းနှင့် ကျွမ်းကျင်မှုစွမ်းရည် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၊ ပိုမိုကောင်းမွန်သော အလုပ်အကိုင်အခြေအနေများ၊ ဝင်ငွေတိုးပွား ရရှိမှုနှင့်အတူ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုမှ အကျိုးခံစားရခွင့်ရှိ/မရှိကိုပါ ထည့်သွင်း စဉ်းစားသုံးသပ်ခြင်းဖြစ်သည်။

ကဏ္ဍခွဲရွေးချယ်မှုအတွက် စံ တစ်ခုခြင်းစီအလိုက် အရေးကြီးသလို စံ အားလုံးပါဝင်အောင် ထည့်သွင်းစဉ်းစား သုံးသပ်ခဲ့သည်။ ၂၀၁၅ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၂၆ ရက်တွင် လုပ်ငန်းနယ်ပယ်မှ ကိုယ်စားလှယ်များ၊ ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာန၊ ငါးလုပ်ငန်းအဖွဲ့ချုပ်၊ အလုပ်သမားသမဂ္ဂများ ပါဝင်သော နေ့တစ်ဝက်ကြာ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲကို ကျင်းပကာ ကဏ္ဍခွဲများအတွက် အဆင့်သတ်မှတ်ခြင်းနှင့် ဦးစားပေးသတ်မှတ်ခြင်းကို ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲအချိန်အတွင်း တက်ရောက်ပါဝင်သူများသည် စကားတင် ရွေးချယ်ထားသော ကဏ္ဍခွဲများကို စံ တစ်ခုချင်းစီအလိုက် နှိုင်းချင့်သုံးသပ်ကြပြီး ကဏ္ဍခွဲများကို အဆင့်သတ်မှတ်ခြင်းနှင့် ဦးစားပေးခြင်းများ ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။ ပင်လယ်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်း၊ ရေချိုငါးဖမ်းလုပ်ငန်း၊ ပုစွန်ဆိတ်နှင့် ပုစွန်ထုပ်လုပ်ငန်း ကဏ္ဍများသည် ထိပ်ဆုံးဦးစားပေး ကဏ္ဍခွဲ ၃ ခုအဖြစ်ထွက်ပေါ်လာသည်။ အမျိုးမျိုးသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အစီအစဉ်နှင့် ပတ်သက်ပြီး နောက်ဆက်တွဲ ဆွေးနွေးပွဲများတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်သော လုပ်ငန်းနယ်ပယ်မှ သက်ဆိုင်သူများက အကြံပြုသည်မှာ အိုင်အယ်(လ်)အို၏ တာဝန်ယူမှုရှိသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်း အစီအစဉ်

အနေဖြင့် အဖြူကွက်ရောဂါ(white spot disease) ထိန်းချုပ်လျော့ပါးရေး၊ သားဖောက်လုပ်ငန်းတိုးတက်ရေး စသည့်ကိစ္စရပ်များရှိနေသော ပုစွန်ဆိတ်၊ ပုစွန်ထုပ်လုပ်ငန်းကဏ္ဍခွဲထက်ပင်လယ်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းနှင့် ရေချိုငါးဖမ်းလုပ်ငန်းများတွင်ရှိသော အတားအဆီးများနှင့်အခွင့်အလမ်းများကို ဖြေရှင်း ဆောင်ရွက်ရန် ပိုမိုကောင်းမွန်သော အနေအထားတွင်ရှိကြောင်းဆိုသည်။

ပင်လယ်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းနှင့် ရေချိုငါးဖမ်းလုပ်ငန်းအတွက် တန်ဖိုးမြှင့် ဖြစ်စဉ် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာလေ့လာခြင်းကို သီးခြားဆောင်ရွက်မည့်ကိစ္စ အဖြစ်ပြင်ဆင်ပြီးဖြစ်သည်။ ပင်လယ်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်း VCA ကို ဆောင်ရွက်ရာတွင် မြိတ်မြို့နယ် (တနင်္သာရီ တိုင်းဒေသကြီး) နှင့် ရန်ကုန်ကို အဓိက အလေးထား လုပ်ဆောင်မည်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကမ်းရိုးတန်းသည် ကီလိုမီတာ ၃၀၀၀ ခန့်ရှည်လျားသည်။ ကမ်းရိုးတန်းကို အပိုင်း ၃ ပိုင်း ခွဲခြားနိုင်သည်။ ရခိုင်ကမ်းရိုးတန်းဒေသ (နတ်မြစ်ဝမှ မော်တင်စွန်းအထိ ကီလိုမီတာ ၇၄၀ ရှည်လျားသည်)၊ ဧရာဝတီမြစ်ဝကျွန်းပေါ် ဒေသနှင့် မုတ္တမပင်လယ်ကွေ့ ကမ်းရိုးတန်းဒေသ (မော်တင်စွန်းမှ မုတ္တမပင်လယ်ကွေ့ အထိ ကီလိုမီတာ ၄၆၀ ရှည်လျားသည်)၊ ဘင်္ဂလားပင်လယ်အော်နှင့် ကပ္ပလီပင်လယ် ထိစပ်နေသော တနင်္သာရီကမ်းရိုးတန်းဒေသ(မုတ္တမပင်လယ်ကွေ့မှ ပါချန်မြစ်ဝအထိ ကီလိုမီတာ ၁၂၀၀ ရှည်လျားသည်)။ ထုတ်လုပ်မှုသည် နေရာအနှံ့တွင်ရှိသော်လည်း ငါးဖမ်းလေ့/သင်္ဘောများ ဆိုက်သည့် နေရာ (သို့) ငါးချဆိပ်ကမ်းများသည် ရန်ကုန်နှင့် မြိတ်တွင် ပိုများသည်။

¹ DOF Fishery Statistics 2013 and 2014
² LIFT Program, WorldFish/MyFish, CBI Reports, IDE Discussion Paper, various FAO studies, reports from DOF, MFF, USAID, Dr. Edwards, NAG, and other fishery experts and organizations

ခ။ တန်ဖိုးမြှင့်မြှင့်ဖြစ်စဉ်ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာလေ့လာခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်များ

တန်ဖိုးမြှင့်မြှင့်ဖြစ်စဉ်လေ့လာမှု၏ အဓိကရည်ရွယ်ချက်မှာ ပင်လယ်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းကဏ္ဍခွဲအောက်တွင်ရှိနေသော အချက်အလက်များနှင့်အခြေအနေများကို ဖော်ထုတ်နားလည်ရန်၊ အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးတို့ နှစ်ရပ်လုံး အလုပ်အကိုင်များ ရရှိစေရန် ရည်ရွယ်ချက်နှင့်အတူ ယှဉ်ပြိုင်နိုင်မှု အဆင့်မြှင့်မြှင့်မားမားရောက်ရှိ အောင်မြင်ရေး၊ (သို့) တည်ရှိနေသော အလုပ်အကိုင်များကို သင့်လျော်ကောင်းမွန်သော အလုပ်အကိုင် အခွင့်အလမ်းများ ဖြစ်ပေါ်အောင် တိုးတက်ဆောင်ရွက် ရေးဖြစ်သည်။ တန်ဖိုးမြှင့်မြှင့်ဖြစ်စဉ် လေ့လာခြင်း၏ အဓိကကျသော ရည်ရွယ်ချက်များမှာ အောက်ပါတို့ကို လုပ်ဆောင်ရန် ဖြစ်သည်။

- က) နောက်ဆုံးရောက်ရှိသွားသည့် ဈေးကွက်များ၊ ပံ့ပိုးပေးသော ဈေးကွက်များ၊ အလုပ်သမားများ အပါအဝင် ပင်လယ်ငါးလုပ်ငန်း ကဏ္ဍခွဲ၏ လုပ်ဆောင်ချက်ကို အကျိုးသက်ရောက်/ထိခိုက်သော ဆက်နွယ်မှုများနှင့် အချက်အလက်အမျိုးမျိုးကို အသေးစိတ် သိမြင်နားလည်နိုင်ရန်၊ လုပ်ငန်းဝန်းကျင်နှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း များ အချင်းချင်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ဖြည့်ဆည်း ပံ့ပိုးပေးခြင်း။
- ခ) ပင်လယ်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်း တန်ဖိုးမြှင့်မြှင့်ဖြစ်စဉ်၏ တည်ဆောက်ပုံနှင့် သဘောသဘာဝသည် အလုပ်သမားနှင့် အလုပ်အကိုင် အခြေအနေများအပေါ် သက်ရောက်ပုံများကို သိမြင်နားလည်ရန် ပံ့ပိုးပေးခြင်း။

- ဂ) အဓိကအားဖြင့် အမျိုးသားနှင့်အမျိုးသမီးများကို အလုပ်အကိုင် ခန့်အပ်မှု၊ သင့်လျော်ကောင်းမွန်သော ပါဝင် ဆောင်ရွက်မှုကို ရရှိခြင်းနှင့် ယေဘုယျအားဖြင့် လုပ်ငန်းနယ်ပယ်ကို ယှဉ်ပြိုင်နိုင်မှု ရှိစေရန်မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ခြင်း (သို့) အားလုံးပါဝင်သော လုပ်ငန်းစဉ်တွင် အတားအဆီးဖြစ်နေသော လုပ်ငန်းအဆင့် ကိစ္စရပ်များကို ဖော်ထုတ်ခြင်း။
- ဃ) အားလုံးပါဝင်သော လုပ်ငန်းစဉ်အောက်တွင် လုပ်ငန်းစဉ်(chain) ဥိုရှိနေသော အကျပ်အတည်းများကို ကျော်လွှားနိုင်ရန် လိုအပ်သည့် ဦးစားပေးဆောင်ရွက်မှုများကို ဖော်ထုတ်ခြင်း။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် value chain ယှဉ်ပြိုင်နိုင်မှုနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး/ သင့်လျော်ကောင်းမွန်သော အလုပ်အကိုင် အခွင့်အလမ်းများ မြှင့်တင်ရေးကိုဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။
- င) လုပ်ငန်းနယ်ပယ်စွမ်းဆောင်ရည်တိုးတက်ကောင်းမွန်ရန်အတွက် ပင်လယ်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းကဏ္ဍခွဲတွင် အစိုးရနှင့်ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍ သက်ဆိုင်ပါဝင်သူများ အချင်းချင်း ပိုမိုပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများကို ရှာဖွေခြင်းနှင့်ဖော်ထုတ်ခြင်း။

ဂ။ နည်းစနစ်နှင့် ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းနည်း

လတ်တလောရှိသော အစီရင်ခံစာများနှင့် လေ့လာမှုများမှ သတင်းအချက်အလက်များကို အနှစ်ချုပ် စုစည်းနိုင်ရန် ကနဦး လေ့လာမှုများကို ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ထိုသို့ လေ့လာမှုပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် လုပ်ငန်းနယ်ပယ် သုတေသနတွင် အလေးထားဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်သော ကိစ္စရပ်များ အတွက် လမ်းညွှန်မှုရရှိပါသည်။ ပင်လယ်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းနှင့်ပတ်သက်ပြီး အစိုးရဖော်ပြသည့် ကိန်းဂဏန်းစာရင်းများမှာ လုပ်ငန်းနယ်ပယ်အနေဖြင့် မေးခွန်းထုတ်စရာရှိနေပြီး ကိန်းဂဏန်းစာရင်း စုစည်းကောက်ယူသည့် နည်းလမ်းများကို အဆင့်မြှင့်တင်ရန် လိုအပ်မှုနှင့် ယုံကြည်အားထားနိုင်လောက်သော ကိန်းဂဏန်းအချက်အလက်များ ဖြစ်ရန်လိုကြောင်း ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍတွင် အဓိကပါဝင်ဆောင်ရွက်သူများ ကဆိုကြသည်။ VCA သုတေသနအဖွဲ့သည် မူလအချက်အလက်များကို နောက်ပိုင်းထပ်မံတွေ့ရှိသော အချက်အလက်များနှင့် စေ့စပ်သေချာစွာ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာလေ့လာ၍ အပြန်အလှန်စစ်ဆေးခြင်း (သို့) အနည်းဆုံး အနေဖြင့် အဓိကပါဝင် သက်ဆိုင်သူများ၏ အမျိုးမျိုးသောထင်မြင်ချက်နှင့် သိမြင်နားလည်ထားမှုများကို ဖော်ပြရန် အားစိုက်ကြီးပမ်းခဲ့သည်။

ဒုတိယကာလနှင့် တတိယကာလ ကွင်းဆင်းဆောင်ရွက်ခြင်းတွင် အရည်အသွေးဆိုင်ရာသုတေသန နည်းလမ်းများကို အသုံးပြုဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး အဓိကအားဖြင့် အဓိကသတင်းပေးသူများနှင့် လူတွေ့မေးမြန်းသတင်းရယူခြင်း(key informant interviews (KII) ၊ အစုအဖွဲ့ငယ်ဖြင့် ပြုလုပ်သော အစည်းအဝေးများ၊ ရွေးချယ်ထားသောလူများဖြင့် အစုအဖွဲ့ပြု ဆွေးနွေးခြင်းများပါဝင်သည်။ အဓိကသတင်းပေးသူနှင့် အစည်းအဝေး၊ ဆွေးနွေးပွဲသို့ တက်ရောက်ပါဝင် သူများတွင် လယ်သမားများ၊ ရေလုပ်သားများ၊ ကုန်သည်များ၊ မြို့ပြထုတ်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းရှင်များ၊ ဝန်ဆောင်မှုပေးသူများ၊ ဖွံ့ဖြိုးရေးအစီအစဉ်နှင့်

ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာန (မွေးမြူရေး၊ ရေလုပ်ငန်းနှင့် ကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးတွင်ပါဝင်) မြန်မာနိုင်ငံငါးလုပ်ငန်းအဖွဲ့ချုပ်မှ ကိုယ်စားလှယ်များ ပါဝင်သည်။ လူတစ်ဦးချင်းစီ၏ ရှုထောင့်အမြင်များ၊ အတွေ့အကြုံ များ၊ အရေအတွက်ဆိုင်ရာအချက်အလက်များကို စုစည်းကောက်ယူခြင်းအတွက် အဓိကသတင်းပေးသူများကို လူတွေ့မေးမြန်း၍ သတင်းရယူခြင်း (KII)နည်းလမ်းကို အသုံးပြုခဲ့ပါသည်။ လူတွေ့မေးမြန်းခြင်းမှ ရရှိလာသည့် သတင်းအချက်အလက်များကို စိစစ်ခြင်းနှင့် အဖွဲ့များ (သို့) ကိုယ်စားပြု အဖွဲ့ခွဲများအတွက် အလေးထားဆောင်ရွက်ရမည့် ကိစ္စရပ်များနှင့် ပတ်သက်၍ ခြုံငုံသုံးသပ်ချက် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ရယူရာတွင် အစည်းအဝေးနှင့် အစုအဖွဲ့ဆွေးနွေး ပြုလုပ်ခြင်းများက ထိရောက်မှုရှိသည်။ အဓိက ဖြေကြားသူများနှင့် ပါဝင်တက်ရောက်သူ အချို့မှာ ရန်ကုန်နှင့် မြိတ်မြို့နယ်(တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီး)တွင်ရှိသော ငါးလုပ်ငန်းကဏ္ဍမှ အဓိက ပါဝင်သက်ဆိုင်သူများ ဖြစ်ကြသည်။

ပါဝင်သက်ဆိုင်သူများ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းပွဲကို မြိတ်မြို့နယ်တွင် ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၄ ရက်နေ့တွင် ပြုလုပ်ကျင်းပခဲ့သည်။ တက်ရောက်ပါဝင်သူများက တန်ဖိုးမြှင့်မြှင့်ဖြစ်စဉ်အကဲဖြတ်ခြင်း (VCA)၏ တွေ့ရှိချက်များကို အတည်ပြုခြင်း၊ ထင်မြင်ချက်ပေးခြင်းနှင့် ဆွေးနွေးခြင်းများပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ထို့နောက် တက်ရောက်ပါဝင်သူများသည် လုပ်ငန်းနယ်ပယ်က ရင်ဆိုင်နေရသော အဓိက ကိစ္စရပ်များကို ဦးစားပေး သတ်မှတ်ခြင်းနှင့် ရွေးချယ်ဖော်ထုတ်ခြင်း ပြုလုပ်ခဲ့ပြီး ဖြစ်နိုင်ချေရှိသောလုပ်ငန်းစဉ်ကို အကြံပြုဆွေးနွေးတင်ပြခဲ့ကြသည်။

အောက်ပါရုထောင့်အမြင်များကို အခြေခံ၍ ပါဝင်သက်ဆိုင်သူများ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းခြင်း၊ လူတွေ့မေးမြန်း၍ သတင်းရယူခြင်း၊ ရွေးချယ်ထားသောလူများဖြင့်အစုအဖွဲ့ပြုဆွေးနွေးခြင်းကာလအတွင်း ရရှိလာ

Figure 2. Stakeholders Consultation in Myeik

သော တုံ့ပြန် ဖြေကြားခြင်းများကို အထပ်ထပ် စိစစ်၍ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်းပေါ်တွင်အခြေခံပြီး အတားအဆီးများနှင့် ဝင်ရောက်ဆောင်ရွက်ခြင်း များကိုပိုမိုအသေးစိတ်စဉ်ရေးဆွဲနိုင်ခဲ့သည်။

- ပါဝင်သက်ဆိုင်သူများဆွေးနွေးညှိနှိုင်းပွဲ၊ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲ တက်ရောက်ပါဝင်သူများနှင့် အဓိက သတင်းပေးသူများ၏ အခြေအနေ
- ကုမ္ပဏီလူတွေ့မေးမြန်းခြင်း၏ ရလဒ်အဖြေများကို ခိုင်မာအောင် အတည်ပြုခြင်းနှင့် အရေးကြီးသော ကိစ္စရပ်များကို ဖော်ထုတ်ရန် အကြံပေးခြင်းအတွက် ကြားခံအဖွဲ့အစည်း(third party) စောင့်

ကြည့်လေ့လာမှုများ (ဥပမာ။ ။ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၊ ဖြည့်ဆည်းထောက်ပံ့သူများ၊ ဖွံ့ဖြိုးရေးအစီအစဉ်များ) သည် အရေးပါသည်။

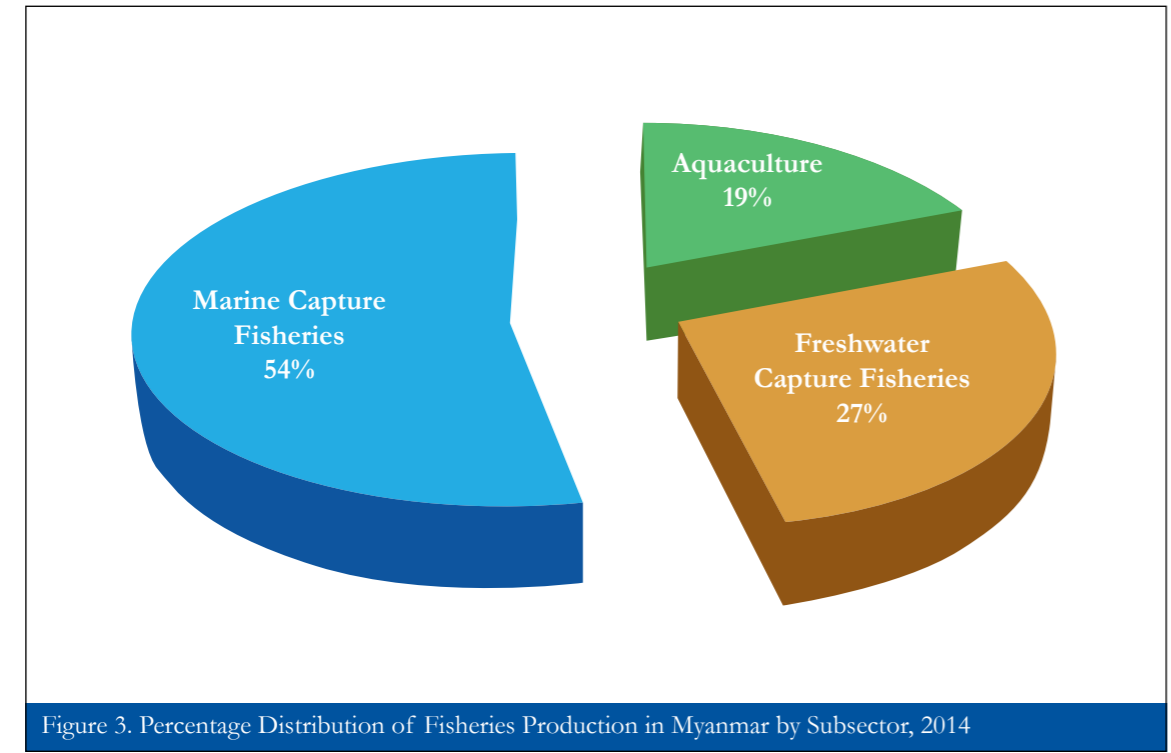
- ထိုင်း၊ ဖိလစ်ပိုင်၊ ဗီယက်နမ် နိုင်ငံများကဲ့သို့ အခြားနိုင်ငံများ၏ အတွေ့အကြုံများ
- မြန်မာ့ငါးလုပ်ငန်းနယ်ပယ်တွင် ယခင် အကဲဖြတ် လေ့လာမှုများ

အပိုင်း (၂) လုပ်ငန်းနယ်ပယ် ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

က။ ထုတ်လုပ်မှုလမ်းကြောင်းများ

ကုလသမဂ္ဂစားနပ်ရိက္ခာနှင့် စိုက်ပျိုးရေးအဖွဲ့မှ ကောက်ယူထားသော စစ်တမ်းအချက်အလက်များအရ ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် တစ်ကမ္ဘာလုံး အတိုင်းအတာဖြင့် ငါးထုတ်လုပ်မှုမှာ မက်ထရစ်တန် ၁၅၈ သန်း ရှိခဲ့သည်။ တစ်ကမ္ဘာလုံး ထုတ်လုပ်မှု၏ ၅၀% (၁၅) မက်ထရစ်တန် ၇၉.၇ သန်းသည် ပင်လယ်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းမှဖြစ်သည်။ ထုတ်လုပ်မှု ၇၆.၂% ခန့်သည် ထုတ်လုပ်မှုတွင် ထိပ်ဆုံးနိုင်ငံဖြစ်သော တရုတ်နှင့် အခြား ၁၈ နိုင်ငံမှ ဖြစ်သည်။ ဂျပန်နှင့် ထိုင်းရှိ ပင်လယ်ငါးဖမ်းထုတ် လုပ်မှုများသည် ၂၂% နှင့် ၃၉% အသီးသီး ကျဆင်းသွားသည်။ ငါးထုတ်ကုန်များနှင့် ပတ်သက်၍ ဂျပန်နှင့်ထိုင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အဓိကဈေးကွက်များဖြစ်သည်။ ဂျပန်နိုင်ငံသည် ၎င်း၏ငါးဖမ်းလှေ/ သင်္ဘောအစုကို ၁၉၈၀ ခုနှစ်ကတည်းက လျော့ချခဲ့ခြင်း၊ ၂၀၁၁ ခုနှစ် တွင် ဆူနာမီကြောင့် ငါးဖမ်းလှေ/သင်္ဘောနှင့် အခြေခံအဆောက် အအုံများ ပျက်စီးခြင်းကြောင့် ငါးထုတ်လုပ်မှု ကျဆင်းခဲ့ ရခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုင်းနိုင်ငံ၏ ထုတ်လုပ်မှု ကျဆင်းခြင်းမှာ အထူး သဖြင့် ထိုင်းပင်လယ်ကွေတွင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ပြီးတီးမှု နှင့် ငါးအလွန်အကျွံ ဖမ်းဆီးခြင်းတို့ကြောင့် ပင်လယ်သယံဇာတများ ကုန်ခမ်းခြင်းနှင့်အတူ ၂၀၀၈ ခုနှစ်ကတည်းက အင်ဒိုနီးရှားရေပြင်တွင် ထိုင်းငါးဖမ်းလှေ/ သင်္ဘောများဖြင့် ငါးဖမ်းခြင်းလုပ်ငန်း ရပ်နားလိုက် ခြင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်ကြောင်းမှတ်ယူနိုင်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် ပင်လယ်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်း ထုတ်လုပ် မှု အမြင့်ဆုံး နိုင်ငံစာရင်းတွင် ကမ္ဘာအဆင့် ၁၀ ဌာနရှိခဲ့သည်။ ၂၀၀၃ နှင့် ၂၀၁၂ ခုနှစ်အကြား မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပင်လယ်ငါးဖမ်းခြင်းသည် ၁၂၁% တိုးတက်ခဲ့ပြီး ၎င်းသည် အခြားထုတ်လုပ်သည့် အဓိကနိုင်ငံ ၁၈ နိုင်ငံ အကြားတွင် အမြင့်ဆုံးဖြစ်ခဲ့သည်။ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသော ထုတ် လုပ်မှုများ သေချာစေရန်အတွက် လိုအပ်ချက်များကို လိုက်နာလုပ် ဆောင်ရန် ပါဝင်သက်ဆိုင်သူများ၏ အလေးထားမှုများမှာ တိုးပွား လျက်ရှိသည်။ ၁၉၈၀ မှ ၁၉၈၃ အကြား ကာလများတွင် ဆောင်ရွက် ခဲ့သော နောက်ဆုံးပြုလုပ်ခဲ့သည့် ပင်လယ်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်း စစ်တမ်း အရ မြန်မာ့ရေပြင်တွင် ခန့်မှန်းခြေအားဖြင့် ရေပေါ်လွှာနေ ငါးမျိုးစိတ် ပေါင်း မက်ထရစ်တန် ၁ သန်းခန့်ရှိပြီး ရေအောက်နှင့်ရေအောက် ကြမ်းပြင်တွင် ကျက်စားသော ငါးမျိုးစိတ်ပေါင်း မက်ထရစ် တန် ၀.၈ သန်းရှိကြောင်းလေ့လာသိရှိရသည်။ ထိုသက်ရှိ ငါးမျိုးစိတ်စုစုပေါင်း အရေအတွက်မှ ရေပေါ်လွှာနေငါးမျိုးစိတ် မက်ထရစ်တန် ၀.၅ သန်း နှင့် ရေအောက်နှင့် ရေအောက်ကြမ်းပြင်ရှိ ငါးမျိုးစိတ် မက်ထရစ်တန် ၀.၅၅ သန်း (စုစုပေါင်း ပင်လယ်ငါး မက်ထရစ်တန် ၁.၀၅ သန်း) သည် ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲမည့် အများဆုံးထုတ်ယူနိုင်မှုပမာဏ (MSY) အဖြစ် ခန့်မှန်းရသည်။ (BOBLME)

အဆင့်	နိုင်ငံ	ထုတ်လုပ်သည့်ပမာဏ (မက်ထရစ်တန်)			အပြောင်းအလဲ (%)	
		၂၀၁၁	၂၀၁၂	၂၀၁၃	၂၀၁၁/၁၂	၂၀၁၂/၁၃
၁	တရုတ်	၁၂,၂၁၂,၁၈၈	၁၃,၅၅၆,၄၀၉	၁၃,၈၆၉,၆၀၄	၁၃.၆	၂.၄
၂	အင်ဒိုနီးရှား	၄,၂၇၅,၁၁၅	၅,၃၃၂,၈၆၂	၅,၂၄၀,၂၄၇	၂၇.၀	၁.၇
၃	အမေရိကန်	၄,၉၁၂,၆၂၇	၅,၁၃၁,၀၈၇	၅,၁၀၇,၅၅၉	၄.၀	-၀.၅
၄	ဗီယက်	၆,၀၅၃,၁၂၀	၈,၂၁၁,၇၁၆	၄,၈၀၇,၉၂၃	-၂၀.၆	၄၁.၅
၅	ရုရှားပြည်ထောင်စု	၃,၀၉၀,၇၉၈	၄,၀၀၅,၇၃၇	၄,၀၆၈,၈၅၀	၃၁.၆	၁.၆
၆	ဂျပန်	၄,၆၂၆,၉၀၄	၃,၇၄၁,၂၂၂	၃,၆၁၁,၃၈၄	-၂၁.၉	-၃.၅
၇	အိန္ဒိယ	၂,၉၅၄,၇၉၆	၃,၂၅၀,၀၉၉	၃,၄၀၂,၄၀၅	၁၅.၁	၄.၇
၈	ဗီယက်	၃,၆၁၂,၀၄၈	၃,၀၆၃,၄၆၇	၂,၇၅၂,၈၈၁	-၂၈.၈	-၁၆.၀
၉	ဗီယက်	၁,၆၄၇,၁၃၃	၂,၃၀၈,၂၀၀	၂,၄၁၈,၇၀၀	၄၆.၈	၄.၈
၁၀	မြန်မာ	၁,၀၅၃,၇၂၀	၂,၁၆၉,၈၂၀	၂,၃၃၂,၇၉၀	၁၂၁.၄	၇.၅
၁၁	နော်ဝေး	၂,၅၄၈,၃၅၃	၂,၂၈၁,၈၅၆	၂,၁၄၉,၈၀၂	-၁၅.၆	-၅.၈
၁၂	ဖိလစ်ပိုင်	၂,၀၃၃,၃၂၅	၂,၁၇၁,၃၂၇	၂,၁၂၇,၀၄၆	၄.၆	-၂.၀
၁၃	ကိုရီးယားသမ္မတနိုင်ငံ	၁,၆၄၉,၀၆၁	၁,၇၃၇,၈၇၀	၁,၆၆၀,၁၆၅	၀.၇	-၄.၅
၁၄	ထိုင်း	၂,၆၅၁,၂၂၃	၁,၆၁၀,၄၁၈	၁,၆၁၂,၀၇၃	-၃၉.၂	၀.၁
၁၅	မလေးရှား	၁,၂၈၃,၂၅၆	၁,၃၇၃,၁၀၅	၁,၄၇၂,၂၃၉	၁၄.၇	၇.၂
၁၆	မက်ဆီကို	၁,၂၅၇,၆၉၉	၁,၄၅၂,၉၇၀	၁,၄၆၇,၇၉၀	၁၆.၇	၁.၀
၁၇	အိုက်စလန်	၁,၉၈၆,၃၁၄	၁,၁၃၈,၂၇၄	၁,၄၄၉,၄၅၂	-၂၇.၀	၂၇.၃
၁၈	မော်ရိုကို	၉၁၆,၉၈၈	၉၄၉,၈၈၁	၁,၁၅၈,၄၇၄	၂၆.၃	၂၂
စုစုပေါင်း အဓိက ၁၈ နိုင်ငံ		၅၄,၇၆၄,၆၆၈	၆၃,၄၆၆,၃၂၀	၆၀,၇၀၉,၃၈၄	၃.၃	-၄.၃
တစ်ကမ္ဘာလုံး စုစုပေါင်း		၇၉,၆၇၄,၈၇၅	၈၂,၆၀၉,၉၂၆	၇၉,၇၀၅,၉၁၀	၀.၀	-၃.၅
% ဝေစု		၇၃.၈	၇၆.၈	၇၆.၂		

သတင်းရင်းမြစ် - ကမ္ဘာ့ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းနှင့်ငါးမွေးမြူရေး အခြေအနေဖော်ပြချက် | FAO | ၂၀၁၄

ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာန၏ စာရင်းဇယားပေါ်အခြေခံ၍ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ငါး လုပ်ငန်းများမှထုတ်လုပ်မှုသည် ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် မက်ထရစ်တန် (ထောင်ပေါင်း) ၄,၄၇၈.၂၁ ရှိခဲ့ရာမှ ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် မက်ထရစ်တန် (ထောင်ပေါင်း) ၅,၀၄၇.၅၃ သို့တိုးပွားလာခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ ငါးထုတ်လုပ်မှု၏ ၅၄% မှာ ပင်လယ်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းဖြစ်သည်။

၂၀၁၂ နှင့် ၂၀၁၃ ခုနှစ်ကာလအကြား၊ ပင်လယ်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်း ထုတ်လုပ်မှုသည် ကာလတူစာရင်းအခြေခံ အမြင့်ဆုံး ရာခိုင်နှုန်း ၁၆% သို့ ရောက်ရှိခဲ့သည်။ ပင်လယ်ငါးဖမ်းယူရရှိမှုသည် ၂၀၁၂ ခုနှစ် တွင် မက်ထရစ်တန် ၂.၃၃ သန်းရှိခဲ့ရာမှ ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် မက်ထရစ် တန် ၂.၇၀ သန်းသို့ တိုးတက်ခဲ့သည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ် ထုတ်လုပ်မှု ဆိုင်ရာ အချက်အလက်အရ ကမ်းရိုးတန်းမှ ပင်လယ်ရေနက် ဝိတာ ၂၀၀ အထိ အကျိုးဝင်သည်ဟု မှတ်ယူရပြီး မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ရေရှည်တည်တံ့ ခိုင်မြဲမည့်အများဆုံးထုတ်ယူနိုင်မှုပမာဏ(MSY) မက်ထရစ်တန် ၁.၀၅ သန်းထက် ကျော်လွန်နေသည်ကိုတွေ့ရသည်။

ပတ်ဝန်းကျင်ဂေဟစနစ်	ထုတ်လုပ်မှုပမာဏ (မက်ထရစ်တန် ထောင်ပေါင်း)			% အပြောင်းအလဲ ၂၀၁၄/၁၂
	၂၀၁၂	၂၀၁၃	၂၀၁၄	
ငါးမွေးမြူရေး	၈၉၈.၉၆	၉၂၉.၃၈	၉၆၄.၂၆	၇%
ရေချို (ငါးမွေးမြူရေး)	၁,၂၄၆.၄၆	၁,၃၀၂.၉၇	၁,၃၈၁.၀၃	၁၁%
ပင်လယ် (ငါးမွေးမြူရေး)	၂,၃၃၂.၇၉	၂,၄၈၃.၈၀	၂,၇၀၂.၂၄	၁၆%
စုစုပေါင်း	၄,၄၇၈.၂၁	၄,၇၁၆.၁၅	၅,၀၄၇.၅၃	၁၃%

သတင်းရင်းမြစ် - ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာန

ခ။ ထုတ်ကုန် ဖော်ပြချက်

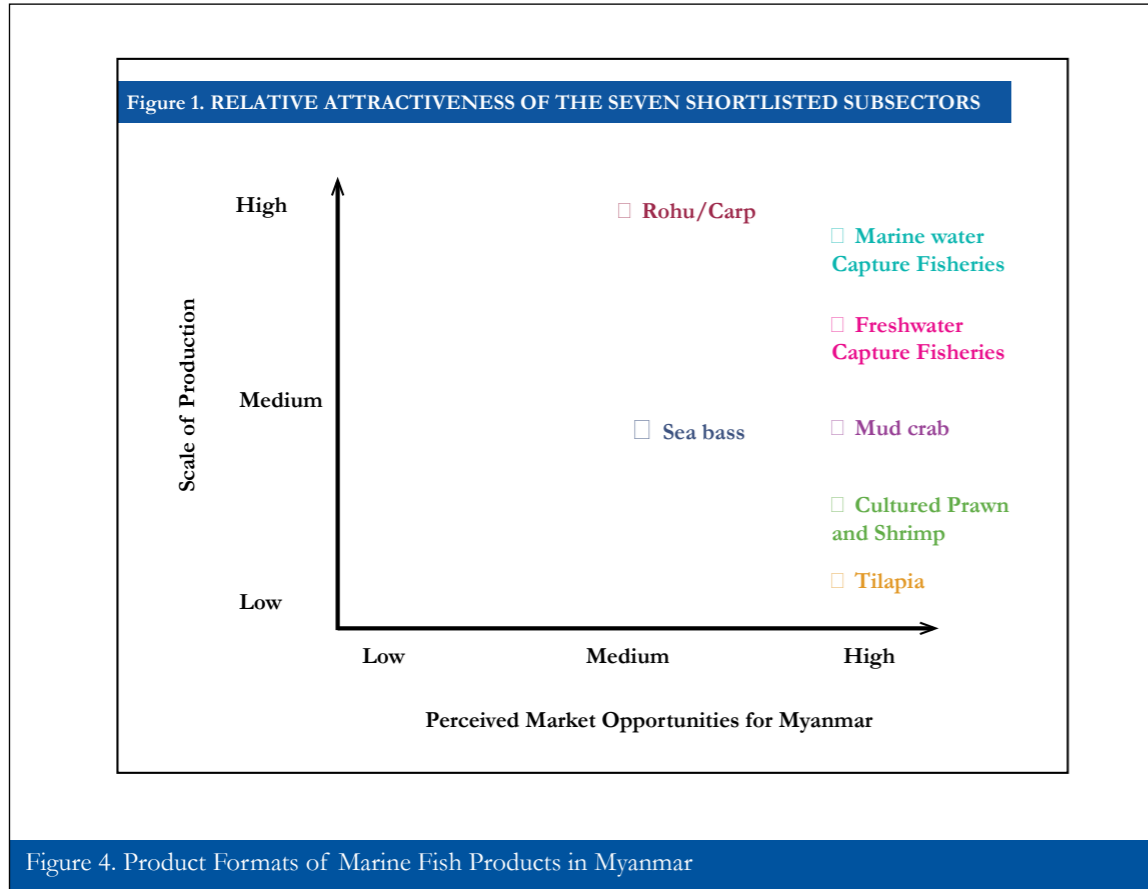

Figure 4. Product Formats of Marine Fish Products in Myanmar

Figure 5. Fresh Fish on ice bound for the auction market at the Thailand-Myanmar border.

ပင်လယ်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းဟု ဆိုရာတွင် ပင်လယ်သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင် တွင် ဖြစ်ပေါ်နေသော သက်ရှိ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး ဖမ်းယူရရှိသည့် ပုံစံ အားလုံးကို ဆိုလိုပါသည်။ ပြုလုပ်ပြီးခဲ့သည့် စစ်တမ်းတွင် ပင်လယ် ရေနက်ပိုင်း (ပေ ၁၂၀၀ အလွန်) နေရာအပါအဝင် မြန်မာသီးသန့် စီးပွားရေးဇုန်တွင်ရှိသော ရေငံပုစွန်အမျိုးမျိုး၊ ငါးအမျိုးမျိုး အပါအဝင် မျိုးစိတ်ပေါင်း ၄၄၂ မျိုးကျော်ကို မှတ်တမ်းတင်ခဲ့သည်။ ငါး/ပုစွန် မျိုးစိတ် ၄၄၂ မျိုးတွင် မျိုးစိတ် ၈၀ သည် စီးပွားရေးအတွက် အရေးပါ ကြောင်း တွေ့ရသည်။ ထိုမျိုးစိတ်ထဲမှ ငါးမျိုးစိတ် ၆၃ မျိုး၊ ရေငံပုစွန် မျိုးစိတ် ၅ မျိုး၊ ကျောက်ပုစွန်ထုပ်ကြီး ၂ မျိုး၊ ငါးမန်းမျိုးစိတ် ၃ မျိုး၊ ငါးလိပ်ကျောက်မျိုးစိတ် ၃ မျိုး၊ ပြည်ကြီးငါးမျိုးစိတ် ၁ မျိုးတို့ ပါဝင်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ရေအောက်ကြမ်းပြင်ပိုင်းနှင့် ရေပေါ်လွှာပိုင်းမှ စီးပွားရေး အတွက် အရေးအပါဆုံးဖြစ်သည့် ငါးမျိုးစိတ်ထဲမှ အချို့ကို ဖော်ပြရ သော် ပင်လယ်ငါးချ၊ ငါးသလောက်၊ ငါးသေတ္တာ၊ ငါးပါးနီ၊ goatfish၊ ပင်လယ်ငါးရှဉ့်၊ ငါးရွှေ၊ ရွှေငါး၊ ကကူရုံ၊ ငါးပိုး၊ ငါးပုတ်သင်၊ ငါးကွမ်းရှပ်၊ ကကတစ်၊ ငါးမှတ်၊ ငါးပုလွေ၊ ငါးတံခွန် တို့ဖြစ်သည်။ ငါးသလောက် သည် ပင်လယ်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်း၏ စီးပွားရေးအတွက် အရေးပါဆုံး ငါးဖြစ်သည်။ ၎င်းသည် ပင်လယ်ငါး တင်ပို့မှုတွင် အမြင့်ဆုံးထုတ်ကုန် ဖြစ်ပြီး ပြည်တွင်းဈေးကွက်တွင်လည်း လူကြိုက်များသည်။ စီးပွားရေး အရ အရေးပါဆုံးဖြစ်သော ငါးမျိုးစိတ်များစာရင်းကို နောက်ဆက်တွဲ ၁ တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။

အကောင်ကြီးသော ခုတ်ငါးမန်း (Xiphiasgladius)၊ ကျွန်းငါးကြီး (Thunnusalbacares)၊ ဒါးငါးမန်း (Tetrapturusaudax)၊ ငါးရွက် တိုက် (Istiophorusplatypus) ကဲ့သို့သော ရေပေါ်လွှာ ငါးမျိုးစိတ် များသည်လည်း မြန်မာ့ကမ်းဝေး ရေပြင်တွင် အထူးပေါများကြောင်း သိရသည်။ နည်းပညာနှင့် ကျွမ်းကျင်ရေလုပ်သားများ မရှိခြင်းကြောင့် ထိုငါးမျိုးစိတ်များကို အပြည့်အဝ ဖမ်းဆီး ထုတ်ယူနိုင်ခြင်း မပြုနိုင်သေး ပေ။ ၂၀၁၀/၂၀၁၁ တွင် ကျွန်းငါးဖမ်းသော နိုင်ငံခြား ငါးဖမ်းသင်္ဘော များသည် နိုင်ငံခြားဆိပ်ကမ်းများဖြစ်သော ဖူးခက်-ထိုင်း၊ ပီနန်-မလေး ရှားနှင့် ဂျပန်တို့တွင် ဆိုက်ကပ်ခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံမှ ငါးထုတ်လုပ်ရောင်းချသော ပုံစံအများစုမှာ လတ်ဆတ် သောငါး၊ ရေခဲရိုက်ငါး၊ အေးခဲငါးနှင့် ပြုပြင်ထုတ်လုပ်သော ငါးများ ဖြစ်ကြသည်။ ပြုပြင်ထုတ်လုပ်သော ငါးထုတ်ကုန်များတွင် ငါးအသား လွှာ၊ ငါးကြိတ်သား(surimi)၊ ငါးပိ၊ ငါးခြောက်၊ ငါးပြာရည်တို့ပါဝင်သည်။ ဗြိတိန်တွင် ဖမ်းယူရရှိသောငါး၏ ၉၀ % ခန့်ကို အဓိက ဈေးကွက်အဖြစ် ရှိနေသော ထိုင်းနယ်စပ်တွင် ငါးစိုအနေဖြင့် ရောင်းချသည်။ ထိုင်းနိုင်ငံ နှင့် အခြားအိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများတွင် ရှိသော ငါးပြုပြင်ထုတ်လုပ်သည့် ကုမ္ပဏီများအတွက် အဓိကအားဖြင့် တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးက ငါး ကုန်ကြမ်းပေးသွင်းလျက် ရှိသည်။

မြန်မာတွင် ငါးပြာရည်သည် ဟင်းချက်ပြုတ်ရာတွင် အရေးပါသော အခြေခံ ပါဝင်ပစ္စည်းတစ်မျိုးဖြစ်သည်။ မြန်မာဟင်းတိုင်း လို လိုတွင် ၎င်းကို ထည့်သွင်းအသုံးပြုသည်။ အသားနှင့်ငါးများကို မချက်ပြုတ်မီ ငါးပြာရည်ဖြင့်နယ်လေ့ရှိသည်။ ငရုတ်သီးအခြောက် (သို့) ငရုတ်သီးစိမ်း တို့ဖြင့်ရော၍လည်း ငါးပြာရည် ငါးပိချက် ပြုလုပ်ပါသည်။ ငါးပြာရည်သည် နီညိုရင့်ရောင်ရှိပြီး အနည်းငယ်ကြည်သည်။ ငါးပြာရည်တွင် ပါဝင် ပစ္စည်းများမှာ ငါး(ရေချိုငါး သို့မဟုတ် ပင်လယ်ငါးနှင့် တစ်ခါတရံ ပြည်ကြီးငါး)၊ ရေနှင့် ဆားတို့ပါဝင်သည်။ ငါးပြာရည်သည် အချဉ်ဖောက် ထားခြင်းဖြစ်၍ သိုလှောင်ရန် ရေခဲသေတ္တာ မလိုအပ်ပါ။ အေး၍မှောင် သောနေရာတွင်သိုလှောင်ထားလျှင် ပိုကောင်းပါသည်။ အလားတူ ထုတ်ကုန်တစ်မျိုးမှာ ငါးပိဖြစ်သည်။ ငါးပိ နှစ်မျိုးရှိပြီး ငါးပိစိမ်းစား(သို့) မျှင်ငါးပိနှင့် ငါးပိရည်ကျိုတို့ဖြစ်သည်။ ငါးပိစိမ်းစားကို ပင်လယ်ပုစွန်ဆိတ်(မြန်မာတွင်ရှေးယခင်ကာလများကခေါ်သော ဓမ္မပုစွန်ဆိတ် သို့မဟုတ် ပုစွန်ဆိတ်အကောင်အသေးစားလေးများ သုံးလျှင်ပိုကောင်းသည်) ဖြင့်ပြုလုပ်သည်။ ထုတ်ကုန်(မျှင်ငါးပိ)သည် သဘာဝအားဖြင့် ပန်းရောင်ရှိနေတတ်သည်။ ငါးပိရည်ကျိုကို ငါးခွေးလျှာ၊ ငါးဇင်းပြားနှင့် ငါးသေတ္တာကဲ့သို့သော ပင်လယ်ငါးမျိုးစိတ် အချို့အပါအဝင် ငါးပါးနီအကောင်ငယ်များဖြင့် ပြုလုပ်သည်။ စည်များ (သို့) မြေအိုးများတွင် လေမထိအောင် သိုလှောင်ရာတွင် ၂ နှစ်ခန့် သိုလှောင်နိုင်ကြောင်း သိရသည်။

မြန်မာအိမ်ထောင်စုများသည် ယေဘုယျအားဖြင့် ရေချိုငါးများကို ပိုမိုနှစ်သက်ကြသည့်အတွက် ရေချိုငါးနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက ပင်လယ်ငါး သည် ဈေးနှုန်း နိမ့်ကျကြောင်းကို တွေ့ရသည်။ ထိုကဲ့သို့ပင် ပိုကုန် ဈေးကွက် စံနှုန်းမကိုက်သော/ဈေးကွက် မဝင်သောပင်လယ်ငါးများကို အများအားဖြင့် ပြုပြင်ပြီး၊ ငါးခြောက်အဖြစ် ပြုလုပ်၍ရောင်းချသည်။ ငါးပိနှင့် ငါးခြောက်ကို ကမ်းရိုးတန်းဒေသဖြစ်သည့် ရခိုင်ပြည်နယ်နှင့် တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးတို့မှ ထုတ်လုပ်ကြသည်။ ဈေးကြီးပေးရသော် လည်း အရည်အသွေးကောင်းမွန်သော ထားဝယ်ငါးပိကို တစ်နိုင် တစ်ပိုင် လုပ်သူများဖြင့် ထုတ်လုပ်သည်။ ငါးကြိတ်သား (surimi) သည် ငါးကိုဆေးကြောသန့်စင်ပြီး cryo-protectants ဖြင့်ရော၍ ကြိတ်နယ်ထားသော ငါးအသားထုတ်ကုန် တစ်မျိုးဖြစ်သည်။ ငါးကြိတ်သား (Surimi) သည် ကြိတ်ထားသော ငါး အသားမှ ပြန်လည် သန့်စင်ထားသောပုံစံဖြစ်ပြီး ကကန်းအသားတု၊ ငါးအသားတုံး၊ ငါးအသားချောင်းနှင့် အခြားသောပင်လယ်စာများ ပုံစံတူပြုလုပ်ခြင်းအတွက် ကုန်ကြမ်းအဖြစ်အသုံးပြုသည်။ ငါးအသား နှစ်ကို သုံး၍ အခြားစားသောက် ဖွယ်ရာများကိုလည်း ပြုလုပ်နိုင်သည်။ မြန်မာရို ငါးကြိတ်သား (surimi) ထုတ်လုပ်မှုသည် အဓိက အားဖြင့် ရွှေငါး၊ ကြိုးဝါ၊ ငါးပုတ်သင်၊ ငါးခေါင်းပွနှင့် ငါးပုလွေ ကဲ့သို့သော ရေနက်ပိုင်းငါးမျိုးစိတ်များကို အဓိက အခြေခံထား ထုတ်လုပ်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ဤငါးမျိုးစိတ်များသည် ပြည်ပပို့ကုန်အရည်အသွေးနှင့် ကိုက်ညီသောငါးကြိတ်သား ပြုပြင်ထုတ်လုပ်ခြင်းအတွက် အသင့် တော်ဆုံးဖြစ်သည်။

Figure 6. Dried Fish and Shrimp in Local Market

အပိုင်း (၃) လုပ်ငန်းနယ်ပယ်၏ သဘောသဘာဝနှင့် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံ က။ တန်ဖိုးမြှင့်တင်မှုပုံစံဖော်ရေးဆွဲခြင်း (Value Chain Mapping)

ပင်လယ်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းသည် နိုင်ငံခြားဝင်ငွေရရှိမှု၊ အလုပ်အကိုင် ရရှိမှုများနှင့်အတူ မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးနှင့် လူနေမှုဘဝများတွင် အရေးကြီးသော အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ပါသည်။ လုပ်ငန်းနယ်ပယ်တွင် အဓိကပါဝင်လုပ်ဆောင်နေကြသောသူများကိုလူတွေ့မေးမြန်းခြင်းဖြင့် အကဲဖြတ်လေ့လာမှုများအရပင်လယ်ငါးရာခိုင်နှုန်းအတော်များများကို ပြည်ပပို့ကုန်ဈေးကွက်သို့ တင်ပို့ရောင်းချပြီး ရေချိုငါးများကိုမူ အဓိက အားဖြင့် ပြည်တွင်းဈေးကွက်အတွက် ဖြည့်ဆည်းပေးသည်။ အရှေ့တောင်အာရှနှင့် ပစိဖိတ်ဒေသတွင် ရေရှည် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သော ငါးလုပ်ငန်းစီမံခန့်ခွဲမှု နိုင်ငံတကာ ကုန်သွယ်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ အာရှ ဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်အဖွဲ့အစည်း(ADB)၏ ၂၀၁၃ ခုနှစ် အစီရင်ခံစာအရ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပင်လယ်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းကဏ္ဍခွဲမှ အလုပ်သမားပေါင်း ၁,၄၀၈,၀၀၀ ခန့်ကို အလုပ်အကိုင်ဖန်တီးပေးနိုင်ခဲ့ပြီး ၁၆ % မှာ အချိန်ပြည့်အလုပ်ဖြစ်၍ ၁၈% မှာ အချိန်ပိုင်းအလုပ်ဖြစ်ကာ ကျန်ရှိ သည့်အရေအတွက်မှာ အချိန်အခါအလိုက်လုပ်သော ရေလုပ်သားများ

ဖြစ်ကြသည်။ ထုံးစံအားဖြင့် အမျိုးသားများမှာ ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းနှင့် လက်ကားရောင်းဝယ်ခြင်းများတွင် ပါဝင်လုပ်ဆောင်ကြပြီး အမျိုးသမီး များမှာ ငါးပြုပြင်ထုပ်လုပ်ခြင်းနှင့် ဒေသတွင်းဈေးကွက်တွင်ရောင်းချ ကြသည်။
ငါးလုပ်ငန်းဈေးကွက်ရှာဖွေခြင်းစနစ်တွင် အဓိက ပါဝင်လုပ်ကိုင်နေ သူများမှာ ရေခဲပေးသွင်းသူများ၊ ငါးဖမ်းပစ္စည်းများ တင်သွင်းရောင်းချ သူများ၊ လှေ/သင်္ဘောပိုင်ရှင်များ၊ ရေလုပ်သားများ၊ အရောင်းအဝယ် ကြားခံလုပ်ငန်းများ (intermediaries) အပါအဝင် ဆိပ်ခံတံတား လုပ်ကိုင်သူများ၊ ပို့ကုန်လုပ်ငန်းရှင်များ၊ ငါးပြုပြင်ထုပ်လုပ်သည့် လုပ်ငန်းရှင်များဖြစ်သည်။
အောက်ဖော်ပြပါတို့သည် မြိတ်နှင့်ရန်ကုန်ရှိ ပင်လယ်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်း ကဏ္ဍခွဲတွင်ရှိသော အဓိကကျသည့် တန်ဖိုးမြှင့် ဖြစ်စဉ် (value chains) ဖြစ်သည်။

၁။ ထိုင်း-မြန်မာနယ်စပ်ကုန်သွယ်မှုအတွက် လတ်ဆတ်/ရေခဲရိုက်ငါး (Chilled Fish)

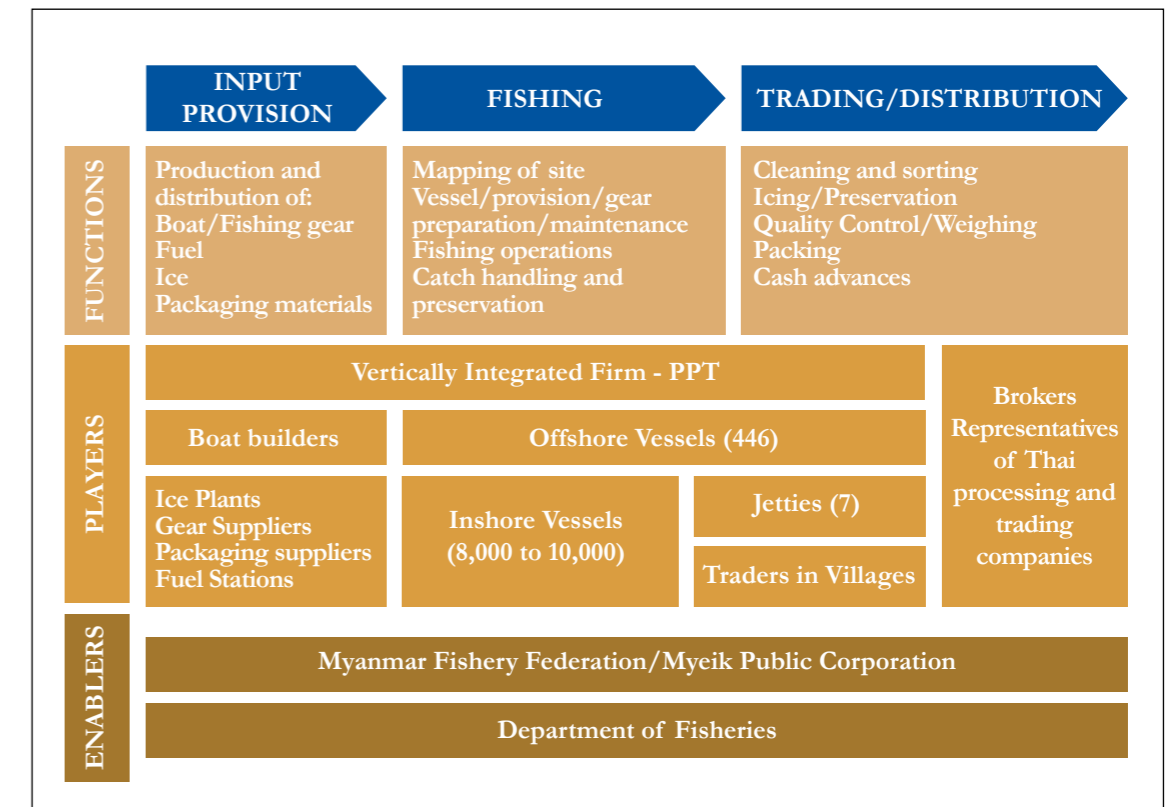

Figure 7. Fresh Fish for Thailand - Myanmar Border Trade Value Chain Map - Myeik

မြိတ်တွင် အဓိက အကျဆုံးသော လုပ်ငန်းပိုင်း(chain) ဖြစ်သည်။ ခန့်မှန်းခြေအားဖြင့် မြိတ်ရှိ စုစုပေါင်း ငါးလုပ်ငန်း ထုတ်လုပ်မှု၏ ၇၀% မှ ၇၅% ခန့်သည် မြိတ်-ထိုင်းနိုင်ငံ နယ်စပ်ကုန်သွယ်မှုမှ တစ်ဆင့် ရောင်းချခြင်းဖြစ်သည်။ စီးပွားရေးနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး ဝန်ကြီးဌာန၏ ရင်းလင်းတင်ပြချက်အရ ၂၀၂၂-၂၃ တွင် မြိတ်နှင့်ထိုင်းနိုင်ငံ အကြား နယ်စပ်ကုန်သွယ်မှုသည် ပင်လယ်ရေထွက်ကုန် အဓိကပို့ကုန် ပစ္စည်းတစ်ခုတည်းဖြစ်ပင် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁၂၅ သန်းရှိခဲ့သည်။

ကမ်းနီးနှင့် ကမ်းဝေးငါးဖမ်းသင်္ဘောများသည် ဤလုပ်ငန်းပိုင်း(chain) တွင် အဓိက ပါဝင်လုပ်ကိုင်သူများဖြစ်သည်။ ပို့ကုန်စံနှုန်းများနှင့် ကိုက်ညီသောကမ်းနီးငါးဖမ်းလှေ/သင်္ဘောမှဖမ်းယူရရှိသောငါးများကို ကျေးရွာများရှိ ကုန်သည်များဆီသို့လည်းကောင်း၊ ရေပေါ် ငါးချ

ဆိပ်ကမ်းများဆီသို့လည်းကောင်း သယ်ဆောင်သွားကြသည်။ ကုန်သည်များနှင့် ငါးဖမ်းလှေလုပ်သားများထံမှ ငါးများကို ဆိပ်ကမ်း များက ဝယ်ယူသည်။ ထိုင်းနယ်စပ်သို့ ပို့ဆောင်ရန်အတွက် လိုအပ် သောပမာဏကို စုစည်းကောက်ယူရန် ဆိပ်ကမ်းများအနေဖြင့် ၂ ရက် မှ ၃ ရက်ခန့် ကြာတတ်သည်။ ကမ်းဝေး ငါးဖမ်းသင်္ဘောများသည် ၎င်းတို့ဖမ်းယူရရှိသော ငါးများကို နယ်စပ်သို့တိုက်ရိုက်သယ်ဆောင် သွားကြသည်။ ဆိပ်ကမ်းများနှင့် ကမ်းဝေး ငါးဖမ်းသင်္ဘောများ အနေဖြင့် ထိုင်းပွဲစားများ (သို့) ထိုင်းနိုင်ငံရှိ ပြုပြင်ထုပ်လုပ်မှုနှင့် ရောင်း ဝယ်ရေးကုမ္ပဏီများမှ ကိုယ်စားလှယ်များနှင့်တွေ့၍ အရောင်းအဝယ် ပြုကြသည်။ ဤလုပ်ငန်းပိုင်း(chain)တွင် အမျိုးသမီးများ၏ ပါဝင် ဆောင်ရွက်မှုသည် အနည်းဆုံးဖြစ်ပြီး စီမံခန့်ခွဲမှု အလုပ်များတွင်သာ ကန့်သတ်လုပ်ဆောင်ကြရသည်။

၂။ ပြည်တွင်း ငါးလက်လီဈေးကွက်

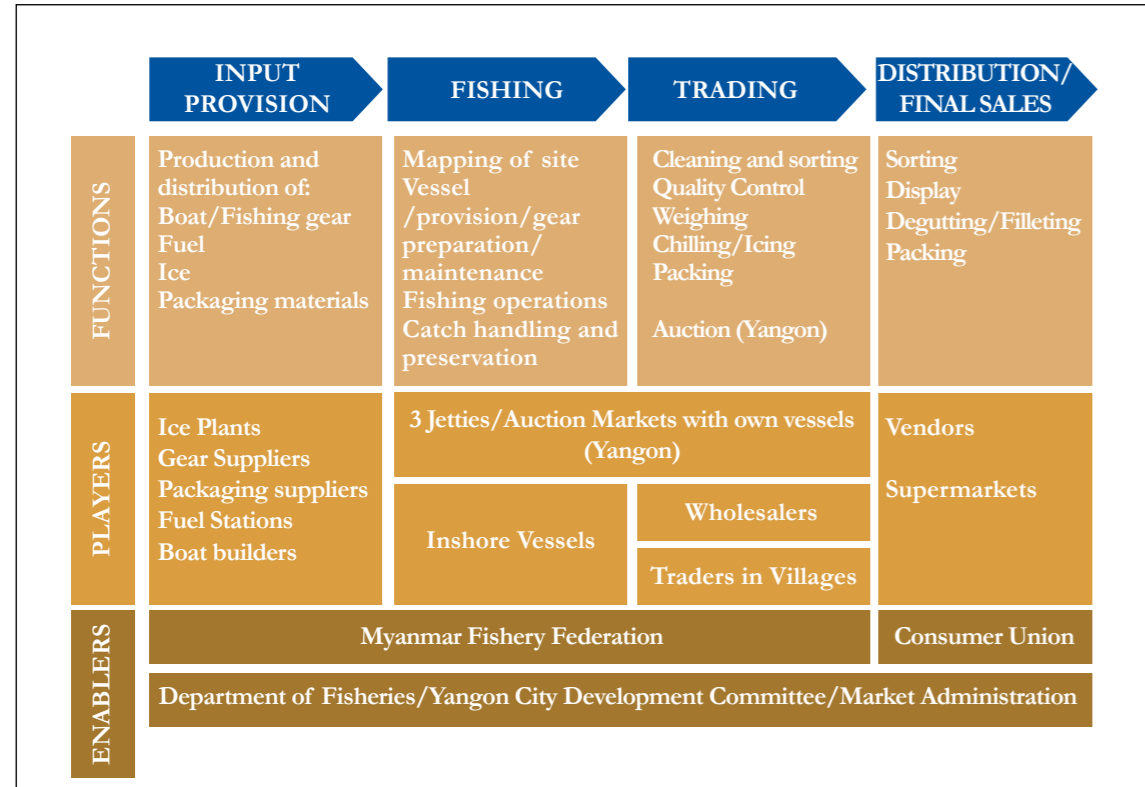

Figure 8. Local Fish Retail Market Value Chain

ပြည်တွင်းဈေးကွက်အတွက် ပင်လယ်ငါး/ရေငန်ငါးများကို ကမ်းနီး ငါးဖမ်းလှေ/သင်္ဘောများမှ အဓိကရယူသည်။ တစ်နိုင်တစ်ပိုင် ငါးဖမ်း သူများ (သို့) ကမ်းနီးငါးဖမ်းလှေများသည် ဖမ်းယူရရှိသည့် ငါးများကို ကုန်သည်များကိုသော် လည်းကောင်း (သို့) ရန်ကုန်ပြင်ပနေရာများရှိ ပျံကျဈေးသည်များသို့လည်းကောင်း တိုက်ရိုက်ရောင်းချကြသည်။ ပြည်တွင်းဈေးကွက်ကို ဖြည့်ဆည်းပေးသော ကမ်းဝေး ငါးဖမ်းသင်္ဘော

များကိုလေလံဈေးကွက်စီမံခန့်ခွဲသောငါးချဆိပ်ကမ်းလုပ်ငန်းရှင်များ က ပိုင်ကြသည်။ ငါးချဆိပ်ကမ်းများက လက်ကားရောင်းသူများကို ငါးများ ရောင်းချသည်။ လက်ကားရောင်းသူများက လက်လီဈေးသည် များကိုတစ်ဆင့်ပြန်ရောင်းသည်။ အိမ်ထောင်စုအများစုသည် သားငါး ဈေးမှ ငါးများကို ဝယ်ယူကြပါသည်။

၃။ ပို့ကုန်ဈေးကွက်အတွက် ပြုပြင်ထုပ်လုပ်သောငါးများ

ရန်ကုန်မှ ပြုပြင်ထုပ်လုပ်သောလုပ်ငန်းများသည် ကုန်ကြမ်းဖြစ်သော ငါးများကို အထူးသဖြင့် ဥရောပသမဂ္ဂ အသိအမှတ်ပြုလက်မှတ် ရရှိထားသော ငါးချဆိပ်ကမ်းများမှ ဝယ်ယူကြသည်။ အများအားဖြင့် ရန်ကုန်မှ ပြည်ပပို့ကုန် တင်ပို့သောလုပ်ငန်းရှင်များသည် လေလံပွဲ တွင်ပါဝင်ခြင်းထက် လက်ကားရောင်းသူများ (သို့) ပွဲစားများနှင့် တိုက်ရိုက်လုပ်ကိုင် လိုကြသည်။ မြိတ်တွင်ရှိသော ငါးပြုပြင်ထုပ်လုပ် သည့် ကုမ္ပဏီ ၂ ခုမှ ၅ ခုခန့်သည် လျှပ်စစ်မီးကုန်ကျစရိတ်သက်သာ စေရန် အလို့ငှာ ၎င်းတို့၏လုပ်ငန်းများကို ရန်ကုန်တွင် ပြုလုပ်လိုကြ သည်။ မြိတ်တွင်ရှိသော ငါးပြုပြင်ထုပ်လုပ်သူများတွင် ကိုယ်ပိုင်

ငါးဖမ်းလှေ/သင်္ဘောမရှိဘဲ ကမ်းနီး ငါးဖမ်းလှေများမှ ဖမ်းယူရရှိသော ငါးများကိုကောက်ယူစုစည်းသောကုန်သည်များနှင့်လုပ်ကိုင်ကြသည်။ ကမ်းနီး ငါးဖမ်းလှေ/သင်္ဘောများ အနေဖြင့် မြိတ်ငါးပြုပြင်ထုပ်လုပ် သည့် လုပ်ငန်းများသို့ တိုက်ရိုက်ပို့ဆောင်နိုင်သော နည်းလမ်းများ ရှိနိုင်ပါသည်။

အမျိုးသမီးများသည် ဤလုပ်ငန်းပိုင်း (chain) တွင် ပြုပြင်ထုပ်လုပ် သည့်လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပါဝင်လုပ်ကိုင်သည့် အလုပ်သမားများ အဖြစ် အရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်သည်။

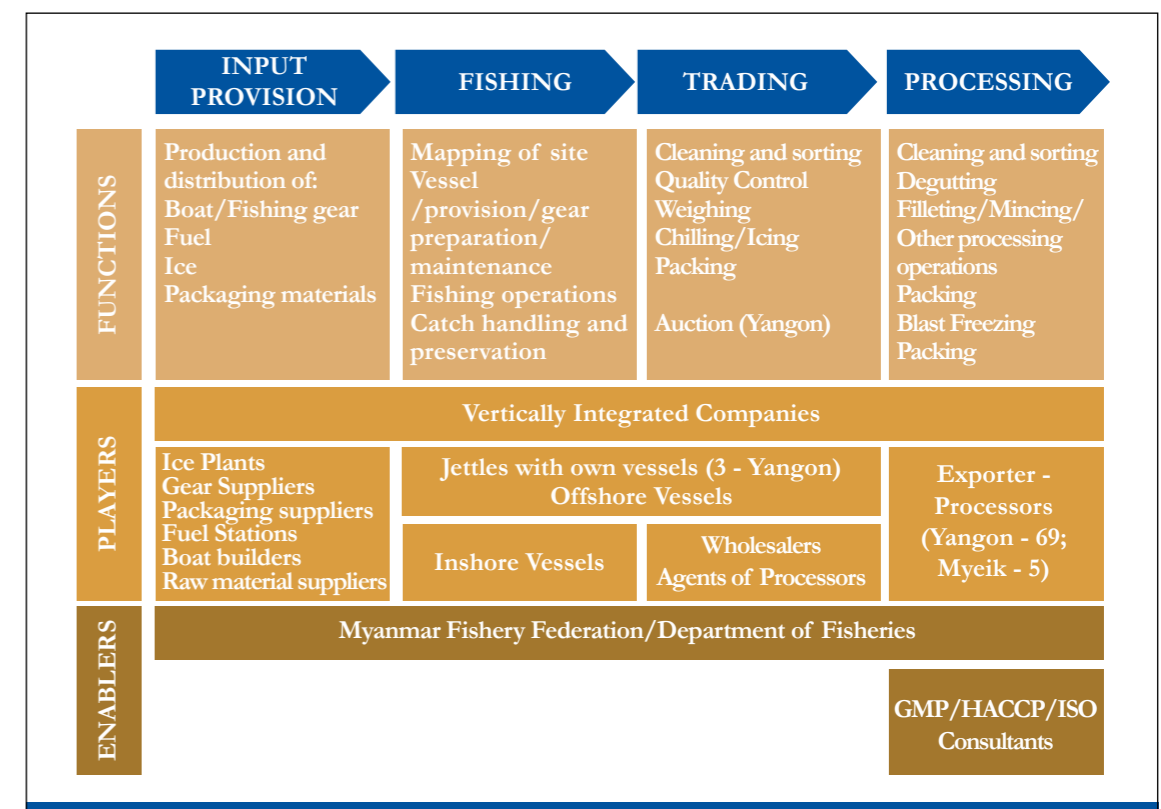

Figure 9. Processed Fish for Export Value Chain Map

၄။ ပြည်တွင်းဈေးကွက်အတွက် ပြုပြင်ထုတ်လုပ်သောငါးများ

ဤလုပ်ငန်းများတွင် မိသားစု တစ်နိုင်တစ်ပိုင်(သို့) အမျိုးသမီးပိုင် လုပ်ငန်းများပါဝင်ပြီး ပြုပြင်ထုတ်လုပ်သည့် နည်းပညာမှာလည်း နိမ့်ကျနေတတ်သည်။ လုပ်ငန်းများသည် ငါးဖမ်းသည့် နေရာအနီးတဝိုက်နှင့် ဆိပ်ကမ်းနှင့်နီးသောနေရာများတွင် ရှိတတ်သည်။ အဓိက ထုတ်ကုန်များမှာ ရေခဲဖြင့် အေးခဲအောင် ပြုလုပ်ရန်မလိုသော ငါးပိ၊ ငံပြာရည်၊ ငါးခြောက်၊ ပုစွန်ခြောက်လုပ်ငန်းများဖြစ်သည်။

ပြုပြင်ထုတ်လုပ်သည့်လုပ်ငန်းများသည် ယေဘုယျအားဖြင့် ကုန်ကြမ်း

ပစ္စည်းများကို ကမ်းနီးငါးဖမ်းလှေ/သင်္ဘောများမှ ဝယ်ယူသည်။ များသောအားဖြင့် ဤအသေးစား ပြုပြင်ထုတ်လုပ်သည့် လုပ်ငန်းများတွင်လည်း ကမ်းနီး ကိုယ်ပိုင်ငါးဖမ်းလှေ/သင်္ဘောများ ရှိတတ်ကြသည်။ ရန်ကုန်တွင် ဒေသတွင်းဈေးကွက်အတွက် ထုတ်လုပ်သော ပြုပြင်ထုတ်လုပ်သည့် လုပ်ငန်းများသည် ကုန်ကြမ်းငါးများကို လက်ကားရောင်းသူများ (သို့) သားငါးဈေးကွက်ရှိ ဈေးသည်များထံမှ ရယူကြသည်။ တစ်နိုင်တစ်ပိုင် ပြုပြင်ထုတ်လုပ်သူများ၏ ထုတ်ကုန်များကို ဈေးသည်များက သားငါးဈေးကွက်တွင် ရောင်းချသည်။

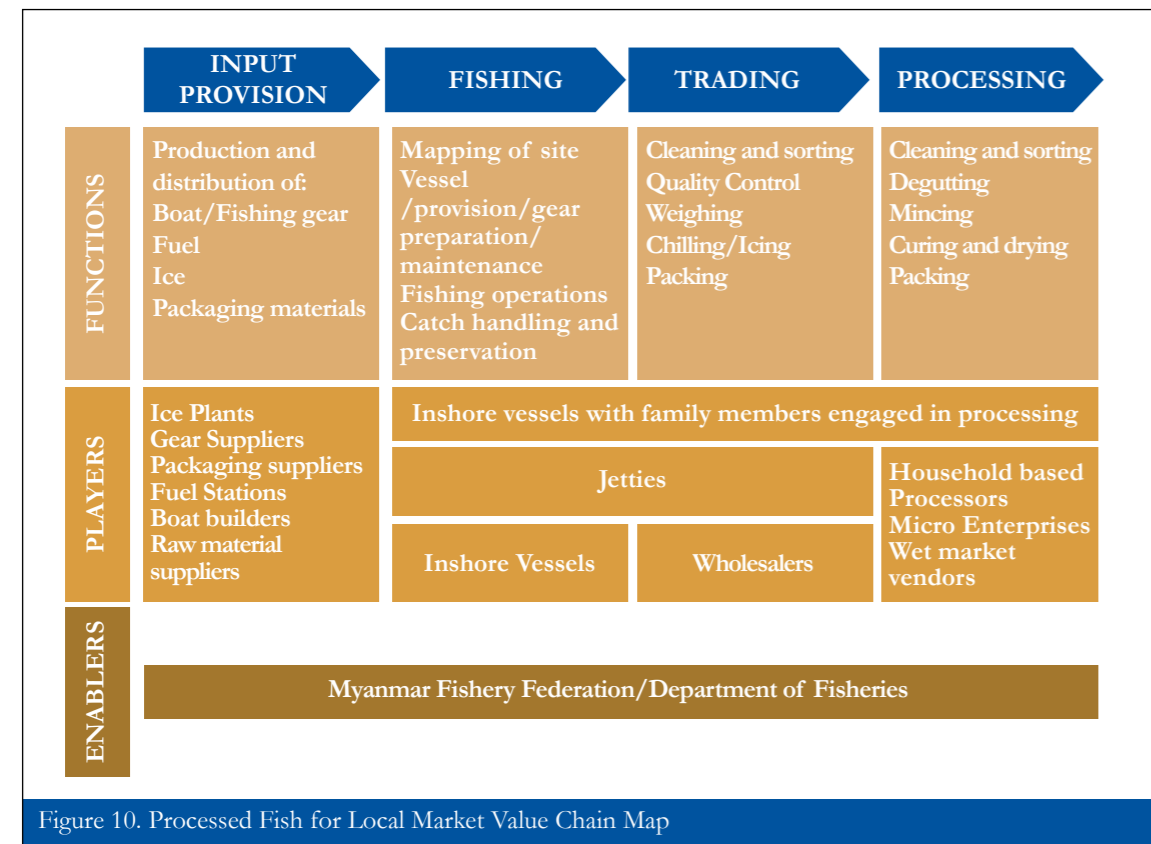

Figure 10. Processed Fish for Local Market Value Chain Map

ခ။ အဓိက ပါဝင်လုပ်ကိုင်သူများနှင့် လုပ်ငန်းဆောင်တာများ

၁။ သွင်းအားစု ဖြည့်ဆည်းခြင်း

ငါးဖမ်းလှေ/သင်္ဘောများ

ငါးဖမ်းလှေ/သင်္ဘောများကို ငါးဖမ်းသင်္ဘော အသေးစားဆောက်လုပ်ရေး အထူးပြုလုပ်ငန်းများ၊ သင်္ဘောကျင်းများမှ ရယူသည်။ အင်ဂျင်များကို သီးသန့်အနေဖြင့် လက်လီရောင်းချသူများထံမှ ရယူသည်။ အချို့သော ငါးဖမ်းသူများသည် ၎င်းတို့ကိုယ်ပိုင် လှေ/သင်္ဘောများကို ငှားရမ်းထားသောလက်သမားများ၊ အလုပ်သမားများအကူအညီဖြင့် ဆောက်လုပ်ကြသည်။ ကိုယ်ပိုင်ငါးဖမ်းလှေ/သင်္ဘောများမရှိသော ငါးဖမ်းသူများသည် ငါးဖမ်းလှေ/သင်္ဘောပိုင်ရှင်ထံတွင် ပင်ရောက်လုပ်ကိုင်ခြင်း (သို့) ရေလုပ်သားအဖြစ်လုပ်၍ ရရှိသော အမြတ်ဝေစုကို ခွဲဝေယူကြသည်။

လုံးတွင်းလှေများသည်သင်္ဘောများနှင့်ယှဉ်လျှင်သေးငယ်သော်လည်း မြန်မာကမ်းရိုးတန်းဒေသရှိ ရိုးရာငါးဖမ်းသူများ အကြားတွင်အလွန်အရေးပါသောလှေများအဖြစ် ရှိနေသေးသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် လှေပြုလုပ်ခြင်းတွင် ရိုးရာအစဉ်အလာ ကြီးကြီးမားမားရှိသည်။ လှေဆောက်လုပ်သူများသည် ကျွမ်းကျင်သော လက်မှုအတတ်ပညာရှင်များ ဖြစ်ကြသော်လည်း ယေဘုယျအားဖြင့် ပင်လယ်ပြင်တွင် ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေး၊ ရေလုပ်သားများ သက်သာချောင်ချိရေး၊ ငါးဖမ်းလှေ/သင်္ဘောများ ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းချိန်ကိုလျှော့ချပြီး လှေ/သင်္ဘောရေရှည်ခံမှုတို့ကိုတိုးတက်ရန် ဆောက်လုပ်ရေးဆိုင်ရာ စံနှုန်းများနှင့် ဒီဇိုင်းပုံစံတိုးတက်အောင် ပြုလုပ်သည့် နည်းပညာဆိုင်ရာ နည်းလမ်းများ မသိရှိကြပါ။

တစ်နိုင်တစ်ပိုင် ငါးဖမ်းလုပ်ကိုင်သူ အများစုသည် ကမ်းရိုးတန်းအနီးတွင် ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေးအတွက် အကန့် အသတ်ဖြင့်သာ စွမ်းဆောင်နိုင်သော အသေးစား ငါးဖမ်းသင်္ဘောများကိုသာ ဝယ်ယူနိုင်ကြသည်။ ငါးဖမ်းသူများအနေဖြင့် လှေများ၊ အင်ဂျင်စက်ပစ္စည်းများ၏ စွမ်းရည်မြှင့်တင်ခြင်းတွင် ငွေကြေးမတတ်နိုင်ခြင်း (သို့) ကြိုတင်ငွေပေး ဝယ်ယူနိုင်ခြင်းမရှိကြပေ။ ထိုအကြောင်းများကြောင့်ပင် ကမ်းနီးဒေသရှိ ငါး အလွန်အကျွံ ဖမ်းဆီးသော ငါးဖမ်းဇရိယာများတွင် ငါးများကို ဆက်လက်ပြီး ပိုမို ဖမ်းယူခြင်းများကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ သို့သော်လည်း ယခင်နှစ်များအတွင်းက အသေးစား ငါးဖမ်းလှေများသည် ငါးပိုမိုရရှိရန်နှင့် ပင်ငွေ ပိုမိုရရှိရန် ကမ်းဝေးပင်လယ်ပြင်သို့ထွက်၍ ကာလရှည် ငါးဖမ်းထွက်ခြင်း (ဥပမာ။ ။ ၃ ရက်) ပြုလုပ်လာကြသည်။ အများအားဖြင့် ထိုသို့ ပြုလုပ်သော လှေ/သင်္ဘောများသည် ထိုကဲ့သို့သော ခရီးရှည်ထွက်ခြင်းမျိုးအတွက် သင့်လျော်အောင် ကောင်းမွန်စွာ တည်ဆောက်ထားခြင်း မရှိပါ။ အခြေခံဘေးအန္တရာယ် ကင်းရှင်းရေးပစ္စည်း ကိရိယာများလည်း မပါရှိပါ။ သင့်တော်သော နေရာထိုင်ခင်းနှင့် အစားအစာ ဖြည့်ဆည်းစီမံထားရှိမှုများလည်းမရှိပါ။ ထို့ကြောင့် ရေလုပ်သားများအတွက် ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေးနှင့် သက်သာချောင်ချိရေးကို ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။

Figure 11. Typical Inshore Fishing Vessels

Figure 12. Fishing Net Wholesalers in Downtown - Yangon

ငါးဖမ်းကိရိယာများ

ဈေးကွက်တွင် ရရှိနိုင်သော ငါးဖမ်းကိရိယာများမှာ ရေပေါ်လွှာ ငါးမျိုးစိတ်ငယ်များကို ဖမ်းရန်အတွက်ဖြစ်သည်။ အစဉ်အလာအားဖြင့် ပင်လယ်ရေကန်ပိုင်း ငါးဖမ်းခြင်းကို နိုင်ငံခြားငါးဖမ်းသင်္ဘောများက လုပ်ကိုင်ကြသောကြောင့် ရေကန်ပိုင်း ငါးဖမ်းကိရိယာပစ္စည်းများကို မရရှိနိုင်ခြင်းဖြစ်သည်။ မြန်မာ့ဈေးကွက်တွင်ရှိသော ငါးဖမ်းကိရိယာအများစုမှာ ရန်ကုန်နှင့် ပုသိမ်တွင်အခြေစိုက်သောလက်ကားရောင်းသူများက ထိုင်းနိုင်ငံမှ မှာယူတင်သွင်းခြင်းဖြစ်သည်။ လက်ကားရောင်းသူများက ဖြိုနှယ်များတွင်ရှိသော ကုန်ပစ္စည်း ဖြန့်ဖြူးသူများကို ရောင်းချပြီး ထိုသူများက ကျေးရွာရှိ လက်လီရောင်းချသူများထံသို့ တစ်ဆင့်ပြန်ရောင်းသည်။ အသေးစားငါးဖမ်းလုပ်ငန်းလုပ်သူများသည် လက်လီရောင်းသူများထံမှ ဝယ်ကြသည်။ ကမ်းဝေး ငါးဖမ်းသင်္ဘောအများစုပိုင်ဆိုင်သော ကုမ္ပဏီများက လက်ကားရောင်းသူများထံမှ ဝယ်ကြသည်။ ငါးဖမ်းကိရိယာ ဈေးနှုန်းများသည် ငွေကြေးလဲလှယ်နှုန်းထားမတည့်ခြင်းနှင့် ရာသီအလိုက် ဝယ်လိုအားအပေါ် မူတည်၍ ဈေးနှုန်း အတက်အကျ ပြောင်းလဲမှုရှိသည်။

လက်ကားရောင်းသူများသည် ငါးဖမ်းကိရိယာ ကုန်ကြမ်းပစ္စည်း အပြင် အသင့်သုံးနိုင်သော ငါးဖမ်းကိရိယာများကိုပါ နှစ်မျိုးလုံးကို ရောင်းချသည်။ လက်ကားရောင်းသူများသည် အများအားဖြင့် ငါးဖမ်းပိုက်အမျိုးမျိုးကို ပြုလုပ်နိုင်သော အလုပ်သမား ၅ ယောက်မှ ၁၀ ယောက် ခန့်ရှိသည့် အသေးစားထုတ်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းများ ရှိကြသည်။ ကမ်းနီးကမ်းဝေး ငါးဖမ်းသင်္ဘောအများစု ပိုင်ဆိုင်သောကုမ္ပဏီများသည်

ယေဘုယျအားဖြင့် အသင့်အသုံးပြုနိုင်သော ငါးဖမ်းပိုက်များကို ပိုမိုကြိုက်နှစ်သက်ပြီး တစ်နိုင်တစ်ပိုင် ငါးဖမ်းသူများသည် အိမ်ရှိ မိသားစုအကူအညီ (သို့) အငှားအလုပ်သမားဖြင့် ကိုယ်တိုင် ပိုက်ရက်လုပ်တပ်ဆင်ကြသည်။

ကုန်သည်များနှင့် ငါးချဆိပ်ကမ်းများသည် တစ်နိုင်တစ်ပိုင် ငါးဖမ်းသူများကို ငါးဖမ်းကိရိယာများ ထောက်ပံ့ပေးခြင်း (သို့) ငါးဖမ်းကိရိယာ ဝယ်ယူနိုင်ရန် ငွေချေးပေးခြင်းများလည်း ရှိသည်။ ပေးချေမှုကို ကုန်ပိုပေးမှုမှ ပြန်လည်နှုတ်ယူသည်။

ပင်လယ်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းတွင် ဦးတည်ဖမ်းယူမည့် ငါးမျိုးစိတ်များ အမျိုးအစား များပြားခြင်းနှင့် ၎င်းတို့ကို ဖြန့်ဖြူးခြင်း လုပ်ငန်းများသည် များပြားကျယ်ပြန့်သောကြောင့် တစ်နှစ်ပတ်လုံးတွင် ငါးဖမ်းကိရိယာအမျိုးမျိုး၊ ထိရောက်သော ငါးဖမ်းယူခြင်းနည်းလမ်းနှင့် တည်ငြိမ်သော ဝင်ငွေရရှိရန်လိုအပ်ပါသည်။ တစ်နိုင်တစ်ပိုင် ငါးဖမ်းသူ အများစုသည် ငွေကြေး အခက်အခဲများနှင့် အခြားသော ငါးဖမ်းကိရိယာများကို သုံးသည့်နည်းလမ်းများ၊ ကျွမ်းကျင်မှုများ မရှိသောကြောင့် ငါးဖမ်းကိရိယာ တစ်မျိုး (သို့) နှစ်မျိုးသာ သုံးနိုင်ကြသည်။ ဈေးကွက်တွင်ရရှိနိုင်သော ငါးဖမ်းကိရိယာအများစုမှာ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ထိခိုက်ပြီးတီးမှုကို လျော့ချပြီး ငါးမျိုးစိတ်များကို ရွေးချယ်ဖမ်းယူနိုင်သည့် နည်းပညာဆိုင်ရာ တီထွင်ဖန်တီးထားသော အမျိုးအစားများ မဟုတ်ကြပါ။

Figure 13. Ice Retailer in Wholesale Trading Area

ရေခဲ

ရန်ကုန်နှင့် တနင်္သာရီတွင်ရှိသော ရေခဲစက်ရုံနှင့် အအေးခန်းများ ဖြည့်ဆည်းထားမှု အရေအတွက်ကို ဇယား ၃ တွင် ဖော်ပြထားသည်။ လတ်ဆတ်သော ငါးဖမ်းကိရိယာများတွင် အသုံးပြုလေ့ရှိသော ရေခဲအမျိုးအစားမှာ ရေခဲတုံးဖြစ်သည်။ ပေါင် ၃၀၀ ခန့်ရှိသော ရေခဲတစ်တုံးကို ကျပ် ၃၀၀၀ (အမေရိကန် ၃ ဒေါ်လာ) ခန့်ပေးရသည်။

ရေခဲကို ငါးအရောင်းအဝယ်လုပ်သော နေရာတွင် လွယ်လင့်တကူ ရနိုင်ပါသည်။ လက်ကားရောင်းဝယ်သော နေရာအများစုတွင် ရေခဲကို ကြိုတင်ချွဲပြီး ငါးကိုရေခဲရိုက်ရန် အသုံးပြုသည်။ အများအားဖြင့် ရေခဲလက်လီရောင်းချသော နေရာသည် အမိုးအကာ မလုံခြုံသောနေရာများတွင်ရှိတတ်သည်။ နေရောင်ကြောင့် ရေခဲများအရည်ပျော်နိုင်သည့် အပြင် ရေခဲတုံးများသည် ညစ်ပတ်ပေရေရန် အလားအလာများပြီး

ငါး၏အရည်အသွေးကိုလည်း ထိခိုက်နိုင်ပါသည်။ အများအားဖြင့် ရေခဲတုံးများကို လူများလမ်းလျှောက်သွားလာသည့် ကွန်ကရစ်လမ်းပေါ်တွင် တရွတ်တိုက်ဆွဲ၍ လက်ဖြင့် မကာ အကာအကွယ်စနစ်မရှိသော ရေခဲကြိုက်စက်ထဲသို့ ထည့်သည်။ ထို့နောက် ကြိုက်ထားသော ရေခဲများကို ပုံးအတွင်းထည့်၍ တွန်းလှည်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း ပန်းဖြင့်ထမ်း၍သော်လည်းကောင်း သယ်ပြီး ဆိုင်များသို့ပို့ပေးသည်။ အလုပ်သမားများ အသုံးပြုလေ့ရှိသည့် အကာအကွယ်ပစ္စည်းကိရိယာများမှာ ကြက်ပေါင်စေးဖိနပ်နှင့် လက်အိတ်ဖြစ်သည်။ အလုပ်သမားတစ်ယောက် တစ်နေ့ပင်ငွေမှာ ကျပ် ၄၀၀၀ (US ၄ ဒေါ်လာ) ခန့် ဖြစ်သည်။

ဇယား ၃ - မြန်မာနိုင်ငံတွင်ရှိသော ရေခဲစက်ရုံများ စာရင်းချုပ်။		
	ရေခဲစက်ရုံအရေအတွက်	ရေခဲထုတ်လုပ်မှု(မက်ထရစ်တန်/တစ်ရက်)
ရန်ကုန်	၁၀၆	၂၃၆,၄၀၆
တနင်္သာရီ	၄၈	၂၅,၃၅၆
ရခိုင်	၃၉	၄၅၆
ဧရာဝတီ	၇၀	၈၆၉
မွန်	၂၉	၅၂၈
ဗဟိုဗား	၇	၃၀
ရှမ်း	၂	၃၂၀
စုစုပေါင်း	၃၀၁	၆,၇၅၅.၈၀
သတင်းရင်းမြစ် - ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာန		

Figure 14. Inshore Fisherfolk with his Gear

၂။ ငါးဖမ်းခြင်း

ငါးဖမ်းသမားများမှာ ပင်လယ်ရေသယံဇာတများကို ရှာဖွေရယူ၍ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းသော သူများ (သို့) ပင်လယ် ရေသယံဇာတ များရယူရန် ကိုယ်ပိုင်ငါးဖမ်းလှေ/သင်္ဘောပိုင်ဆိုင်သူများ ဖြစ်ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ငါးဖမ်းမြို့သူနှင့် ငါးဖမ်းသူစုစုပေါင်းအနက်မှ ၄၄ % သည်

ပင်လယ်ငါးဖမ်းသူများဖြစ်သည်။ ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် ပင်လယ်ငါးဖမ်းသူ ၁,၃၉၇,၀၀၀ မှ ၁၆% သည် ၎င်းတို့၏ ဝင်ငွေအတွက် ငါးဖမ်းခြင်း တစ်မျိုးတည်းကို ဇောက်ချလုပ်ကိုင်ပြီး၆၆% သည် ငါးဖမ်းခြင်းလုပ်ငန်း ကို ရံဖန်ရံခါလုပ်ကိုင်ကြသည်။

ဇယား ၄ - မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကမ်းရိုးတန်းငါးဖမ်းသူအရေအတွက်၊ ၂၀၀၈ မှ ၂၀၁၃						
ငါးဖမ်းခြင်း အချိန်ပေါ်တွင် အခြေခံသော အမျိုးအစား	ငါးဖမ်းသူအရေအတွက်					အပြောင်း အလဲ (%) ၂၀၁၃/၀၈
	၂၀၀၈/၀၉	၂၀၀၉ /၁၀	၂၀၁၀/၁၁	၂၀၁၁/၁၂	၂၀၁၂/၁၃	
အချိန်ပြည့်ငါးဖမ်းသူများ	၂၅၀,၀၀၀	၂၁၉,၄၃၀	၂၂၀,၀၀၀	၂၂၃,၀၀၀	၂၃၀,၀၀၀	-၈%
အချိန်ပိုင်းငါးဖမ်းသူများ	၂၇၀,၀၀၀	၂၅၀,၀၀၀	၂၅၁,၀၀၀	၂၅၄,၀၀၀	၂၅၁,၀၀၀	-၇%
ရံဖန်ရံခါငါးဖမ်းသူများ	၉၃၀,၀၀၀	၉၁၅,၀၀၀	၉၁၆,၀၀၀	၉၂၁,၀၀၀	၉၁၆,၀၀၀	-၂%
စုစုပေါင်း	၁,၄၅၀,၀၀၀	၁,၃၈၄,၄၃၀	၁,၃၈၇,၀၀၀	၁,၃၉၈,၀၀၀	၁,၃၉၇,၀၀၀	-၄%
သတင်းရင်းမြစ် - ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာန						

ငါးဖမ်းသူအရေအတွက်သည် ၂၀၀၈ ခုနှစ်တွင် ၁,၄၅၀,၀၀၀ ရှိခဲ့ရာမှ ၂၀၁၂-၁၃ တွင် ၁,၃၉၇,၀၀၀ သို့ လျော့ကျခဲ့သည်။ ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနမှ စာရင်းဇယားများအရ အချိန်ပြည့်ငါးဖမ်းသူအရေအတွက်သည် လျော့ကျမှု အများဆုံးဖြစ်ပြီး ၈ % လျော့ကျကာ အချိန်ပိုင်းငါးဖမ်းသူများသည် ဒုတိယအလျော့ကျဆုံးဖြစ်သည်။ လူတွေ့မေးမြန်းခြင်း၊ ရွေးချယ်ထားသောလူများဖြင့် အုပ်စုဖွဲ့ ဆွေးနွေးခြင်းများအရ ၎င်းကဏ္ဍတွင်ရှိသော သက်တမ်းရင့် ငါးဖမ်းသူ အရေအတွက်သည် အသစ်ဝင်ရောက် လုပ်ကိုင်လာသူ အရေအတွက်ထက် ပိုမိုများကြောင်းတွေ့ရသည်။ ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းကို စွန့်ခွာရခြင်းအကြောင်းမှာ ငါးဖမ်းဆီးရရှိမှု ကျဆင်းသည့်အလျောက် စားဝတ်နေရေးအတွက် လည်းဝင်ငွေမလုံလောက်ခြင်းများက အဓိကအကြောင်းရင်းဖြစ်သည်။

လေ့လာခဲ့ရသော ကျေးရွာအချို့မှ လူအချို့၏ ပြောကြားချက်အရ ငါးလုပ်ငန်းကို စွန့်ခွာသော ငါးဖမ်းသမားများကို နှစ်မျိုးနှစ်စားခွဲခြားနိုင်သည်။ ပထမအမျိုးအစားမှာ အရင်းအနှီးနည်းပြီး ငါးလုပ်ငန်းနှင့် ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်မှု မရှိသောသူများ ဖြစ်သည်။ ဒုတိယအမျိုးအစားမှာ

အလုပ်အမျိုးမျိုးလုပ်ကိုင်သော အိမ်ထောင်စုများ (သို့) ငါးဖမ်းသူများ ဖြစ်ပြီး ငါးဖမ်းခြင်းကို ဇောက်ချလုပ်ကိုင်သူများ မဟုတ်ပေ။ ငါးဖမ်းခြင်း တစ်မျိုးတည်းကိုသာ ဇောက်ချလုပ်ကိုင်သော ငါးဖမ်းသူများသည် အိမ်ထောင်စုတစ်စု၏ ဝင်ငွေရှာဖွေသူဖြစ်ပြီး ငါးရရှိမှု ကျဆင်းသည့် တိုင်အောင် ငါးဖမ်းခြင်းကို ဆက်လက် လုပ်ကိုင်သူများဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း လူတွေ့မေးမြန်းခြင်းများအရ ငါးဖမ်းခြင်းကိုသာ ဇောက်ချလုပ်ကိုင်သော နေရာများတွင် အိမ်ထောင်စုဝင်ငွေတိုးတက် ရရှိရန် လမ်းကြောင်းချဲ့ထွင်မှုသည် ငါးဖမ်းခြင်းကို ဆက်လက် ဇောက်ချ လုပ်ကိုင်ရန်တစ်မျိုးသာ ရှိကြောင်းတွေ့ရှိရပါသည်။

ဇယား ၅ - ကမ်းနီးနှင့် ကမ်းဝေးငါးဖမ်းလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ အချက်အလက်များ		
သတ်မှတ်ချက်များ	ကမ်းနီးငါးဖမ်းလုပ်ငန်း	ကမ်းဝေးငါးဖမ်းလုပ်ငန်း
ငါးဖမ်းနေရာ	ဧရာဝတီနှင့် တနင်္သာရီ - ကမ်းခြေမှ ရေပိုင် ၁၀ မိုင်အတွင်း ရခိုင် - ကမ်းခြေမှ ရေပိုင် ၅ မိုင်အတွင်း	ခွင့်ပြုထားသော ကမ်းနီးငါးဖမ်းနေရာ အပြင်ဘက်မှ သီးသန့်စီးပွားရေးဇုန် (EEZ) အထိ
ငါးဖမ်းသင်္ဘော	ပေ ၃၀ ထက်မရှည် ၊ အင်ဂျင်ပါဂါ မြင်းကောင်ရေ ၂၅ အောက်	ပေ ၃၀ ထက်ရှည်လျား အင်ဂျင်ပါဂါ မြင်းကောင်ရေ ၂၅ အထက်
	ရိုးရာဖြစ်သောပုံစံနှင့်တည်ဆောက်မှု	
လှေ/သင်္ဘောတစ်စီးရှိ ရေလုပ်သားအရေအတွက်	၃ ဦးမှ ၅ ဦး	၁၀ ဦးမှ ၂၀ ဦး
ငါးဖမ်းခရီးတစ်ခေါက် ကြာချိန်	၁ ရက်မှ ၃ ရက်	၁ လမှ ၃ လ
သတင်းအရင်းအမြစ်- ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာန		

ကမ်းနီးငါးဖမ်းလုပ်ငန်းသည် ပင်လယ်ပြင်တွင် ၁ ရက်မှ ၃ ရက်ခန့် ကြာတတ်သော်လည်း ပိုမိုကြီးမားသော ကမ်းနီး ငါးဖမ်းသင်္ဘောများ သည် ပင်လယ်ပြင်တွင် ၁၅ ရက်မှ ၃၀ ရက်ခန့်အထိကြာတတ်သည်။ ကမ်းနီး ငါးဖမ်းလှေ/သင်္ဘောဖြင့် ငါးဖမ်းထွက်ရာတွင် ထုံးစံအားဖြင့် ရေလုပ်သား ၃ ဦးမှ ၅ ဦးခန့်အထိပါဝင်သည်။ ထုံးစံအားဖြင့် ကမ်းရိုးတန်းတွင်နေထိုင်သူများသည် ပင်လယ်ပျော်များဖြစ်ပြီး ပင်လယ်ပြင်တွင်ဝမ်းစာရှာဖွေရန်အတွက် အခြေခံကျွမ်းကျင်မှုများ ရှိကြသည်။ ငါးဖမ်းသူအများစု၏ ကျွမ်းကျင်မှုမှာ ရိုးရာအစဉ်အလာအတိုင်းငါးဖမ်းဆီးသော ငါးဖမ်းနည်းများသာဖြစ်သည်။

ရေလုပ်သားများကို အခကြေးငွေပေးချေမှုမှာ လစဉ်ပေးသော လစာပုံစံဖြစ်နိုင်သလို ပိုင်ရှင်နှင့် ရေလုပ်သားအကြား ချုပ်ဆိုသောစာချုပ်ဆိုင်ရာသဘောတူညီချက်အရ ဖမ်း၍ရသော ငါးများရောင်းရငွေ စုစုပေါင်းကို ဝေမျှယူခြင်းလည်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ရေလုပ်သားတစ်ဦး၏ လစဉ်ပျမ်းမျှလစာမှာ ကျပ် ၈၀,၀၀၀ မှ ၁၀၀,၀၀၀ (US ဒေါ်လာ ၈၀ မှ ၁၀၀) ကြားရှိသည်။ ငါးဖမ်းထွက်ရာတွင် အစားအသောက်ကို သင်္ဘောပိုင်ရှင်က ကျွေးမွေးသည်။ ပြီးခဲ့သည့် နှစ်များအတွင်းက ကမ်းနီးငါးဖမ်းသင်္ဘောပိုင်ရှင်အများစု အနေဖြင့် ငါးဖမ်းဆီးရရှိမှု ပမာဏကို ခန့်မှန်းရခက်သောကြောင့် ရေလုပ်သားများအတွက် လစာငွေပေးရန်ပင် အခက်အခဲရှိခဲ့သည်။

ဖမ်းဆီးရရှိသည့်ငါးများကိုရောင်းပြီး စုစုပေါင်းရောင်းရငွေအား ဝေမျှ ယူခြင်းပုံစံကို အများအားဖြင့် ကမ်းနီး ငါးဖမ်းလှေ/သင်္ဘောပိုင်ရှင်များ က ပြုလုပ်သည်။ ရေလုပ်သားများကို ကမ်းနီးငါးဖမ်းသင်္ဘောပိုင်ရှင် များက ဘူးရမ်းထားသော်လည်း မြေလျှော့မှုရှိသည့် ပုံစံတကျ မဟုတ် သော ကာလရှည် သဘောတူညီမှုများ ရှိတတ်ကြသည်။ ဝေမျှယူခြင်း စနစ်တွင် ရောင်းရငွေမှ လုပ်ငန်းကုန်ကျစရိတ်နှုတ်ပြီး ကျန်ရှိသော ငွေကို ခွဲဝေယူခြင်းဖြစ်သည်။ ဥပမာ။ ။ ငါးဖမ်းခြင်းတွင် ရေလုပ်သား ၄ ယောက် (ရေလုပ်သားတစ်ဦးအဖြစ် လှေနှင့် ငါးဖမ်းကိရိယာ ပိုင်ရှင်အပါအဝင်) ရှိလျှင် ငါးဖမ်းပြီး ရောင်းရငွေ စုစုပေါင်းကို ၆ ပုံ ပုံသည်။ ပိုင်ရှင်က ၃ ပုံယူသည်။ ပိုင်ရှင်သည် ထို ၃ ပုံတွင် ၁ ပုံကို ပိုင်ရှင်အနေဖြင့်ယူသည်။ ၁ ပုံကို ပြုပြင် ထိန်းသိမ်းစရိတ်အတွက် ယူပြီး နောက် ၁ ပုံကို မိမိက ရေလုပ်သားအဖြစ် လုပ်ခြင်းအတွက် ရယူခြင်းဖြစ်သည်။ ဤဝေမျှယူခြင်းနည်းလမ်းဖြင့် အရင်းအနှီး၊ အလုပ်သမား ကုန်ကျစရိတ်များကို သိရှိနိုင်ပါသည်။ သို့သော်လည်း ရေလုပ်သားအဖွဲ့ဝင်များအနေဖြင့်ဆိုပါက ဝေမျှယူခြင်းစနစ်ဆိုသည်မှာ ပိုင်ရှင်နှင့်အတူ ငွေကြေးအခက်အခဲ ရှိနိုင်မှုကိုလည်း မျှဝေယူခြင်း ဖြစ်သည်။

ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းတစ်ခုသည် ကမ်းဝေးငါးဖမ်းလှေ ၁ စင်းမှ အစင်း ၃၀ ထိ ပိုင်ဆိုင်နိုင်ပါသည်။ ပင်လယ်ပြင်တွင် နေရသည့်ရက်ပေါင်းမှာ ရက် ၃၀ မှ ရက် ၉၀ ထိ ကြာတတ်သည်။ ကမ်းဝေးငါးဖမ်းသင်္ဘောများသည် ကုန်ပစ္စည်း သယ်ဆောင်ပေးသောသင်္ဘောများ အကူအညီဖြင့် ပင်လယ်ပြင်တွင် ကာလရှည်နေပြီး ငါးဖမ်းနိုင်သည်။ သင်္ဘောဝမ်းတွင် ငါးများပြည့်သည့် အခါတိုင်း ငါးချရန်ဆိပ်ကမ်းသို့ သွားချရန်အတွက် ပြန်ရသော အသွားအလာ ကုန်ကျစရိတ်ကို သက်သာစေသည်။

ကုန်ပစ္စည်းသယ်ဆောင်ပေးသော သင်္ဘောများသည် ကမ်းဝေး ငါးဖမ်း သင်္ဘောများကို အခြားသော ဝန်ဆောင်မှုများ ဖြစ်သည့် အစားအစာနှင့် ရေသယ်ယူပေးခြင်း၊ ရေလုပ်သားအသစ်၊ ငါးဖမ်းကိရိယာအရန် ပစ္စည်းများ၊ အင်ဂျင်စက်ပစ္စည်း အစိတ်အပိုင်းအချို့ သယ်ဆောင်ပေး ခြင်းများကိုလည်း ဆောင်ရွက်ပေးသည်။

တန် ၈၀ အထက်ရှိသော ကမ်းဝေး ငါးဖမ်းသင်္ဘောများတွင် အလုပ် သမား ၁၀ ယောက်မှ ၁၅ ယောက်အထိရှိသည်။ တန် ၈၀ ထက် ပိုမို ကြီးမားသော သင်္ဘောကြီးများတွင် အလုပ်သမား ၂၀ မှ ၂၅ ယောက် အထိရှိသည်။ လုပ်သက်ငယ်သော ရေလုပ်သားတစ်ဦး ရရှိသည့် လစာငွေမှာ တစ်လ US ဒေါ်လာ ၈၀ မှ ၁၂၀ ကြားတွင်ရှိသည်။ သင်္ဘောကပ်ပတ်နံတစ်ဦးသည် တစ်လတွင် US ဒေါ်လာ ၁၅၀ မှ ၂၅၀ ကြားရှိသည်။ ငါးဖမ်းကိရိယာနှင့် ငါးရရှိနိုင်မှု အခွင့်အလမ်းပေါ် မူတည်၍ ငါးဖမ်းသင်္ဘောပေါ်ရှိ အလုပ်ချိန်နာရီပေါင်းမှာ ၆ နာရီမှ ၁၂ နာရီ (ကြာချိန်) အထိရှိတတ်သည်။ ရေလုပ်သား အဖွဲ့ဝင်များသည် စာချုပ်စာတမ်းဖြင့် လုပ်ကိုင်သော အလုပ်သမား ဖြစ်နိုင်သကဲ့သို့ အခြေတမ်းအလုပ်သမားလည်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ လစဉ်ရရှိသော လစာငွေ အပြင်မျှော်မှန်းထားသည့် ငါးပမာဏဖမ်းဆီးရရှိလျှင် ရေလုပ်သားများ အနေဖြင့် အပိုဆုကြေးငွေကိုထပ်ဆောင်းရရှိသည်။ ငါးဖမ်းရေလုပ် သားများသည် ကမ်းခြေသို့ပြန်လည်ရောက်ရှိမှသာ လစာရရှိကြသည်။ အာမခံကြေးလည်း ထည့်ဝင်ပေးထားသည်။ အလုပ်သမား အသက် သေဆုံးခြင်း (သို့) မတော်တဆ ထိခိုက်ဒဏ်ရာရရှိလျှင် သက်ဆိုင်သူ/ ကျန်ရစ်သူမှ ခန့်မှန်းချေ US ဒေါ်လာ ၁၀၀၀ ခန့်အထိ ရရှိနိုင်သည်။

Figure 15. Offshore Fishing Vessels

Figure 16. Onshore and Offshore Work of Fisherfolks

ကမ်းဝေး ငါးဖမ်းသင်္ဘောပိုင်ရှင်များ၏ ပြောကြားချက်အရ ကျွမ်းကျင် ရေလုပ်သားများ ရှားပါးလာသည်။ သင်္ဘောကပ်ပတ်နံက ရေလုပ်သား အသစ်ခန့်အပ်မှုကိုကိုင်တွယ် စီမံလေ့ရှိသည်။ ရေလုပ်သားအသစ် သည် လုပ်ငန်းခွင် လက်တွေ့သင်တန်းကို တက်ရပြီး ရေလုပ်သား အတွေ့အကြုံ ကြွယ်ဝလာရန် ကမ်းဝေး ငါးဖမ်းခြင်း၊ ပင်လယ်ပြင် ဘေး အန္တရာယ် ကင်းရှင်းရေးနည်းလမ်းများနှင့် ပတ်သက်၍ လေ့လာစရာ စာအုပ်စာတမ်းနှင့် မဂ္ဂဇင်းများကို သင်္ဘောပိုင်ရှင်က ပေးလေ့ရှိသည်။

ကမ်းနီး ငါးဖမ်းလှေ/သင်္ဘောတွင်ဖြစ်စေ၊ ကမ်းဝေး ငါးဖမ်းလှေ/ သင်္ဘောတွင်ဖြစ်စေ ငါးဖမ်းသူများသည် ပင်လယ်ပြင်နှင့် ကမ်းခြေတွင် အလုပ်လုပ်ရသည်။ ကမ်းခြေတွင် ဖမ်းယူရရှိလာသောငါးများကို သင်္ဘောပေါ်မှ ချရသည်။ ထို့နောက် ငါးဖမ်းပိုက်နှင့် အခြားငါးဖမ်း ကိရိယာများကို သန့်ရှင်းရေးလုပ်ခြင်း၊ ပြင်ဆင်ခြင်းများ အပြင် သင်္ဘောကို သန့်ရှင်းရေးလုပ်ပြီး နောက်တစ်ကြိမ် ငါးဖမ်းထွက်ရန် အတွက် ရေခဲများ၊ ငါးဖမ်းကိရိယာများတင်ခြင်း၊ အထောက်အပံ့ ပစ္စည်းများဝယ်ခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်ရသည်။ ပင်လယ်ပြင်တွင် လမ်းညွှန် ပေးသည့်အတိုင်း မောင်းနှင်သွားလာပြီး လှေ/သင်္ဘော၊ အင်ဂျင်စက်၊ ငါးဖမ်းကိရိယာများကို ထိန်းသိမ်းပြင်ဆင်ခြင်း၊ လိုအပ်သောအစား အစာကို ပြင်ဆင်ချက်ပြုတ်ခြင်း၊ ငါးဖမ်းပိုက်ဆွဲခြင်းနှင့် ဖမ်းမိသော ငါးများကို လှေ/သင်္ဘောဝမ်းအတွင်း ထည့်ခြင်းများကို လုပ်ကိုင်ရ သည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ မှတ်ပုံတင်ထားသော ငါးဖမ်းသင်္ဘော ၂၉,၀၂၅ တွင် ၉၀% သည် အသေးစားငါးဖမ်းလှေများ ဖြစ်ကြသည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ် တွင် အသေးစားငါးဖမ်းလှေ ၂၆,၁၇၉ တွင် ၄၈% ခန့်မှာ စက်လှေများ ဖြစ်ကြသည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် ကမ်းဝေးငါးဖမ်းသင်္ဘောအစင်းရေ ၂,၈၄၆ မှ ၉၅% ခန့်ကို ပြည်တွင်းမှပိုင်ဆိုင်သည်။ လှေ/သင်္ဘော အများစုတွင် အထူးသဖြင့်အသေးစားငါးဖမ်းလှေများတွင် အသက် ကယ်အင်ဂျင်(သို့) အသက်ကယ်ပစ္စည်းများ မရှိပါ။ သို့သော်လည်း လှေများတွင် ကြိုရာဖြင့်ပြုလုပ်ထားသော ပလပ်စတစ်ပုံးများ၊

စည်ပိုင်းများကို အသက်ကယ်ပစ္စည်းများ အဖြစ်ထားရှိပြီး တာယာများ ကိုလည်းအသုံးပြုကြသည်။ ရေဒီယို ဆက်သွယ်ရေးပစ္စည်းများကို အသေးစားငါးဖမ်းလှေများတွင် အသုံးနည်းသည်။ လှေပေါ်ရှိ နေထိုင် စားသောက်သည့် နေရာမှာလည်း အလွန်ကျဉ်းမြောင်းသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ လိုင်စင်ရ ငါးဖမ်းသင်္ဘောအရေအတွက်မှာ ၂၀၀၉ ခုနှစ် တွင် ၃၃,၀၄၇ စင်းရှိခဲ့ရာမှ ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် ၂၉,၀၂၅ စင်းသို့ လျော့ကျသွားသည်။ ဖြစ်နိုင်ချေရှိသော အကြောင်းတရားမှာ (က) သင်္ဘောများမှာ အလွန်ဟောင်းနွမ်းခြင်း (သို့) ပြင်ဆင်၍ မရနိုင် တော့သောအခြေအနေရှိခြင်းနှင့် ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနမှ လိုင်စင် သက်တမ်း ထပ်မံမတိုးပေးခြင်း၊ ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းများ အနေဖြင့် ပျက်စီးသွားသော ငါးဖမ်းလှေများကို ပြင်ဆင်နိုင်သော်လည်း ငါးဖမ်း လှေအသစ် တည်ဆောက်ခွင့်မရခြင်း၊ (ခ) အထူးသဖြင့် ကမ်းနီး ငါးဖမ်းသမားများ ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းမှ ထွက်ခြင်း (သို့) ကုန်ကျစရိတ် သက်သာစေရန် လှေ/သင်္ဘော အစီးရေကို လျော့ချခြင်း တို့ကြောင့် လည်းဖြစ်သည်။ ယေး ၆ တွင် လျော့ကျသွားသော ပြည်တွင်းပိုင် ငါးဖမ်းလှေများမှာ ကမ်းနီးငါးဖမ်းလှေများ ဖြစ်ကြောင်းကို တွေ့နိုင်ပါ သည်။ ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် ၁၅ % ခန့် လျော့ကျသွားသော အသေးစား ငါးဖမ်းလှေ/သင်္ဘော အရေအတွက်ကို ၂၀၀၉ ခုနှစ်တွင် ရှိသော အရေအတွက်နှင့် နှိုင်းယှဉ်ပြထားပါသည်။ လျော့ကျသွားသောနှုန်း တွင် စက်တပ်ဆင်ထားခြင်း မရှိသောလှေ အရေအတွက်သည် စက်တပ်လှေ အရေအတွက်ထက် ပိုများနေသည်။ ငါးဖမ်းသူများသည် ၎င်းတို့ထက် ပိုမိုကြီးမားသော စက်လှေ/သင်္ဘောများဖြင့် မယှဉ်ပြိုင် နိုင်ဟု သိမြင်လာသောကြောင့် ကုန်းတွင်းပိုင်းတွင် အခြေတည်သော အလုပ်များကို ရှာဖွေလုပ်ကိုင်ရန် ရွေးချယ်လာကြသည်။

၂၀၀၉ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၁၃ ခုနှစ်အကြားတွင် နိုင်ငံခြားငါးဖမ်းလှေ/သင်္ဘော အရေအတွက်မှာ ၆၁ % ခန့် ကျဆင်းခဲ့သည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ် ဧပြီလတွင် မြန်မာအစိုးရသည် ငါးအလွန်အကျွံဖမ်းဆီးခြင်းကို လျော့ပါးစေရန် အရေးယူဆောင်ရွက်ချက် တစ်ခုအနေဖြင့် မိမိပင်လယ်ပြင် ရေပိုင်နက်

တွင် နိုင်ငံခြားငါးဖမ်းသင်္ဘောများ ဝင်ရောက်ငါးဖမ်းခြင်းကို တားမြစ်ခဲ့သည်။ ၁၉၈၉ ခုနှစ်ကတည်းက စတင်ပြီး နိုင်ငံခြားငါးဖမ်းလှေ/သင်္ဘောများကို မြန်မာ့ရေပိုင်နက်တွင် ငါးဖမ်းရန် ခွင့်ပြုခြင်းဖြစ်သည်။

ပြည်တွင်းပိုင် ကမ်းဝေးငါးဖမ်းသင်္ဘောများသည် ၂၀၀၉ ခုနှစ်တွင် ၁,၈၁၄ စင်းရှိခဲ့ရာမှ ၂၀၁၃ တွင် ၂,၆၉၃ စင်းသို့ တိုးတက်ခဲ့သည်။ ဧပြီလနှင့် မေလအတွင်းတွင် ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းများကို ၃၅% ခန့် လျော့ချရန် အစိုးရက ငါးဖမ်းကုမ္ပဏီကြီးများကို ပြောကြားထားသည်။ ထိုကာလများသည် စီးပွားရေးအရ တွက်ချေကိုက်သည့် အဓိက ငါး

မျိုးစိတ်များ၏ မျိုးပွားရာသီကာလများလည်း ဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်အတွက် တားမြစ်ကာလမှာ ၃ လ (ဇွန်လမှ ဩဂုတ်လ အထိ) ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ ပင်လယ်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းအသင်းသည် ငါးဖမ်းပိတ်သည့် ရာသီအတွင်းတွင် ၅၀% ခန့် ဆက်လက် ငါးဖမ်းရန် ခွင့်ပြုချက်ကို လျှောက်ထားတင်ပြထားသည်။ ငါးဖမ်းလုပ်ငန်း ၁၀၀ % (ရာနှုန်းပြည့်) ဆိုင်းငံ့လိုက်လျှင် ထောင်ပေါင်းများစွာသော အလုပ်သမားများဖြစ်သည့် ရေလုပ်သားများသာမက လုပ်ငန်းကဏ္ဍအားလုံးရှိ ဆက်စပ်လုပ်ကိုင်နေသူများကိုပါ ထိခိုက်နိုင်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။

လှေ/သင်္ဘောအမျိုးအစား	ငါးဖမ်းလှေ/သင်္ဘောအရေအတွက်					အပြောင်း အလဲ % ၂၀၁၃/၀၉
	၂၀၀၉/၁၀	၂၀၁၀/၁၁	၂၀၁၁/၁၂	၂၀၁၂/၁၃	၂၀၁၃/၁၄	
ကမ်းနီးငါးဖမ်းလှေများ	၃၀,၈၄၂	၂၉,၃၇၁	၂၇,၇၅၁	၂၄,၉၁၄	၂၆,၁၇၉	-၁၅%
စက်လှေများ	၁၃,၇၈၈	၁၃,၈၂၃	၁၂,၂၈၈	၁၂,၁၅၇	၁၂,၄၅၆	-၁၀%
စက်မပါသော လှေများ	၁၇,၀၅၄	၁၅,၅၄၈	၁၅,၄၆၃	၁၂,၇၅၇	၁၃,၇၂၃	-၂၀%
ကမ်းဝေးငါးဖမ်းသင်္ဘောများ	၂,၂၀၅	၂,၅၉၂	၂,၈၄၃	၂,၈၆၃	၂,၈၄၆	၂၉%
နိုင်ငံသားပိုင်သင်္ဘော	၁,၈၁၄	၂,၁၉၆	၂,၅၉၈	၂,၇၂၄	၂,၆၉၃	၄၈%
နိုင်ငံခြားသားပိုင်သင်္ဘော	၃၉၁	၃၉၆	၂၄၅	၁၃၉	၁၅၃	-၆၁%
စုစုပေါင်း	၃၃,၀၄၇	၃၁,၉၆၃	၃၀,၅၉၄	၂၇,၇၇၇	၂၉,၀၂၅	-၁၂%
သတင်းရင်းမြစ် - ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာန ၊ ၂၀၁၄						

နိုင်ငံခြား ငါးဖမ်းသင်္ဘောများကို တားမြစ်ခြင်းနှင့် စီးပွားဖြစ် ငါးဖမ်းသင်္ဘောများနှင့် လုပ်ငန်းများကို လျော့ချလိုက်ခြင်းသည် အသေးစား ငါးဖမ်းသူများအတွက် အနည်းငယ် သက်သာရာ ရစေသည်။ အစီရင်ခံစာသစ်တစ်ခု၏ အဆိုအရ နိုင်ငံခြား ငါးဖမ်းသင်္ဘောများသည် ဒေသတွင်း ငါးဖမ်းသင်္ဘောများထက် အဆ ၁၀၀ ခန့် ဖမ်းယူရရှိကြသည်ဟုဆိုသည်။ အကြောင်းမှာ နိုင်ငံခြားသင်္ဘောများသည် ခေတ်မှီငါးဖမ်းနည်းများရှိသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ လုပ်ငန်းနယ်ပယ်ရှိ အဓိကပါဝင်သက်ဆိုင်သူများက ခန့်မှန်းပြောကြားသည်မှာ ပင်လယ်ငါးထုတ်လုပ်မှု ၇၀ % ခန့်သည် ကမ်းဝေး ငါးဖမ်းလှေများမှဖြစ်သည်။ တစ်နိုင်တစ်ပိုင် ငါးဖမ်းသူများသည် တစ်ခါတစ်ရံတွင် ၎င်းတို့၏ ငါးဖမ်းပိုက်များကို ဆုံးရှုံးရသည်။ အကြောင်းမှာ ၎င်းတို့ချထားသော ပိုက်အပေါ်တွင် ငါးဖမ်းသင်္ဘောကြီးများက ဖြတ်သန်းမောင်းနှင်သောကြောင့် ငါးဖမ်းပိုက်များ ပျက်စီးရခြင်းဖြစ်သည်။

ယေဘုယျအားဖြင့် ပြည်တွင်း ငါးဖမ်းသင်္ဘောများသည် အင်ဂျင်စက်နှင့် ငါးဖမ်းကိရိယာများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်မှာ အကန့်အသတ်ဖြင့်သာ ရှိသောကြောင့် ရေနက်ပိုင်း ဗီတာ ၅၀ ထက် ပိုဝေးသောနေရာသို့ မသွားရောက်နိုင်ပေ။ အများစု အသုံးပြုလှေရှိသော ငါးဖမ်းကိရိယာများမှာ - တရွတ်ဆွဲပိုက်၊ ပိုင်းချုပ်ပိုက်၊ မျှောပိုက်/တားပိုက်၊ ငါးများတန်း၊ ယကွင်းကြီးပိုက်နှင့် မြူးများဖြစ်သည်။ လိုင်စင်ရရှိမှုပေါ် အခြေခံလျှင် တရွတ်ဆွဲပိုက်သည် ထိပ်ဆုံး ငါးဖမ်းကိရိယာဖြစ်သည်။ ဆွဲပိုက်၊ ပိုင်းချုပ်ပိုက်၊ မျှောပိုက်နှင့် ယကွင်းကြီးပိုက်တို့ကို အသုံးပြု၍ ငါးအများဆုံးဖမ်းယူရရှိသည့် ပမာဏနှုန်းထားကို အဓိကအားဖြင့် မှတ်တမ်းတင်ခဲ့သည်။ မြို့တံတွင် ငါးဖမ်းသူအများစုသည် ဆွဲပိုက်၊ ယကွင်းကြီးပိုက်နှင့် ပိုင်းချုပ်ပိုက်တို့ကိုအသုံးပြုသည်။

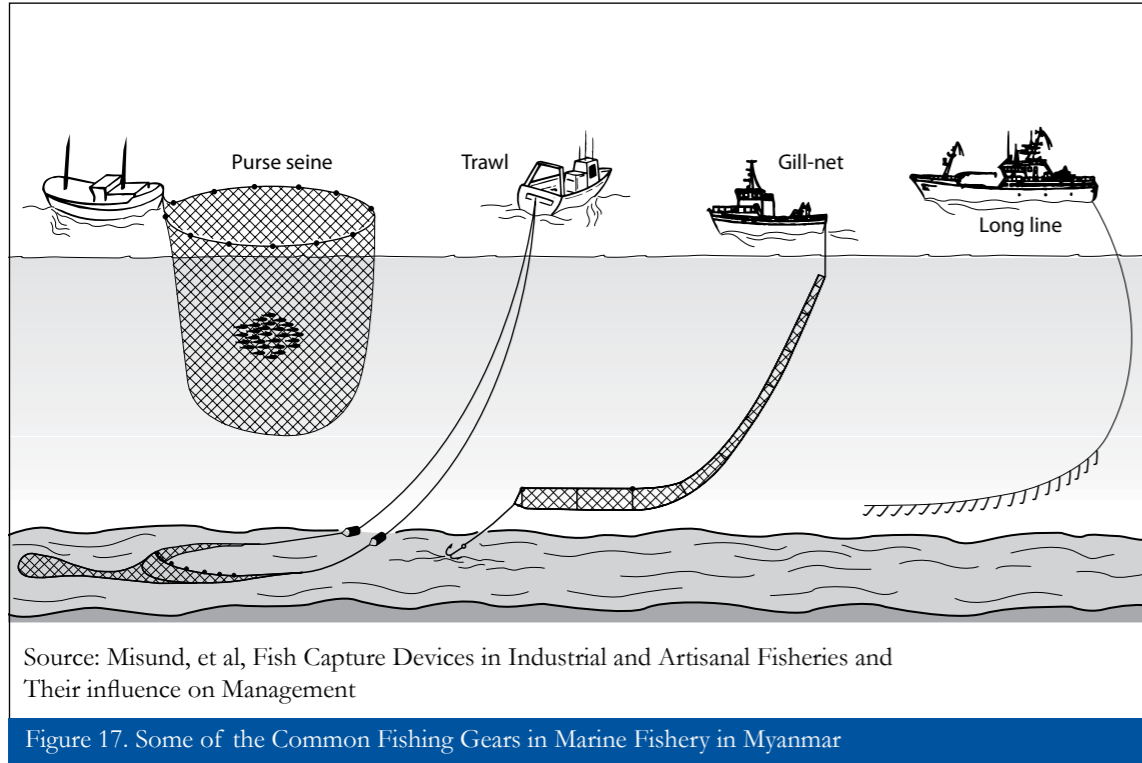
ငါးဖမ်းကိရိယာ	လိုင်စင်အရေအတွက်					အပြောင်း အလဲ % ၂၀၁၃/၀၉
	၂၀၁၉ /၁၀	၂၀၁၀/၁၁	၂၀၁၁/၁၂	၂၀၁၂/၁၃	၂၀၁၃/၁၄	
Trawl nets	၄၈၀	၅၁၂	၅၄၂	၅၆၄	၅၆၃	၁၇%
Purse seine	၁၀၀	၈၈	၁၈၇	၂၀၁	၂၁၆	၁၁၆%
Drift net	၂				၃	၅၀%
ငါးများတန်း	၀		၁၅	၃၂	၂၆	
Stick held falling net	၃၅	၂၉	၃၀၂	၃၅၆	၃၄၅	၈၈၆%
မြူး	၆၆	၆၆	၆၀	၆၄	၁၀၄	၅၈%
စုစုပေါင်း	၆၈၃	၆၉၅	၁,၁၀၆	၁,၂၁၇	၁,၂၅၇	၈၄%
သတင်းရင်းမြစ်- ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာန ၊ ၂၀၁၄						

ဇယား (၇) တွင် တနင်္သာရီဒေသရှိ ထုတ်ပေးထားသော ငါးဖမ်းကိရိယာလိုင်စင်များကို အသေးစိတ်ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ ကြည့်ခြင်းကို ဖော်ပြထားသည်။ ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ပေးခဲ့သော ခွင့်ပြုငါးဖမ်းကိရိယာ၏ ၄၅% ခန့်မှာ ဆွဲပိုက်များ ဖြစ်သည်။ လိုင်စင်ရ ဆွဲပိုက်သင်္ဘော အများစုမှာ မြိတ်တွင်ရှိသည်။ ခွင့်ပြုလိုင်စင်၏ ၂၇ % မှာ ယကွင်းကြီးပိုက်ဖြစ်သည်။ ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာန၏ စာရင်းဇယားများအရ ၂၀၁၃ ခုနှစ်၌ တနင်္သာရီတွင် ထုတ်ပေးခဲ့သော ငါးဖမ်းကိရိယာလိုင်စင်အရေအတွက်မှာ ၂၀၀၉ ခုနှစ်ထက် ၈၄ % ပိုများသည်။ ယကွင်းကြီးပိုက်အတွက် လိုင်စင်မှတ်ပုံတင်ခြင်းသည် ရာခိုင်နှုန်းပမာဏ အမြင့်ဆုံးဖြစ်ခဲ့ပြီး ပိုင်းချုပ်ပိုက်က ဒုတိယအမြင့်ဆုံးဖြစ်သည်။ လူတွေ့မေးမြန်းခြင်းများ ပြုလုပ်၍ သိရှိရသည်မှာ ယကွင်းကြီးပိုက်ကို လူကြိုက်များလာခြင်းမှာ အဓိကအားဖြင့် အချက် ၂ ချက်ကြောင့် ဖြစ်ရသည်။ (က) ပြည်ကြီးငါးအရေအတွက်တိုးပွားလာခြင်း (ခ) စက်အင်ဂျင်သုံးစရာမလိုဘဲ ငါးဖောင်ဖြင့် ပင်လယ်လယ်ပြင်တွင် ကျောက်ချပြီး အသုံးပြုနိုင်ခြင်း တို့ကြောင့်ဖြစ်သည်။ ငါးဖမ်းကိရိယာ အရေအတွက် များပြားလာခြင်းသည် ငါးဖမ်းကျဆင်းခြင်းကို ဖြေရှင်းနိုင်ရန် ငါးဖမ်းသမားများ၏ ဆောင်ရွက်မှု နည်းဗျူဟာ တစ်ခုပင်ဖြစ်သည်။ လူတွေ့မေးမြန်းခဲ့သော ငါးဖမ်းသမားအများစုက ပြောသည်မှာ ငါးဖမ်းကိရိယာ စုံစုံလင်လင်ရ ယူသုံးစွဲနိုင်ခြင်းကြောင့် ၎င်းတို့ပင်ငွေသိသိသာသာ တိုးမြှင့်ခဲ့သည်ဟုဆိုသည်။ ငါးဖမ်းသမားများသည် ငါးပိုမိုရရှိရန်အတွက် ငါးဖမ်းသည့် နေရာပြောင်းရွှေ့ခြင်း (ကမ်းခြေမှ ပိုမိုဝေးသောနေရာ) နှင့် ပိုမိုအကျိုးရှိ ထိရောက်မည့်နည်းလမ်းများဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံလာကြသည်။ သို့သော် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် သင့်လျော်ကိုက်ညီသော ငါးဖမ်းကိရိယာများ အသုံးပြုခြင်း မရှိသေးပေ။

တရွတ်ဆွဲပိုက်သည် ရေအောက် ငါးမျိုးစိတ်များနှင့် ပုစွန်များကို ဖမ်းယူနိုင်ရန်အတွက် အဓိက အရေးပါသော ငါးဖမ်းကိရိယာဖြစ်သည်။ တရွတ်ဆွဲပိုက်ဆိုသည်မှာ ပင်လယ်ကြမ်းပြင်တစ်လျှောက် ငါးများကို ဖမ်းယူရာတွင် အသုံးပြုသော ပိုက်အကြီးစားကို ဆိုလိုသည်။ ဆွဲပိုက် သင်္ဘောတစ်စင်းသည် ပိုက်တစ်ခုမှ လေးခုအထိ ဆွဲနိုင်သည်။ ပိုက်တစ်ခုထက် ပို၍ အသုံးပြုခြင်းသည် ငါးရရှိသည့်အရေအတွက်ကို တိုးပွားစေပြီး လောင်စာဆီကိုလည်း အကျိုးရှိရှိ သုံးစွဲနိုင်ပါသည်။ ဆွဲပိုက်၏ အဝအကျယ် (သို့) ဖြန့်ကားနိုင်မှု အတိုင်းအတာသည် အသုံးပြုသည့် ပိုက်အရေအတွက်ပေါ်တွင် မူတည်သည်။ ပိုက် အရေအတွက် များလေလေ၊ ပိုက်တစ်ခုချင်း ဖြန့်ကားနိုင်မှု ကျဉ်းလေလေ

ဖြစ်သည်။ အချုပ်အားဖြင့် ဆွဲပိုက်ဖြင့်ငါးဖမ်းခြင်းတွင် အရေးပါသော အစိတ်အပိုင်းမှာ- ပိုက်ကွက်အရွယ်အစား၊ ပိုက်ဘေးတစ်ဖက်တစ်ချက် မလိုအပ်ဘဲ ဖမ်းဆီးရရှိသော ငါးများကို လျော့ချရန် ကိရိယာတပ်ဆင်မှု၊ အသုံးပြုမှုနှင့် ပိုက်ဆွဲသည့်ကြာချိန်တို့ဖြစ်သည်။ ယခင်လေ့လာမှုများအရ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ငါးဖမ်းနှုန်း(CPUE) သည် ၁၉၇၅ ခုနှစ်တွင် တစ်နာရီ/ပိုက်တစ်ဆွဲတွင် ဖမ်းမိသည့်ငါးပမာဏမှာ ကီလို ၃၀၀ မှ ၃၅၀ ကီလိုရှိခဲ့ပြီး ၂၀၀၇ ခုနှစ်တွင် တစ်နာရီ/ပိုက်တစ်ဆွဲတွင် ဖမ်းမိသည့် ငါးပမာဏမှာ ၈၀ ကီလိုမှ ၁၀၀ ကီလိုသို့ ကျဆင်းသွားသည်။ မြန်မာငါးသယ်ဇာတကို ထိန်းသိမ်းရန် ကြိုးပမ်းမှု အနေဖြင့် ပြီးခဲ့သည့် ၂၀၁၀ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလတွင် အစိုးရသည် ပုစွန်ဆွဲပိုက်၏ ပိုက်ကွက်အရွယ်အစားကို ၁.၅ လက်မ (၃၈ မီလီမီတာ) နှင့် ဆူးတောင်ပါ ငါးများကို ဖမ်းသော ဆွဲပိုက်ကို ၂.၅ လက်မ (၆၃.၅ မီလီမီတာ) အသီးသီး တိုးမြှင့်ခဲ့သည်။ ပို၍သေးငယ်သော ပိုက်ကွက်သည် ပုစွန်ဆိတ်ကလေးများနှင့် လူစားရန် မသင့်သော ငါးအသေးများ အပါအဝင် ငါးပုစွန်သားပေါက်ကလေးများကို ပိုမိုဖမ်းဆီးရမိသည်။ သို့သော်လည်း ပိုက်ကွက်အရွယ်အစား သတ်မှတ်ချက်ဖြင့် ငါးအရွယ်အစား အလိုက် မလိုအပ်ဘဲ ဖမ်းယူရရှိသော ငါးငယ်များကို ဖယ်ထုတ်ရန်မှာ ခက်ခဲမှုရှိပါသည်။

ပိုက်ဆွဲခြင်းအတွက် ကြာချိန်အရေအတွက်မှာ ဦးတည်ဖမ်းယူမည့် ငါးမျိုးစိတ်နှင့် ရေလုပ်သားများ၏ ရည်ရွယ်/ရည်မှန်းချက် အပေါ်တွင် မူတည်၍ ကွဲပြားနိုင်ပါသည်။ ရေငံ့ပုစွန်များကို ဦးတည်ဖမ်းဆီးသော်လည်း မလိုအပ်ဘဲ ဖမ်းဆီးရရှိသော ငါးအရေအတွက် အနည်းဆုံးဖြစ်ရန် ကြိုးပမ်းသော ရေလုပ်သားများအနေဖြင့် ပိုက်ဆွဲရာတွင် အများအားဖြင့် ၁ နာရီထက်မပိုပါ။ ပို၍သေးငယ်သော ရေငံ့ပုစွန်ဆိတ်များနှင့် ငါးအများအပြားရရှိရန် ကြိုးပမ်းသော ငါးဖမ်းသင်္ဘောများအတွက်မူ ပိုက်ဆွဲသည့်ကြာချိန်မှာ ၄ နာရီခန့်ဖြစ်သည်။ အချိန်ကြာကြာ ဆွဲယူမှုကြောင့် ဖမ်းယူရရှိမှုပမာဏ များပြားသော်လည်း ငါးမျိုးစိတ် ရွေးချယ်မှုမပြုနိုင်ပါ။ ဖမ်းယူရရှိမှုများပြားသော်လည်း ဖမ်းမိသည့် အထဲတွင် ငါးသားပေါက်ကလေးများကဲ့သို့သော အဓိကထားရည်ရွယ် ဖမ်းယူခြင်းမဟုတ်သည့် ငါးများပါလာတတ်သည်။ ပိုက်ဆွဲချိန် ကြာမြင့်ခြင်းကြောင့် ငါးဖမ်းရေလုပ်သားများ ဝင်ငွေများများရရှိကြသည်ဟု တစ်ထစ်ချမှဆိုနိုင်ပေ။ အကြောင်းမှာ ဖမ်းယူရရှိသော ငါးမျိုးစိတ်နှင့် ငါးအရွယ်အစားအများစုမှာ ဈေးနည်းပြီးစားသုံးရန် မသင့်လျော်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။

စားရန်မသင့်သောငါးများ ဖယ်ထုတ်သည့် ကိရိယာ(JTEDs) မလိုအပ်ဘဲ ဖမ်းမိသောငါးများကို လျှော့ချသည့်ကိရိယာ (BRDs)နှင့် လိပ်ဖယ်ထုတ်သည့်ကိရိယာ (TEDs)၊ ငါးသားပေါက်ကလေးများ ကဲ့သို့သော မလိုအပ်ဘဲ ဖမ်းဆီးရရှိသည့် ငါးများဖမ်းမိခြင်းကိုလျှော့ချပေးသည့် အမျိုးမျိုးသောကိရိယာများကို အရှေ့တောင်အာရှငါးလုပ်ငန်းဖွံ့ဖြိုးရေးဌာန (SEAFDEC) ကဲ့သို့သော အဖွဲ့များက မြန်မာနိုင်ငံတွင် မိတ်ဆက်ပေးခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ထိုကိရိယာများကို မြန်မာနိုင်ငံတွင် လိုက်လျောညီထွေ အသုံးပြုခြင်းရှိ/မရှိဆိုသည်မှာ အချက်အလက်များ မကောက်ယူရသေးပေ။ ရေလုပ်သား အများစုအတွက် ဖမ်းမိသော ငါးတစ်ကောင်ချင်းစီသည် စီးပွားရေးအရ တန်ဖိုးကိုယ်စီရှိပြီး သူ့နေရာနှင့် အသုံးပြုနိုင်သည်။ လူများစားသုံးရန် မသင့်တော်သော ငါးများကို ငါးအစာထုတ်လုပ်သူများသို့ ရောင်းချသည်။ ငါးသားပေါက်ကလေးများအပါအဝင် ဆိုဒီမပြည့်သောငါးများကို ငါးပိ၊ ငါးခြောက်၊ ဝံပြာရည်လုပ်သည်။ မလိုအပ်ဘဲ ဖမ်းဆီးရရှိသော ငါးများကို ဖမ်းယူသုံးစွဲခြင်းသည် ကာလတို၊ ကာလလတ်အတွင်း စီးပွားရေးအရ အကျိုးအမြတ်ရှိနိုင်သော်လည်း သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ပျက်စီးမှုနှင့် အသက်မွေးပမ်းကျောင်းလုပ်ငန်း နှစ်ခုစလုံး၏ ရေရှည်တည်တံ့နိုင်စွမ်းကို ထိခိုက်ပြီး ငါးလုပ်ငန်းစီမံခန့်ခွဲမှုများကိုလည်း လျော့ပါးစေသည်။

ရေလုပ်သားများကို အဖွဲ့ဖြင့် လူတွေ့မေးမြန်းမှုများအရ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဝိုင်းချုပ်ပိုက်ကို ၁၉၉၀ ခုနှစ် နှောင်းပိုင်းကာလများမှ စတင်၍ အသုံးပြုခဲ့ကြောင်းသိရသည်။ မြန်မာရေလုပ်သားများ အသုံးပြုသော ဝိုင်းချုပ်ပိုက်အမျိုးအစားတွင် အဓိကအားဖြင့် အမျိုးအစား နှစ်မျိုးရှိသည်။ (၁) ငါးသလောက်၊ ပလာတူးနှင့် ငါးသေတ္တာငါးမျိုးစိတ်များ ကဲ့သို့သော ရေပေါ်လွှာနေ ငါးများကို ဖမ်းရန်အတွက်ဝိုင်းချုပ်ပိုက်၊ (၂) ရခိုင်ပြည်နယ်တွင်လူသိများသော ငါးနီတူဖမ်း ဝိုင်းချုပ်ပိုက်တို့ ဖြစ်သည်။ နေ့ပိုင်း၌ ဝိုင်းချုပ်ပိုက်ကိုအသုံးပြုရာတွင် အများအားဖြင့် လှေတစ်စီးတည်းဖြင့်သာအသုံးပြုသည်။ ငါးအုပ်ကြောင့် ရေနောက်ခြင်းဖြစ်သည်ကို သိသော ရေလုပ်သားခေါင်းဆောင်က ငါးအုပ်ကို ညွှန်ပြသည့်အခါ ရေလုပ်သားများသည် လှေကိုငါးအုပ်ရှိရာသို့လှော်သွားပြီး ငါးအုပ်နားရောက်လျှင် ပိုက်ကိုပစ်ချရသည်။ ညဘက်တွင် ရေလုပ်သားများသည် ငါးများကို စုစည်းစေရန် မီးပြလှေကို သုံးပြီး နောက်မှ လှေပေါ်မှ ပိုက်ပစ်သည်။ ငါးဖမ်းလေ့/ သင်္ဘောများသည် ယေဘုယျအားဖြင့် တစ်ညတွင် တစ်ကြိမ်(သို့) နှစ်ကြိမ် ပိုက်ပစ်သည်။ အသေးစားဝိုင်းချုပ်ပိုက်၏ ငါးဖမ်းကွက်သည် ကမ်းခြေမှ ရေပိုင် ၅ မိုင်ခန့် (ခရီးချိန် ၁.၅ နာရီခန့်) တွင်ဖြစ်သည်။ ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနသည် ငါးငယ်ကလေးများ ဖမ်းဆီးရမိခြင်းကို အနည်းဆုံးသို့ လျှော့ချနိုင်ရန် ၃.၅ လက်မထက်သေးသော ပိုက်ကွက်ရှိသည့် ဝိုင်းချုပ်ပိုက် သုံးစွဲမပြုပါ။ ယေဘုယျအားဖြင့် ဝိုင်းချုပ်ပိုက်များကို အစဉ်အလာထုံးစံအတိုင်းသာ အသုံးပြုကြသည်။ မီးအလင်းရောင်မှလွှဲ၍ ငါးများစုစည်းအောင်ပြုလုပ်သည့်ကိရိယာများ(FADs)ကိုအသုံးပြုလေ့မရှိပါ။

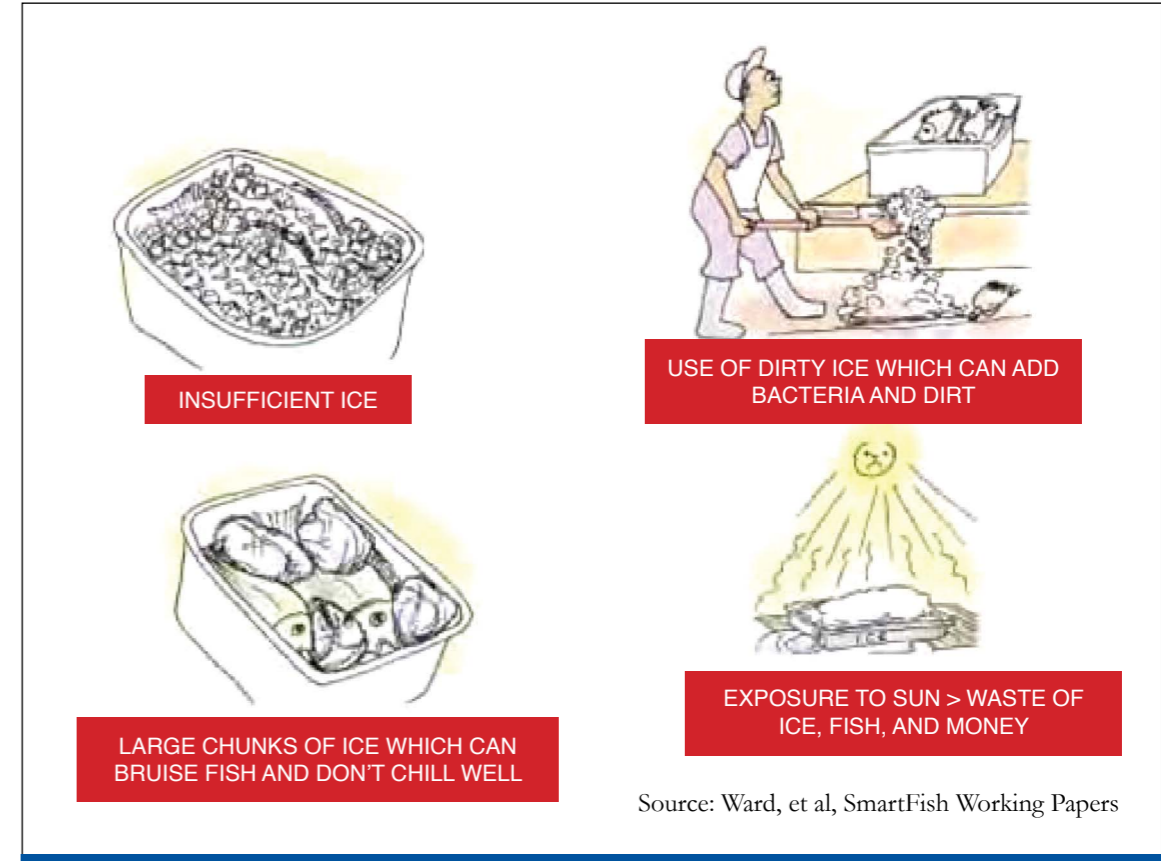

Figure 18. Some of Icing Practices that Contribute to Fish Quality Deterioration and Loss of Income

ဖမ်းမိသောငါးများကိုထည့်ရန် အများဆုံးသုံးသည့် ထည့်စရာမှာ ပလတ်စတစ်ရေခဲပုံးများဖြစ်သည်။ ရေလုပ်သားများသည် ငါးဖမ်းထွက်စတွင် ရေခဲပုံးများကို တစ်ပါတည်း သယ်ဆောင်သွားလေ့ရှိသည်။ ကမ်းပေးငါးဖမ်းသင်္ဘောများ အနေဖြင့် ရေခဲကို ပစ္စည်းသယ်ဆောင်ပေးသည့် သင်္ဘောများမှ တစ်ဆင့်ရရှိသည်။ ရေခဲပုံးများသည် ကွဲပွဲလျှင် တစ်ဖြည်းဖြည်းအရည်ပျော်လွယ်သည်။ အများအားဖြင့် ရေခဲပုံးများကို နေရောင်အောက်တွင်ထားခြင်းသည် ရေခဲကို အရည်ပျော်လွယ်စေသည်။ ရေခဲပုံးအတွင်းသို့ ငါးများကို ပစ်သွင်းခြင်း၊ လွှတ်ချခြင်းများသည် ငါးအသားများကို ပွန်းပဲ့စေနိုင်ပြီး ထိုမှတစ်ဆင့်

ငါးမသန့်ရှင်းမှုဖြစ်နိုင်ပါသည်။ အများအားဖြင့် ပွန်းပဲ့နေသော ငါးများသည် ဈေးကောင်းမရနိုင်ပါ။ သန့်ရှင်းမှုမရှိသော ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်မှု အချို့ကြောင့် ငါးအတွင်းသို့ ရောဂါပိုးမွှား ဝင်ရောက်နိုင်ပြီး ညစ်ညမ်းမှုကိုဖြစ်စေသည်။ ရောဂါပိုးဝင်ခြင်းနှင့် ညစ်ညမ်းမှုဖြစ်ခြင်း အကြောင်းများမှာ သန့်ရှင်းသောအဝတ်၊ လုံခြုံစိတ်ချရမှုရှိသော အဝတ်များကို မဝတ်ခြင်း၊ ငါးမကိုင်ခင် လက်မဆေးခြင်း၊ ဆေးကြောသန့်စင်မှုလည်း မရှိ၊ ပိုးသတ်ထားခြင်းလည်း မရှိသော ပလတ်စတစ်ပုံး/စည်များကို အသုံးပြုခြင်းတို့ကြောင့်ဖြစ်သည်။

၃။ ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားခြင်း

ခရီးသွားလာစရိတ်ကိုကာမိစေရန် ငါးအလုံအလောက်ဖမ်းလေ့ရှိသော မြိတ်တွင်ရှိသည့် ရေလုပ်သားများသည် ၎င်းတို့ ဖမ်းဆီးရမိသည့် ငါးများကို ငါးချဆိပ်ကမ်းများနှင့် ပြုပြင်ထုပ်လုပ်သူ လုပ်ငန်းရှင်များကို တိုက်ရိုက်ရောင်းချကြသည်။ ရေလုပ်သားများ၏ ဇနီးသည်များ (သို့) အမျိုးသမီးများသည် ဖမ်းမိငါးများကို ဖြန့်ဖြူးပေးခြင်းနှင့် ထုပ်ပိုးခြင်း လုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်လုပ်ကိုင်ကြသည်။ ပြည်ပပို့ကုန် အခြေပြု လုပ်ငန်းများသို့ ရောင်းချသော ရေလုပ်သားများသည် ဒေသတွင်း ဈေးကွက်သို့ ရောင်းချသူများထက် ငါးကိုင်တွယ်ခြင်းနှင့် ထုပ်ပိုးနည်း စနစ်များတွင် ပိုမို ကောင်းမွန်ကြောင်း တွေ့ရသည်။ ဒေသတွင်း ဈေးကွက်များအတွက် ဖြစ်သောငါးများကို ကြိုတင်ထားသောရေခဲနှင့် ပလတ်စတစ်ပုံးတွင် ထည့်၍ ပို့ဆောင်လေ့ရှိသည်။ ငါးအမျိုးအစား ရွေးခြင်းအတွက် စတီးစားပွဲများကို ထားပေးခြင်းသည် လုပ်ငန်းကို ပိုမို တွင်ကျယ်စေပြီး အစားအစာအစားအစွဲရယ်ကင်းရှင်းရေးစံနှုန်းများကို လေးစားလိုက်နာ ကျင့်သုံးရာလည်းရောက်ပါသည်။ ပြုပြင် ထုတ် လုပ်သူများ (သို့) ငါးချဆိပ်ကမ်းပိုင်ရှင်များသည် ယေဘုယျအားဖြင့်

၎င်းတို့အတွက် ကုန်ကြမ်းပေးသွင်းသူများကို ငါးကိုင်တွယ်ပုံနှင့် ပတ်သက်၍ နည်းလမ်းနှင့်အကြံများပေးလေ့ရှိသည်။

ရေလုပ်သားများသည် ဒေသတွင်းဈေးကွက်တွင် (ပျံကျ) ဈေးသည် များသို့လည်း တိုက်ရိုက်ရောင်းချသည်။ အများအားဖြင့် ငါးများကို အမိုးအကာ မရှိသောနေရာတွင် ချထားလေ့ရှိသည်။ ငါးချဆိပ်ကမ်း များသည် သန့်ရှင်းမှုနှင့် ဘေးကင်းလုံခြုံမှု မရှိသောနေရာများ ဖြစ်နေတတ်ပါသည်။ ဤအဆင့်တွင် ရေလုပ်သားများသည် ရေခဲတွင် ရင်းနှီးမှု မပြုလုပ်ကြပါ။ ကုန်ချခြင်းနှင့် ကုန်ပစ္စည်း ဖြန့်ဖြူးခြင်းကို အလျင်အမြန် ဆောင်ရွက်ရသည်။ ဖမ်းမိသောငါးကို မိုးရေကာဖျင် ခင်းထားသောလှည်းပေါ်သို့ချက်ချင်းတင်၍ သယ်ပြီးသုံးဘီးဆိုင်ကယ် ပေါ်သို့ တစ်ဆင့်တင် သယ်ဆောင်ကြရသည်။

အောက်ဖော်ပြပါတို့မှာ မြန်မာနိုင်ငံငါးဈေးကွက်ရှာဖွေခြင်းစနစ်တွင် ရှိသော အဓိကကြားခံလုပ်ငန်းများ (key intermediaries) ဖြစ်သည်။

Figure 19. Sorting, Grading, and Delivery of Catch at an Exporter-Processor's Jetty in Myeik

Figure 20. Mode of Transportation Fish Catch from Landing Site to Local Market - Myeik

က) ကျေးရွာရှိကုန်သည်များ/ ငါးကောက်သူများ

ငါးကောက်သူများသည် အသေးစား ငါးဖမ်းရေလုပ်သားများ/တစ်နိုင် တစ်ပိုင်ငါးဖမ်းသူများထံမှ ငါးကောက်ခြင်း၊ ဝယ်ယူခြင်းလုပ်ငန်းဖြင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပြုကြသည်။ ဖမ်းမိသည့် ငါးများသည် သေးငယ်ပါက ငါးဖမ်းသူများသည် ကျေးရွာရှိအိမ်ထောင်စုများသို့ တိုက်ရိုက်ရောင်းချခြင်း (သို့) ခရီးစရိတ်သက်သာစေရန် ငါးကောက် သူများကို ရောင်းချခြင်းပြုကြသည်။ ရေခဲအတွက် ကုန်ကျစရိတ် သက်သာစေရန်နှင့် လတ်ဆတ်မှု အရည်အသွေးလျော့ကျခြင်း မဖြစ် ပေါ်စေရန် အချိန်တိုအတွင်း ငါးများကို အမြန်ရောင်းချရသည်။ ငါး ကောက်သူများကိုရောင်းသည့်နေရာများမှာ အများအားဖြင့်အသေးစား ငါးချဆိပ်များဖြစ်သည်။ ထိုနေရာများတွင် အဆောက်အအုံနှင့် အခြား အထောက်အပံ့ဆိုင်ရာ ပစ္စည်းများ မည်မည်ရရှိမရှိပါ။

တစ်ခါတစ်ရံတွင်ငါးကောက်သူများသည်ပြုပြင်ထုတ်လုပ်သူများနှင့် နယ်စပ်ကုန်သွယ်မှုအတွက် လိုအပ်သော ငွေကြေးအထောက်အပံ့ကို ငါးချဆိပ်ကမ်းပိုင်ရှင်များ/အဝယ်ခိုင်များထံမှ ရယူသည်။ ရေလုပ်သား များအနေဖြင့် ငါးဖမ်းကိရိယာများကို ဝယ်ယူခြင်းနှင့် ပြင်ဆင်ခြင်း(သို့) နေ့စဉ်စားသောက်စရိတ်အတွက် ကုန်ကျစရိတ်များကို ဝယ်ယူသူများ က ကြိုတင်ငွေပေးချေခြင်းဖြင့် ပံ့ပိုးပေးသည်။ ကြိုတင်ပေးငွေကို ငါးရောင်းရသည့်အထဲမှ ပြန်လည်နှုတ်ယူ၍ အရစ်ကျဖြင့် ပြန်လည်ပေး ဆပ်စေပါသည်။

ခ) ရေပေါ်ငါးချဆိပ်ကမ်းပိုင်ရှင်များ/ ထိုင်းနိုင်ငံနယ်စပ်ကုန်သွယ်မှုအတွက် အဝယ်ခိုင်များ

ထိုင်းနယ်စပ်ကုန်သွယ်မှုအတွက် မြိတ်ရှိ ငါးအဝယ်ခိုင်များသည် ရေလုပ်သားများနှင့် တိုက်ရိုက်ဆက်သွယ်ဝယ်ယူခြင်း (သို့) ကျေးရွာ အဆင့်ငါးကောက်သူများထံမှ ဝယ်ယူခြင်းပြုကြသည်။ ငါးအဝယ်ခိုင် များသည် ရေပေါ်ငါးချဆိပ်ကမ်းများ ရှိကြသည်။ ထို့ကြောင့် အသေးစား ငါးဖမ်းသူများ၊ ကုန်သည်များနှင့် အလွယ်တကူ ကူးလူးဆက်သွယ် နိုင်ကြသည်။ အဝယ်ခိုင်များသည် ၎င်းတို့အတွက် ကုန်ကြမ်းပေးသွင်း သူများကို ငွေများ ကြိုတင်ထုတ်ပေးထားလေ့ရှိသည်။

လုပ်ငန်းအနေဖြင့် အလုပ်သမား ၁၀ ယောက်မှ အယောက် ၂၀ အလုပ် ခန့်ထားတတ်သည်။ ရေပေါ်ငါးချဆိပ်ကမ်းတွင် အလုပ်သမား တစ်ယောက်သည် တစ်နေ့ US ၃ ဒေါ်လာမှ ၅ ဒေါ်လာခန့် ရရှိပြီး အစားအသောက်နှင့် နေရာလည်းရရှိသည်။ ရေပေါ်ငါးချဆိပ်ကမ်း ပေါ်ရှိအလုပ်မှာ ငါးဖမ်းလေ့များ ဆိုက်ကပ်သည့်အပေါ်တွင် မူတည်ပါ သည်။ အလုပ်သမားများ၏ အဓိကလုပ်ငန်းတာဝန်များမှာ ငါးလက်ခံ ခြင်း၊ အရည်အသွေးစိစစ်ခြင်း၊ သန့်ရှင်းရေးလုပ်ခြင်း၊ အမျိုးအစား ခွဲခြားခြင်း၊ အဆင့်သတ်မှတ်ခြင်း၊ ချိန်တွယ်ခြင်းနှင့် ထုပ်ပိုးခြင်းများ ပါဝင် သည်။ အလုပ်သမားများသည် ရောင်းချပေးထားသော ဘဝတူ အချင်းချင်း (သို့) လုပ်ငန်း၏ သက်တန်းရင့် စီနီယာဝန်ထမ်းများ ထံမှ

Figure 21. Floating Jetties in Myeik

Figure 22. Operations at EU certified Jetty

လေ့လာသည်။ စီနီယာအလုပ်သမားများနှင့် ပိုင်ရှင်များသည် နယ်စပ်တွင် အရောင်းအဝယ်ပြုလုပ်ရာမှ ရရှိလာသော အတွေ့အကြုံများ၊ စံနှုန်းအခြေခံပါဝင်သည့် ငါးကိုင်တွယ်နည်းလမ်းများကို ငါးကုန်ကြမ်းပေးသွင်းသူများအား ပြောပြပြီး လမ်းညွှန်မှုများလည်း ပေးသည်။

ငါးလတ်ဆတ်မှုနှင့် အရည်အသွေးကို ထိန်းထားရန် ငါးချဆိပ်ကမ်းများက ရေခဲပုံးများနှင့် ရေခဲများကို အားထားနေရသည်။ အေးခဲမှုကောင်းမွန်ရန် ငါးတစ်ကောင်ချင်းစီကို ပလတ်စတစ်အိတ်ဖြင့် ထုပ်လေ့ရှိသည်။ ပေးပို့လာသည့်ငါးများကို ရောက်ရောက်ချင်း ၁ နာရီမှ ၂ နာရီအတွင်းတွင် ရေခဲရိုက်၍ ရေခဲပုံးတွင်းသို့ထည့်ရန် အလွန်အရေးကြီးပါသည်။ ပစ္စည်းသယ်ဆောင်သည့် သင်္ဘောများဖြင့် ထိုင်းနိုင်ငံသို့ တင်ပို့ခြင်းမပြုမီ ရေပေါ်ငါးချဆိပ်ကမ်းတွင် ငါးများကို ၂ ရက် မှ ၃ ရက် အထိထားသည်။ အပယ်ခိုင်းများ (သို့) ငါးချဆိပ်ကမ်း ပိုင်ရှင်များသည် ထိုင်း-မြန်မာနယ်စပ်ရှိ ပွဲစားများ၊ အေးဂျင့်များနှင့်လည်း အဆက်အသွယ်ပြုလုပ်ထားကြသည်။

ဂ) လေလံဈေးကွက်လုပ်ဆောင်နေသော ငါးချဆိပ်ကမ်းများ (ရန်ကုန်)

ထုတ်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းများ အနှံ့အပြားရှိသော်လည်း ငါးချဆိပ်ကမ်း (သို့) ဆိပ်ခံဘောတံတားများသည် ရန်ကုန်နှင့် ဗြိတိန်တွင် ပိုမိုများပြားသည်။ ပုဂ္ဂလိက ငါးချဆိပ်ကမ်းများသည် ၎င်းတို့၏ အဖွဲ့ဝင်များကို ဈေးကွက်ရှာဖွေခြင်း ဝန်ဆောင်မှုများနှင့် ငါးချဆိပ်ကမ်းများ ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်ပေးသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ရွှေဇင်ယော်ဟိန်းသည် ၎င်း၏ အဖွဲ့ဝင်များပိုင်ဆိုင်သော လေ့/ သင်္ဘော ၁၈၆ စင်းကို ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်ပေးသည်။ ကုမ္ပဏီတွင် ငါးချဆိပ်ကမ်းရှိ အလုပ်သမားဦးရေ ၂၈၅ ဦးခန့်နှင့် သင်္ဘောတစ်စီးလျှင် ပျမ်းမျှအလုပ်သမားဦးရေ ၂၀ မှ ၃၀ ရှိသည်။ ငါးချဆိပ်ကမ်း ဝန်ထမ်းများဖြစ်သည့် အမျိုးသားရော အမျိုးသမီးများပါ တစ်ရက်လျှင် ငွေကျပ် ၃,၀၀၀ မှ ၅,၀၀၀ (US ၃ ဒေါ်လာမှ ၅ ဒေါ်လာ) ခန့်ရရှိပြီး ၎င်းတို့ကို တစ်ပတ်လျှင် တစ်ကြိမ် နေ့လယ်စာ အခမဲ့ကျွေးမွေးသည်။ ဥရောပသမဂ္ဂ အသိအမှတ်ပြုလက်မှတ် ရရှိထားသော ငါးချဆိပ်ကမ်း ၃ ခုတွင် ရွှေဇင်ယော်ဟိန်းသည် တစ်ခုအပါအဝင်ဖြစ်သည်။

အဏ္ဏဂါငါးလုပ်ငန်း ဦးပိုင်ကုမ္ပဏီလီမိတက်သည် ညောင်တန်း ဆိပ်ခံတံတား/ငါးချဆိပ်ကမ်းတွင် လုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်သည်။ ကုမ္ပဏီတွင် အဖွဲ့ဝင်ငါးဖမ်းလေ့/သင်္ဘောအစင်း ၂၀၀ ခန့်ရှိပြီး သင်္ဘောအများစု၏ ကုန်တင်/ကုန်ဆန့်နိုင်စွမ်း ပမာဏမှာ မက်ထရစ်တန်ချိန် ၁၀၀ ဝန်းကျင်ခန့်ရှိသည်။ လေ့/သင်္ဘော ၉၅ % မှာ တရွတ်ဆွဲပိုက်ကို သုံးကြသည်။ ဤဆိပ်ကမ်းသို့ ဆိုက်ကပ်မှု စုစုပေါင်း၏ ၁၀ % မှာ surimi ကုန်ကြမ်းပစ္စည်းဖြစ်သည်။ ကြည့်မြင်တိုင် စံပြုလက်ကား ငါးဈေးရှိ ဦးအာဝါး ပိုင်ဆိုင်သော ငါးချဆိပ်ကမ်းတစ်ခုမှာ လေ့/သင်္ဘောအစင်း ၈၀ ခန့်ကို ဆောင်ရွက်ပေးသည်။

အထက်ပါ ဆိပ်ကမ်းများတွင် ချသောငါးများကို လေ့တစ်စီးချင်း ထုတ်လုပ်မှု တစ်ခုချင်းအလိုက် လေလံတင် ရောင်းခြင်းဖြစ်သည်။ ကုမ္ပဏီများသည် ထုတ်လုပ်မှုဆိုင်ရာ အလေ့အကျင့်ကောင်းများ (GMP)နှင့် အန္တရာယ်စစ်စစ်လေ့လာမှု၊ အရေးပါထိန်းချုပ်မှတ်များ (Hazard Analysis & Critical Control Points (HACCP)) နှင့် ကိုက်ညီစေရန် လုပ်ဆောင်ချက်များကို အဆင့်မြှင့်တင် ကြိုးပမ်းလျက်ရှိသည်။ ဝိုးကုန်လုပ်ငန်းရှင်များ (သို့) ၎င်းတို့၏ အေးဂျင့်များသည် ဤဆိပ်ကမ်းများမှ ကုန်ကြမ်းအများစုကို ဝယ်ယူရရှိသည်။ လက်ကားဝယ်ယူသူများ အပါအဝင် ငါးချဆိပ်ကမ်းမှ အခြားငါးဝယ်ယူသူများက မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အသီးသီးရှိ စုဝေးကတ်များ၊ ဟိုတယ်များ၊ စားသောက်ဆိုင်များနှင့် ပျံကျဈေးသည်များသို့ တစ်ဆင့် ပြန်ရောင်းချသည်။

(ဃ) လက်ကားရောင်းသူများ (ရန်ကုန်) / လက်ကားဈေးကွက်

လက်ကားရောင်းသူများတွင် အသေးစားမှ အလတ်စားလုပ်ငန်းများအထိပါဝင်သည်။ ငါးလက်ကားရောင်းသည့် လုပ်ငန်းများတွင်

ရှိသော အလုပ်သမားများသည် သင့်တော်သည့် ငါးကိုင်တွယ်နည်းများ ထုတ်လုပ်မှုဆိုင်ရာ အလေ့အကျင့်ကောင်းများ(GMP)နှင့် ပတ်သက်၍ အသိပညာဗဟုသုတသိပ်မရှိကြပါ။ ဤအချက်သည် နိုင်ငံတကာ အစားအစာ ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေးစံနှုန်းများနှင့် ကိုက်ညီရန် ကြိုးပမ်းနေသော ပုဂ္ဂလိက ငါးချဆိပ်ကမ်းလုပ်ကိုင်သူများနှင့် ပို့ကုန် လုပ်ငန်းရှင်များ၏ ကြိုးစားအားထုတ်မှုကို အချဉ်းနီးဖြစ်စေနိုင်ပါသည်။

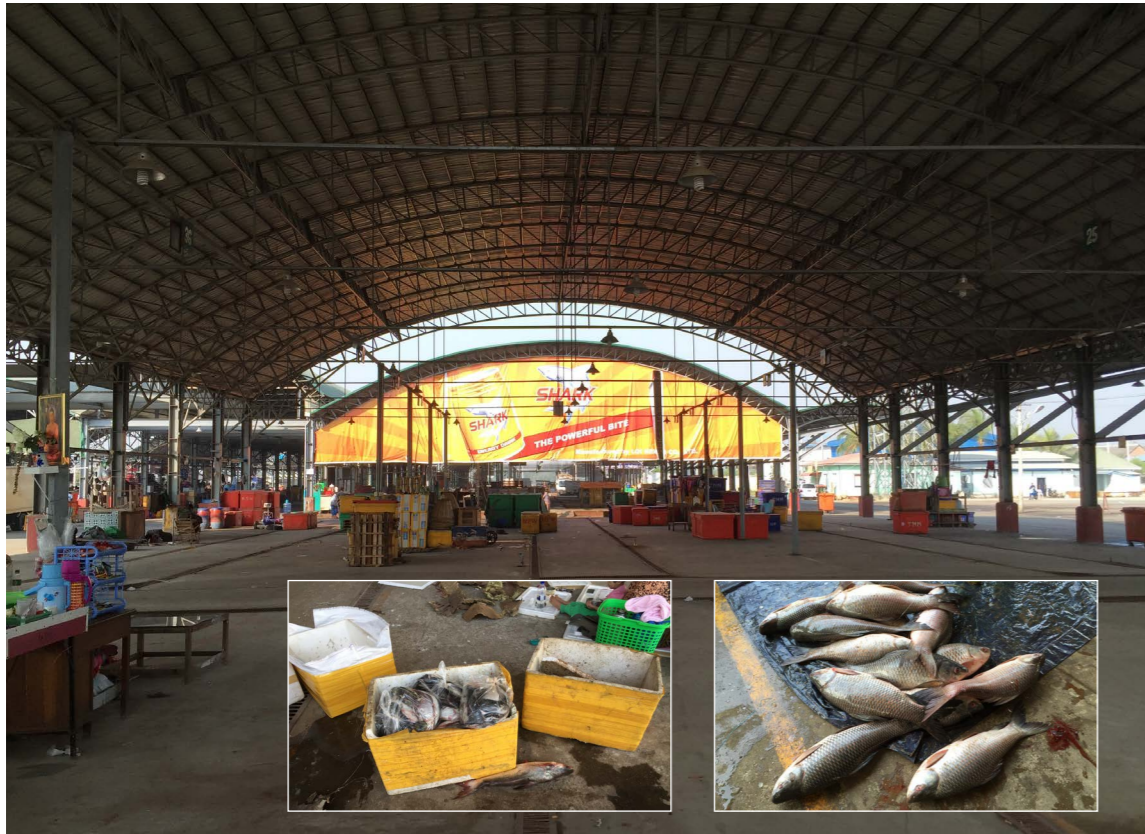

Figure 23. Wholesale Fish Market

ပိုမိုတိုးတက်သော လက်ကားရောင်းသည့် ကုမ္ပဏီများသည် ပို့ကုန် လုပ်ငန်းရှင်များ၊ ဟိုတယ်များနှင့် ရောင်းဝယ်မှုပြုကြသည်။

၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် ရန်ကုန်မြို့တော် စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီ (YCDC) ကြီးကြပ်မှုဖြင့် လိုင်ဖြူနယ်တွင် ရွှေပိတောက် လက်ကားဈေးကို ဖွင့်လှစ်ခဲ့သည်။ ထိုဈေးသည် တောက်ထွန်းဆောက်လုပ်ရေး ကုမ္ပဏီနှင့် YCDC ၏ ဖက်စပ်လုပ်ငန်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ ဈေးတည်ဆောက်ခြင်း၊ ရည်ရွယ်ချက်မှာ နိုင်ငံတကာ စံချိန်စံညွှန်းမှီစေရေးအတွက် လက်ရှိ ကျင့်သုံးလုပ်ဆောင်ချက်များကို အဆင့်မြှင့်တင်ရန် လက်ကားရောင်းသူများကို အားပေးတိုက်တွန်းခြင်းနှင့် ရောင်းသူနှင့် ဝယ်သူတို့ ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးခြင်း၊ အရောင်းအဝယ်ပြုခြင်းအတွက် အဆင်ပြေသည့်နေရာ ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ရန်တို့ဖြစ်သည်။

ဈေးတွင် ၁၈ ပေ x ၁၀ ပေ အလျားအကျယ်သော ဆိုင်ခန်းပေါင်း ၄၃၂ ခန်း ရှိသည်။ ပျမ်းမျှ ဆိုင်ခန်းတစ်ခန်းကို US ဒေါ်လာ ၃၀,၀၀၀ ခန့် ကျသင့်ပြီး အရစ်ကျစနစ်ဖြင့် ၃ နှစ်အတွင်း ပေးချေရရှိနိုင်သည်။ အရစ်ကျငွေပေးချေမှုကာလနှင့်အတူ နေရာသစ်တွင် ငါးရောင်းဝယ်မှု နှုန်း ကြိုတင်ခန့်မှန်းပြောကြားချက်၊ ဈေးကွက်စည်းရုံးလှုံ့ဆော်မှု အားကောင်းခြင်းတို့ကြောင့် ၂၀၁၅ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီကတည်းမှစ၍ ဆိုင်ခန်း ၅၀ % ကျော်ခန့် ရောင်းချနိုင်ခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း ဆိုင်ခန်း ၅၀ ခန့်သာ လုပ်ငန်းလည်ပတ်လျက်ရှိသည်။ ဆိုင်ခန်းပိုင်ရှင် အများစုမှာ စံပြုလက်ကားငါးဈေးတွင်ရှိသော ၎င်းတို့၏ မူလနေရာကို ပိုမိုအာရုံစိုက်လိုကြသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ရွှေပိတောက်တွင်

ဖောက်သည် အနည်းငယ်သာ ရှိခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။ စံပြုလက်ကား ငါးဈေးတွင် ဆိုင်ခန်း ၂၀၀ ခန့်နှင့် ရောင်းသူ ၄၀၀ မှ ၅၀၀ အထိ ရှိသည်။ အဓိက ပါဝင်လုပ်ကိုင်သူများက ခန့်မှန်းသည်မှာ ငါး မက်ထရစ်တန်ချိန် ၄,၀၀၀ မှ ၅,၀၀၀ ခန့်ကို အပတ်စဉ် ရောင်းချရသည်။ ပင်လယ်ငါး လက်ကားရောင်းသူတစ်ဦး အဆိုအရ ညလယ်ပိုင်းမှ မနက် ၅ နာရီအထိကို ငါးကိုင် ၁,၆၀၀ ကျော် (သို့) ကျပ်နှစ်သန်း (US ဒေါ်လာ ၂၀၀၀)နှင့် ညီမျှသောပမာဏကို ရောင်းနိုင်သည်ဟုဆိုသည်။

လက်ကားဈေးတွင် အထမ်းသမားများသည် တွန်းလှည်းမရှိသောအခါ ကီလို ၁၀၀ မှ ၂၀၀ ခန့်လေးသော ငါးပုံး/သတ္တုများကို ပန်းဖြင့်ထမ်း၍ ကုန်တင်ယာဉ် (သို့) လှေပေါ်မှချရသည်။ တစ်ချို့ အလုပ်သမားများမှာ လက်ကားရောင်းသူများ၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးကုမ္ပဏီများ၊ အလုပ်သမားအလုပ်အကိုင်နှင့် လူမှုဖူလုံရေးဝန်ကြီးဌာန၏ ဗဟိုပြုသည့်တွင်း ကုန်တင် ကုန်ချကော်မတီ/ပြည်တွင်း သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးဌာနတို့၏ အမြဲတမ်းဝန်ထမ်းများဖြစ်ပြီး တစ်ချို့မှာ လုပ်ကိုင်သော သီးခြားအလုပ်သမားများဖြစ်သည်။ အလုပ်များသောနေ့တွင် သီးခြား ကူလီအထမ်းသမားတစ်ယောက်သည် တစ်ရက်ကိုကျပ် ၈,၀၀၀ (US ၈ ဒေါ်လာခန့်)ရရှိသည်။ အထမ်းသမားအနေဖြင့် ခရီးတစ်ခေါက် သယ်ပေးခြင်းအတွက် ခန့်မှန်းခြေ ကျပ် ၈၀၀ ခန့်ရသည်။ လက်ကား ငါးဈေးတွင် အမျိုးသမီးအလုပ်သမား အချို့ ရှိသည်။ ၎င်းတို့မှာ အများအားဖြင့် ငါးအရောင်းတာဝန်ခံများ (သို့) ပြုပြင်ထုတ်လုပ်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုခုတွင်ပါဝင်လေ့ရှိသည်။

Typical Stall inside the Market

Figure 24. Fish Vendors in Wet Market

င) သားငါးဈေးတွင်ရှိသောလက်လီရောင်းသူများ/ပျံကျဈေးသည်များ

လက်လီဈေးသည်များနှင့် ပျံကျဈေးသည်များသည် စားသုံးသူထံ မရောက်ခင် လုပ်ငန်းပိုင်း (chain) တွင်ရှိသော ကြားခံလုပ်ငန်းများ (intermediaries)၏ နောက်ဆုံး ချိတ်ဆက်မှုအပိုင်းဖြစ်သည်။ အများပြည်သူဈေးတွင် လတ်တလော အနေဖြင့် လတ်ဆတ်သောငါး၊ ငါးပိ၊ ငါးချဉ်နှင့် ငါးခြောက်တို့ကို လက်လီရောင်းဝယ်ခြင်းအများအပြား ရှိသည်။ ငါးလက်လီရောင်းချခြင်းမှာ လူမှုစီးပွားနိမ့်ကျသော နောက်ခံ အခြေအနေရှိသည့် အမျိုးသမီးများ၏ အစဉ်အလာ အခန်းကဏ္ဍ တစ်ရပ်လိုဖြစ်သည်။

ဈေးသည်အနေဖြင့် ဆိုင်ခန်းတစ်ခန်းရရန် ၁၀ သိန်းမှ သိန်း ၂၀ (US ဒေါ်လာ ၁,၀၀၀ မှ ၂,၀၀၀)ခန့် ပေးရသည်။ ဆိုင်ခန်းကို အရစ်ကျ စနစ်ဖြင့် ၃ နှစ်အတွင်း ပေးချေနိုင်သည်။ အလားတူ ၎င်းတို့သည် အခွန်အခ၊ သန့်ရှင်းရေးနှင့် လုံခြုံရေးအတွက် အခွင့်များကို လစဉ် ပေးရသည်။ ငါးများကို ရေခဲရိုက်ခြင်းနှင့် ပြန်လည်ထုတ်ပိုးခြင်းတို့ကို နေရာလွတ်ရှိသည့် နေရာတွင် ပြုလုပ်နိုင်သည်။ အညစ်အကြေး စွန့်ပစ်ခြင်းမှာ စနစ်တကျ မရှိသေးပါ။ ဈေးသည်များနှင့် ၎င်းတို့ကို ကူရောင်းပေးသူများ၏ အပြုအမူနှင့် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ပုံနည်းလမ်း များမှာ စနစ်တကျ မရှိသေးပဲ အခြေခံအစားအစာ ဘေးအန္တရာယ် ကင်းရှင်းရေး၊ အရည်အသွေးဆိုင်ရာ စံနှုန်းများနှင့် ကိုက်ညီအောင် ပြုလုပ်တတ်သည့် ကျွမ်းကျင်မှုများလည်း မရှိသေးပါ။

ငါးလက်လီရောင်းချခြင်းတွင် ချိန်တွယ်ခြင်း၊ ငါးအူထုတ်ခြင်း၊ ဆေးကြောခြင်း (သို့) ငါးကို လိုသည့်အရွယ် ခုတ်ထစ်ခြင်းများ ပါဝင်သည်။ ဆေးကြောခြင်း၊ အူထုတ်ခြင်းနှင့် ငါးအသားလွှာခြင်းများသည် ဈေးသည်များ ပြုလုပ်လေ့ရှိသည့် နည်းလမ်းများဖြစ်ပြီး ပုံမှန်ဖောက်သည် များကို ထိန်းထားနိုင်ရန်နှင့် ဖောက်သည်အသစ်များကို ဆွဲဆောင်နိုင်ရန် ပြုလုပ်သော ဈေးရောင်းနည်းများဖြစ်သည်။

၄။ ပြုပြင်ထုတ်လုပ်ခြင်း

အာဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများတွင် ထုတ်လုပ်မှုဆိုင်ရာ အလေ့အကျင့် ကောင်းမွန်မှု(GMP)ကျင့်သုံးလုပ်ဆောင်ခြင်းများနှင့် ပတ်သက်၍ SEAFDEC က ပြုလုပ်သော ၂၀၁၀ခုနှစ် အစီရင်ခံစာ တစ်စောင်အရ မြန်မာနိုင်ငံတွင် မှတ်ပုံတင်ထားသော အစားအစာ ပြုပြင်ထုတ်လုပ်ခြင်း(food processing) လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်သည့် ကုမ္ပဏီပေါင်း ၄၉၆ ခုခန့်ရှိသည်။ ပါဝင်သက်ဆိုင်သူများကို လူတွေ့မေးမြန်းခြင်း ပြုလုပ်ရာတွင် ပြုပြင်ထုတ်လုပ်သောကုမ္ပဏီ ၁၁၆ ခုသည် အဓိက အားဖြင့် ပို့ကုန်ဈေးကွက်အတွက် ထုတ်လုပ်ခြင်းဖြစ်ပြီး အများဆုံး တင်ပို့သည့်နိုင်ငံမှာ တရုတ်နိုင်ငံဖြစ်သည်။ မြန်မာ့ ပင်လယ်ရေထွက် ကုန်တင်ပို့ခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ CBI အစီရင်ခံစာအရ ကုမ္ပဏီ ၁၄ ခု (ရန်ကုန်တွင် ၁၃ ခုနှင့် ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးတွင် ၁ခု) သည် ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် ဥရောပသမဂ္ဂနိုင်ငံများသို့ တင်ပို့ခွင့်ရရှိခဲ့သည်။ ကုမ္ပဏီ ၅ ခုမှ ၁၀ခုခန့်သည် ဥရောပသမဂ္ဂ အသိအမှတ်ပြုလက်မှတ်ရရှိ လျှောက်ထားဆဲဖြစ်သည်။ ဗြိတိန်တွင် ပြည်ပပို့ကုန် ဦးစားပေးလုပ်ကိုင်သည့် ပြုပြင်ထုတ်လုပ်သော ကုမ္ပဏီ ၅ ခုရှိသည်။

ပင်လယ်ငါးများကို ရိုးရာနည်းဖြင့်ရော ခေတ်မီနည်းလမ်းများဖြင့်ပါ ပြုပြင်ထုတ်လုပ်ကြသည်။ ရိုးရာနည်းလမ်းဖြင့် ပြုလုပ်သော ပြုပြင်ငါး အများစုကို ဒေသတွင်းတွင် စားသုံးကြသည်။ အသေးစား ပြုပြင်ထုတ်လုပ်သည့် လုပ်ငန်းငယ်များသည် ယေဘုယျအားဖြင့် အိမ်တွင်း အခြေပြုထုတ်လုပ်ခြင်း (သို့) ယာယီထုတ်လုပ်သည့် နေရာတွင်

ပြုလုပ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ပြုပြင်ထုတ်လုပ်ခြင်းသည် လက်ကားငါးဈေးများနှင့် သားငါးဈေးကွက်ကဲ့သို့သော အရောင်းအဝယ်ပြုသည့် နေရာများတွင်လည်းရှိနိုင်ပါသည်။ အသေးစားလုပ်ငန်းများမှ ပြုလုပ်သော ထုတ်ကုန်များတွင် ငါးကြိတ်သား(minced fish)၊ ငါးပိ၊ ငါးချဉ်၊ ငါးပြာရည်၊ ငါးခြောက်၊ ငါးဆားနယ်နှင့် ငါးကျပ်တိုက်များပါဝင်သည်။ လုပ်ငန်းများတွင် အလုပ်သမား ၁၀ ယောက်မှ ၁၅ ယောက်ခန့် ရှိကြသည်။ တစ်ချို့အခြေအနေတွင် အလုပ်သမားများသည် ရောင်းဝယ်ရေးလုပ်ငန်းများတွင်လည်း ပါဝင်ကူညီဆောင်ရွက်ပေးရသည်။

၂၀၁၅ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီတွင် သတင်းအစီရင်ခံစာတစ်ခုက ဖော်ပြသည်မှာ ငါးခြောက်နှင့် ငါးချဉ်လုပ်သည့်လုပ်ငန်းများတွင် အလုပ်သမားများ နေရာရွေ့ပြောင်းခြင်းကြောင့် အလုပ်သမားရရှိမှုတွင် အခက်အခဲရှိကြောင်း သိရှိရပါသည်။ အလုပ်သမား အများစုသည် လုပ်ငလေစာ မြင့်မားစွာရရှိနိုင်သော အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများဖြစ်သည့် ထိုင်းနိုင်ငံနှင့် မလေးရှားနိုင်ငံများသို့ပြောင်းရွှေ့ကြသည်။ အလုပ်သမား ရှားပါးခြင်းကြောင့် တစ်နေ့ပျမ်းမျှ အခကြေးငွေမှာ ကျပ် ၃,၀၀၀ မှ ၈,၀၀၀ သို့ တိုးမြှင့်သွားသည်။ အကျိုးဆက်အားဖြင့် ငါးပိဈေးနှုန်းသည် တစ်ပိဿာ ၁,၀၀၀ ခန့်ရှိရာမှ ၂,၀၀၀ - ၂,၅၀၀ သို့ မြင့်တက်သွားသည်။ အလားတူပင် ငါးခြောက်ဈေးနှုန်းမှာ တစ်ပိဿာတွင် ကျပ် ၈,၀၀၀ - ၁၀,၀၀၀ ရှိရာမှ ၁၅,၀၀၀ - ၁၈,၀၀၀ သို့တက်သွားသည်။

ပြည်ပ ပို့ကုန်ဦးစားပေးသည့် ပြုပြင်ထုတ်လုပ်သည့် ကုမ္ပဏီများသည် အေးခဲငါး၊ ငါးအသားလွှာ၊ ငါးကြိတ်သား(surimi)နှင့် ငါးခြောက်/ပုစွန်ခြောက်ကဲ့သို့သော အလယ်အလတ်ထုတ်ကုန်များကို ထုတ်လုပ်သည်။ ကုမ္ပဏီအနေဖြင့် အလုပ်သမား ၁၅၀ မှ ၂,၀၀၀ အထိ (ထုတ်ကုန်မျိုးစုံအတွက်) အလုပ်ခန့်အပ်ထားသည်။ စက်ရုံအလုပ်သမားများသည် တစ်ရက်ကိုပျမ်းမျှ ကျပ် ၃,၀၀၀ မှ ၅,၀၀၀ အထိရရှိကြသည်။ ဗြိတိန်တွင် ပြည်ပဈေးကွက်နှင့် ရန်ကုန်တွင် Ocean Harvest ကဲ့သို့သော ကုမ္ပဏီများသည် အလုပ်သမားများကို နေ့စရာလည်း ထောက်ပံ့ပေးသည်။ Ocean Harvest သည် ၎င်း၏ ဝန်ထမ်းများအတွက် ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှုနှင့် အစားအစာများကိုလည်း ဖြည့်ဆည်းပေးသည်။ ပြုပြင်ထုတ်လုပ်သော ကုမ္ပဏီများတွင် လုပ်ကိုင်သူအများစုမှာ အမျိုးသမီးများဖြစ်ကြသည်။

ပို့ကုန်ဦးစားပေးသည့် ပြုပြင်ထုတ်လုပ်ရေး ကုမ္ပဏီအများစုမှာ ငါးကုန်ကြမ်းမရေခြင်းကြောင့် ထုတ်လုပ်နိုင်စွမ်း၏ ၅၀ % သာ လုပ်ကိုင်နိုင်ကြသည်။ ကုမ္ပဏီငါးခန့်မှာ အလုပ်သမားများ လုပ်ကိုင်မှုနှင့် ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်မှုများကို အကျိုးရှိရှိနှင့် ပိုမိုမြှင့်တင်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ခွဲခြမ်းခြင်း၊ ထုတ်လုပ်ခြင်း၊ ထုပ်ပိုးခြင်းလုပ်ငန်းများကို ခွဲခြားလုပ်ကိုင်ရန် အစီအစဉ်ရှိသည်။ သို့သော် ဈေးနှုန်းအနိမ့်ဖြင့်

ကမ်းလှမ်းရောင်းချနိုင်သော ထိုင်းနိုင်ငံနှင့် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံများကို ယှဉ်ပြိုင်နိုင်ရန် ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် အခက်အခဲရှိနေသည်။ ၂၀၁၀ ခုနှစ်တွင် McKinsey Global Institute က ဦးဆောင်ပြုလုပ်သော လေ့လာမှုတစ်ခုအရ မြန်မာနိုင်ငံတွင် လုပ်ငလေစာများ အတော်အတန် နိမ့်ကျသည့်အလျောက် လုပ်သား ကုန်ထုတ်စွမ်းအားလည်း လျော့ကျနေကြောင်း တွေ့ရသည်။ ပျမ်းမျှအားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိအလုပ်သမား တစ်ယောက်သည် တစ်နှစ်ပတ်လုံး အလုပ်လုပ်မှု အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁,၅၀၀ ခန့်သာ ရရှိသည်။ ထိုနှုန်းသည် အခြား အာရှနိုင်ငံ ၇ နိုင်ငံ၏ ပျမ်းမျှနှုန်းအောက် ၇၀ % ခန့် လျော့နည်းပါသည်။ မီးပြတ်သော အခါတွင် ဂျင်နရေတာအသုံးပြုရသည့်အတွက် ကုမ္ပဏီများ အနေဖြင့် ဒီဇယ်လောင်စာဆီအတွက် ကုန်ကျစရိတ်မြင့်တက်မှုနှင့်လည်း ရင်ဆိုင်နေရသည်။ ကုမ္ပဏီအများစုသည် နိုင်ငံတကာစံနှုန်းများနှင့် ကိုက်ညီရန် ၎င်းတို့၏ အခြေခံအဆောက်အအုံများ၊ လုပ်ငန်းစဉ်များ၊ ထုတ်ကုန်များကို အဆင့်မြှင့်တင်နိုင်ရန် ကြိုးပမ်းနေရသည်။ သို့သော်လည်း ပြဿနာမှာ ကုန်ကြမ်းပေးသွင်းသူ အများစုသည် ပို့ကုန်ဈေးကွက် သတ်မှတ်ချက်များကို လိုက်နာလုပ်ဆောင်ခြင်း မရှိသကဲ့သို့ ကုန်ထုတ်စွမ်းအားတွင်လည်း နောက်ကျ ကျန်ရစ်နေသည်။

Figure 25. Micro Scale Food Processing

Figure 26. Export Processing Company

ဂ။ လုပ်ငန်းများအချင်းချင်း ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်ခြင်း သဘောသဘာဝ

၁ ။ အဆင့်တူအချင်းချင်းဆက်ဆံဆောင်ရွက်ရေး

ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ ပါဝင်သူများအကြားတွင် ငါးလုပ်ငန်းနယ်ပယ်တွင် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် ကနဦးဆောင်ရွက်ရန် ဦးဆောင်မှုနှင့် အဓိက ပေါင်းစည်းမှုရှိသောအဖွဲ့မှာ မြန်မာနိုင်ငံ ငါးလုပ်ငန်းအဖွဲ့ချုပ် (MFF)ဖြစ်သည်။ MFFပေါ်ပေါက်လာခြင်းမှာအဓိကအကြောင်းရင်း ၂ ချက်၏ မောင်းနှင်အားကြောင့်ဖြစ်သည်။

- အာဆီယံသို့ဝင်ရောက်ရန် လုပ်ဆောင်စဉ်ကာလအတွင်း ဒေသအဆင့်နှင့် နိုင်ငံအဆင့်စီမံအုပ်ချုပ်မှုတွင် အရပ်ဖက် လူမှုအဖွဲ့အစည်း၏ ကိုယ်စားပြုမှုကို တိုးမြှင့်ဆောင်ရွက်ရန် မြန်မာနိုင်ငံအပေါ် ဖိအားကျရောက်ခြင်း။
- ပုဂ္ဂလိက စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို အားပေးခြင်းဖြင့် ဈေးကွက်စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန် အစိုးရ၏ မူဝါဒ။

ငါးလုပ်ငန်းအဖွဲ့ချုပ်လက်အောက်တွင်ရှိသောကဏ္ဍအလိုက် အသင်း/အဖွဲ့များမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည်။

- မြန်မာနိုင်ငံ ပုစွန်မွေးမြူထုတ်လုပ် ရောင်းချသူများအသင်း
- မြန်မာနိုင်ငံ ငါးမွေးမြူရေး လုပ်ငန်းရှင်များအသင်း
- မြန်မာနိုင်ငံရေထွက်ပစ္စည်း ထုတ်လုပ်သူများနှင့် ပို့ကုန်လုပ်ငန်းရှင်များအသင်း
- မြန်မာနိုင်ငံ ငါး/ပုစွန် အစာထုတ်လုပ် ရောင်းဝယ်သူများအသင်း
- မြန်မာနိုင်ငံ ပင်လယ်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းရှင်များအသင်း
- မြန်မာနိုင်ငံ ရေချိုငါးဖမ်းလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်သူများအသင်း
- မြန်မာနိုင်ငံ ဂဏန်းလုပ်ငန်းရှင်များအသင်း
- မြန်မာနိုင်ငံ ငါးရှဉ့်လုပ်ငန်းရှင်များအသင်း
- မြန်မာနိုင်ငံ အလှမွေးငါးလုပ်ငန်းရှင်များအသင်း

အောက်ဖော်ပြပါ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်အဆင့် အသင်း/အဖွဲ့များကိုလည်း ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနအောက်တွင် ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခဲ့ပြီး ရည်ရွယ်ချက်များ ချမှတ်ခဲ့ပါသည်။ အဓိက ရည်ရွယ်ချက်များမှာ ငါးလုပ်ငန်းများ အချင်းချင်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို မြှင့်တင် ဆောင်ရွက်ရန်နှင့် ငါးလုပ်ငန်းနယ်ပယ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကို အထမြောက်အောင် ဝိုင်းဝန်း ပံ့ပိုးဆောင်ရွက်ရေးတို့ဖြစ်သည်။

- ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး ငါးလုပ်ငန်းအဖွဲ့ချုပ်
- ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီး ငါးလုပ်ငန်းအဖွဲ့ချုပ်
- ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီး ငါးလုပ်ငန်းအဖွဲ့ချုပ်
- မွန်ပြည်နယ် ငါးလုပ်ငန်းအဖွဲ့ချုပ်
- ကရင်ပြည်နယ် ငါးလုပ်ငန်းအဖွဲ့ချုပ်
- မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး ငါးလုပ်ငန်းအဖွဲ့ချုပ်
- ရခိုင်ပြည်နယ် ငါးလုပ်ငန်းအဖွဲ့ချုပ်
- တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီး ငါးလုပ်ငန်းအဖွဲ့ချုပ်
- စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး ငါးလုပ်ငန်းအဖွဲ့ချုပ်

- ကယားပြည်နယ် ငါးလုပ်ငန်းအဖွဲ့ချုပ်
- ကချင်ပြည်နယ် ငါးလုပ်ငန်းအဖွဲ့ချုပ်
- ရှမ်းပြည်နယ် ငါးလုပ်ငန်းအဖွဲ့ချုပ်
- မကွေးတိုင်းဒေသကြီး ငါးလုပ်ငန်းအဖွဲ့ချုပ်

၂၀၁၃ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၃၁ ရက်တွင် ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာန၌ အဖွဲ့ဝင်ပေါင်း ၃၃,၅၃၅ ဦးအထိရှိလာသည်။ အဖွဲ့ဝင်များကို အောက်ပါဝန်ဆောင်မှုများ ပံ့ပိုးပေးခဲ့သည်။

- ငါးလုပ်ငန်းနှင့် ငါးမွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနသို့ အဖွဲ့ဝင်လျှောက်ထားခြင်းအား ကူညီပံ့ပိုးပေးခြင်း။
- ကမ္ဘာ့ရတနာဘဏ် (ယခင် - မွေးမြူရေးနှင့် ရေလုပ်ငန်းဘဏ်)ကို ချေးငွေ လျှောက်ထားခြင်းအား ကူညီပံ့ပိုးပေးခြင်း။
- မူဝါဒရေးရာ ထောက်ခံပေးခြင်း/ ငါးလုပ်ငန်း နယ်ပယ်တစ်ခုလုံးအတွက် ကိုယ်စားပြု ပြောဆိုခြင်း။
- အဖွဲ့ဝင်များကိုသင်တန်းပေးခြင်း၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း ဖွံ့ဖြိုးရန်အတွက် အရင်းအမြစ်နှင့် နည်းပညာများကို ပံ့ပိုးပေးခြင်း။
- ငါးလုပ်ငန်းနယ်ပယ်တစ်ခုလုံးနှင့် အဖွဲ့ဝင်များ၏ ဈေးကွက်ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်မှုကို ချဲ့ထွင်ပေးခြင်းနှင့် အားကောင်းစေခြင်း။
- ငါးလုပ်ငန်းများအကြား လူမှုဆက်ဆံရေးများ ကောင်းမွန်စေရန် မြှင့်တင် ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း။

သို့သော် ကမ်းနီး ရေလုပ်သားများအကြား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုမှာ အားနည်းနေသေးသည်။ ရေလုပ်သား တစ်ဦးချင်းစီက သီးခြားလုပ်ဆောင်လိုစိတ် ရှိပုံရသည်။ ရောင်းချခြင်းသည် တစ်ဦးချင်းအဆင့်တွင် ဖြစ်ပြီး ဈေးနှုန်း ညှိနှိုင်းမှုနှင့် ဈေးနှုန်း ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ရှိရေးအတွက် အခွင့်အလမ်းများမှာ နည်းပါးနေပါသည်။ ရေလုပ်သားများနှင့် လူတွေ့မေးမြန်းမှုများအရ အများစုသည် လုပ်ငန်းများကို စုပေါင်းလုပ်ကိုင်ရန် ခက်ခဲမှုရှိသည်ဟု ဆိုသည်။ စုပေါင်းဆွေးနွေး တောင်းဆိုခြင်းနှင့် ကိုယ်ပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ အားကောင်းခြင်းကို အထောက်အကူပြုနိုင်သည့် အတူတကွ ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်ခြင်း အတွေ့အကြုံများ မရှိကြပါ။

ကုန်သည်များအကြားတွင် တပြေးညီလူမှုဆက်ဆံရေးသည် ပုံစံတကျမရှိပါ။ စုပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းသည် ငါးဝယ်ယူခြင်းဈေးနှုန်းကို ထိန်းချုပ်နိုင်စေရန်ဖြစ်သည်။ ကုန်သည်များအကြားတွင် ယှဉ်ပြိုင်မှုကို လျှော့ချပြီး ငါးရရှိနိုင်မှုကို သေချာစေရန် ဝယ်ယူရရှိနိုင်သော နေရာများကို ခွဲခြားထားဟန်ရှိသည်။

အများပြည်သူဈေးများတွင် အသင်းအဖွဲ့ (သို့) ဈေးကော်မတီရှိသည်။ အဓိကအားဖြင့် ထိုအဖွဲ့သည် ဈေးဆိုင်ခန်းဆိုင်ရာ ပြဿနာနှင့် ကိစ္စရပ်များကို ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ပေးသည်။ အစားအစာ ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေးနှင့် ငါးအရည်အသွေး တိုးတက်စေရန် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်မှုများမှာ မရှိသလောက်ပင် ရှားပါးပါသည်။

၂။ အထက်အောက်ဆက်ဆံဆောင်ရွက်ရေးနှင့် ဆင့်ကဲထုတ်လုပ်မှု (Supply Chain) စီမံအုပ်ချုပ်မှု

လတ်ဆတ်သောငါးများကို ရောင်းဝယ်ခြင်းလုပ်ငန်းသည် ‘ပမာဏများအမြတ်နည်း’ လုပ်ငန်းဟု ဆိုနိုင်ပြီး ဈေးကွက်လုပ်ငန်းပိုင်းနှင့် ထုတ်လုပ်မှုတွင် အရှုံးရှိခြင်းသည် စီးပွားရေးစနစ်တွင်ရှိသည်။ လုပ်ငန်းများ အမြတ်အစွန်းရရှိခြင်းမှာ လုပ်ငန်းစဉ် တစ်ခုအပေါ်တွင် အခြေပြုခြင်းထက် လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစဉ် အဆင့်ဆင့်အပေါ်တွင် တည်ဆောက်ထားခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ စနစ်တကျ တည်ဆောက်ထားခြင်း မရှိသော လုပ်ငန်းများသည် ဈေးကွက်တွင် ဆုံးရှုံးမှုရှိပါသည်။

ယေဘုယျအားဖြင့် ငါးရောင်းသူများတွင် ပုံမှန်ဖောက်သည်များရှိပြီး သီးခြားနေရာတစ်ခုတွင် ရောင်းချသည်။ ငါးဖမ်းသူများနှင့် ကြားခံလုပ်ငန်းရှင်များ (intermediaries) ဈေးနှုန်းစကားပြောရာတွင် အများအားဖြင့် ကြားခံလုပ်ငန်းရှင်များက ဈေးနှုန်းသတ်မှတ်သည်။ သို့သော် ဈေးသည်နှင့် နောက်ဆုံးစားသုံးသူ အကြားရှိ ရောင်းဝယ်မှုမှာ ဈေးညှိ/ဈေးဆစ်ပြီးမှ အရောင်းအဝယ်ဖြစ်ကြသည်။ အရည်အသွေးနှင့်ပတ်သက်၍ ဒေသတွင်း စံသတ်မှတ်ချက်ပေါ် အခြေခံပြီး မျက်မြင်အခြေအနေအားဖြင့်ပင် ဆုံးဖြတ်ဆောင်ရွက်ကြသည်။

ကြားခံလုပ်ငန်းများ (intermediaries) ပြုပြင်ထုတ်လုပ်သူများနှင့် ရေလုပ်သားများအကြားရှိ ဈေးကွက်ဆိုင်ရာ ဆက်ဆံဆောင်ရွက်ခြင်းများသည် ပုံစံတကျမရှိဘဲ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးဆန်သော စီးပွားရေးအရ ဆက်ဆံမှု သဘောတရား လက္ခဏာရှိသည်။ အခွင့်အရေးသမားများ၏ အမြတ်ထုတ်မှု၊ လှည့်စားမှုများမခံရရန် ပိုမိုကောင်းမွန်သော ရောင်းသူ-ဝယ်သူဆက်ဆံရေးကို ပိုမိုတိုးပွားအောင် ပြုလုပ်ကြသည်။ ဆက်ဆံရေးတစ်ခုချင်းစီ၏ အတိမ်အနက်ကွဲပြားနိုင်သော်လည်း တစ်ဦးတည်းနှင့်ပင် ကြိမ်ဖန်များစွာ အရောင်းအဝယ်ပြုပါက ယုံကြည်မှုကို တိုးပွားစေသည်။ နှစ်ဘက်စလုံးက ကုန်ကျစရိတ်များကို စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်း၊ ဈေးညှိခြင်း၊ ရှာဖွေခြင်းများ မပြုလုပ်တော့ပါ။ အကြောင်းမှာ ပစ္စည်းပေးသွင်းသူ/ရောင်းသူသည် အပြန်အလှန် သူ့အကျိုးကိုယုံအကျိုးဆိုင်ရာ တန်ဖိုး၊ စံများနှင့် လိုက်လျောညီထွေ ဖြစ်အောင် နေပြီး မိသားစုပုံစံနှင့်မခြား ဖြစ်လာသည်။ ကုန်ဖလှယ်သည့်နေရာတွင် ပါဝင်လုပ်ကိုင်သောသူများ အကြားတွင် စာချုပ်များကို ပုံမှန်မဟုတ်သော စည်းမျဉ်းများနှင့် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများဖြင့် ဆုံးဖြတ်ကြပြီး ကုန်ဖလှယ်မှုဆိုင်ရာ စည်းကမ်းချက်များကို လိုက်နာနိုင်အောင် ဆောင်ရွက်သည်။

ပေးသွင်းသူ/ရောင်းသူ-ဝယ်သူ ဆက်ဆံရေးကို ချေးငွေဖြည့်ဆည်းပေးမှုဖြင့်လည်း ခိုင်မာအောင် ပြုလုပ်လေ့ရှိသည်။ ကြားခံလုပ်ငန်းများ (intermediaries)မှ ချေးငွေ/ကြိုတင်ငွေ ရယူနိုင်သည်။ ငါးရောင်းသော/ငါးပေးသွင်းသော ရေလုပ်သားများသည် မိသားစုအရေးပေါ်ကိစ္စများသာမက လှေနှင့် ငါးဖမ်းကိရိယာအတွက် လိုအပ်သောချေးငွေ

ကို ပုံမှန်ဝယ်သူထံမှ အကူအညီတောင်း ရယူနိုင်သည်။ ငါးမရသည့်အခါ ကုန်ပစ္စည်း (ကုန်သည်များပိုင်သောဆိုင်မှ အခြေခံ စားသောက်ကုန်များ)နှင့် ကြိုတင်ငွေ ထုတ်ယူနိုင်သည်။ ဝယ်သူသည် မိမိငွေချေးပေးထားသည့် ရေလုပ်သားက ဖမ်းယူရရှိသော ငါး၏ ပုံမှန်ဈေးနှုန်းကို သိပြီး အကြွေးကိုထိုငါးများဖြင့် ခုနှိမ်ရယူသည်။ ငါး မလတ်ဆပ်ပါက ခုနှိမ်ယူခြင်းမပြုပါ။ ဝယ်သူက ချေးငွေပေးထားခြင်းမှာ ကုန်ပေးသွင်းသူက ကုန်ပစ္စည်း ဆက်လက်ပေးသွင်း နေစေရန်အတွက် လုပ်ဆောင်သော နည်းလမ်းတစ်ခု ဖြစ်သည်။ သို့သော် အကြွေးတင်နေသော ငါးဖမ်းသူကို ပေးသည့်ဈေးနှုန်းမှာ တစ်ခါတစ်ရံတွင် ဈေးကွက်ပေါက်ဈေးထက် နိမ့်သည်။ အချုပ်အားဖြင့်ဆိုရသော် ဝယ်သူသည် အကြွေးတင်နေသော ရေလုပ်သားကို ငါးဈေးနှုန်းနှင့် ပတ်သက်၍ လက်ဝါးကြီးအုပ် ထိန်းချုပ်ထားသည့် ပုံစံကိုကျင့်သုံးခြင်း ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ရေလုပ်သားများအနေဖြင့် ငါးမရသောအခါများတွင် ထိုကဲ့သို့ ငွေချေးခြင်းက အထောက်အကူပြုနေပြန်သည်။

ကြားခံလုပ်ငန်းများ (intermediaries)အကြား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း (ဥပမာ။ ။ လတ်ဆတ်သော ငါးများဝယ်ရန် ဈေးနှုန်းသဘောတူညီမှု)သည် အများအားဖြင့်ရှိပြီး လက်ဝါးကြီးအုပ်ဝယ်ယူသည့် ပုံစံသို့ ဦးတည်သွားစေသည်။ အများအားဖြင့် နယ်စပ်လေလံရောင်းဝယ်မှုက ဈေးနှုန်းများအပေါ် လွှမ်းမိုးသက်ရောက်မှုရှိပြီး ၎င်းတို့ ကိုယ်တိုင် ဝယ်ယူမှုအတွက် ရည်ညွှန်းမှတ်အဖြစ် အသုံးပြုသည်။ ပြည်တွင်း ဈေးကွက်တွင် ဈေးကွက်အခြေခံသော စီမံမှုများ (သို့) လွတ်လပ်စွာ ရောင်းဝယ်မှုများသည် အများအပြားဖြစ်သည်။ လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှု တစ်ခုလုံးသည် နည်းလမ်းတကျဖြစ်သော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းကျင့်သုံးလုပ်ဆောင်မှုများထက် အပြန်အလှန်နားလည်မှုနှင့် ယုံကြည်မှုအပေါ်တွင်သာ ပို၍အခြေခံခြင်းကြောင့် နည်းလမ်းတကျပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု၊ စာချုပ်စာတမ်းဖြင့် ရောင်းဝယ်မှုများသည် အဓိက ပါဝင်သူများအကြားတွင် မရှိသလောက်ဖြစ်သည်။

နယ်စပ်ကုန်သွယ်မှုတွင် ကမ်းဝေး ငါးဖမ်းသင်္ဘောများနှင့် အဝယ်ခိုင်များ/ရေပေါ်ငါးချဆိပ်ကမ်းပိုင်ရှင်များသည် အများအားဖြင့် “ဈေးနှုန်းလက်ခံသူ” များဖြစ်သည်။ နယ်စပ်ကုန်သွယ်မှုတွင် မြန်မာသင်္ဘောများနှင့် ငါးခိုင်များသည် ငါးအမြောက်အမြား ပေးသွင်းသော်လည်း ပွဲစားနှင့် ဝယ်သူများက ငါးသည်ပုပ်သိုးလွယ်ခြင်း၊ မြန်မာဘက်မှ ရောင်းသူများသည် အအေးခန်း ကုန်ကျစရိတ် ရှောင်နိုင်ရန် ငါးများကို မြန်မြန် ရောင်းချချင်သည့် အချက်များပေါ်တွင် အခွင့်ကောင်းယူတတ်သည်။ ပွဲစားများသည် ငါးရောင်းချမှု ပမာဏအပေါ်တွင် မူတည်၍ ပွဲခ ၄ % မှ ၅% ခန့်ရသည်။

၃။ ကျား/မ ဆိုင်ရာ

ရိုးရာအစဉ်အလာကျသော ကမ်းရိုးတန်းနေ လူမှုအသိုက်အဝန်းတွင် ရှိသော အမျိုးသမီးနှင့် အမျိုးသားများသည် အခန်းကဏ္ဍ ကိုယ်စီ ခွဲခြားထားသည်။ ငါးဖမ်းခြင်းသည် အမျိုးသားများသာ အခြေလုပ်သော ကဏ္ဍဖြစ်သည်။ အမျိုးသမီးများ၏ အဓိက အခန်းကဏ္ဍမှာ ငါး ပြုပြင်ထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် ဈေးရောင်းခြင်းဖြစ်သည်။ အမျိုးသမီးများသည် ၎င်းတို့၏ အမျိုးသားများကို တစ်ဖက်တစ်လမ်းမှ ဝိုင်းဝန်းကူညီပေးသည်။ အထူးသဖြင့် ဝိုက်ကုန်ဦးစားပေးလုပ်ငန်းများသို့ ကုန်ပေးပို့ရမည့်အခါ ငါးများကို အမျိုးအစားခွဲခြား၊ ထုပ်ပိုးပေးခြင်းများကို လုပ်ကိုင်ပေးသည်။

ငါးပြုပြင်ထုတ်လုပ်ခြင်းတွင် အလုပ်သမား ၆၀ % အထက်သည် အမျိုးသမီးများဖြစ်သည်။ ပြုပြင်ထုတ်လုပ်သော စက်ရုံများတွင် လုပ်ရသော အမျိုးသမီးအလုပ်သမားများ အနေဖြင့် ၎င်းတို့အိမ်မှ ဝေးရာတွင် နေ့ပိုင်းအချိန်ကြာ လုပ်ရသောကြောင့် အိမ်အလုပ်များ လစ်ဟင်းရသည်။ တစ်ခါတရံတွင် ရေလုပ်သားများနှင့် ကုန်သည်များက ကုန်ပေးပို့မှုပေါ်တွင် မူတည်၍ အလုပ်ချိန်များကို စီမံသတ်မှတ်ပေးသည်။ လျှပ်စစ်ကုန်ကျစရိတ် မြင့်မားမှုနှင့် ငါးများ ပုပ်သိုး ပျက်စီးလွယ်ခြင်းတို့ကြောင့် ပြုပြင်ထုတ်လုပ်ခြင်းကို အချိန်တိုအတွင်းပြီးစီးအောင် လုပ်ရန် အရေးကြီးပါသည်။

အိမ်တွင်းအခြေပြုနှင့် အသေးစားပြုပြင်ထုတ်လုပ်သည့် လုပ်ငန်းအများစုကို အမျိုးသမီးများက စီမံဆောင်ရွက်သည်။ လက်လီရောင်းချခြင်းကို အမျိုးသမီးအများစုက လုပ်ကိုင်ပြီး လက်ကားရောင်းချခြင်းကို အမျိုးသားများက စီမံလုပ်ကိုင်သည်။ သို့သော်လည်း အမျိုးသမီးများသည် ဆိုင်ခန်းများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်တာများကို ကူညီပေးသည်။

အမျိုးသမီးနှင့် အမျိုးသားများသည် ကွဲပြားသော လုပ်ငန်းတာဝန်များကို အသီးသီးလုပ်ဆောင်ကြသောကြောင့် အတွေ့အကြုံ ဗဟုသုတ အမျိုးမျိုး ကိုယ်စီရှိကြသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် အမျိုးသားများသည် ငါးဖမ်းဆီးရရှိနိုင်မှုနှင့် ရာသီဥတု အပြောင်းအလဲဆိုင်ရာ ဗဟုသုတ ကြွယ်ဝပြီး အမျိုးသမီးများ အနေဖြင့် ဈေးကွက်နှင့် ဈေးနှုန်း အတက်အကျများအကြောင်းကို ပိုမိုသိရှိသည်။ အမျိုးသမီးနှင့် အမျိုးသားနှစ်ရပ်လုံး၏အသိဗဟုသုတ နှစ်မျိုးကို ပေါင်းစည်းလုပ်ဆောင်နိုင်လျှင် အကျိုးပိုမိုဖြစ်ထွန်းပြီး သဘာဝသယံဇာတများကို ရေရှည်သုံးစွဲနိုင်သော အလားအလာကောင်းများ အမှန်တကယ်ရှိလာပေမည်။

ဃ။ ဈေးနှုန်းနှင့် ကုန်ကျစရိတ်များ

၁။ ဝင်ငွေနှင့် အမြတ်

ဇယား ၈။ ကမ်းနီးငါးဖမ်းလှေ/သင်္ဘောများ ငါးဖမ်းတစ်ခေါက်ထွက်လျှင် အသွားအပြန်ခရီးနှင့်ကုန်ကျစရိတ်များ					
ယူဆချက်။ ။ပင်လယ်ပြင်တွင်ရှိသည့်ရက်အရေအတွက် – ၁၅					
တစ်ခုခြင်းအလိုက် ဖော်ပြချက်	ယူနစ်	အရည်အသွေး	ယူနစ်ဈေးနှုန်း (ကျပ်) (ကျပ်)	စုစုပေါင်းပမာဏ	%စုစုပေါင်း ကုန်ကျစရိတ် ဝေစု
ကုန်ပစ္စည်း					
ရေခဲ	ကီလို	၆,၅၀၀	၁၃၂	၈၅၈,၀၀၀	၅၄%လောင်စာဆီ
လီတာ	၂၀၀	၆၀၀	၁၂၀,၀၀၀		၈%
အလုပ်သမား					
အစားအစာ	လူ(ရက်)	၆၀	၃,၀၀၀	၁၈၀,၀၀၀	၁၁%
အလုပ်သမား	လူ	၄	၅၀,၀၀၀	၂၀၀,၀၀၀	၁၃%
ဆေးလိပ်/ ကွမ်းယာ	လူ	၄	၇,၅၀၀	၃၀,၀၀၀	၂%
ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းစရိတ်					
ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းစရိတ်	ဝေစု /ခရီး တစ်ခေါက်			၂၁၀,၀၀၀	၁၃%
စုစုပေါင်းကုန်ကျငွေ				၁,၅၉၈,၀၀၀	၁၀၀%
ငါးဖမ်းခရီးတစ်ခေါက်တွင် ကမ်းနီးငါးဖမ်းသင်္ဘောပိုင်ရှင်၏ ဝင်ငွေ					
ငါးဖမ်းတစ်ခေါက်ထွက်လျှင်ပျမ်းမျှငါးဖမ်းဆီးရရှိမှု	၇၀၀ ကီလိုဂရမ်				
တစ်ကီလို ထုတ်လုပ်မှုကုန်ကျစရိတ်	၂,၂၈၃ ကျပ်				
ယူနစ်ဈေးနှုန်း/ ကီလို	၂,၈၀၀ ကျပ်				
စုစုပေါင်းရောင်းရငွေ	၁,၉၆၀,၀၀၀ ကျပ်				
စုစုပေါင်းဝင်ငွေ (အခွန်မဆောင်ခင်)	၃၆၂,၀၀၀ ကျပ်				
အမြတ်ရရှိမှု	၁၈%				
Input – Output အချိုး	၁.၂၃				
သတင်းရင်းမြစ်-လူတွေ့မေးမြန်းမှု					

ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းတွင် ပါဝင်သော ကုန်ကျစရိတ်များတွင် တပ်ဆင်စရိတ်နှင့် အတွေ့ထွေ ကုန်ကျစရိတ်များပါသည်။ တပ်ဆင်စရိတ်တွင် ငါးဖမ်းကိရိယာနှင့် လှေ/သင်္ဘော ပြုပြင်ထိန်းသိမ်း ပြင်ဆင်စရိတ်များပါသည်။ ငါးဖမ်းကိရိယာနှင့် သင်္ဘောတွင် ပြန်လည်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်းနှင့် လုံလောက်သော ရင်းနှီးငွေရရှိရန်မှာ ငါးအမြောက်အမြားဖမ်းဆီးရရှိမှု အခြေအနေကို ထိန်းထားနိုင်ရန်လိုသည်။ ထို့ကြောင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများများထည့်နိုင်လျှင် ထုတ်လုပ်မှုလည်း တက်လာနိုင်စရာ အကြောင်းရှိပါသည်။

ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းတွင် စုစုပေါင်းအတွေ့ထွေကုန်ကျစရိတ်မှာ ငါးဖမ်းနိုင်မှုအပေါ်တွင် မူတည်နေပါသည်။ ရေခဲသည် ကုန်ကျစရိတ်တွင် အဓိကကျသောအပိုင်းမှ ပါဝင်သည်။ ငါးဖမ်းခရီးတစ်ခေါက်တွင် စုစုပေါင်းကုန်ကျစရိတ်၏ ၅၄% မှာ ရေခဲဖြစ်သည်။ ငွေကြေးအကျပ်အတည်းရှိသောအခါများတွင် ရေလုပ်သားများသည် ရေခဲပမာဏကို လျှော့ချဝယ်ယူသည်။

ကုန်ကျစရိတ်၏ ၂၆%မှာ အလုပ်သမားနှင့်အစားအစာစရိတ်ဖြစ်သည်။ ငါးဖမ်းခြင်းလုပ်ငန်းသည် အလုပ်သမား အများအပြားသုံးရသော လုပ်ငန်းဖြစ်သည်။ ပင်လယ်ပြင်သို့ ထွက်ခြင်းမှ အစပြု၍ ငါးဖမ်းကိရိယာနှင့် လှေ/သင်္ဘောကို ပြုပြင်ခြင်း၊ ဈေးကွက်အရောက်ငါးတင် ငါးချခြင်းအများဆုံး အလုပ်သမား လုံလောက်စွာ အသုံးပြုရသည်။ ငါးဖမ်းဆီး ရရှိမှုသည် ရေလုပ်သားများ၏ ကျွမ်းကျင်မှုပေါ်တွင်လည်း မူတည်သည်။

၁၅ ရက်တာကြာသော ငါးဖမ်းခရီးတစ်ခုတွင် ဖမ်းဆီးရရှိသော ငါးပမာဏမှာ ကီလို ၆၀၀ မှ ၈၀၀ အထိဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ရေလုပ်သားများအနေဖြင့် ဈေးကောင်းရသော ငါးများစေ့ ဈေးနှုန်းနည်းသော ငါးမျိုးစိတ်များကိုပါ ရောထွေးဖမ်းမိကြသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် ဖမ်းဆီးရမိသောငါး ၅၀% မှ ၆၀% တွင် တစ်ကီလို ကျပ် ၁,၀၀၀ မှ ၄,၀၀၀ အထိရရှိသော ငါးမျိုးစိတ်များပါဝင်သည်။ ပျမ်းမျှဈေး ကျပ် ၂,၈၀၀ ၌ တစ်ကီလိုတွင်ရရှိသော အသားတင်အမြတ်ငွေမှာ ၅၁၈ ကျပ်ခန့် (သို့) အမြတ်အစွန်းထွက် ၁၈ % ဖြစ်သည်။

၂။ အဓိကပါဝင်လုပ်ကိုင်သူများ၏ နှိုင်းရသာဏ္ဍာရေးအခြေအနေ

ဇယား ၉ - အဓိကပါဝင်လုပ်ကိုင်သူများ၏ နှိုင်းရသာဏ္ဍာရေး အခြေအနေ - နယ်စပ်ကုန်သည်များ အနေဖြင့် လတ်ဆတ်ငါး တစ်ကီလိုတွင်ရရှိသောဈေးနှုန်း

ပါဝင်လုပ်ကိုင်သူများ	ကုန်ကျစရိတ်			အမြတ် (Profit)			အမြတ်အစွန်း (Margin)	
	စုစုပေါင်း ယူနစ်ကုန်ကျစရိတ်	ထပ်ပေါင်း ယူနစ် ကုန်ကျစရိတ်	% ထပ်ပေါင်း ယူနစ် ကုန်ကျစရိတ်	ယူနစ် ဈေးနှုန်း	ယူနစ် အမြတ်	အမြတ် %	ယူနစ် အမြတ်အစွန်း (Margin)	ဈေးနှုန်း%
ရေလုပ်သား	၂,၂၈၃	၂,၂၈၃	၈၉%	၂,၈၀၀	၅၁၇	၇၀%	၂,၈၀၀	၈၅%
ရေပေါ်ဆိပ်ကမ်း	၃,၀၈၀	၂၈၀	၁၁%	၃,၃၀၀	၂၂၀	၃၀%	၅၀၀	၁၅%
စုစုပေါင်း		၂,၅၆၃			၇၃၇		၃,၃၀၀	
သတင်းရင်းမြစ် - KII								

နယ်စပ်ကုန်သည်များတွင် ငါးတစ်ကီလိုရောင်းချမှုနှင့် ထုတ်လုပ်မှု အတွက် ကုန်ကျစရိတ် စုစုပေါင်းမှာ ၂,၅၆၃ ကျပ်ဖြစ်သည်။ စုစုပေါင်း အသုံးစရိတ် ၈၉% ခန့်မှာ ငါးဖမ်းခြင်းကုန်ကျစရိတ်ကို ကိုယ်စားပြုသည်။ ရေခဲအလုပ်သမား၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးနှင့် အရောင်းအဝယ် ဖြစ်အောင်ဆောင်ရွက်ပေးသော ပွဲစားခအပါအဝင် ငါးချဆိပ်ကမ်း ကုန်ကျစရိတ်မှာ ၁၁% ဖြစ်ပါသည်။

လုပ်ငန်းပိုင်း (chain) အနေဖြင့် ရရှိသော အမြတ်ငွေစုစုပေါင်းမှာ ငါးတစ်ကီလိုတွင် ၇၃၇ ကျပ်ဖြစ်သည်။ ငါးဖမ်းသူ၏ အမြတ်ဆုံး အမြတ်စေရရှိမှုမှာ ၇၀% ခန့်ရှိသည်။ သို့သော်လည်း ငါးဖမ်းသူ၏ အမြတ်

စေရရှိမှုမှာ သူ/သူမ၏ ထပ်ပေါင်း ကုန်ကျစရိတ် ရာခိုင်နှုန်း ထက်နိမ့်ကျသည်။ ငါးချဆိပ်ကမ်းများသည် ငါးတစ်ကီလိုတွင် ရရှိသော အမြတ်မှာ ၂၂၀ ကျပ်ဖြစ်ပြီး ၎င်းသည် စုစုပေါင်းအမြတ်၏ ၃၀% ခန့်ရှိသည်။ ကုန်သည်၏ အမြတ်စေရမှုမှာ ၎င်း၏ စုစုပေါင်း ကုန်ကျစရိတ်ထက် မြင့်မားသည်။ နှိုင်းရသာဏ္ဍာရေး အခြေအနေကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ လေ့လာမှုအရ ငါးဖမ်းသူများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်နှင့် ကုန်ထုတ်စွမ်းအားကို တိုးတက်အောင် ပြုလုပ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ ကုန်ထုတ်စွမ်းအား တိုးတက်မှုရှိလျှင် ငါးဖမ်းသူများအနေဖြင့် ဈေးနှုန်း အတက်အကျပေါ်တွင်ကောင်းစွာ ဖြေရှင်းနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

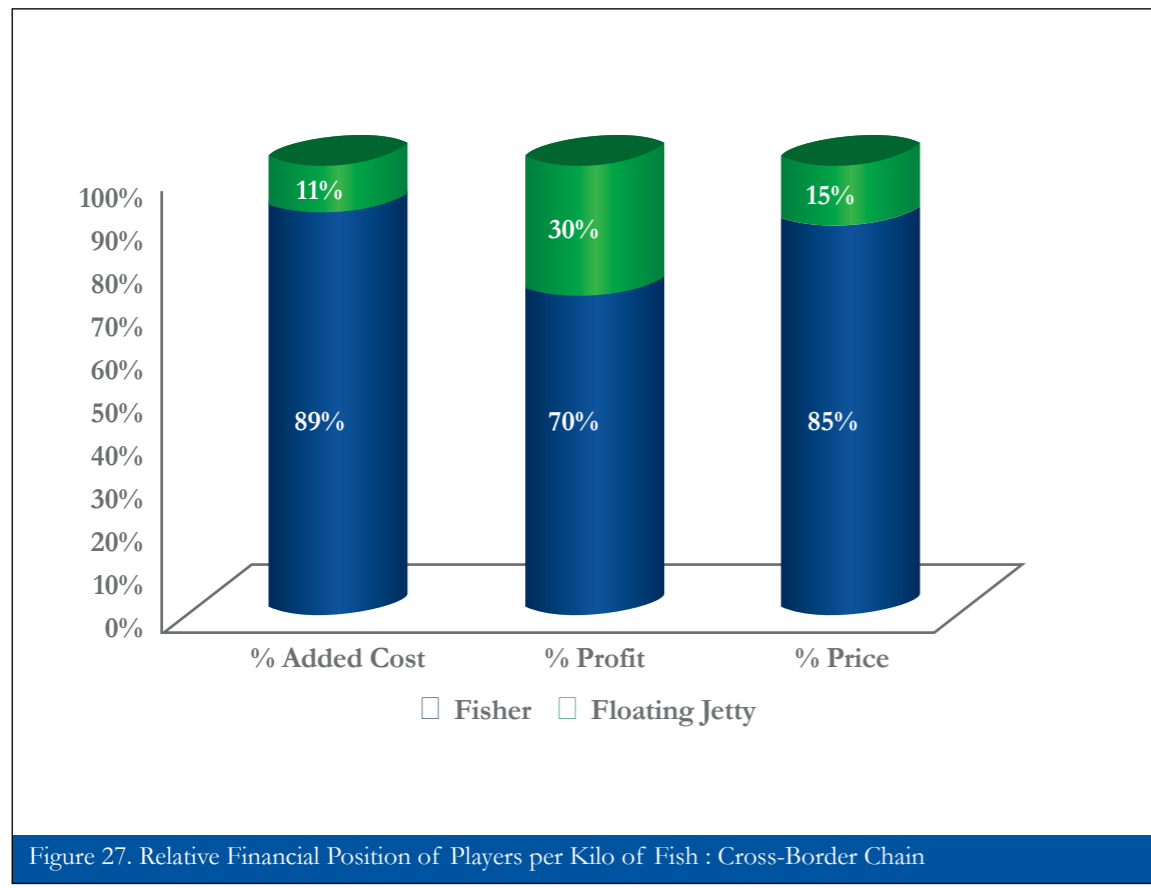

Figure 27. Relative Financial Position of Players per Kilo of Fish : Cross-Border Chain

အပိုင်း (၄) ဈေးကွက်လမ်းကြောင်းများ

က။ ပို့ကုန်ဈေးကွက်

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းကဏ္ဍသည် ပြီးခဲ့သည့် ငါးနှစ်တွင် နိုင်ငံခြား ဝင်ငွေ ရှာဖွေပေးမှုတွင် လေးခုမြောက် အကြီးဆုံး ကဏ္ဍတစ်ခုဖြစ်ပြီး ပြည်တွင်း အသားတင် ထုတ်ကုန်တိုးပွားမှုအတွက်လည်း လေးခုမြောက် အကြီးဆုံးကဏ္ဍတစ်ခုဖြစ်သည်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ် အချက်အလက်

များအပေါ် အခြေခံ၍ ပင်လယ်ငါးမျိုးစိတ် ဖမ်းဆီးရရှိမှုသည် ပို့ကုန် တင်ပို့မှုပမာဏ၏ ၅၅% ပါဝင်သည်။ ပင်လယ်ငါးမျိုးစိတ်တွင် အဓိက အားဖြင့် ပါဝင်သော ရေငံပုစွန်နှင့် ပုစွန်တုပ်တင်ပို့မှုမှာ စုစုပေါင်း ပို့ကုန် ပမာဏ၏ ၆% ရှိသည်။

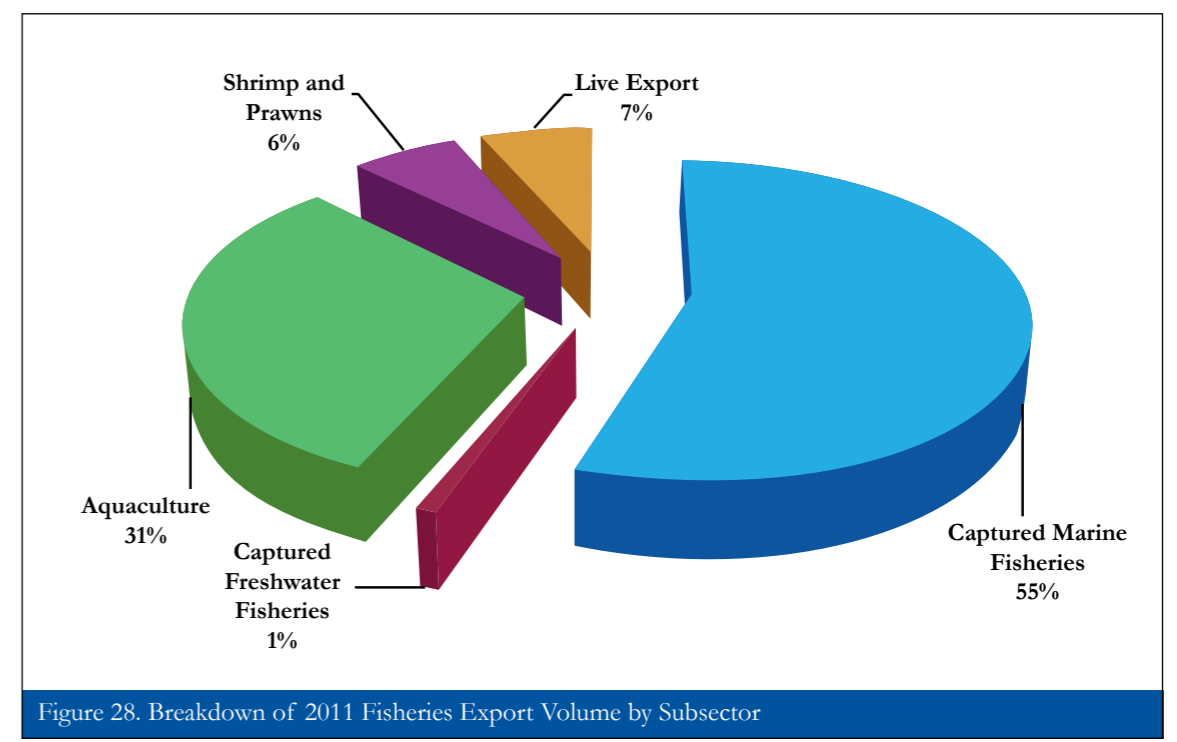

Figure 28. Breakdown of 2011 Fisheries Export Volume by Subsector

၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် နိုင်ငံပေါင်း ၃၂ နိုင်ငံသို့ ငါးနှင့် ရေထွက်ကုန် မက်ထရစ်တန်ချိန် စုစုပေါင်း ၃၄၅,၀၀၀ ကို တင်ပို့နိုင်ခဲ့ပြီး အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၅၃၆.၂၇ သန်း တန်ဖိုးရရှိခဲ့သည်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ် ငါးလုပ်ငန်းထုတ်လုပ်မှု စုစုပေါင်း၏ ၇% မှာ ပြည်ပပို့ကုန်တင်ပို့သည့် ပမာဏဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပို့ကုန်တင်ပို့ရောင်းချမှု အများစုမှာ နယ်စပ်မြတ်ကျော်ကုန်သွယ်ခြင်းဖြစ်ပြီး ဒေသတွင်းဈေးကွက်အတွက် ဖြစ်သည်။ လျှပ်စစ်စွမ်းအင် အခက်အခဲကို ဖြေရှင်းနိုင်ရန် ပို့ကုန် လုပ်ငန်းရှင်များသည် ၎င်းတို့၏ ကုန်ပစ္စည်းများကို တန်ဖိုးအနည်းငယ် ထပ်ပေါင်းထည့်ပြီး အချိန်တိုအတွင်း အမြန်ဆုံးရောင်းချသည်။ ထိုသို့ ရောင်းချရာတွင် ထိုင်းနိုင်ငံ၊ တရုတ်နိုင်ငံနှင့် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နယ်စပ်ရှိ အရောင်းအဝယ်ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် လေလံဈေးကွက်သို့ ရေခဲရိုက် ငါးများကို ရောင်းချခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုင်းနိုင်ငံရှိ အကြီးဆုံး ပင်လယ်ရေ ထွက်ကုန်ဈေးကွက်တစ်ခုဖြစ်သည့် စမတ်စွန်ခရိုင်ရှိ မဟာချိုင်းဒေသ သို့ တိုက်ရိုက်ရောင်းချနိုင်ရန် မြိတ်အများပိုင်ကော်ပိုရေးရှင်း (Myeik Public Corporation) သည် မောတောင်ရှိ ထိုင်းအာဏာပိုင်များနှင့် ကုန်သွယ်မှု သဘောတူညီချက်စာချုပ်အပြီး သတ်ချုပ်ဆိုခြင်း လုပ်ငန်း စဉ်တွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ ရနောင်းတွင်ရှိသော ပွဲစားများ နှင့် အရောင်း/အဝယ် ကိုယ်စားလှယ်များကို ရောင်းချအတွက် ရနောင်း

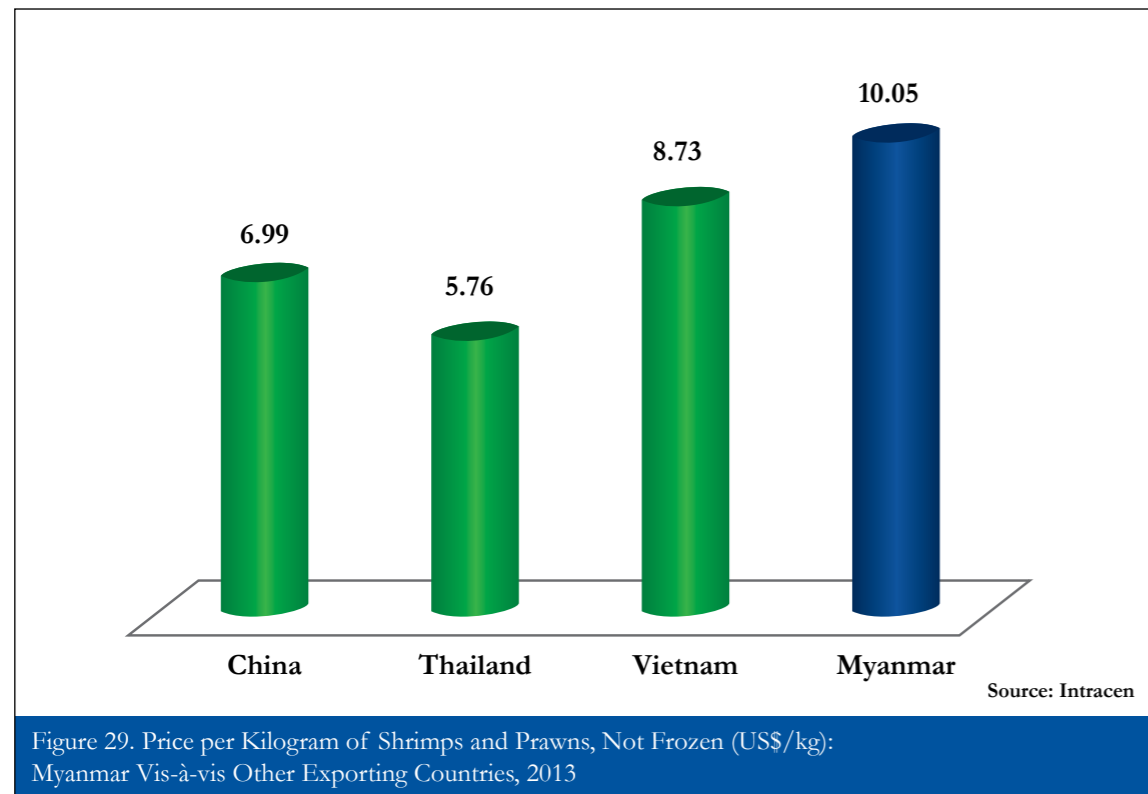
မှတစ်ဆင့် လေ့ဖြင့်သွားရသောခရီးမှာ ၄၅ နာရီကြာသည်။ သို့သော် မဟာချိုင်းသို့ တိုက်ရိုက်ရောင်းချရာတွင် ကုန်းလမ်းခရီးဖြင့် ၈ နာရီသာ ကြာမြင့်မည်ဖြစ်သည်။

ပင်လယ်ငါးမျိုးစိတ်များတွင် ငါးသလောက်သည် မြန်မာ၏ ထိပ်ဆုံး ပို့ကုန်တစ်မျိုးဖြစ်သည်။ ၂၀၀၉ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံမှ မက်ထရစ် တန်ချိန် ၁၆,၇၄၄ တင်ပို့ခဲ့ပြီး တန်ဖိုး အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၂၉.၁၄ သန်း ရရှိခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း ယခင်နှစ်များအတွင်းတွင် ပို့ကုန်ပမာဏ ကျဆင်းခဲ့သည်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် ပို့ကုန်ပမာဏမှာ မက်ထရစ်တန် ၁၀,၉၀၉.၈၇ သို့ကျဆင်းခဲ့သည်။ တစ်ကမ္ဘာလုံး အတိုင်းအတာဖြင့် ငါးသလောက်ဖမ်းယူမှုကို စစ်တမ်းကောက်ယူရာ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ် ရေပြင်မှ ၇၅%၊ မြန်မာမှ ၁၅%၊ အိန္ဒိယမှ ၅% ၊ ထိုင်းနိုင်ငံနှင့် အီရန်ကဲ့သို့သော အခြားနိုင်ငံများမှ ၅% အသီးသီးရှိကြောင်း အစီရင်ခံခဲ့သည်။ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံသည် အိန္ဒိယနိုင်ငံအတွက် ငါးသလောက် အဓိက တင်ပို့ပေးသည့် နိုင်ငံဖြစ်သည်။ သို့သော် ပြီးခဲ့သည့်နှစ်အတွင်း၌ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံက ငါးသလောက်တင်ပို့မှု ကိုတားမြစ်ခဲ့သည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် အိန္ဒိယမှငါးတင်သွင်းသူများသည် မြန်မာနိုင်ငံမှငါးများကို ပိုမိုတင်သွင်းပေးယူခဲ့သည်။

ဇယား ၁၀ - မြန်မာပုစွန်တင်ပို့မှုတွင် ထိပ်ဆုံးဖြစ်သော ပင်လယ်ငါးမျိုးစိတ်တင်ပို့မှုပမာဏ			
ဖမ်းဆီးရမိသော ပင်လယ် ငါးမျိုးစိတ်	ပို့ကုန်ပမာဏ (မက်ထရစ်တန်)		% အပြောင်းအလဲ ၂၀၁၃/၂၀၁၂
	၂၀၁၂	၂၀၁၃	
ငါးသလောက်	၁၂,၃၂၄.၈၉	၁၀,၉၀၉.၈၇	-၁၁%
ငါးတံခွန်	၁၂,၇၁၆.၁၇	၉,၅၄၇.၂၀	-၂၅%
ပုစွန်ဆိတ် (အဖြူ)	၃,၀၂၃.၇၅	၂,၆၀၅.၁၃	-၁၄%
ပုစွန်ဆိတ် (ပန်းရောင်)	၉,၄၆၁.၅၅	၉,၈၃၈.၉၂	၄%
ပုစွန်ကြား	၄,၀၄၄.၇၆	၃,၃၈၂.၅၆	-၁၆%
သတင်းရင်းမြစ် - ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာန			

ဇယား ၁၀ တွင် တွေ့ရသည့်အတိုင်း ရေငံပုစွန်ဆိတ်(ပန်းရောင်) မှလွဲ၍ အဓိကဖမ်းဆီးရမိသော ပင်လယ်ငါးပို့ကုန် ပမာဏမှာ ၂၀၁၂ နှင့် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်လျှင် ၂၀၁၃ခုနှစ်တွင် သိသိသာသာ ကျဆင်းသွားသည်။ လုပ်ငန်းနယ်ပယ်တွင် ပါဝင်လုပ်ကိုင်သူများက ယူဆသည်မှာ ပင်လယ်ငါးရရှိမှု ကျဆင်းခြင်းနှင့် ထုတ်လုပ်မှုကုန်ကျစရိတ်မြင့်မားခြင်းကြောင့် ပို့ကုန်လျော့ကျခြင်းဖြစ်ပြီး အခြားပင်လယ်ရေထွက်ကုန်

တင်ပို့သောနိုင်ငံများနှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင်လည်း ဈေးနှုန်းမြင့်မားသည်။ ဥပမာ။ ။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အေးခဲခြင်းမဟုတ်သော ရေငံပုစွန်နှင့် ပုစွန်ထုပ် တစ်ကီလိုဂရမ်ချင်းအားပုစွန်ပို့ကုန် တင်ပို့သည့် နိုင်ငံများ အကြားတွင် အမြင့်ဆုံးဖြစ်သည်။

တစ်ကွမ္ဘာလုံးရှိ ငါးကုန်သွယ်မှုကို လွှမ်းမိုးထားသော အဓိက ဈေးကွက်ကြီး ၃ ခုရှိသည်။ ၎င်းတို့မှာ ဥရောပသမဂ္ဂ၊ ဂျပန်နှင့် အမေရိကန်တို့ဖြစ်သည်။ တစ်ကွမ္ဘာလုံးရှိ ငါးနှင့်ရေထွက်ကုန် တင်သွင်းမှု၏ ၇၅% ခန့်ကို ထိုသုံးနိုင်ငံမှ တင်သွင်းသည်။ တရုတ်နိုင်ငံသည် ငါးတင်သွင်းခြင်းရော ငါးတင်ပို့ခြင်းကိုပါပြုလုပ်ပြီး အရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍမှ

ပါဝင်လျက်ရှိသည်။ ဈေးနှုန်းအပြင် ဈေးကွက်ဝင်ရောက်နိုင်ရန် လိုအပ်ချက်များဖြစ်သော အစားအစာ ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေး၊ အရည်အသွေးသတ်မှတ်ချက်များနှင့်ပတ်သက်၍ ထိုဈေးကွက်များက နိုင်ငံတကာ ငါးကုန်သွယ်မှုတွင် လွှမ်းမိုးချုပ်ကိုင်ထားသည်။

ဇယား ၁၁ - ပင်လယ်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းမှ အဓိကပို့ကုန်တင်ပို့သည့်နိုင်ငံများ			
(သွင်းကုန်)တင်သွင်းသည့်နိုင်ငံများ	၂၀၀၉-၂၀၁၀	၂၀၁၃ - ၂၀၁၄	% အပြောင်းအလဲ
တရုတ်			
တန်ဖိုး (US\$ '000)	၁၀၅,၀၇၆.၀၀	၁၉၉,၂၉၀.၀၀	၉၀%
ပမာဏ (မက်ထရစ်တန်)	၅၅,၉၉၁.၃၃	၈၂,၆၆၅.၉၃	၄၈%
တစ်ကီလိုဂရမ်ချင်း (US\$)	၁.၈၈	၂.၄၁	၂၈%
ထိုင်း			
တန်ဖိုး (US\$ '000)	၉၉,၂၂၉.၀၀	၁၂၈,၉၈၀.၀၀	၃၀%
ပမာဏ (မက်ထရစ်တန်)	၁၂၂,၈၁၇.၅၉	၁၂၆,၆၄၅.၅၄	၃%
တစ်ကီလိုဂရမ်ချင်း (US\$)	၀.၈၁	၁.၀၂	၂၆%
မလေးရှား			
တန်ဖိုး (US\$ '000)	၃၆,၁၂၇.၀၀	၃၅,၂၅၅.၀၀	-၂%
ပမာဏ (မက်ထရစ်တန်)	၂၁,၃၅၁.၁၀	၁၆,၄၅၅.၅၅	-၂၃%
တစ်ကီလိုဂရမ်ချင်း (US\$)	၁.၆၉	၂.၁၄	၂၇%
စင်ကာပူ			
တန်ဖိုး (US\$ '000)	၉၆,၂၅၇.၀၀	၂၅,၂၂၀.၀၀	-၇၄%
ပမာဏ (မက်ထရစ်တန်)	၄၆,၄၂၄.၅၆	၂၀,၀၈၆.၀၀	-၅၇%
တစ်ကီလိုဂရမ်ချင်း (US\$)	၂.၀၇	၁.၂၆	-၃၉%
ဂျပန်			
တန်ဖိုး (US\$ '000)	၁၆,၉၀၈.၀၀	၂၃,၅၁၁.၀၀	၃၉%
ပမာဏ (မက်ထရစ်တန်)	၆,၂၁၅.၅၄	၆,၄၉၀.၀၀	၄%
တစ်ကီလိုဂရမ်ချင်း (US\$)	၂.၇၂	၃.၆၂	၃၃%
သတင်းရင်းမြစ် - ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာန			

ပို့ကုန်တန်ဖိုးနှင့်ပတ်သက်၍ တရုတ်နိုင်ငံသည် မြန်မာငါးများကို အများဆုံးဝယ်ယူသည့် နိုင်ငံဖြစ်သည်။ ကဏန်း၊ ငါးမွေးလျှာ (ငါးအသားလွှာမှလွဲ၍) အခွံမာရေသတ္တဝါ၊ ငါးရေစသည့် ရေထွက်ကုန်များကို တရုတ်သို့တင်ပို့သည့် ထိပ်ဆုံး နိုင်ငံတွင် မြန်မာပါဝင်သည်။ ၂၀၀၉ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၁၃ ခုနှစ်ကြားကာလတွင် တရုတ်သို့တင်ပို့သည့် မြန်မာ၏ ပို့ကုန်ပမာဏမှာ ၄၈% ခန့် တိုးတက်ခဲ့သည်။ ကာလတစ်ခုတည်းတွင် ငါးတစ်ကီလိုတွင် ပျမ်းမျှဈေးနှုန်း ၂၈% ခန့်တိုးတက်ခဲ့သည်။ ဈေးကွက် အစီရင်ခံစာတစ်ခုက ဖော်ပြသည်မှာ ဝင်ငွေတိုးပွားလာခြင်းကြောင့် ပြည်တွင်းဈေး သွင်းကုန်တင်သွင်းခြင်းတွင်ပါ အရည်အသွေးကောင်းသောပင်လယ်စာထုတ်ကုန်များ (premium seafood products) အတွက် ဝယ်လိုအား တိုးပွားလာစေသည်။ ထိုအချက်က premium seafood ပို့ကုန်လုပ်ငန်းရှင်များ အတွက် အခွင့်အလမ်းသစ်ဖြစ်စေသည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ရက်စွဲအရ Rabobank International က ပြုလုပ်သော လုပ်ငန်းနယ်ပယ်ဆိုင်ရာ အစီရင်ခံစာတစ်စောင်အရ ဝင်ငွေအနိမ့်ဆုံး အုပ်စုများ၏ အစားအစာအသုံးစရိတ် ၅.၄% မှာ ပင်လယ်ရေထွက်ကုန် ဖြစ်သော်လည်း ဝင်ငွေအမြင့်ဆုံးရရှိသည့် အုပ်စုများအတွက်မူ ၇.၅% သို့မြင့်တက်နေသည်။ ထိုစားသုံးမှုပုံစံကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် ဝင်ငွေတိုးပွားရရှိခြင်းကြောင့် အရည်အသွေးကောင်းသော ပင်လယ်စာများကို ပြောင်းလဲစားသုံးကြောင်းကို တွေ့ရသည်။ ဥပမာအားဖြင့် တရုတ်နိုင်ငံတွင် ဝင်ငွေအမြင့်ဆုံးရရှိသည့် အုပ်စု ၁၀% သည် ဝင်ငွေအနိမ့်ဆုံး ရရှိသည့်အုပ်စုနှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် ပုစွန်စားသုံးမှုမှာ ၇ ဆပိုများကြောင်း တွေ့ရသည်။

တရုတ်နိုင်ငံသည် ဂျပန်နှင့် အမေရိကန်ပြီးလျှင် ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် တတိယအကြီးဆုံး ငါးတင်သွင်းသည့် နိုင်ငံဖြစ်လာခဲ့သည်။ တင်သွင်းငါးများမှာ ကုန်ကြမ်းအဆင့်ဖြစ်ပြီး ပြုပြင်ထုတ်လုပ်ပြီးသည့်အခါ အခြားနိုင်ငံများသို့ တစ်ဆင့် ပြန်လည် တင်ပို့ခြင်းဖြစ်သည်။ ငါးကြင်း၊ ရေငံပုစွန်၊ ပုစွန်ထုပ်ကဲ့သို့သော ရေချိုငါးမွေးမြူရေး ထွက်ကုန်များမှာ ဈေးနှုန်းတက်နိုင်သောကြောင့် အိမ်တွင်းစားသုံးမှုနှင့် စားသောက်ဆိုင်များတွင် လူကြိုက်များခြင်းဖြစ်သည်။

ပင်လယ်ရေထွက်ကုန်များဖြစ်သည့် ငါးပုတ်သင်၊ ငါးတံခွန်နှင့် ပြည်ကြီးငါးတို့မှာ တရုတ်နိုင်ငံမြောက်ပိုင်းတွင် ဆက်လက်လူကြိုက်များနေဦးမည်ဖြစ်သည်။ တရုတ်နိုင်ငံ၏ ပြည်တွင်းဈေးကွက်တွင် လူကြိုက်များသော တင်သွင်း ရေထွက်ကုန်များတွင် ကော့ငါး၊ ပြည်ကြီးငါး၊ ငါးကြီးနှင့် ပလာတူး တို့ပါဝင်သည်။ ပြုပြင်ထုတ်လုပ်သော ခရုကမာများ၊ ရေငံပုစွန်များ၊ ပုစွန်ထုပ်များနှင့် တီလားပီယား ငါးအသားလွှာများသည် အလုပ်များသော လူနေမှုဘဝရှိ မြို့တွင် နေထိုင်စားသုံးသူများ၏ အကြိုက်ဖြစ်လာသည်။ (ပုစွန်ထုပ်၊ ယောက်သွား၊ ဆယ်လ်မွန်ငါးနှင့် ကဏန်း) ကဲ့သို့သော တန်ဖိုးမြင့်သွင်းကုန်ဖြစ်သည့် ပင်လယ်စာများကို ဟိုတယ်နှင့် စားသောက်ဆိုင်ကြီးများတွင် အများအပြား အသုံးပြုသည်။

ပင်လယ်ရေထွက်ကုန်ပစ္စည်းများအတွက် အကြီးမားဆုံးဆိုင်ကရောက်ဆိပ်ကမ်းနှစ်ခုမှာ ချင်းတောက်(Qingdao) နှင့် တာ့လျန်(Dalian) ဖြစ်သည်။ တရုတ်နိုင်ငံတွင် အကြီးမားဆုံး ပင်လယ်သွင်းကုန် တင်သွင်းသည့် အချက်အချာကျသော အနေအထားတစ်ရပ်ကို

တည်မြဲနေစေရန် Qingdao and Dalian တွင် ပြုပြင်ထုပ်လုပ်သည့် စက်ရုံများအပါအဝင်အဆောက်အအုံနှင့်အထောက်အပံ့ပစ္စည်းများမှာ အခိုင်အမာရှိသည်။ တရုတ်နိုင်ငံမြောက်ပိုင်းတွင် ပြုပြင်ထုတ်လုပ်ပြီး တင်ပို့သည့် ပုံစံရှိခြင်းမှလွဲ၍ တရုတ်နိုင်ငံတောင်ပိုင်းတွင် တန်ဖိုးမြင့် ပင်လယ်ရေထွက်ကုန် တင်သွင်းပြီး စားသုံးသော နေရာ အများအပြား ရှိသည်။ တရုတ်နိုင်ငံတွင် အမြင့်ဆုံးဝင်ငွေများနှင့်အတူ ပင်လယ်စာ ကြိုက်နှစ်သက်မှု၊ ပင်လယ်ရေထွက်ကုန် တင်သွင်းသူ လုပ်ငန်းရှင်များ၊ ဖြန့်ဖြူးသူ၊ ထောက်ပံ့ပို့ဆောင်ပေးခြင်း၊ အအေးခန်းနှင့်သိုလှောင်ရုံများရှိခြင်းကြောင့် တရုတ်နိုင်ငံတောင်ပိုင်းသည် တန်ဖိုးမြင့်ပင်လယ်စာများတင်သွင်းရာ အဓိကနေရာအဖြစ် ရှိနေဦးမည်ဖြစ်သည်။

တရုတ်နိုင်ငံတွင် ပင်လယ်စာသည် အများဆုံး ပုံမှန်တင်သွင်းနေသော အစားအစာတစ်မျိုးဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် ရေသတ္တဝါအရှင်များဖြစ်သည်။ တရုတ်နိုင်ငံသည် ငါးတင်သွင်းခြင်း အရည်အသွေးများ တိုးတက်ကောင်းမွန်အောင် လုပ်ဆောင်ချက်များနှင့် ကိုက်ညီစေရန် အရည်အသွေးကြီးကြပ်ခြင်းစုံစမ်းလေ့လာခြင်းနှင့် ရောဂါထိန်းချုပ်ရေးအတွက် တရုတ်နိုင်ငံအုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့က တရုတ်သို့တင်ပို့သည့် ပင်လယ်ရေထွက်ကုန်များအားလုံး မြန်မာနိုင်ငံမှ မထွက်ခွာမီ စစ်ဆေးရမည်ဟု သတ်မှတ်ထားသည်။ ထိုသို့လုပ်ဆောင်ခြင်းမှာ ဥရောပ

ဇယား ၁၂ - ထိုင်းနိုင်ငံတွင် နှစ်စဉ်တစ်ဦးချင်း ပင်လယ်ငါးစားသုံးမှုနှင့် လူကြိုက်များငါးမျိုးစိတ်များ		
ကုန်ပစ္စည်းအုပ်စု	နှစ်စဉ် တစ်ဦးချင်း စားသုံးမှု (ကီလိုဂရမ်)	လူကြိုက်များငါးမျိုးစိတ်များ
ရေပေါ်လွှာငါး	၉.၂ ကီလို	ပလာတူး၊ ငါးနီတူ၊ ငါးသေတ္တာ၊ ကျူနာနှင့် ကျူနာကွဲသို့သော ငါးမျိုးစိတ်များ
ခရုကမာ/ရေဘဲ	၂.၆ ကီလို/၁.၅	ပြည်ကြီးငါး၊ ကင်းမွန်၊ ဂုံး
အခွံမာရေသတ္တဝါ	၁.၀ ကီလို	ပုစွန်ကြော့, အခြားပုစွန်ဆိတ်၊ ကဏန်း၊ ပုစွန်ထုပ်များ
ရေအောက်ကြမ်းပြင်ငါး	၀.၉ ကီလို	ရွှေငါး၊ ငါးမုတ်၊ ကျောက်ငါး၊ ငါးခွေးလျှာ ၊ ငါးတံခွန်
သတင်းရင်းမြစ် - ကမ္ဘာ့စားနပ်ရိက္ခာနှင့်စိုက်ပျိုးရေးအဖွဲ့ - FAO/InfoFish		

ထိုင်းနိုင်ငံသည် ကမ္ဘာ့အကြီးဆုံး ပင်လယ်စာ ပြုပြင်ထုတ်လုပ်သော လုပ်ငန်းနယ်ပယ်တစ်ခုဖြစ်သည်။ ပြုလုပ်ပြီးခဲ့သည့် ဈေးကွက် သုတေသန ၏များအရပြုပြင်ထုတ်လုပ်သောလုပ်ငန်းက လိုအပ်သည့် ကုန်ကြမ်းပစ္စည်း၏ ၄၀ မှ ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့်ကို ပြည်တွင်းဆိပ်ကမ်းက ဖြည့်ဆည်းပေးပြီး ကျန်သည့် ၅၀ မှ ၆၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့်ကို သွင်းကုန် တင်သွင်းမှုမှ ရယူခြင်းဖြစ်သည်။ ကုန်ကြမ်းပစ္စည်းအဖြစ် တင်သွင်းသော အဓိကကုန်ပစ္စည်းအုပ်စုများမှာ -

- လတ်ဆတ်၍ အေးခဲသောကျူနာငါးများ
- ပလာတူး၊ ငါးသေတ္တာ၊ ဆယ်လ်မွန်ငါး၊ ငါးမုတ်၊ ငါးတံခွန်၊ ငါးပုတ်သင်တို့ ကဲ့သို့သော လတ်ဆတ်၍ အေးခဲသောငါးများ (အကောင်လိုက်)
- အေးခဲပြည်ကြီးငါး၊ ကင်းမွန်၊ ရေဘဲ
- အေးခဲရေငံပုစွန်
- လတ်ဆတ်၍ အေးခဲထားသော ဂုံး (အခွံမာပင်လယ်သတ္တဝါ)

စင်ကာပူနိုင်ငံသည် ပင်လယ်စာအပါအဝင် အစားအစာ ဖြည့်ဆည်းမှုအတွက် သွင်းကုန်အပေါ် မှီခိုနေရသည်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် တင်သွင်းမှု၏ ၇၈ % မှာ ငါးဖြစ်သည်။ ပင်လယ်စာတွင် ရေခဲရိုက်လတ်ဆတ်ငါး

သမဂ္ဂ၏ သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းထားသော သွင်းကုန်စည်းမျဉ်း စည်းကမ်းများနှင့်အညီဖြစ်စေရန်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံမှမထွက်ခွာမီ စစ်ဆေးခြင်းမပြုသောကုန်များကို တရုတ်နိုင်ငံအတွင်းသို့ ဝင်ခွင့်ပြုမည်မဟုတ်ပေ။ သို့သော်လည်း ငါးခြောက်၊ ပုစွန်၊ ငါးရှဉ့်နှင့် ကဏန်းပျော့များကို ကြိုတင်စစ်ဆေးခြင်းမပြုဘဲ တရုတ်သို့တင်ပို့နေသေးသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပင်လယ်စာပို့ကုန်တင်ပို့ရာတွင် ထိပ်ဆုံးနိုင်ငံမှာ ထိုင်းနိုင်ငံဖြစ်သည်။ သို့သော် စာရင်းဇယားများအရ ဝယ်ယူဈေးနှုန်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ထိပ်ဆုံးပို့ကုန်ဈေးကွက်များတွင် အနိမ့်ဆုံးဖြစ်သည်။ တရုတ်နိုင်ငံသို့တင်ပို့သည့် ငါးတစ်ကီလိုတွင် ပျမ်းမျှ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၂.၄၁ ရနေချိန်တွင် ထိုင်းနိုင်ငံ၏ ပျမ်းမျှ ဝယ်ယူဈေးနှုန်းမှာ တစ်ကီလိုတွင် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁.၀၂ သာရှိသည်။ ထိုင်းနိုင်ငံသည် မြန်မာနိုင်ငံမှ အဓိကအားဖြင့် ရေခဲရိုက်ငါးများ (chilled fish) ကိုဝယ်သည်။

ပျမ်းမျှအားဖြင့် ထိုင်းနိုင်ငံမှစားသုံးသူများသည် တစ်နှစ်တွင် ငါး ကီလို ၃၀ ခန့် စားသုံးကြသည်။ ဇယား ၁၁ တွင် ပင်လယ်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းရှိ လူကြိုက်များ ငါးမျိုးစိတ်နှင့်ပတ်သက်၍ အဓိက ကုန်ပစ္စည်းသုံးစွဲသူ အုပ်စုများ၏ နှစ်စဉ်တစ်ဦးချင်း စားသုံးမှုကိုဖော်ပြထားသည်။

မလေးရှားဈေးကွက်အတွက် တင်သွင်းသောငါးနှင့် ပင်လယ်ရေထွက်ကုန်မှာ ပမာဏအတော်ကြီးကြီးမားမားရှိပြီး စုစုပေါင်းငါးနှင့် ပင်လယ်စာ စားသုံးမှု၏ ၁၈% ခန့်ရှိသည်ဟု ဖော်ပြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် မလေးရှားသို့ ကဏန်းနှင့် ပုစွန်ထုပ်တင်ပို့မှုတွင် အဓိက နိုင်ငံတစ်ခုဖြစ်သည်။ ငါးနှင့် ပင်လယ်ရေထွက်ကုန်များသည် အခြားပါဝင်ပစ္စည်းများ ထပ်ပေါင်းထည့်ပြီး ပြုပြင်ထုတ်လုပ်သော ထုတ်ကုန်များ မဟုတ်ပါက ဈေးကွက်ရှိ လည်လှီးသား ရောင်းချသောနေရာသို့ မရောက်ပေ။

ပုစွန်ဆိတ်နှင့် ငါးကြိတ်သား (surimi) ပို့ကုန်များသည် အဓိကအားဖြင့် ဂျပန်သို့ ဦးစားပေးတင်ပို့သည်။ ကမ္ဘာပေါ်တွင် ဂျပန်နိုင်ငံသည် သွင်းကုန်တင်သွင်းမှု အများဆုံး နိုင်ငံတစ်ခုဖြစ်သည်။ ပင်လယ်စာ စားသုံးခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ ၅၉% မှာ ပြည်တွင်းမှရရှိပြီး ၄၀% ကျော် ခန့်ကို သွင်းကုန်အပေါ် တွင်မှီခိုရသည်။ ဂျပန်နိုင်ငံ၏ ထိပ်ဆုံး ပင်လယ်စာသွင်းကုန်များမှာ ရေငံပုစွန်၊ ကျူနာ၊ ဆယ်လမွန်နှင့် ငါးသေတ္တာ တို့ဖြစ်သည်။

ဥရောပသမဂ္ဂသည် မြန်မာနိုင်ငံအပေါ် အဓမ္မလုပ်အားခိုင်းစေမှုကို အကြောင်းပြုပြီး ကုန်သွယ်မှုအခွန်ကင်းလွတ်ခွင့်ကို (GSP) ၁၉၉၇ တွင် ရုတ်သိမ်းခဲ့သည်။ တစ်ဖန် ၂၀၀၉ ခုနှစ်တွင် ဥရောပသမဂ္ဂသည် မြန်မာမှ ပင်လယ်ရေထွက်ကုန် တင်သွင်းမှုကို တားမြစ်ခဲ့သည်။ ၂၀၁၀ခုနှစ်တွင် ပင်လယ်ရေထွက်ကုန်တင်ပို့မှုကို ပြည်လည်ခွင့်ပြုခွဲသော်လည်း ဖွေးဖြူရေးထုတ်ကုန်များကိုမူ ကန့်သတ် တားမြစ်ထားခဲ့သည်။ဥရောပသမဂ္ဂသည် ၂၀၁၂ ခုနှစ် ဇွန်လ ၁၃ ရက်တွင် ပြန်လည်

ခ။ ပြည်တွင်းဈေးကွက်

မြန်မာနိုင်ငံတွင်ရှိသော အိမ်ထောင်စုအများစုသည် မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသနှင့် မြစ်ကြီးလေးစင်း အနီးတစ်လျှောက်တွင် နေထိုင်ကြသောကြောင့် ကုန်းတွင်းပိုင်းငါးဖမ်းလုပ်ငန်းမှ ရေချိုငါးများသည် နေ့စဉ် စားသောက်မှုအတွက် သာမက ရောင်းဝယ်မှုအတွက်ပါ အရေးပါအရာရောက်သည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် မြန်မာအိမ်ထောင်စုများသည် ပင်လယ်ငါးထက် ရေချိုငါးကို ပိုကြိုက်ကြသည်။ ကုလသမဂ္ဂ စားနပ်ရိက္ခာနှင့် စိုက်ပျိုးရေးအဖွဲ့၏ ၂၀၀၆ ခုနှစ် စစ်တမ်းအရ မြန်မာအိမ်ထောင်စုများသည် ပရိုတိန်း ၂၂ % ခန့်ကို ငါးစားသုံးမှုမှရသည်။ ၂၀၀၆ ခုနှစ်တွင် နှစ်စဉ် တစ်ဦးချင်းငါးစားသုံးမှုမှာ ၂၁.၀၂ ကီလိုတွင် ကုန်းတွင်းနှင့် ရေချိုငါးမျိုးစိတ်စားသုံးမှုမှာ ၃၁.၅ %၊ ပင်လယ်ငါးမျိုးစိတ်စားသုံးမှုမှာ ၂၃.၅ % ပါဝင်သည်။ စားသုံးမှု၏ ၄၅% မှာ ငါးပိ (ရေငန်/ ရေချိုငါးဖြင့်လုပ်) ဖြစ်သည်။ မြို့နေအိမ်ထောင်စုများသည် ကျေးရွာရှိလူများထက် ရေချိုငါးပို၍ စားသည်။

အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိသော ကျင့်သုံးမှုနှင့်အတူ ၂၀၁၃ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၁၉ရက်တွင် ကုန်သွယ်မှုအခွန် ကင်းလွတ်ခွင့် (GSP) ကို ပြန်ဖွင့်ပေးခဲ့သည်။ မြန်မာမှ ဥရောပသမဂ္ဂသို့ ပို့ကုန်တင်ပို့မှုမှာ ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် ရေထွက်ကုန် ၈ % ပါဝင်ပြီး ယူရို ၂၂၃ သန်းအထိ တိုးတက်ရရှိခဲ့သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၌ ဥရောပသမဂ္ဂမှ ထောက်ခံအတည်ပြုထားသော ကုမ္ပဏီမှာ လက်ရှိတွင် ၁၄ ခုရှိသည်။ သို့သော်လည်း ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် ဈေးကွက်ဝင်ရောက်မှုနှင့် ယှဉ်ပြိုင်ခြင်းဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များတွင် အခက်အခဲရှိသောကြောင့် ဥရောပသမဂ္ဂသို့ ဖြစ်ဖြစ်မြောက်မြောက် ရောင်းအားချဲ့ထွင်နိုင်ခြင်း မရှိသေးပါ။ ဤကုမ္ပဏီများ၏ ဆင့်ကဲထုတ်လုပ်ခြင်း (supply chains) အထူးသဖြင့် ကုန်ကြမ်းထုတ်လုပ်သည့် အလုပ်သမားများသည် ဥရောပသမဂ္ဂ၏ အစားအစာဘေး အန္တရာယ် ကင်းရှင်းရေးနှင့် အရည်အသွေးစံနှုန်းများနှင့် ကိုက်ညီမှုရှိအောင် လုပ်ဆောင်ခြင်းမရှိပါ။ ကုန်ကြမ်းပစ္စည်းရယူ ဝယ်ယူခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ပြုပြင်ထုတ်လုပ်သူများ အနေဖြင့် တရုတ်နှင့် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံမှ ဝယ်သူများ၏ ယှဉ်ပြိုင်မှုကို ရင်ဆိုင်ရသည်။ ထိုဝယ်ယူသူများသည် ၎င်းတို့၏သက်ဆိုင်ရာအစိုးရထံမှ ထောက်ပံ့ကြေးများရရှိသောကြောင့် ပြည်တွင်းပို့ကုန်လုပ်ငန်းရှင်များထက် ငါးများကိုဈေးကောင်းပေးကမ်းလှမ်းဝယ်ယူနိုင်ကြသည်။ တရုတ်နှင့် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်တွင်ရှိသော ပြုပြင်ထုပ်လုပ်သည့် ကုန်ကျစရိတ်သည် မြန်မာနိုင်ငံထက် နည်းပါးသက်သာသည်။

ကျေးလက်ဒေသရှိအိမ်ထောင်စုများ၊ အထူးသဖြင့် အပူပိုင်းဒေသတွင်

 လတ်ဆတ်သောငါးထက် ငါးမြောက်များကို ပိုမိုရရှိနိုင်သည်။ လတ်ဆတ်သောငါးထက် ပင်လယ်ငါးသည် ငါးမြောက်လိုပင် ပို၍ ရောင်းရသည်။ ငါးပိနှင့် ပုစွန်မြောက်များသည် အများစားသုံးသော ကုန်စည်များဖြစ်သည်။ ပင်လယ်ငါးတွင် ငါးသလောက်ကို ပို၍ အစားများသည်။ ငါးသလောက်မှလွဲ၍ ပင်လယ်ငါးဈေးနှုန်းသည် ရေချိုငါးထက် ၆၀% မှ ၇၀ % ခန့် နိမ့်ကျသည်။ ထိုင်းနိုင်ငံမှ တင်သွင်းလာသော ပုစွန်ဆိတ်များသည် ပြည်တွင်းထက် ဈေးချိုသည်။

အပိုင်း (၅) ဈေးကွက်ကိုအထောက်အပံ့ပြုခြင်း က။ ဘဏ္ဍာရေးဝန်ဆောင်မှုများ

၁။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဘက်လုပ်ငန်းကဏ္ဍတွင် နိုင်ငံပိုင်ဘဏ် ၄ ခု၊ အစိုးရလက်အောက်ရှိ ဘဏ် ၂၁ ခုနှင့် ပုဂ္ဂလိက ဘဏ်များပါဝင်သည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် LIFT (စားဝတ်နေရေးလုပ်ငန်းများနှင့် စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံရေးအကျိုး ဆောင်ရွက်ပုံငွေအဖွဲ့) ၏ လေ့လာမှု၊ ၂၀၁၃ ခုနှစ် USAID ရန်ပုံငွေထောက်ပံ့မှုဖြင့် မီချီဂန်ပြည်နယ်တက္ကသိုလ်က

ဆောင်ရွက်သောလေ့လာမှုနှင့်မြန်မာနိုင်ငံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအရင်းအမြစ်အဖွဲ့အစည်း- စီးပွားရေးနှင့်ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ရေးဌာန(MDRI-CESD) တို့က ပြုလုပ်သော လေ့လာမှုအရ စုစုပေါင်းလူဦးရေ၏ ၁၀% မှ ၂၀% ခန့်သာ ပုံမှန် ဘဏ္ဍာရေး ဝန်ဆောင်မှုများကိုရရှိကြသည်။

ဇယား ၁၃ - မြန်မာနိုင်ငံရှိဘဏ်များ ၊ ၂၀၁၄		
နိုင်ငံပိုင်ဘဏ်များ	အစိုးရကွပ်ကဲမှုအောက်ရှိဘဏ်များ	ပုဂ္ဂလိကဘဏ်များ
မြန်မာ့စိုက်ပျိုးရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဘဏ် (စိုက်ပျိုးရေး ဝန်ကြီးဌာနကွပ်ကဲမှုအောက်)	သမဝါယမဘဏ် (သမဝါယမဝန်ကြီးဌာနကွပ်ကဲမှုအောက်)	အာရှစီးလမ်းဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ် (Htoo Group)
မြန်မာ့စီးပွားရေးဘဏ် (ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာနလက်အောက်)	အင်းဝဘဏ် (ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့်ချိတ်ဆက်ထားသော မြန်မာ့စီးပွားရေးကော်ပိုရေးရှင်းကွပ်ကဲမှု အောက်)	အာရှရန်ကုန်ဘဏ် (ဦးမျိုးပိုင်)
မြန်မာနိုင်ငံခြားကုန်သွယ်မှုဘဏ် (ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာနကွပ်ကဲမှုအောက်)	အသေးစားငွေကြေးရေးဘဏ် (သမဝါယမဝန်ကြီးဌာန ကွပ်ကဲမှုအောက်)	ဇရာပတီဘဏ် (Max Myanmar Group)
မြန်မာ့ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ကူးသန်း ရောင်းဝယ်ရေးဘဏ် (ဘဏ္ဍာရေး ဝန်ကြီးဌာနကွပ်ကဲမှုအောက်)	မြန်မာနိုင်ငံသားများဘဏ် (စီးပွားရေးနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနကွပ်ကဲမှုအောက်)	ပထမပုဂ္ဂလိကဘဏ် (Public Ltd. Company)
	ဆောက်လုပ်ရေးနှင့်အိမ်ရာဖွံ့ဖြိုးရေး ဘဏ် (ဆောက်လုပ်ရေးဝန်ကြီးဌာနကွပ်ကဲမှုအောက်)	ကမ္ဘာ့ရတနာဘဏ် (မွေးမြူရေးနှင့် ရေလုပ်ငန်းအသင်းကွပ်ကဲမှုအောက်)
	မြဝတီဘဏ် (ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့်ချိတ်ဆက်ထားသော မြန်မာ့စီးပွားရေးဦးပိုင်ကွပ်ကဲမှုအောက်)	ကမ္ဘာ့အသက် (KBZ Group)
	အသေးစားနှင့်အလတ်စားစက်မှုလုပ်ငန်း ဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ် (စက်မှုဝန်ကြီးဌာနကွပ်ကဲမှုအောက်)	မြန်မာ့ရှေ့ဆောင်ဘဏ် (Eden Group)
	ရတနာပုံဘဏ် (မန္တလေးမြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီ)	မြန်မာအရှေ့တိုင်းဘဏ် (ဒေါ်ကြည်ကြည်သန်းသည် အဓိကပါဝင်ဆောင်ရွက် သူဖြစ်ပြီး အခြားပါဝင်ဆောင် ရွက်သူ ၂၅ ဦးဖြင့်စီမံကွပ်ကဲသည်။)

ဇယား ၁၃ - မြန်မာနိုင်ငံရှိဘဏ်များ ၊ ၂၀၁၄		
နိုင်ငံပိုင်ဘဏ်များ	အစိုးရကွပ်ကဲမှုအောက်ရှိဘဏ်များ	ပုဂ္ဂလိကဘဏ်များ
	ရန်ကုန်မြို့တော်ဘဏ် (ရန်ကုန်မြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီကွပ်ကဲမှုအောက်)	ထွန်းဖောင်ဒေးရှင်းဘဏ် (MGS Beverages Co., Ltd.)
		ယူနိုက်တက်အမရာဘဏ် (IGE ကုမ္ပဏီလီမိတက်)
		ရိုးမဘဏ် (FMI Group)
	ဘဏ္ဍာရေးဝန်ဆောင်မှုများကိုရယူသုံးစွဲခြင်းတွင် အဟန့်အတားများကို ဖြေရှင်းရေးအတွက် စီမံကိန်းအနေဖြင့် ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်ရန် အလားအလာရှိသောဘဏ်များ	
သတင်းရင်းမြစ်- GIZ ၊ ၂၀၁၃		

မြန်မာ့စီးပွားရေးဘဏ် (MEC) သည် ငွေကြေးထောက်ပံ့ကူညီပေးခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ နိုင်ငံ၏ အကြီးဆုံးဘဏ်တစ်ခုဖြစ်သည်။ ဦးတည်ထားသော အစုအဖွဲ့ကို ထောက်ပံ့ကူညီပေးနိုင်ရန် အခြားဘဏ်များကိုလည်း မြန်မာ့စီးပွားရေးဘဏ် က ဈေးငွေ ဖြည့်ဆည်းထောက်ပံ့ပေးသည်။ ဘဏ်အနေဖြင့် နယ်စပ်ဒေသရှိ ကုန်သွယ်မှု လုပ်ငန်းများကိုလည်း ပံ့ပိုးဖြည့်ဆည်းပေးသည်။

မြန်မာ့စိုက်ပျိုးရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဘဏ် (MADB) သည် ကျေးလက်ဒေသလုပ်ငန်းများအတွက် ငွေကြေးအရင်းအနှီးများကို ထောက်ပံ့ပေးသော ဘဏ်တစ်ခုဖြစ်သည်။ ဆန်စပါးကဏ္ဍအပေါ်တွင် အဓိကအလေးထားပြီး တန်ဖိုး ဆင့်ကဲဖြစ်စဉ် (value chain) တွင် ငွေကြေးထောက်ပံ့နိုင်မည့် နည်းလမ်းတစ်ခုကို ကမ်းလှမ်းသည်။ ဘဏ်မှ ဈေးငွေထုတ်ပေးခြင်းကို အမျိုးအစား ၃ မျိုးပိုင်းခြားနိုင်သည်။ ကောက်ပဲသီးနှံ စိုက်ပျိုးရေးဈေးငွေ၊ ရာသီပေါ်ဈေးငွေနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဈေးငွေတို့ဖြစ်သည်။ ကောက်ပဲသီးနှံ စိုက်ပျိုးရေးဈေးငွေသည် ဆန်စပါး၊ မြေပဲ၊ နှမ်း၊ မုန်ညင်း၊ ဂါဂွမ်း၊ ဂုန်လျှော်၊ ပြောင်း၊ ကြံ၊ ပဲအမျိုးမျိုး ကိုသို့သော အဓိက ကောက်ပဲသီးနှံများအတွက်အကျိုးပင်သည်။ မွေးမြူရေးနှင့် ရေလုပ်ငန်းကဏ္ဍအတွက် ဈေးငွေမှာ ကောက်ပဲသီးနှံ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုဈေးငွေ အောက်တွင်ပါဝင်သည်။ ကောက်ပဲသီးနှံစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုအတွက် ဈေးငွေတွင် အစုအဖွဲ့ဖြင့် ဈေးယူခြင်းမှလွဲ၍ အာမခံအပေါင် ပစ္စည်းမသတ်မှတ်ပါ။ သို့သော်လည်း ငွေဈေးယူသူသည် ဘဏ်တွင် ငွေစုဘဏ်စာရင်း ရှိထားရမည်။ ယနေ့အချိန်ထိ ငါးလုပ်ငန်းကဏ္ဍမှ ငွေဈေးယူသူအများစုမှာ ငါးမွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများမှဖြစ်သည်။ ရာသီပေါ်ဈေးငွေကို လက်ဖက်နှင့် ကော်ဖီစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းများအတွက် ဈေးယူသည်။ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဈေးငွေမှာမူ ရေစုပ်စက်နှင့် ဆက်စပ်ပစ္စည်းများ၊ လယ်ထွန်စက်နှင့် လက်တွန်းထွန်စက်များဝယ်ယူရန်အတွက် ဈေးခြင်း ဖြစ်သည်။

ယခင်က မြန်မာ့မွေးမြူရေးနှင့် ရေလုပ်ငန်းဘဏ်ဖြစ်သော ကမ္ဘာ့ရတနာဘဏ်သည် ပုဂ္ဂလိကဘဏ်တစ်ခုဖြစ်ပြီး မွေးမြူရေးနှင့်ရေလုပ်ငန်းဝန်ကြီးဌာန၏ လုပ်ငန်းမူဘောင်အတွင်း လုပ်ငန်းများကိုလည်ပတ်

ဆောင်ရွက်နေသည်။ ၎င်းသည် ကုန်းတွင်းပိုင်းနှင့် ပင်လယ်နက်ပိုင်းရှိ ငါးမွေးမြူသူများ၊ ငါးမွေးမြူရေးလုပ်ငန်းရှင်များနှင့် ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းရှင်များကို ငွေထုတ်ချေးပေးသည်။ ငွေချေးသူများသည် တစ်ဦးချင်းဖြစ်နိုင်သလို အစုအဖွဲ့ဖြင့်လည်း ချေးငွေ ယူသူများဖြစ်နိုင်သည်။ ဘဏ်မှငွေချေးယူသူအများစုမှာ ငါးမွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများဖြစ်သည်။

ယေဘုယျအားဖြင့် ဘဏ်များသည် ငါးလုပ်ငန်းကဏ္ဍတွင်ရှိသော ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းရှင်များနှင့် အသေးစားလုပ်ငန်းများကို ငွေကြေးအထောက်အပံ့ပေးရာတွင် အောက်ပါ အခက်အခဲအချို့နှင့် ရင်ဆိုင်ရသည်။

- က) ဈေးငွေအတွက် အာမခံအပေါင်ပစ္စည်းထားခြင်း စနစ်မရှိလျှင် ကျေးလက်ဈေးငွေထောက်ပံ့ပေးရန် ရန်ပုံငွေ စရိတ်မြင့်မားခြင်း။
- ခ) ငွေကြေးဆုံးရှုံးမှုအန္တရာယ်ကို လျော့ပါးစေရန်နှင့် အကဲဖြတ်သုံးသပ်ရန် ဘဏ်များအတွက် အသေးစားလုပ်ငန်းများ၏ ဘဏ္ဍာရေးစွမ်းဆောင်ရည် (သို့) ဈေးငွေမှတ်တမ်းများ၊ ငွေသားစီးဆင်းမှုမှတ်တမ်းမှတ်ရာများကို စိစစ်အတည်ပြုခြင်းတွင်အခက်အခဲရှိခြင်း။
- ဂ) ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းများသည် ပုံစံစနစ်တကျရှိပြီး အကျိုးအမြတ်ထွက်သော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ဖြစ်ရမည့်အစား ကုန်ကျစရိတ်အကျိုးအမြတ်နည်းပြီး ရန်ပုံငွေ တစ်ပိုင်းတစ်စဖြစ်ခြင်း၊ တစ်နိုင်တစ်ပိုင်လုပ်ငန်းများ ပျံ့နှံ့နေခြင်း။
- ဃ) ပြန်လည်ပေးဆပ်ရန် အာမခံချက်အတွက် အပေါင်ပစ္စည်းများနှင့် ပုံစံတကျဖြစ်သော ဈေးကွက်မြှင့်တင် ဆောင်ရွက်ခြင်းဆိုင်ရာ သဘောတူစာချုပ်များ မရှိခြင်း။
- င) ပါဝင်လုပ်ကိုင်သူများ၏ ငွေသားစီးဆင်းမှုနှင့် လိုအပ်ချက်များအတွက် သင့်လျော်သော ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ နည်းလမ်းများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကို နည်းပေးလမ်းညွှန်ရန် ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းကဏ္ဍ၏ သိမြင်နားလည်မှုမှာ အကန့်အသတ်ဖြင့်သာရှိခြင်း။

ဇယား ၁၅ - မြန်မာနိုင်ငံတွင်ရှိသော လုပ်ငန်းတူငွေစုအဖွဲ့များ နမူနာ						
အစုအဖွဲ့အမျိုးအစား	အဖွဲ့ဝင်ဦးရေ	ရှယ်ယာ	ကာလ	စုငွေတစ်ကြိမ်ပမာဏ (US\$)	ကောက်ယူမှုအကြိမ်ရေ	ကောက်ယူသည့်နည်းလမ်း
လားရှိုးဈေးရုံ ဈေးသည်များ	၂၀	၂၄	၂၄ လ	ကျပ် ၃,၀၀၀ (US\$ 3)	နေ့စဉ်	အဖွဲ့ခေါင်းဆောင်သည် ဈေးဆိုင်တစ်ခုချင်းစီသို့ နေ့တိုင်း ညနေ ၂ နာရီနှင့် ၄:၃၀ ကြားတွင်သွားသည်။
ကလေးလမ်းရုံ ဈေးသည်များ	၆၀	၉၃	၁၅ လ	ကျပ် ၅,၀၀၀ (US\$ 5)	၅ ရက်တစ်ခါ	ဈေးရက်အတွင်း၊ (၅ရက်မြောက် နေ့တိုင်း အဖွဲ့ခေါင်းဆောင်သည် မနက် ၁၀ နာရီနှင့် နေ့လယ် ၁၂ နာရီကြားတွင် အစုဝင်ထားသော ဈေးသည်တစ်ဦးချင်းစီသို့သွားသည်။
လားရှိုးဈေးရုံ ဈေးသည်များ	၂၀	၂၄	၂၄ လ	ကျပ် ၃,၀၀၀ (US\$ 3)	နေ့စဉ်	အဖွဲ့ခေါင်းဆောင်သည် ဈေးဆိုင်တစ်ခုချင်းစီသို့ နေ့တိုင်း ညနေ ၂ နာရီနှင့် ၄:၃၀ ကြားတွင်သွားသည်။

သတင်းရင်းမြစ် - Afford One, Eat Two/ Proximity Designs

ခ။ ဘဏ္ဍာရေးနှင့်ဆိုင်သော ဝန်ဆောင်မှုများ

ပင်လယ်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းနယ်ပယ်တွင် ပါဝင်သူများသည် အောက်ပါ နည်းလမ်းများဖြင့် လုပ်ငန်းဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ဝန်ဆောင်မှုများကို ရရှိသည်။

ခ။ ပုံစံတကျမဟုတ်ခြင်း ။ ငါးဖမ်းသူများနှင့် Value Chain တွင် ပါဝင်သော အခြားသူများသည် လူမှုရေး ဆက်ဆံမှုများမှတစ်ဆင့် သတင်းအချက်အလက်၊ ဗဟုသုတနှင့် အကြံဉာဏ်များကို သိရှိကြသည်။ ဈေးနှုန်း၊ ဈေးကွက်နှင့် နည်းပညာလမ်းကြောင်းများနှင့် ပတ်သက်၍ အချက်အလက်များပါဝင်ပြီး လူမှုကွန်ယက်(သို့) ယဉ်ကျေးမှုထုံးတမ်းစဉ်လာ နည်းလမ်းများဖြင့် သိရှိကြသည်။ ဥပမာပြရသော် မိဘများသည် ၎င်းတို့ သားသမီးများကို လက်တွေ့ လုပ်ငန်းခွင်တွင် သင်ကြားပြသခြင်းမျိုးဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း အားနည်းချက်မှာ အသက်ကြီးသူများသည် ယေဘုယျအားဖြင့် အသစ်ပေါ်ထွက်လာသော နည်းလမ်းကောင်းများနှင့် ကျင့်သုံး လုပ်ဆောင်မှုများကို သတိ မမူမိကြခြင်းဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ၎င်းတို့သည် ရိုးရာအစဉ်အလာများနှင့် ပတ်သက်၍ ဗဟုသုတ အလွန်ကြွယ်ဝကြသူများဖြစ်ပြီး ပတ်ဝန်းကျင်တွင် လိုက်လျောညီထွေနေထိုင်တတ်သည့်အလျောက် ကုန်ကျစရိတ်လည်း ချွေတာနိုင်ကြသည်။ ဒေသတွင်းတွင်ရှိသော အသိအမှတ်ပြုထားသည့် ကျွမ်းကျင်သူများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကို တိုးတက်အောင် ပြုလုပ်ပေးလျှင် ပုံစံတကျ မဟုတ်သည့် လေ့လာသင်ယူမှုစနစ်များသည်လည်း ပိုမို တိုးတက်ကောင်းမွန်လာမည် ဖြစ်သည်။

၂။ ပါရှိပြီးဖြစ်ခြင်း ။ အရောင်းအဝယ်ပြုလုပ်စဉ်အတွင်း ဝန်ဆောင်မှုအတွက် ကုန်ကျစရိတ်မှာ ကုန်ပေးသွင်းသူ၏ အလုံးစုံကုန်ကျစရိတ်တွက်ချက်မှုတွင် အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုအဖြစ် ပါဝင်ပြီးဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ဝန်ဆောင်မှု ရရှိသူက ဝန်ဆောင်မှုအတွက် ငွေပေးရန်မလိုပါ။ အဓိက အရောင်းအဝယ်လုပ်ငန်းတွင် ဝန်ဆောင်မှုများမှာ ထပ်တိုး အင်အားတစ်ခုဖြစ်သည်။

ဥပမာ ပြုပြင်ထုတ်လုပ်သူ/ရေပေါ်ငါးချဆိပ်ပိုင်ရှင်က မှန်ကန်သောငါးကိုတွယ်နည်းများနှင့်ပတ်သက်၍ နည်းပညာဆိုင်ရာ အကြံဉာဏ်နှင့် လမ်းညွှန်မှုများကို ငါးပေးသွင်းသူများအား သင်ကြားပြောပြသည်။

၃။ အခမဲ့အခြေပြုဝန်ဆောင်မှု - လုပ်ငန်းများကိုကမ်းလှမ်းလာသည့် ဝန်ဆောင်မှုအမျိုးအစားအလိုက် အခမဲ့ပေးရသောဝန်ဆောင်မှုများရှိသည်။ ဇယား ၁၆ တွင် အစားအစာ ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေး၊ အရည်အသွေး စံချိန် စံညွှန်း၊ လုပ်ငန်းခွင် ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေး၊ ကျန်းမာရေးများနှင့်ပတ်သက်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံရှိငါးပြုပြင်ထုတ်လုပ်သော လုပ်ငန်းများ/ပို့ကုန်လုပ်ငန်းများကို တစ်ဦးချင်း(သို့)အဖွဲ့အစည်းများက ကမ်းလှမ်းထားသော ဝန်ဆောင်မှုများကိုဖော်ပြထားသည်။ ငါးပြုပြင်ထုတ်လုပ်သူများနှင့် ပို့ကုန်တင်ပို့သူများသည် ထိုကဲ့သို့သောဝန်ဆောင်မှုများအတွက် ဝန်ဆောင်ခ ပေးလိုကြသည်။ အကြောင်းမှာ ထိုဝန်ဆောင်မှုများကို ရရှိပြီးလျှင် ဥရောပသမဂ္ဂနှင့် အမေရိကန်ပို့ကုန်ဈေးကွက်မှ သတ်မှတ်ချက်များကို သိရှိပြီး လိုက်နာလုပ်ဆောင်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။

၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် ဆိုင်အယ်လ်အိုက ဦးဆောင်ပြုလုပ်သော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ဝန်ဆောင်မှုဆိုင်ရာ ဈေးကွက်အကဲဖြတ်ချက်အရ စွန့်ဦးစီးပွားရေးနှင့် အသေးစားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းစီမံခန့်ခွဲမှုသင်တန်းဝန်ဆောင်မှု နယ်ပယ်တွင် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ ဝန်ဆောင်မှုပေးသူ ၅ ခုမှ ၆ ခုခန့်ရှိကြောင်းသိရသည်။ သင်တန်းအဖွဲ့အစည်း ၂ ခု ဖြစ်သည့် မြန်မာနိုင်ငံလူ့အရင်းအမြစ်စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့ (Myanmar Human Resources Management Institute) နှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းစွမ်းဆောင်ရည် တည်ဆောက်ပေးခြင်းဌာန (Business Capacity Building Centre) တို့သည် အသေးစားနှင့် အလတ်စား စီးပွားရေးလုပ်ငန်းကဏ္ဍတွင် အလုပ်အကိုင်ရှာဖွေနေသော လူငယ်လူရွယ်များနှင့် အလတ်စားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို အလေးထားဦးတည်သော စွန့်ဦး စီးပွားရေးလုပ်ငန်းနှင့် အသေးစား၊ အလတ်စား စီးပွားရေးလုပ်ငန်းစီမံခန့်ခွဲမှုသင်တန်းများ

ကိုပေးပြီးဖြစ်သည်။ သက်မွေးဝမ်းကျောင်းသင်တန်းဌာန၊ ADRA၊ World Vision နှင့် Mercy Corps တို့ကလည်း စီမံခန့်ခွဲမှုသင်တန်းများကို ပံ့ပိုးပေးသည်။ အချို့သော အသေးစား ငွေရေးကြေးရေးလုပ်ငန်းများကလည်း အသေးစားဈေးငွေ အစီအစဉ်တစ်ရပ်အနေဖြင့် အခြေခံစာရင်းအင်းပညာ၊ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ အချက်အလက်များနှင့်ပတ်သက်သည့် သင်တန်းများပေးရန် ကမ်းလှမ်းသည်။ (ILO BDS ဈေးကွက်အကဲဖြတ်ချက်)

၄။ သီးခြားရပ်တည်သော အခမဲ့ဝန်ဆောင်မှု - ယေဘုယျအားဖြင့် အစိုးရအေဂျင်စီများက ထောက်ပံ့ဖြည့်ဆည်းပေးသည်။ ဝန်ဆောင်မှုများမှာ အခမဲ့ဖြစ်သည်။

ဇယား ၁၆ - မြန်မာနိုင်ငံတွင် အစားအစာဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေး၊ အရည်အသွေးစံချိန်များ၊ လုပ်ငန်းခွင်ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေး၊ ကျန်းမာရေးနှင့်ဆိုင်သည့် ဝန်ဆောင်မှုများကိုပေးသော ရွေးချယ်ထားသည့် ဝန်ဆောင်မှုပေးသူများစာရင်း	
တစ်ဦးချင်း/ အဖွဲ့အစည်း	ဝန်ဆောင်မှု
GlobalGroup Myanmar အမှတ်(၁၄၆)၊ ပထမထပ်၊ ၄၇ လမ်း၊ ဝိုလ်တစ်ထောင် မြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့၊ မြန်မာ။	- ISO 9001 အရည်အသွေးစီမံခန့်ခွဲမှုသင်တန်းနှင့် အကဲဖြတ်ချက် - ISO 22000 အစားအစာဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေးသင်တန်းနှင့် အကဲဖြတ်ချက် - အန္တရာယ်စစ်လေ့လာမှုအရေးပါထိန်းချုပ်မှုများ(HACCP)သင်တန်းနှင့် အကဲဖြတ်ချက် - ISO 14001 သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာစီမံခန့်ခွဲမှုသင်တန်းနှင့် အကဲဖြတ်ချက် - OHSAS 18001 လုပ်ငန်းခွင်ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေးနှင့်ကျန်းမာရေး သင်တန်းနှင့် အကဲဖြတ်ချက် - ကုန်ထုတ်လုပ်မှုဆိုင်ရာအလေ့အကျင့်ကောင်းများ(GMP)သင်တန်းနှင့် အကဲဖြတ်ချက်
ဦးသိန်းထွဋ်	- ISO 9001 အရည်အသွေးစီမံခန့်ခွဲမှုသင်တန်းနှင့် အကဲဖြတ်ချက် - အန္တရာယ်စစ်လေ့လာမှုအရေးပါထိန်းချုပ်မှုများ(HACCP)သင်တန်းနှင့် အကဲဖြတ်ချက် - ကုန်ထုတ်လုပ်မှုဆိုင်ရာအလေ့အကျင့်ကောင်းများ(GMP)သင်တန်းနှင့် အကဲဖြတ်ချက်
Advantages Co., Ltd.	ကုန်ထုတ်လုပ်မှုဆိုင်ရာအလေ့အကျင့်ကောင်းများ(GMP)သင်တန်းနှင့် အကဲဖြတ်ချက်

ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာန(DOF)

- ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနသည် ငါးလုပ်ငန်းကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် တာဝန်ယူပြီး အောက်ပါ အဓိက တာဝန်များရှိသည်။
- ငါးသယ်ဇာတထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်းနှင့်ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်း။
- ငါးလုပ်ငန်းသုတေသနနှင့် စစ်တမ်းကောက်ယူခြင်းများကို မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ခြင်း
- ငါးလုပ်ငန်း စာရင်းဇယားများနှင့် သတင်းအချက်အလက်များကို ကောက်ယူခြင်းနှင့် မှတ်တမ်းများပြုစုခြင်း
- ဝန်ဆောင်မှုများတိုးချဲ့ခြင်း
- ငါးလုပ်ငန်းကဏ္ဍကို ကြီးကြပ်ခြင်း

- ငါးလုပ်ငန်းနှင့် ငါးသယ်ဇာတ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲမှု ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနက တည်ထောင်ထားသော အောက်ပါ သင်တန်း ဌာနများတွင် ဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်း။
- ကြို့ကုန်း ငါးလုပ်ငန်း အတတ်သင်သိပ္ပံ (ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး)
- ဖျာပုံ ငါးလုပ်ငန်း သင်တန်းကျောင်း (ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီး)
- အထက်မြန်မာပြည် ငါးလုပ်ငန်းသင်တန်းကျောင်း (စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး)

၂၀၁၃-၂၀၁၄ တွင် ငါးဖမ်းမြူရေး၊ ငါးလုပ်ငန်းစီမံခန့်ခွဲမှု၊ အင်္ဂလိပ်စာနှင့် ကွန်ပျူတာသင်တန်း၊ တရုတ်/အာဆီယံ ဈေးကွက် ဝင်ရောက်မှုအတွက် လိုအပ်ချက်များစသည့် ခေါင်းစဉ် ၄ ခုဖြင့် ငါးလုပ်ငန်း သင်တန်းပေါင်း ၄၀ ပေးခဲ့သည်။ သင်တန်းတက်ရောက်သူ စုစုပေါင်း ၁၂၀၆ ဦးရှိခဲ့သည်။

ဇယား ၁၇ - ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာန၏သင်တန်းကျောင်းကစီစဉ်ပြုလုပ်ပေးသည့်သင်တန်းများ ၂၀၁၃ - ၂၀၁၄			
သင်တန်းခေါင်းစဉ်	သင်တန်းအကြိမ်အရေအတွက်	တက်ရောက်သူဦးရေ	နေရာ
ငါးမွေးမြူရေး	၃၃	၉၄၄	စစ်ကိုင်း၊ ဖျာပုံ၊ လှော်ကား
ငါးလုပ်ငန်းစီမံခန့်ခွဲမှု	၃	၉၀	ကြို့ကုန်း၊ စစ်ကိုင်း၊ ဖျာပုံ
အင်္ဂလိပ်စာနှင့် ကွန်ပျူတာသင်တန်း	၂	၂၃	ကြို့ကုန်း၊ စစ်ကိုင်း
တရုတ်/အာဆီယံ ဈေးကွက်	၂	၁၄၉	ကြို့ကုန်း
ဝင်ရောက်မှုအတွက်လိုအပ်ချက်များ			
သတင်းရင်းမြစ် - ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာန			

ဇယား ၁၈ - ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနနှင့် မိတ်ဖက်ပြုအကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်သည့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးစီမံကိန်းများ/အစီအစဉ်များ			
စီမံကိန်း/ အစီအစဉ်	ရန်ပုံငွေထောက်ပံ့သည့်အေဂျင်စီအဖွဲ့	ကာလ	နေရာ
ကမ်းရိုးတန်း ဒီဂျစ်တယ်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဂေဟစနစ်တွင် ငါးမွေးမြူရေးသက်မွေးဝမ်းကျောင်း လုပ်ငန်းများနှင့် အသေးစားငါးလုပ်ငန်းများ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲရေး	FAO	၂၀၀၉ခုနှစ် ခုနှစ် ဇွန်လမှ ၂၀၁၄ အထိ	ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီး
မြန်မာနိုင်ငံရှိကျေးလက်လူ့ အဖွဲ့အစည်းများ၏ သက်မွေး ဝမ်းကျောင်းမြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ခြင်းအတွက် အသေးစားငါးမွေးမြူရေးများကို ချဲ့ထွင်ဆောင်ရွက်ခြင်း	JICA	၂၀၁၄ မှ ၂၀၁၈ အထိ	မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်း၊ အပူပိုင်းဒေသ
ဘင်္ဂလားပင်လယ်အော် ပင်လယ်သဘာဝဝန်းကျင် ဂေဟစနစ်အစီအစဉ် (BOBLME)	World Bank, SIDA, NOAA, GEF, Norad	၂၀၁၀ မှ ၂၀၁၄ အထိ	ဘင်္ဂလား ပင်လယ်အော် ပင်လယ်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ဂေဟစနစ် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ၏ ကမ်းရိုးတန်းဒေသများ
ဧရာဝတီလင်းပိုင်သုတေသနနှင့် ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းရေးစီမံခန့်ခွဲမှု စီမံချက်	WCS	၂၀၀၇ မှ ၂၀၁၇ အထိ	မွန်လေးနှင့် စစ်ကိုင်းဒေသရှိ ဧရာဝတီမြစ်ကြောင်း တစ်လျှောက်

ဇယား ၁၈ - ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနနှင့် မိတ်ဖက်ပြုအကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်သည့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးစီမံကိန်းများ/အစီအစဉ်များ			
စီမံကိန်း/ အစီအစဉ်	ရန်ပုံငွေထောက်ပံ့သည့်အေဂျင်စီအဖွဲ့	ကာလ	နေရာ
ငါးနှင့် ရေထွက်ကုန်များ ဈေးကွက်ဝင်ရောက်နိုင်မှုတိုးတက်ရန် စွမ်းဆောင်ရည်တည်ဆောက်ခြင်း	FAO	၂၀၁၂ ခုနှစ် မတ်လမှ ၂၀၁၄ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ အထိ	ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး
မြန်မာနိုင်ငံကုန်းတွင်းနှင့် ကမ်းရိုးတန်းငါးလုပ်ငန်း သုတေသနနှင့်ဖွံ့ဖြိုးရေးများ တိုးတက်ကောင်းမွန်ရေး	ACIAR/World Fish Center	၂၀၁၂ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလမှ ၂၀၁၆ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလအထိ	ဧရာဝတီမြစ်ကျွန်းပေါ်နှင့် မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်း ရှိ အပူပိုင်းဒေသ
အရှေ့တောင်အာရှတွင် ငါးနှင့် ရေထွက်ကုန်များတွင် ဓာတုနှင့် ဆေးဝါးသုံးစွဲမှု လျှော့ချရေး	SEAFDEC/ Japanese Trust Fund	၂၀၁၃ မှ ၂၀၁၇ အထိ	တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးနှင့် ရခိုင်ပြည်နယ်
သတင်းရင်းမြစ် - ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာန			

အရှေ့တောင်အာရှ ငါးလုပ်ငန်းဖွံ့ဖြိုးရေးဌာန (SEAFDEC)

အရှေ့တောင်အာရှငါးလုပ်ငန်းဖွံ့ဖြိုးရေးဌာန (SEAFDEC)သည် ၁၉၆၇ ခုနှစ်တွင် ဖွဲ့စည်းခဲ့သည့် အစိုးရအချင်းချင်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သော ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ် စီမံခန့်ခွဲမှုရှိသည့် အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ဖြစ်သည်။ SEAFDEC ကောင်စီ၏ဌာနကြီးမြောက်အစည်းအဝေးတွင် အတည်ပြုထောက်ခံခဲ့သော လုပ်ငန်းတာဝန်တစ်ရပ်မှာ "နည်းပညာသစ်များ မျှဝေပေးခြင်း၊ သုတေသနနှင့် သတင်းအချက်အလက်ဖြန့်ဝေခြင်းများမှ တစ်ဆင့် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုကို လျှော့ချရန်၊ လူများအတွက် ဝမ်းစာဖူလုံရေးနှင့် အစားအစာဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေးကို ထောက်ပံ့ဖြည့်ဆည်းပေးရန်အတွက် သယံဇာတများကို ချင့်ချိန်သုံးစွဲခြင်းဖြင့် တိုးတက်မှု အလားအလာရှိသော ဒေသ၏ငါးလုပ်ငန်းကို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် စီမံဆောင်ရွက်ရန်" ဖြစ်သည်။

SEAFDEC ကို အဖွဲ့ဝင် ၁၁ နိုင်ငံဖြင့်ဖွဲ့စည်းထားသည်။ ထိုနိုင်ငံများမှာ ဘရူနိုင်းဒေသစင်္ကာပူ၊ ကမ္ဘောဒီးယား၊ အင်ဒိုနီးရှား၊ ဂျပန်၊ လာအို၊ မလေးရှား၊ မြန်မာ၊ ဖိလစ်ပိုင်၊ စင်္ကာပူ၊ ထိုင်းနှင့် ဗီယက်နမ်တို့ဖြစ်သည်။ ထိုနိုင်ငံတွင်ရှိသော အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးဌာနမှ တစ်ဆင့် လုပ်ငန်းတာဝန်များကိုဆောင်ရွက်ပြီး နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာဌာန ၅ ခုရှိသည်။ ၎င်းတို့မှာ - သင်တန်းဌာန (TD)၊ ပင်လယ်ငါးလုပ်ငန်းသုတေသနနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး (MFRD)၊ ငါးမွေးမြူရေးဌာန (AQD) ၊ ပင်လယ်ငါး သယံဇာတဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုဌာန (MFRDMD)နှင့် ကုန်းတွင်းငါးသယံဇာတဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ရေးနှင့်စီမံခန့်ခွဲမှုဌာန (IFRDMD)တို့ဖြစ်သည်။

SEAFDEC သည် ငါးဖမ်းခြင်း၊ ငါးကိုင်တွယ်ခြင်း၊ ငါးဖမ်းသင်္ဘောများ ပင်လယ်ပြင်တွင် ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းစွာ သွားလာရေးတို့နှင့်ဆိုင်သောသင်တန်းများကို ဆောင်ရွက်စီမံပေးသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် SEAFDEC က ပြုလုပ်သော သင်တန်းအများစုမှာ ငါးလုပ်ငန်းကဏ္ဍကိုအထောက်အကူပြုရန် ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာန၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကို တည်ဆောက်ပေးခြင်းဖြစ်သည်။ လူမှုအဖွဲ့အစည်းအဆင့် ဆရာဖြစ်သင်တန်းများ၌ အိုင်အယ်လ်အိုစီမံကိန်းအနေဖြင့် SEAFDEC နှင့်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန်အလားအလာရှိပါသည်။

မြန်မာစားသုံးသူများသမဂ္ဂ

မြန်မာစားသုံးသူများ သမဂ္ဂသည် အကျိုးအမြတ်မယူသော အဖွဲ့အစည်းဖြစ်ပြီး နိုင်ငံတကာစားသုံးသူအဖွဲ့၏ အဖွဲ့ဝင်လည်းဖြစ်သည်။ အဖွဲ့သည်ပြီးခဲ့သည့် နှစ်များအတွင်းက အစားအစာဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေးနှင့် ပတ်သက်ပြီး အသိပညာပေး စည်းရုံးလှုံ့ဆော်မှုများကိုဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ စေတနာ့ဝန်ထမ်းများဖြင့် စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ပေးခြင်းနှင့် သင်တန်းများကိုလည်း ပြုလုပ်ခဲ့သည်။

အစားအသောက်နှင့်ဆေးဝါးကွပ်ကဲရေး

(FDA)/ကျန်းမာရေးဌာန

FDA သည် အစားအစာ ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေး၊ စားသောက်ကုန်အမျိုးမျိုးထုတ်လုပ်ရာတွင် ကုန်ထုတ်လုပ်မှုဆိုင်ရာ အလေ့အကျင့်ကောင်းများနှင့် ပတ်သက်၍ သင်တန်းများပေးခဲ့သည်။ အရင်းအမြစ်ဆိုင်ရာ အခက်အခဲ အဟန့်အတား ရှိသောကြောင့် ထောက်ပံ့ကူညီပေးမှုမှာ အကန့်အသတ်ဖြင့်ရှိသည်။

အထက်တွင်ဖော်ပြသကဲ့သို့ အစိုးရအေဂျင်စီအဖွဲ့များသည် ဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်းတွင် ဦးဆောင်အခန်းကဏ္ဍမှ ရှိခဲ့သည်။ သမိုင်းအတွေ့အကြုံများအရ ပြည်သူ့ ရန်ပုံငွေအများစုဖြင့် ဝန်ဆောင်မှုကို ပံ့ပိုးပေးရာတွင် ငွေကြေး အကျပ်အတည်းကြုံတွေ့ရပြီး ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်နှင့် ထိထိရောက်ရောက် ထောက်ပံ့ပေးရန် မတတ်နိုင်ခြင်းများကို တွေ့ရသည်။ ဝန်ဆောင်မှုပံ့ပိုးပေးခြင်းများအတွက် ပြင်ပအထောက်အပံ့ (သို့) အစိုးရငွေကြေးထောက်ပံ့ပေးမှုအပေါ် မှီခိုရပြီး ငွေကြေးထောက်ပံ့မှု မရှိသော အခါ ပြုလဲလေ့ရှိသည်။

လုပ်ငန်းပိုင်း(chain)ကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်သော အရင်းအမြစ်များ၊ ဝန်ဆောင်မှုများကို ရရှိရေးအတွက် တိုးမြှင့်လုပ်ဆောင်ရန် လိုအပ်ခြင်းအပြင် လုပ်ငန်းပိုင်း(chain)တွင် ရှိသော အလုပ်သမားများနှင့် ပါဝင်လုပ်ကိုင်သူများ အားလုံးက ထုတ်လုပ်ခြင်း၊ ရယူသုံးစွဲခြင်း ဆိုင်ရာအလေ့အကျင့်ကောင်းများကို လက်ခံကျင့်သုံး ရန်တိုက်တွန်းအားပေးခြင်းသည်လည်း အရေးကြီးပါသည်။

ဘဏ္ဍာရေးနှင့်မဆိုင်သော ဝန်ဆောင်မှုများကို အလွယ်တကူ ရယူနိုင်မည့်ပုံစံမရှိပါ။ ဆိုလိုသည်မှာ နေ့စဉ်လုပ်ငန်း လည်ပတ်မှုမှ ရရှိလာသော ကျွမ်းကျင်မှုများနှင့် အသိပညာ ဗဟုသုတအသစ်များကို နောက်ဆက်တွဲ ကျင့်သုံးခြင်းနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ဝန်ဆောင်မှုများကို ဆည်းပူးရယူရန် လိုအပ်သည်။ ဝန်ဆောင်မှုများသည် ပါရှိပြီးသားဖြစ်စေ၊ အခငွေဖြင့်ဖြစ်စေ၊ အခမဲ့ဖြစ်စေ လုပ်ငန်းများအနေဖြင့် ချက်ချင်းလက်ငင်း ဝင်ငွေအကျိုးသက်ရောက်မှုများ ရှိလာလျှင် ဝန်ဆောင်မှုများကို ပို၍လက်ခံလာမည်ဖြစ်သည်။ အရင်းအမြစ်နည်းပါးသောလုပ်ငန်းများအနေဖြင့် စွန့်စားလုပ်ဆောင်ရပြီး ရလဒ်အနေဖြင့် ကျင့်သုံးလုပ်ဆောင်ခြင်းနှင့် နည်းပညာပိုင်း နိမ့်ကျခြင်း၊ ဝယ်ယူနိုင်မှု/ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနည်းပါးခြင်းများ ဖြစ်ပေါ်လာသည်။ ထို့ကြောင့် အပြင်အဆင်ဒီဇိုင်းနှင့် ကုန်ပေးပို့ခြင်း ဝန်ဆောင်မှုများသည် ဈေးကွက်ရှာဖွေခြင်း/ ဈေးကွက်ဝင်ရောက်ခြင်းနှင့် ချိတ်ဆက်မှု ရှိသင့်ပါသည်။ ထို့အပြင် ပါဝင်လုပ်ကိုင်သူများ၏ ငွေသားစီးဆင်းမှုပုံစံ/စက်ဝန်းလည်ပတ်မှု၊ နည်းပညာအကျိုးကျေးဇူးကြောင့် ဝင်ငွေတိုးပွားရရှိခြင်းများကို သိမြင်နားလည်လာရန် လက်တွေ့ပြသ ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။

အပိုင်း (၆) ဝန်းကျင်ကို စွမ်းဆောင်နိုင်စွမ်းရှိစေခြင်း

အောက်ပါတို့မှာ ပင်လယ်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းနယ်ပယ်၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို ဟန့်တားထားသည့် (သို့) မြှင့်တင်ဆောင်ရွက် အဓိက ကိစ္စရပ်များ ဖြစ်သည်။

၁။ ၁၉၉၀ ခုနှစ် ဧပြီလ ၂၅ ရက်တွင် ထုတ်ပြန်ကြေငြာခဲ့သော ပင်လယ်ငါးလုပ်ငန်း ဥပဒေသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရေးဆွဲခဲ့သော မူလအခြေခံဥပဒေဖြစ်သည်။ ၁၉၉၃ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ ပင်လယ်ငါးလုပ်ငန်း ဥပဒေပြင်ဆင်ရေး ဆွဲချက်ကို ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ပင်လယ်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းကို အဓိကအားဖြင့် ငါးဖမ်းကိရိယာ ကန့်သတ်တား မြစ်ချက်များ၊ နေရာကာလ သတ်မှတ်ချက်နှင့် အတူ လိုင်စင်စီမံချက်များကိုသို့သော သွင်းအားစု ထိန်းချုပ် ကန့်သတ်ချက်များဖြင့် စီမံခန့်ခွဲခဲ့သည်။

ဥပဒေပြင်ဆင်ရေးဆွဲပြီးခဲ့သည်မှာ ၂၂ နှစ် ကြာမြင့်ပြီဖြစ်ခြင်းကြောင့် ပင်လယ်ငါးလုပ်ငန်း ဥပဒေကို ပြန်လည် သုံးသပ်သင့်ပါသည်။ ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ပြဌာန်းချက်များ၊ တာဝန်ယူမှုရှိသော ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းအတွက် FAO ၏ လိုက်နာရမည့် ကျင့်ဝတ်စည်းကမ်းများ (Code of Conduct) တွင်ပါဝင်သော တာဝန်ယူမှုရှိသော ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ခေတ်မီဥပဒေများဖြင့် ညီညွတ်စေရန် သုံးသပ်ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ အချက်အလက် ပြည့်စုံသော အကောင်အထည် ဖော်နည်းလမ်းများ လည်းမရှိပါ။

၂။ အမေရိကန်နှင့် ဥရောပသမဂ္ဂအဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံများကဲ့သို့သော ဖွံ့ဖြိုးပြီး နိုင်ငံများတွင် ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသော ပင်လယ်ရေထွက်ကုန်များဖြစ်ရန်လိုလားတောင်းဆိုမှုများ မြင့်တက်လျက်ရှိသည်။ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု၊ ဝယ်ယူသူများအတွက် လူမှုရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ တာဝန်ယူမှုအတွက် တိုက်တွန်းဖိအားပေးလာခြင်းများအရ ကျယ်ပြန့်သောဧရိယာအတွင်း သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ဂေဟစနစ်များကို အလေးထားသော ရေရှည် တည်တံ့ခိုင်မြဲသည့် ငါးဖမ်းခြင်း အလေ့အကျင့်များဖြစ်လာစေရေးသည်အလွန်အရေးကြီးပါသည်။ အသေးစား လုပ်ငန်းများသည် ဈေးကွက်ဝင်ရောက်ရန် လိုအပ်ချက်များ၊ စံနှုန်းများနှင့် ကိုက်ညီရန် သေချာလုပ်ဆောင်သင့်ပါသည်။ ဦးဆောင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် မိတ်ဖက်ပြုခြင်း အပါအဝင် ဈေးကွက်အခြေပြုကုန်ပစ္စည်းပေးပို့ခြင်းယန္တရားများနှင့် ဘက်စုံဖြည့်ဆည်းထောက်ပံ့ပေးခြင်းပုံစံများကို ကျင့်သုံးရန်လိုအပ်ပါသည်။ စံနှုန်းများ၊ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသော ထုတ်လုပ်ခြင်းများကို လိုက်နာဆောင်ရွက်ခြင်းတွင် တိုးတက်ကောင်းမွန်သော အခြေခံအဆောက်အအုံများနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ဆောင်မှုရရှိခြင်းသည်လည်း အလွန်အရေးကြီးပါသည်။

၃။ ဓမ္မေးမြူရေးနှင့် ရေလုပ်ငန်းဝန်ကြီးဌာန အနေဖြင့် ငါးရရှိမှုကျဆင်းခြင်းကိုတားဆီးကာကွယ်ရန် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်မှုတွင် မှတ်သုံရာသီအတွက် လိုင်စင်ထုတ်ပေးထားသော ငါးဖမ်းလေ့အရေအတွက်ကို ၂၅ % ခန့်လျှော့ချခဲ့သည်။ အလားတူပင် ငါးဖမ်းရာသီကာလကို ရက် ၉၀ မှ ၄၅ ရက်သို့လျှော့ချခဲ့သည်။ ဤနည်းလမ်းများသည် ကာလလတ်နှင့် ကာလရှည်တွင် လုပ်ငန်းနယ်ပယ်ကို အကျိုးရှိစေသော်လည်း ငါးဖမ်းသူများ၊ ပြုပြင်ထုတ်လုပ်သည့် စက်ရုံများ/ငါးချဆိပ်ကမ်းများတွင် လုပ်ကိုင်နေသော အလုပ်သမားများ၏ ဝင်ငွေကို ထိခိုက်နိုင်ပါသည်။ အစိုးရ၏ ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ချက်များဖြစ်သော နိုင်ငံခြား ငါးဖမ်းသင်္ဘောများကိုတားမြစ်ခြင်း၊ ရေနက်ပိုင်း ပင်လယ်သယ်တင်မှုများ ရေရှည်

တည်တံ့ခိုင်မြဲစေသောနည်းလမ်းများဖြင့် ငါးဖမ်းယူနိုင်ရန် ဒေသတွင်း ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းများကို စွမ်းဆောင်ရည်တည်ဆောက်ပေးခြင်းများသည် ရေလုပ်သားနှင့် အလုပ်သမားများလုပ်ငန်းနယ်ပယ်မှထွက်ခြင်းကို ကာကွယ်တားဆီးနိုင်ဖွယ်ရှိပါသည်။

၄။ ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် အနည်းဆုံး အခကြေးငွေဥပဒေကို အတည်ပြုပြီး ခဲ့သော်လည်း အနည်းဆုံးအခကြေးငွေကို သတ်မှတ်နိုင်ခြင်း မရှိသေးပါ။ ဥပဒေအနေဖြင့်ကဏ္ဍ (သို့) လုပ်ငန်းနယ်ပယ်အနည်းဆုံးအခကြေးငွေကို ခွင့်ပြုသော်လည်း ထိုချဉ်းကပ်ဆောင်ရွက်မှုကို ကြိုတင်ကောက်ချက်ချခြင်းမပြုပေ။ အခြားပေါင်းစပ်ခြင်းများနှင့်အတူ မြို့ပြနှင့် ကျေးလက်ဒေသအနည်းဆုံး အခကြေးငွေမှာ နှုန်းထားတစ်ခုတည်းလည်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ၂ နှစ်တစ်ခါ ခေတ်နှင့်လျော်ညီအောင် မွမ်းမံပြင်ဆင်မည့် ဥပဒေအရ မြန်မာအစိုးရသည် အမျိုးမျိုးကွဲပြားသော လုပ်ငန်းနယ်ပယ်များအတွက် အနည်းဆုံးအခကြေးငွေညွှန်းကိန်းကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် အလုပ်သမားနှင့် ပတ်သက်သော ဥပဒေ အများအပြားရှိပါသည်။ သို့သော် ဥပဒေအများစုမှာ ပြည့်စုံမှု မရှိသလို ခေတ်နှင့်မလျော်ညီပါ။ အချို့ဥပဒေများကို ဆက်လက်ကျင့်သုံးနေသေးသော်လည်း အစိုးရသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် စီးပွားရေးနှင့် အလုပ်အကိုင်အခြေအနေများတွင် ပြောင်းလဲဆောင်ရွက်မှုများကို ထင်ဟပ်ဖော်ပြနိုင်ရန် ထိုဥပဒေများကို ခေတ်နှင့်လျော်ညီအောင် ပြင်ဆင်ရေးဆွဲခြင်းများကို စတင်ဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ အလုပ်အကိုင် အခြေအနေများ တိုးတက်ကောင်းမွန်ခြင်းသည် ကုန်ထုတ်စွမ်းအား တိုးတက်ခြင်းကို ဖြစ်ပေါ်စေပြီး အကျိုးဆက်အားဖြင့် ဈေးကွက်ယှဉ်ပြိုင်မှုကိုတိုးတက်စေပါသည်။

၅။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်ရန် လမ်းညွှန်(အတွဲ ၅/၂၀၁၃)မှ ဆောင်းပါးတစ်ခုအရ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အထူးသဖြင့် အောက်ခြေအဆင့်တွင် အလုပ်သမားထွက်နှုန်းမှာ အလွန်မြင့်မားသည်။ အကြောင်းမှာ လုပ်ခလစာနိမ့်ပြီး အချိန်ကြာမြင့်စွာ လုပ်ကိုင်ရခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။ အလုပ်ထွက်နှုန်းကို လျှော့ချရန် ကြိုးပမ်းရာတွင် ငါးလုပ်ငန်းကဏ္ဍတွင်ရှိသော အချို့ ကုမ္ပဏီများသည် ကာလရှည် လုပ်ကိုင်လာသော အလုပ်သမားများကို အသိအမှတ်ပြု အစီအစဉ် စတင်ဆောင်ရွက်ပေးနေပြီး သင်တန်းအစီအစဉ်အပါအဝင် အစားအစာနှင့် သွားလာရေး ထောက်ပံ့စရိတ်များလည်း ဖြည့်ဆည်းပေးသည်။

ငါးဖမ်းရေလုပ်သားများ၊ ပြုပြင်ထုတ်လုပ်သည့် စက်ရုံရှိ အလုပ်သမားများ၊ အစားအသောက် ကိုင်တွယ်လုပ်ကိုင်သူများအတွက် သင်တန်းပေးမည့် အစိုးရနှင့်ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍနှစ်ခုလုံးတွင် ထောက်ပံ့ပေးသူများနှင့် အသက်မွေးမှု သင်တန်းကျောင်းများ မရှိခြင်းကြောင့် ကျွမ်းကျင်အလုပ်သမားမရှိခြင်း၊ အလုပ်သမားများကို အရေးပါသည့် နေရာများ မပေးနိုင်ခြင်း ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ ကုမ္ပဏီနှင့် ပညာရေးဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများတွင် ရှိသော အလုပ်သင် အစီအစဉ်များမှာ လက်တွေ့နည်းလမ်းမကျပါ။ အလုပ်လုပ်ကိုင်နေသော အသက်အရွယ်အုပ်စုအများစုမှာ လိုအပ်သောအရည်အချင်းများ မရှိခြင်းကြောင့် အလုပ်အကိုင်ခန့်အပ်မှု အဆင့်တွင် အောက်ခြေအဆင့်မှ စတင် လုပ်ကိုင်ရသည်။ ကုမ္ပဏီများသည် ၎င်းတို့အလုပ်သမားများအတွက် သင်တန်းပေးခြင်းကို တာဝန်ယူ ဆောင်ရွက်သည်။

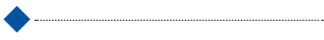
ဇယား ၁၉ - မြန်မာနိုင်ငံရှိ အလုပ်သမားများ၏ လစဉ်ပျမ်းမျှ လုပ်ခလစာရရှိမှု ၊ ၂၀၁၃
ရာထူးအဆင့် လစဉ်ပျမ်းမျှလုပ်ခလစာ (US\$)
ကျွမ်းကျင်မှုမလိုသောအလုပ်သမားများ (အတွေ့အကြုံမရှိ) ၇၀ - ၁၂၀
ကျွမ်းကျင်မှုမလိုသောအလုပ်သမားများ (အတွေ့အကြုံရှိ)

၁၂၀ - ၃၂၀
ရုံးဝန်ထမ်း (အတွေ့အကြုံမရှိ) ၁၂၀ - ၃၂၀
ရုံးဝန်ထမ်း (အတွေ့အကြုံရှိ) ၂၀၀- ၅၀၀
သတင်းရင်းမြစ်- Sai Tip, မြန်မာနိုင်ငံရှိ အလုပ်သမားဈေးကွက် (မြန်မာနိုင်ငံတွင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်ရန်လမ်းညွှန်) (အတွဲ ၅/၂၀၁၃)

ဇယား ၁၉ - မြန်မာနိုင်ငံရှိ အလုပ်သမားများ၏ လစဉ်ပျမ်းမျှလုပ်ခလစာရရှိမှု ၊ ၂၀၁၃	
ရာထူးအဆင့်	လစဉ်ပျမ်းမျှလုပ်ခလစာ (US\$)
ကျွမ်းကျင်မှုမလိုသောအလုပ်သမားများ (အတွေ့အကြုံမရှိ)	၇၀ - ၁၂၀
ကျွမ်းကျင်မှုမလိုသောအလုပ်သမားများ (အတွေ့အကြုံရှိ)	၁၂၀ - ၃၂၀
ရုံးဝန်ထမ်း (အတွေ့အကြုံမရှိ)	၁၂၀ - ၃၂၀
ရုံးဝန်ထမ်း (အတွေ့အကြုံရှိ)	၂၀၀- ၅၀၀
သတင်းရင်းမြစ်- Sai Tip, မြန်မာနိုင်ငံရှိ အလုပ်သမားဈေးကွက် (မြန်မာနိုင်ငံတွင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်ရန်လမ်းညွှန်) (အတွဲ ၅/၂၀၁၃)	

၆။ အရှေ့တောင်အာရှနိုင်ငံများအသင်း (ASEAN) နှင့် ကုန်သွယ်မှု မိတ်ဖက် ခြောက်နိုင်ငံသည် ဤနှစ်အတွင်းတွင် ဒေသတွင်း စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွက် ပိုမိုကြီးမားသော ဈေးကွက်အသစ် ပွင့်လင်းရန်ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ကုန်သွယ်မှု လွတ်လပ်ခွင့်သဘောတူ စာချုပ်တစ်ရပ်ဖြစ်သော ဒေသတွင်း ပြည့်စုံကောင်းမွန်သော စီးပွားရေး မိတ်ဖက်ပြုမှု (Regional Comprehensive Economic Partnership (RCEP)) ကို သဘောတူလက်မှတ်ရေးထိုးရန် ဦးတည်ရည်မှန်းထားကြ သည်။ အာဆီယံ စီးပွားရေးပေါင်းစည်း မှု၏ အလုံးစုံသော ရည်မှန်းချက်မှာ အာဆီယံစီးပွားရေးအသိုက် အဝန်း(AEC) အပြည့်အဝ ပေါ်ထွန်းလာရေးဖြစ်သည်။ အာဆီယံ စီးပွားရေးအသိုက်အဝန်းဟုဆိုရာ၌ ဒေသသည် တစ်ခုတည်းသော ဈေးကွက်နှင့် ထုတ်ကုန်အခြေပြု ယှဉ်ပြိုင်မှုရှိသောဒေသ၊ စီးပွား

ရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုသာ တူညီမျှရှိသောဒေသနှင့် ကမ္ဘာလုံးစီးပွား ရေးအတွင်းသို့ အပြည့်အဝပေါင်းစည်း ဝင်ရောက်နိုင်သည့် ဒေသ ဖြစ်လာမည်။ AEC စတင်သည့်အခါ စီးပွားရေးမှာ အလွန်အမင်း ပွင့်လင်းသွားမည်ဖြစ်ပြီး ကုန်သွယ်မှုအတားအဆီးဖြစ်သည့် အကောက်ခွန်နှင့် အခြားကန့်သတ်မှုများ ကင်းလွတ်သွားမည် ဖြစ်သည်။ အာဆီယံသည် တစ်ခုတည်းသော ဈေးကွက်နှင့် ထုတ်ကုန်အခြေပြုသည့် ရည်ရွယ်ချက် ပန်းတိုင်အောင်မြင်ရန် စီးပွားရေးကို ဖြေလျှော့ရမည်ဖြစ်သည်။ သို့သော် အာဆီယံဒေသ တွင်းရှိ ပင်လယ်ငါးထုတ်လုပ်သော နိုင်ငံများအကြားတွင်ယှဉ်ပြိုင် မှု တိုးပွားလာမည်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပင်လယ်ငါး လုပ်ငန်းကဏ္ဍ၏ ဈေးနှုန်းနှင့် ဈေးကွက်ယှဉ်ပြိုင်နိုင်မှုကို တိုးတက် အောင် လုပ်ဆောင်ရန် အလွန်လိုအပ်ပါသည်။

အပိုင်း (၇) ယှဉ်ပြိုင်မှုလမ်းညွှန်များ

က။ အဟန့်အတားနှင့် အခွင့်အလမ်းများ

ပင်လယ်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းကဏ္ဍခွဲတွင် အမျိုးသမီးရော အမျိုးသားများပါ အလုပ်အကိုင်ရရှိခြင်း၊ ရှိနေသော အလုပ်အကိုင်များကို သင့်လျော် ကောင်းမွန်သော အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းများသို့ တိုးတက်ဖြစ် ထွန်းစေခြင်းများရှိလာရန် ပုံမှန် ကုန်ပစ္စည်းပေးသွင်းနိုင်မှု၊ အရည် အသွေး၊ ဈေးနှုန်းများနှင့်ပတ်သက်၍ ယှဉ်ပြိုင်မှုအဆင့် မြင့်မြင့်မားမား ရရှိအောင်မြင်ရန် လိုအပ်သည်။ လုပ်ငန်းနယ်ပယ်အတွက် အဓိက စိန် ခေါ် မှုမှာ ကမ္ဘာ့အဆင့် ယှဉ်ပြိုင်မှုသို့ တစ်ဆင့်ချင်း ပြောင်းလဲရန် လိုပြီး နည်းပညာအရ သင့်တော်ပြီး ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသော ထုတ်လုပ်မှု များကို ဆောင်ရွက်လုပ်ကိုင်ရန် ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ လုပ်ဆောင်ရာတွင် အောက်ပါတို့ကိုဖြစ်ပေါ် စေမည်။

- ပို့ကုန်တိုးမြှင့်ခြင်းနှင့် ဈေးကွက်ချဲ့ထွင်ခြင်း
- မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ကုန်ပစ္စည်းကို တန်ဖိုးထပ်တိုးပေါင်းထည့်ခြင်း
- အားကောင်းသော ပြည်တွင်းဈေးကွက်တစ်ခု ဖြစ်ထွန်းခြင်း
- ကမ္ဘာလုံးစီးပွားရေးနှင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာတွင် အားနည်းချက်များကိုလျော့ချခြင်း

ဆက်စပ်လွှမ်းခြုံနေသော ပင်လယ်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်း ယှဉ်ပြိုင်မှု မှုဘောင် ကို အောက်ဖော်ပြပါ ကျယ်ပြန့်၍ အပြန်အလှန် အားဖြည့်လုပ်ဆောင်မှု အချို့နှင့် ပုံဖော်ရေးဆွဲထားသည်။

က) အသေးစား စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကို အား ကောင်းစေမည်ဖြစ်သော၊ အထူးသဖြင့် စီးပွားရေးနှင့် ဈေးကွက်

ပေါင်းစည်းမှုအဆင့်တွင် တိုးတက်စေနိုင်သော အားလုံးပါဝင်သည့် value chains ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့် ပို့ကုန်လုပ်ငန်းရှင်များ၊ စုစည်းကောက်ယူသူများက အသေးစား ငါးဖမ်းသူများထံမှ ကုန် ရရှိစေရန် အထောက်အကူပြု ယန္တရားကို တည်ဆောက်ခြင်း။

ခ) အလုပ်သမားအင်အားနှင့် အခြေခံအဆောက်အအုံကို အဆင့်မြှင့် တင်ခြင်း၊ ရောင်းဝယ်မှုတွင် ကုန်ကျစရိတ် နည်းပါးခြင်းစနစ်ကို တည်ဆောက်ခြင်း၊ လုပ်ငန်းပိုင်း (chain) အနေဖြင့် အရည်အသွေး၊ အစားအစာဘေး အန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေးကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်လိုက်နာဆောင်ရွက်ခြင်းအထောက်အပံ့စေရေး၊ အရည်အသွေးနှင့် ကုန်ထုတ်စွမ်းအား တိုးတက်ရန်အတွက် အား ပေးထောက်ပံ့မှုများ ရရှိနိုင်မှု သေချာစေခြင်း။

ဂ) ပင်လယ် သယ်ဇာတများ ရယူသုံးစွဲရာတွင် အသင့်အတင့်နှင့် ရေရှည် တည်တံ့သော ရယူသုံးစွဲမှုကို မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ပင်လယ်သယ်ဇာတများကို အလွန်အကျွံ ထုတ်ယူသုံးစွဲမှုကို လျော့ချရန်နှင့် ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသည့် နည်းလမ်းများဖြင့် ရယူသုံးစွဲခြင်းအပါအဝင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ရည်မှန်း ချက်များနှင့်လူမှုရေး၊ စီးပွားရေး၊ နည်းပညာဆိုင်ရာများ အကြား လိုက်လျောညီထွေဖြစ်မှုကိုသေချာဆောင်ရွက်ခြင်း။

ပင်လယ်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းကဏ္ဍခွဲ၏ ယှဉ်ပြိုင်နိုင်မှုကို တိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်ရန် တိကျမှုရှိသော အခွင့်အလမ်းများနှင့် အဟန့်အတား များကို ဇယား ၂၀ တွင်ဖော်ပြထားပါသည်။

ဇယား ၂၀ - အဟန့်အတားများနှင့် အခွင့်အလမ်းများ	
အခွင့်အလမ်း	အဟန့်အတား
သွင်းအားစုဖြည့်ဆည်းမှုများ	
ရေခဲဖြန့်ဖြူးခြင်းနှင့်လက်လီရောင်းခြင်းတွင် လုပ်ငန်းခွင် အခြေအနေနှင့် ကျွမ်းကျင်မှုများတိုးတက်မှုရှိလျှင် ညစ်ညမ်းမှုနှင့် အလေအလွင့်ဖြစ်မှုကိုလျော့ချနိုင်ပြီး ရေခဲရိုက်/အေးခဲသည့်စနစ်များလည်း အကျိုးရှိ တိုးတက် ကောင်းမွန်လာမည်ဖြစ်သည်။	ရေခဲဖြန့်ဖြူးခြင်းနှင့်လက်လီရောင်းခြင်းတွင် အလုပ်သမားရေးရာ အလေ့အကျင့်ကောင်းများ၊ အစားအစာဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်း ရေးစံနှုန်းစသည်တို့ကို သိရှိလိုက်နာမှုမရှိခြင်း။ အလုပ်သမားအများစုသည် ရေခဲကိုသန့်ရှင်းစွာကိုင်တွယ်နည်း၊ လုပ်ငန်းခွင်ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေးနှင့်ကျန်းမာရေး (OSH) သင်တန်းများမတက်ရောက်ဖူးခြင်း။
ငါးလုပ်ငန်း၏အဓိကကုန်ကျစရိတ်တွင် ရေခဲပါဝင်သောကြောင့် ငါးဖမ်းခြင်းလုပ်ငန်းနှင့်ရောင်းဝယ်ခြင်းများတွင် ရေခဲကို စနစ်တကျနှင့် အကျိုးရှိရှိသုံးစွဲပြီး ဖြန့်ဖြူးခြင်း၊ လက်လီရောင်းခြင်းစနစ်များသည်အရေးကြီးပါသည်။ လုပ်ငန်းခွင်အခြေ အနေညံ့ဖျင်းခြင်း၊ ရေခဲကို တွယ်ရာတွင်သန့်ရှင်းမှုမရှိခြင်းများသည် ညစ်ညမ်းမှုနှင့် အလေအလွင့်ကိုဖြစ်ပေါ်စေပြီး ထုတ်လုပ်မှုကုန်ကျစရိတ်လည်းတက်စေကာ လုပ်ငန်းတွင်ပါဝင်လုပ်ကိုင်သူများနှင့် အလုပ်သမားများ၏ ဝင်ငွေရှာဖွေ မှုကိုအလွန်ထိခိုက်စေသည်။ အကာအကွယ်နှင့်လုံခြုံမှုမရှိ သောရေခဲများသည် ရေအေးခဲမှုတာရှည်မခံသည့်အပြင် ငါးအရည်အသွေးကိုလည်းပျက်ယွင်းစေပါသည်။	
လုပ်ငန်းခွင်အခြေအနေညံ့ဖျင်းခြင်းများသည် ကုန်ထုတ်စွမ်းအားအပေါ် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်စေသည်။ ထို့အတူ အလုပ်သမားများနှင့် အများပြည်သူကိုလည်း အန္တရာယ်ကျရောက်စေနိုင်သည်။	

ဇယား ၂၀ - အဟန့်အတားများနှင့် အခွင့်အလမ်းများ	
အခွင့်အလမ်း	အဟန့်အတား
သွင်းအားစုဖြည့်ဆည်းမှုများ	
<p>ငါးဖမ်းသင်္ဘော/လှေများနှင့် ငါးဖမ်းကိရိယာများကိုပြုပြင်ထိန်းသိမ်းမွမ်းမံခြင်းဖြင့် လောင်စာဆီကို အကျိုးရှိစွာ သုံးနိုင်ခြင်း၊ ပင်လယ်တွင် ဘေးအန္တရာယ်ကင်းခြင်းနှင့် ကမ်းနီးရေသယံဇာတများကို အလွန်အကျွံ ရယူသုံးစွဲခြင်းကိုလျော့ချနိုင်ပါသည်။</p> <p>အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများတွင် ဆရာဖြစ်သင်တန်းပေးရန် SEAFDEC မှအကူအညီရယူနိုင်ခြင်း။</p>	<p>ရှိနေသောလှေ/သင်္ဘောဆောက်သူများသည် ကျွမ်းကျင်မှု မရှိခြင်း၊ အဆင့်မြင့်၍ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လိုက်လျောညီထွေဖြစ်သော လှေနှင့် ငါးဖမ်းကိရိယာပုံစံ ဒီဇိုင်းများနှင့် ထိတွေ့သိမြင်မှုနည်းပါးခြင်း။</p> <p>ငါးဖမ်းလှေ/သင်္ဘောပိုင်ရှင်များသည် အဆင့်မြင့် ငါးဖမ်းကိရိယာ၊ လှေတွင်အကျိုးရှိစွာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်းကို သိမြင်နားလည်မှုမရှိခြင်း၊ စွန့်စားဝယ်ယူမှုမပြုခြင်းနှင့် ဝယ်ယူနိုင်စွမ်းမာလည်း အကန့်အသတ်ရှိခြင်း။</p>
<p>မြန်မာနိုင်ငံတွင် စနစ်တကျရှိသော လှေ/သင်္ဘောအစားထိုးမှု/အဆင့်မြှင့်ခြင်းအစီအစဉ်များရှိပုံမရပါ။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် လှေ/သင်္ဘောပုံစံဒီဇိုင်းနှင့် တည်ဆောက်ပုံများကို တိုးတက်အောင်ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ချက် အချို့ ရှိသော်လည်း ပင်လယ်တွင် ဘေးကင်းစွာ သွားလာခြင်း၊ လောင်စာဆီအကျိုးရှိခြင်း(သို့) ငါးဖမ်းသူများကမ်းပေးပိုမိုသွားလာနိုင်ခြင်း ကဲ့သို့သော ရည်ရွယ်ချက်များဖြင့် ဆောက်လုပ်ခြင်းရှိ/မရှိမှာမသေချာပါ။ ယေဘုယျအားဖြင့် ငါးဖမ်းလှေအများစုမှာ ရိုးရာ အစဉ်အလာပုံစံအတိုင်းဖြစ်ပြီး နေ့ခရီးနှင့် ကမ်းနီးငါးဖမ်းခြင်းများအတွက် သာရည်ရွယ်ထားသည်။ ကမ်းရိုးတန်းတွင် ရေသယံဇာတနည်းပါးလာသောကြောင့် ငါးဖမ်းသူများသည် ကမ်းပေးပင်လယ်သို့ထွက်၍ ပင်လယ်တွင်ကြာကြာနေ ပြီးငါးဖမ်းသည့်အခြေအနေများရှိလာသည်။ ဘေးကင်း၍ သက်သာလွယ်ကူစွာအသုံးပြုနိုင်သောငါးဖမ်းလှေနှင့် ငါးဖမ်းကိရိယာဒီဇိုင်းပုံစံများ ပြုလုပ်ရန်လိုအပ်လာသည်။ ဈေးနှုန်းတတ်နိုင်ပြီး ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းသောလှေနှင့် ကိရိယာများကိုရယူသုံးစွဲနိုင်လျှင် ငါးဖမ်းသူများအနေဖြင့် ကမ်းနီးငါးဖမ်းခြင်းမပြုဘဲကမ်းပေးသို့ထွက်၍ ကမ်းပေး ရေပေါ်လွှာငါးများကိုဖမ်းယူနိုင်မည်ဖြစ်သည်။</p> <p>ငါးဖမ်းသူများချေးငွေမရရှိခြင်း၊ ငါးဖမ်းလှေ/သင်္ဘောဆောက်လုပ်သူများနှင့် ငါးဖမ်းကိရိယာပေးသွင်းသူများသည် ခေတ်မီနည်းပညာများနှင့်ပတ်သက်၍ သိမြင်ထိတွေ့မှုမရှိခြင်းတို့သည် ငါးလုပ်ငန်းဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးတွင် အဓိက အဟန့်အတားများဖြစ်နေသည်။ ချေးငွေနှင့် နည်းပညာမရရှိခြင်းတို့ကြောင့် သင့်တော်ကောင်းမွန်သော(ဘေးကင်းလုံခြုံသော) ငါးဖမ်းလှေများ၊ အင်ဂျင်စက်များ၊ ငါးဖမ်းကိရိယာများ၊ ပင်လယ်ပြင်တွင်အသက်ကယ်ပစ္စည်းများဖြစ်သော အခြေခံဘေးကင်းလုံခြုံရေးပစ္စည်းကိရိယာများကို ရယူသုံးစွဲနိုင်ခြင်းမရှိပေ။</p>	
ငါးဖမ်းခြင်း	
<p>ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသောငါးဖမ်းနည်းအလေ့အကျင့်များ ရှိခြင်းသည် ရာသီဥတုအပြောင်းအလဲကိုခံနိုင်စွမ်းရှိပြီး ကုန်ထုတ်စွမ်းအားမြင့်တက်ကာ ပိုမိုကောင်းမွန်သော ဈေးကွက်ကို ဝင်ရောက်နိုင်ခြင်းရလဒ်များရှိလာသည်။</p> <p>သိပ္ပံနည်းကျဗဟုသုတနှင့် လုပ်ငန်းစီမံခန့်ခွဲနည်းလမ်းများအပေါ် အခြေခံသော ပင်လယ်သယံဇာတသုံးစွဲမှုနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် မှုကြားဟန်ချက်ညီကြီးစားဆောင်ရွက်ခြင်းသည် ငါးဖမ်းလုပ်ငန်း၏ လူမှုစီးပွားအကျိုးဖြစ်ထွန်းမှုကို ရရှိစေသည်။</p> <p>နိုင်ငံတကာမှဝယ်ယူ သူများသည်ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲမှု ရှိစေရန် အသိအမှတ်ပြုလက်မှတ်ရပစ္စည်းပေးသွင်းသူ များထံမှသာ ပစ္စည်းဝယ်ယူကြသည်။ ဤအရာသည် အလေ့အကျင့်ကောင်းများကို လက်ခံကျင့်သုံးရန် အားပေးမှုဖြစ်စေသည်။</p> <p>အကျိုးအမြတ်ထွက်သောအဆင့်တွင် လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုကိုထိန်းထားရန် ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသောငါးပေးသွင်းမှုကို သေချာစေရေးအတွက် ကုန်သည်များနှင့် ပို့ကုန်လုပ်ငန်းရှင်များတွင် စီးပွားရေးဆိုင်ရာအားပေးမှု မက်လုံးများ(incentive)ရှိသည်။</p>	<p>ငါးဖမ်းသူများအနေဖြင့် ရေရှည်တည်တံ့ပြီး ရာသီသဘာဝနှင့်ကိုက်ညီသောငါးဖမ်းနည်းပညာများကို ကျင့်သုံးလုပ်ဆောင်နိုင်ရန် အထောက်အကူပြု ဝန်ဆောင်မှုနှင့် အရင်းအမြစ်များကိုမရရှိခြင်း။</p> <p>ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသည့်ငါးဖမ်းအလေ့အကျင့်များကို လိုက်နာခြင်းကြောင့် ရရှိလာမည့် အကျိုးကျေးဇူးများကို အသိအမှတ်ပြုမှုနည်းပါးခြင်း/ ငါးဖမ်းသူများတွင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းစီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာကျွမ်းကျင်မှုများ မရှိခြင်း။</p>
<p>လွန်ခဲ့သည့်ကာလများက ငါးဖမ်းသူများသည် ပိုက်တစ်ချက်တွင် ငါးအချိန်ပိုသာ ၃၀ ခန့်ဖမ်းမိလေ့ရှိသည်။ သို့သော် ယခင်နှစ်များအတွင်း ပိုက်တစ်ချက်တွင် ငါး အချိန်ပိုသာ ၂၀ ခန့်သာရရှိပြီး ငါးအရွယ်လည်း ပိုသေးသွားသည်။ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲမှုမဟုတ်သောအလေ့အကျင့်များသည် ပင်လယ်သမုဒ္ဒရာ၏ သဘာဝဂေဟစနစ်ကို ပျက်စီးစေပြီး အနာဂတ်အတွက် အလုပ်အကိုင်နှင့် အစားအစာထောက်ပံ့ရန် ရေရှည်ကာလတွင်ရှိနိုင်မည့်ငါးပမာဏကိုလည်း လျော့ ချရာရောက်ပါသည်။ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုများက ရေလုပ်ငန်းကဏ္ဍများတွင်ရှိသော အလုပ်သမားများနှင့် ရေလုပ် သားများ၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းကို ဒုက္ခရောက်စေပြီး ရာသီဥတုနှင့်ဆက်သွယ်သည့်ဘေးအန္တရာယ်များဖြစ်လာ လျှင် ထိခိုက်မှုအများဆုံးဖြစ်ရသည်။</p>	

ဇယား ၂၀ - အဟန့်အတားများနှင့် အခွင့်အလမ်းများ	
အခွင့်အလမ်း	အဟန့်အတား
ငါးဖမ်းခြင်း	
<p>ငါးဖမ်းသူများနှင့် ရေလုပ်သားများသည် စက်ပစ္စည်းဆိုင်ရာနှင့်ငါးဖမ်းနည်းများတွင် အလွန်ဗဟုသုတ ကြွယ်ဝကြသူများ ဖြစ်သည်။ သို့သော် ပို၍သိပ္ပံနည်းကျဖြစ်ပြီး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဆိုင်ရာနှင့်ပတ်သက်သော ငါးဖမ်းနည်းများအကြောင်း ဗဟုသုတ မရှိသေးပေ။ သိပ္ပံနည်းကျနည်းပညာမရှိခြင်းကြောင့် ထုတ်လုပ်မှုကျဆင်းခြင်းနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ဆိုင်ရာပြဋ္ဌာန်းတိုးမှုဖြစ်ရသည်။ နည်းပညာပေးသော လက်ရှိဝန်ဆောင်မှုများမှာ ထိထိရောက်ရောက်နှင့်ကျယ်ကျယ်ပြန့် ပြန့်မရှိသေးပါ။ ငါးဖမ်းသူများအနေဖြင့် ၎င်းတို့ငါးဖမ်းအလေ့အကျင့်များတိုးတက်ကောင်းမွန်စေရန် လက်တွေ့လုပ်ငန်း ခွင်တွင် ပံ့ပိုးကူညီပေးသူများမရှိပါ။</p> <p>ငါးဖမ်းသူအများစုသည် ငါးဖမ်းခြင်းကို စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ရပ်အနေဖြင့် စီမံခန့်ခွဲနိုင်သောလိုအပ်သည့် ကျွမ်းကျင်မှု နှင့် အသိပညာဗဟုသုတများ မရှိပါ။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဆိုင်ရာအသိအမြင်နည်းပါးခြင်းကြောင့် ကမ်းရိုးတန်းရှိ ကျေးရွာ လူအများစုမှာ ကိုယ်တိုင်ဦးဆောင်လုပ်ကိုင်သော စွန့်ဦးစီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များမဟုတ်ကြပါ။ လူတိုင်းစီးပွားရေးလုပ် ငန်းရှင်များဖြစ်လာရန်မွေးလာခြင်းမဟုတ်သော်လည်း ငါးဖမ်းသူများအနေဖြင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဆိုင်ရာဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု တွေးခေါ်ပုံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် အခြေခံစီးပွားရေးလုပ်ငန်းစီမံခန့်ခွဲမှုကျွမ်းကျင်မှုစွမ်းရည်များ ဆည်းပူးရရှိမည်ဆိုလျှင် ပင်လယ်သယံဇာတများကို ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲအောင်သုံးစွဲခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ အပေးအယူသဘောတူညီချက်များပြုရန်မလိုဘဲ အကျိုးအမြတ်ထွက်သော ငါးဖမ်းနည်းများလည်းတိုးတက်လာပေမည်။</p> <p>မြန်မာနိုင်ငံရှိပင်လယ်ငါးလုပ်ငန်းသည် စီးပွားရေးအောင်မြင်မှုအထိုက်အလျောက်ရှိပြီး ထိုအောင်မြင်မှုကို ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းရန်လိုအပ်သည်။ ထိန်းသိမ်းသည်ဟုဆိုရာတွင် အသေးစားနှင့် အကြီးစားလုပ်ငန်းနှစ်ရပ်လုံးပါဝင်သည့် ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသောဖွံ့ဖြိုးမှုကို ရှာဖွေကြိုးစားရမည်။ ရာသီဥတုဘေးအန္တရာယ်ကိုကြိုတင်ကာကွယ်စီမံခြင်းသည် လုပ်ငန်းနယ်ပယ်အတွက် မရှိမဖြစ်အရေးပါလိုအပ်ပြီး အနာဂတ်စီးပွားရေးအလားအလာလည်း ဆက်လက်တိုးတက် ရန်လိုအပ်ပါသည်။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဂေဟစနစ်ရှင်းသန့်အားကောင်းခြင်းသည် ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းရှင်သန်ဖွံ့ဖြိုးရန်အတွက် မရှိမဖြစ် လိုအပ်သည်။ ကာလလတ်တွင် ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသောငါးဖမ်းအလေ့အကျင့်များကို လိုက်နာမှုမရှိလျှင် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ တန်ဖိုးမြှင့်မြှင်စဉ်(value chains)အတွင်းရှိ လုပ်ငန်းနယ်ပယ်များတွင် ဝင်ရောက်နိုင်မည်မဟုတ်ပေ။</p>	
<p>လုပ်ငန်းခွင်အခြေအနေတိုးတက်မှုနှင့် ပင်လယ်ပြင် ဘေးကင်းလုံခြုံရေးကိစ္စရပ်များကိုဆောင်ရွက်ခြင်းသည် ငါးဖမ်းလှေ/သင်္ဘောတွင် လူများ အလုပ်အကိုင်ဝင်ရောက်ရန် ဆွဲဆောင်မှုဖြစ်စေသည်။</p> <p>ကျွမ်းကျင်ရေလုပ်သားများရရှိမှုသည် ကုမ္ပဏီများ အနေဖြင့် လုပ်ငန်းခွင်သင်တန်းများအတွက် အချိန်နှင့်ငွေကုန်သက်သာစေပြီး မတော်တဆဖြစ်မှုများ ကိုလျော့ချနိုင်သည်။ ကုန်ထုတ်စွမ်းအားတိုးတက်ပြီး ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသောငါးဖမ်းအလေ့အကျင့်များကို လိုက်နာကျင့်သုံးခြင်းများတိုးပွားလာနိုင်သည်။</p> <p>ပင်လယ်ရေကန်ပိုင်းငါးဖမ်းခြင်းသည် တိုင်းပြည်၏ ပင်လယ်ငါးလုပ်ငန်းတိုးတက်မှုအတွက် အလားအလာရှိသော မောင်းနှင်အားတစ်ရပ်ဖြစ်ပြီး ပင်လယ်ကမ်းနီးရေသယံဇာတကျဆင်းနေခြင်းကိုလည်း တားဆီးနိုင်သည်။</p> <p>ပင်လယ်ရေကန်ငါးဖမ်းခြင်းကိုကြိုးစားမှုသည် အထူးသဖြင့် လိုင်းစင်လျော့ချမှုနှင့် ကာလရှည်ငါးဖမ်းရာ သီပေါခြင်းနှင့် ရင်ဆိုင်ရသော အလုပ်သမားများ၏ ပင်ငွေရရှိမှုကိုတည်ငြိမ်စေသည်။ ရေကန်ပိုင်းငါးဖမ်းရန် စီမံချဲ့ထွင်ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် အလုပ်အကိုင်အခွင့် အလမ်းများကို ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်သည်။</p>	<p>ကျွမ်းကျင်ရေလုပ်သားများ ပြတ်လပ်ခြင်း။</p> <p>ပင်လယ်ရေကန်ပိုင်းငါးဖမ်းခြင်းတွင် နည်းပညာမရှိခြင်း။</p> <p>ရေလုပ်သားများအတွက် သင်တန်းဝန်ဆောင်မှုမရှိခြင်း၊ (အခြေခံနှင့် အဆင့်မြင့်၊ ပင်လယ်ရေကန်ပိုင်းငါးဖမ်းခြင်း)</p>
<p>ယနေ့ငါးဖမ်းသူများသည် မှန်ကန်သောနည်းလမ်းများမရှိဘဲ မိမိရရှိနိုင်သည်ထက်ပို၍တိုးမြှင့်လုပ်ဆောင်ကြသည်။ရေလုပ်သားအများစုသည် အလုပ်ခွင်သင်တန်းမှတစ်ဆင့် ကျွမ်းကျင်မှုများကို ရယူဆည်းပူးကြသည်။ အလားတူ ငါးဖမ်းသူအများစုသည် မိသားစုဝင်(သို့) အသက်ကြီးသူများ၏ လမ်းညွှန်ပြသမှုမှ ဗဟုသုတရယူကြသည်။ ရိုးရှင်းလွယ်ကူသော ပြင်ဆင်မှုအလုပ်များကို လေ့ပိုင်ရှင် (သို့) ငါးဖမ်းရေလုပ်သားများက ရရှိထားသည့် အတွေ့အကြုံနှင့် နည်းလမ်းအပေါ်အခြေခံ၍ ပြင်ဆင်လုပ်ဆောင်ကြသည်။ ထို့အပြင်ကမ်းပေးနှင့် ပင်လယ်ရေကန်ပိုင်း ငါးဖမ်းခြင်း၊ လုပ်ငန်းခွင်ဘေးအန္တရာယ်နှင့် ကျန်းမာရေးအကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခြင်းများတွင် ဗဟုသုတနည်းပါးကြသည်။</p>	

ဇယား ၂၀ - အဟန့်အတားများနှင့် အခွင့်အလမ်းများ	
အခွင့်အလမ်း	အဟန့်အတား
ငါးဖမ်းခြင်း	
<p>ငါးဖမ်းခြင်းတွင်ဖြစ်ပေါ်နိုင်သည့်အန္တရာယ်များကိုအရည်အချင်းနှင့်ကျွမ်းကျင်မှုရှိပါကလျော့ချနိုင်ပါသည်။ ကောင်းစွာသင်ကြားတတ်မြောက်ထားသော ရေလုပ်သားများသည် လျော့သင်္ဘောများကို ကောင်းမွန်သောအိမ်ထောင်စုပုံစံဖြင့်၊ ကိရိယာတပ်ဆင်ခြင်းနှင့် ထိန်းသိမ်းပြုပြင်ခြင်းများကို ချမှတ်ထားသော စည်းမျဉ်း၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့်အညီ ဆောင်ရွက်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ရေလုပ်သားများအတွက်သင်တန်းဝန်ဆောင်မှုမရှိခြင်းသည် ဝန်ထမ်းသစ်ခန့်ခြင်းတွင် အခက်အခဲရှိနိုင်ပြီး ကုန်ကျစရိတ်လည်းများပါသည်။ ကျွမ်းကျင်သောဝန်ထမ်းအရေအတွက် လုံလုံလောက်လောက်မရှိဘဲနှင့် မြန်မာနိုင်ငံပင်လယ်ငါးလုပ်ငန်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးသည် အကန့်အသတ်ဖြင့်ရှိနေပြီးမည်ဖြစ်သည်။</p> <p>ငါးသယ်ဇာတစစ်တမ်းကောက်ယူမှုနှင့် ငါးဖမ်းခြင်းအကြောင်းစမ်းသပ်လေ့လာမှုမှရရှိသောအခြေများအရ မြန်မာနိုင်ငံ တွင် ကျွန်ုပ်တို့ ပင်လယ်ရေနက်ပိုင်းပုစွန်ထုပ်၊ ပုစွန်ဆိတ်ကဲ့သို့သော စီးပွားရေးအတွက်အရေးပါသည့် ရေပေါ်လွှာ ငါးမျိုးစိတ်များ ပေါများကြွယ်ဝသည်။ လွန်ခဲ့သောနှစ်များအတွင်းက ထိုငါးသယ်ဇာတများကို နိုင်ငံခြားငါးဖမ်းသင်္ဘော များကဖမ်းဆီးရယူခဲ့ပြီး မြန်မာစီးပွားရေးအတွက်အကျိုးအမြတ်အနည်းငယ်သာရရှိသည်။ နှစ်များစွာကတည်းက အစိုးရသည် နိုင်ငံခြားငါးဖမ်းသင်္ဘောများကိုသာ ပင်လယ်ရေနက်ပိုင်းတွင် ဖမ်းဆီးခွင့်ပြုခဲ့သောကြောင့် လုပ်ငန်းနယ် ပယ်အနေဖြင့် ကောင်းမွန်သင့်တော်သောလျော့သင်္ဘောများ၊ ငါးဖမ်းကိရိယာများ၊ နည်းပညာများ၊ ပင်လယ်ရေနက်ပိုင်း ငါးဖမ်းခြင်းနည်းပညာသင်ပေးထားသော ရေလုပ်သားများကိုအသုံးပြုနိုင်ခြင်းမရှိခဲ့ပါ။</p> <p>ပင်လယ်ရေနက်ပိုင်းတွင်ငါးဖမ်းခြင်းကိုတိုးချဲ့ လုပ်ဆောင်နိုင်လျှင် ကမ်းနီးရေသယ်ဇာတများပြန်လည်ရှင်သန်လာနိုင်ပြီး ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသော ရေသယ်ဇာတစီမံခန့်ခွဲနိုင်မှုများရှိလာပေမည်။ အလားတူပြုပြင်ထုပ်လုပ်သည့်စက်ရုံများနှင့် သင်္ဘောကျင်းများ၏ လုပ်ငန်း လည်ပတ်ဆောင်ရွက်မှုများကို အဆင်ပြေချောမွေ့နိုင်ပြီး တစ်နှစ်ပတ်လုံး လုပ်ငန်း လည်ပတ်ဆောင်ရွက်စေနိုင်မည်ဖြစ်ကာ ရာသီပတ်ကာလများတွင်လည်း အလုပ်သမားလျော့ချခြင်းများကို ရှောင်ရှားနိုင်မည်ဖြစ်သည်။</p>	
ကုန်သွယ်ရေးဝယ်ယူမှု	
<p>နိုင်ငံတကာ အစားအစာ ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေးနှင့် အရည်အသွေးစံနှုန်းများကို လိုက်နာဆောင်ရွက်ခြင်းရှိလျှင် လုပ်ငန်းနယ်ပယ်အနေဖြင့် အမေရိကန်နှင့် ဥရောပသမဂ္ဂ၏ ဈေးကွက်များသို့ ပိုမိုထိုးဖောက်ပင်ရောက်နိုင်မည်အပြင် တရုတ်ဈေးကွက်တွင်လည်း ပေစုများ တိုးပွားပြီး ရေရှည်တည်တံ့လာမည်ဖြစ်သည်။</p> <p>ငါးဖမ်းသူများနှင့် ကုန်သည်များသည် အစားအစာဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေးစံနှုန်းများအတိုင်း လိုက်နာဆောင်ရွက်ခြင်း တိုးတက်လာလျှင် ပို့ကုန်ဈေးကွက်ကို ကုန်အများအပြားပေးပို့တင်သွင်းနိုင်မည်ဖြစ်သည်။</p>	<p>ကုန်ကြမ်းအဆင့် လုပ်ကိုင်သူများသည် အစားအစာ ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေးနှင့် အရည်အသွေးစံနှုန်းများကို လိုက်နာဆောင်ရွက်မှု အားနည်းခြင်း။</p> <p>ငါးများကို သန့်ရှင်းသေးကင်းစွာကိုင်တွယ်ခြင်းကြောင့် ရရှိမည့် အကျိုးကျေးဇူးများနှင့် ပတ်သက်ပြီး ကုန်ကြမ်းအဆင့်လုပ်ကိုင်သူများက အသိမှတ်ပြုမှုနည်းပါးခြင်း။</p> <p>အစားအစာ ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေး စံနှုန်းများကို လိုက်နာ ဆောင်ရွက်စေနိုင်သော အရင်းအမြစ်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများမရှိခြင်း။</p> <p>ဈေးကွက်လိုအပ်ချက်(အရည်အသွေးအပါအဝင်) နှင့်ကိုက်ညီရန်အတွက် ဈေးနှုန်းမက်လုံးများမရှိခြင်း ကြောင့် ထုတ်လုပ်သူများနှင့်ဈေးကွက်ရှာဖွေနည်းလမ်း ကျင့်သုံးလုပ်ဆောင်မှုများ တိုးတက်မှုမရှိခြင်း။</p>
<p>ပြုပြင်ထုပ်လုပ်သောစက်ရုံများ၊ အထူးသဖြင့် ပို့ကုန်လုပ်ငန်းရှင်များတွင် GMP နှင့် HACCP အကောင်အထည်ဖော်မှုများ တိုးပွားလာသည်။ သို့သော်လည်း ဤစံနှုန်းများသည် ငါးဖမ်းသူ/ရေလုပ်သား၊ ငါးချဆိပ်ကမ်း(Jetties)များနှင့် ကုန်သည်များအဆင့်တွင် ကျင့်သုံးခြင်းမဟုတ်ပါ။ ငါးလုပ်ငန်းထုတ်ကုန်များအတွက် နိုင်ငံတကာအစားအစာ ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေးနှင့် အရည်အသွေးစံနှုန်းတိုင်းတာချက်ကို အောင်မြင်ရန် အစားအစာဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေးလိုက်နာဆောင်ရွက်မှုကို ငါးစတင်ဖမ်းသည့်အချိန်မှပင် စတင်ကျင့်သုံးရမည်ဖြစ်သည်။ ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံများသို့ တင်ပို့မည့် မြန်မာနိုင်ငံမှအနာဂတ်ငါးပို့ကုန်မှာ ငါးအဓိကတင်သွင်းသည့် ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံများက တင်းကျပ်ထားသော အခြားနည်းပညာဆိုင်ရာနည်းလမ်းများ၊ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသော ငါးဖမ်းခြင်းများ၊ အစားအစာဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေးစံနှုန်းများအပေါ်တွင်မူတည်နေသည်။ ထိုလိုအပ်ချက်များနှင့်မကိုက်ညီလျှင် ငါးများ ထိုဈေးကွက်သို့ပင်ရောက် ရန် တားမြစ်ပိတ်ပင်ခြင်းခံရနိုင်ပြီး အကျိုးဆက်အားဖြင့် ထိုတားမြစ်ခြင်းကြောင့်ပင် အလုပ်အကိုင်နှင့် စီးပွားရေးလုပ် ငန်းများဆုံးရှုံးနိုင်ပါသည်။ ငါးဖမ်းသူများနှင့် ကြားခံလုပ်ငန်းများ (intermediaries)သည် အစားအစာဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေးနှင့် အရည်အသွေးစံနှုန်းများကို လိုက်နာခြင်းမရှိလျှင် မိမိဒေသအပြင်ဘက်ဈေးကွက်များ၌ရှိ သောတန်ဖိုးဆိုင်ကဲဖြစ်စဉ် (value chains)တွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်မည်မဟုတ်ပေ။</p> <p>ငါးဖမ်းသူများကြားခံလုပ်ငန်းများ (intermediaries)နှင့်၎င်းတို့အလုပ်သမားများအကြားတွင်အစားအစာဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေးနှင့်ပတ်သက်၍ နည်းလမ်းများမရှိခြင်းအပြင် အခြေခံဖြည့်ဆည်းပေးမှုများရှိသော သင့်တော် သည့်ငါးချဆိပ်ကမ်းနေရာများ (အမှီးအကာ၊ စတိုးစားပွဲနှင့် ပုံး/စည်များ အစရှိသည်)တို့မရှိခြင်းက သင့်တော်၍/ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းသော ငါးကိုင်တွယ်နည်းများဖြစ်စေရန်အခက်အခဲရှိစေသည်။ အလားတူစာပင် သင့် တော်ကောင်းမွန်သည့်သယ်ယူပို့ဆောင်ပေးပို့နည်းများမရှိခြင်းကလည်း ကျန်းမာရေးနှင့်ညီညွတ်မှု မရှိသော ငါးကိုင်တွယ်မှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။</p>	

ဇယား ၂၀ - အဟန့်အတားများနှင့် အခွင့်အလမ်းများ	
အခွင့်အလမ်း	အဟန့်အတား
ကုန်သွယ်ရေးဝယ်ယူမှု	
<p>အချို့ သောကြားခံလုပ်ငန်းများ (intermediaries) ကျင့်သုံးလေ့ရှိသည့် အပြီးအပြတ် ဝယ်ယူခြင်း (အရည်အသွေးကို ပါမီနမထားဘဲ ဈေးနှုန်းတစ်မျိုးတည်းဖြင့် ပုတ်ပြတ်ဝယ်ခြင်း) များကြောင့် လုပ်ငန်းတွင်ပါဝင်လုပ်ကိုင်သူများက အစားအစာဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေး၊ အရည်အသွေးစံနှုန်းများကို ပိုမိုလိုက်နာကျင့်သုံးရန် ကြိုးစားလုပ်ဆောင်မှုများ အားနည်းသွားသည်။</p>	
ပြုပြင်ထုပ်လုပ်ခြင်း	
<p>ကုန်ထုတ်စွမ်းအား တိုးတက်ခြင်းသည် နိုင်ငံတကာ ဈေးကွက်တွင် ပြုပြင်ထုပ်လုပ်သော ငါး ထုတ်ကုန်ဈေးနှုန်း ယှဉ်ပြိုင်ခြင်းတွင် ကောင်းကျိုးသက်ရောက်စေသည်။</p>	<p>အလုပ်သမားများ၏ကုန်ထုတ်စွမ်းအားနိမ့်ကျခြင်းနှင့် လျှပ်စစ်ဓါတ်အားပုံမှန်မရရှိခြင်းကြောင့် ထုပ်လုပ်မှုကုန်ကျစရိတ်မြင့်မားခြင်း။</p> <p>လုပ်ငန်းများ အထူးသဖြင့် ပြုပြင်ထုပ်လုပ်သောကုမ္ပဏီများ၏ကုန်ထုတ်စွမ်းအားကို တိုးတက်အောင်ကူညီပေးမည့် ဝန်ဆောင်မှုများမရှိခြင်း။</p>
<p>လျှပ်စစ်ဓါတ်အားအတွက် ကုန်ကျစရိတ်မြင့်မားခြင်း (ရှင်နေရတာအပေါ်တွင်မှီခိုနေခြင်း) ကြောင့် ဈေးနှုန်းယှဉ်ပြိုင်နိုင်မှုရှိရန် ငါးပြုပြင်ထုပ်လုပ်သောကုမ္ပဏီများအနေဖြင့်ဆောင်ရွက်နိုင်သောကာလတို/ရေတိုနည်းလမ်းမှာ ကုန်ထုတ်စွမ်းအားကို မြှင့်တင်ရန်ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၃ ခုနှစ် Mckinsey Global Institute (MGI) ၏ အစီရင်ခံစာအရ၊ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အလုပ်သမားတစ်ယောက်သည် တစ်နှစ်အလုပ်လုပ်ရာတွင် စီးပွားရေးတန်ဖိုးအရ ပျမ်းမျှအမေရိကန် ဒေါ်လာ ၁,၅၀၀ သာရရှိသည်။ အလုပ်သမားတစ်ယောက်ထုတ်လုပ်သော ထွက်ကုန်ပမာဏမှာ ၂၀၁၀ ခုနှစ်တွင် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံ၏ ၇၀% ၊ တရုတ်နှင့်ထိုင်း၏ ၂၀ %နှင့် မလေးရှားထက် ၁၅% နိမ့်ကျသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ လုပ်သားအတွက် ကုန်ကျစရိတ်မှာ ထိုင်းနိုင်ငံ၊ ဗီယက်နမ်နိုင်ငံတို့နှင့်ယှဉ်လျှင် နိမ့်ကျနေခြင်းက ငါးပြုပြင်ထုပ်လုပ်သောလုပ်ငန်းများ အနေဖြင့် ထုတ်ကုန်မြှင့်တင်ရန် အခွင့်အလမ်းတစ်ရပ်လုံး ဖြစ်နေသည်။</p>	
လက်လီဖြန့်ဖြူးခြင်း	
<p>ပင်လယ်ငါးများကို သန့်ရှင်းစင်ကြယ်၍ ကျန်းမာရေး နှင့်ညီညွတ်သော ရောင်းဝယ်မှုများပြုခြင်းသည် ငါးဖမ်းယူရရှိပြီး ရောင်းချခြင်းအဆင့်တွင် ဆုံးရှုံးမှုများကိုလျော့ပါးစေပြီး စားသုံးသူများ၏ ယုံကြည်မှုကိုလည်း ရရှိစေသည်။</p>	<p>ငါးသလောက်မှလွဲ၍ ပင်လယ်ငါးများသည် ရေချိုငါးများ ထက် အရည်အသွေးပိုမိုမိုကြောင်းလက်ခံထားခြင်း။</p> <p>သင့်တော်သောငါးကိုင်တွယ်ခြင်းနှင့် ပြသရောင်းချခြင်း များနှင့်ပတ်သက်၍ နည်းလမ်းမရှိခြင်း။</p> <p>ရေချိုငါးနှင့်ယှဉ်လျှင် ပင်လယ်ငါးဝယ်လိုအားနည်းခြင်း။</p>
<p>မြန်မာနိုင်ငံရှိစားသုံးသူအများစုက ပင်လယ်ငါးစားလျှင်ဓါတ်မတည့်မှုနှင့် အနည်းငယ်များနာမှုကိုဖြစ်နိုင်သည်ဟု ထင်မှတ်ထားကြသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် ဈေးသည်များသည် ရေချိုငါးကို ပင်လယ်ငါးထက် ပို၍ဂရုစိုက်ကိုင်တွယ်ပြီး ဈေးခင်းရောင်းချကြသည်။ လက်ရှိအရောင်းပုံစံများသည် ငါး/ထုတ်ကုန်များကိုယိုယွင်းစေပြီး အစားအစာဘေး အန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေးအာမခံချက်မရှိသလောက်ရှားပါးသည်။ နေ့လယ်ပိုင်းတွင် ရောင်း၍မကုန်သောငါးများကို ဈေးလျော့ရောင်းချသည်။</p> <p>စားသုံးသူသည် လက်လီရောင်းချသူများ အပေါ်တွင်ယုံကြည်မှုရှိသည်။ စားသုံးသူသည် မိမိစားသုံးသင့်သည့်အရာ ကိုတစ်ခါတစ်ရံတွင် လက်လီရောင်းချသူကိုဆုံးဖြတ်ခိုင်းသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် ငါးစားသုံးခြင်းသည် ကျန်းမာရေး နှင့်ညီညွတ်သည်ဟု မြန်မာစားသုံးသူများက မှတ်ယူထားသည်။ ပင်လယ်ငါးစားသုံးခြင်းသည်လည်း ကျန်းမာရေးနှင့် ညီညွတ်ကြောင်းကို စားသုံးသူများအားပြောသင့်ပါသည်။ သန့်ရှင်းမှုနှင့်အတူ ဆွဲဆောင်မှုရှိ၍ ကျန်းမာရေးနှင့်ညီညွတ် သောဆိုင်ခန်းများဖြင့်ပင်လယ်ငါးရောင်းချခြင်းလျှင် စားသုံးသူများအနေဖြင့်အတွေ့အကြုံသစ်တွေ့ပြီး ပင်လယ်ငါးကို ပိုမိုအာရုံစိုက်မိလာမည်ဖြစ်သည်။ အလားတူပင် ပို၍ဆွဲဆောင်မှုရှိသော ဈေးခေါ်ရောင်းချခြင်းနည်းလမ်းများကြောင့် လည်း ငါးတန်ဖိုးကိုပို၍သတ်ပြုမိလာမည်ဖြစ်သည်။</p> <p>ကမ်းရိုးတန်းဖရိုလာအပြင်ဘက်ရှိပင်လယ်ငါးဝယ်လိုအားနည်းခြင်းသည်ဈေးနှုန်းကိုနိမ့်ကျစေသည်။ဈေးနှုန်းနိမ့်ကျခြင်းကြောင့် ငါးဖမ်းသူများက အမြတ်များများရအောင် ငါးများရှာဖွေဖမ်းဆီးသည်။ ငါးများပိုမိုဖမ်းယူခြင်းဖြင့်ဈေးနှုန်း အတက်အကျဖြစ်မှုကိုဖြေရှင်းရသည်။ နောက်ဆုံးတွင်ပင်ငွေရရှိနိုင်မှုနှင့်ထုတ်လုပ်နိုင်စွမ်းကို အပေးအယူညှိနှိုင်းမှု လုပ်ရသည်။</p> <p>သို့သော်လည်း ဈေးသည်များသည် အမြတ်နည်းပါးစွာရရှိပြီး အကျိုးဆက်အားဖြင့် လုပ်အားခနည်းပါးခြင်းနှင့် အရင်းအနှီးနည်းပါးခြင်းများဖြစ်လာသည်။ထို့အတူ ညံ့ဖျင်းသောလုပ်ငန်းခွင်အခြေအနေများက အများပြည်သူနှင့် ဈေးတွင်ရှိသော အလုပ်သမား၊ ဈေးသည်များ၏ ကျန်းမာရေးကို ထိခိုက်နိုင်သည့်အဆင့်ထိဖြစ်ပေါ်လာစေသည်။</p>	

ဇယား ၂၀ - အဟန့်အတားများနှင့် အခွင့်အလမ်းများ	
အခွင့်အလမ်း	အဟန့်အတား
ဝန်းကျင်ကို စွမ်းဆောင်နိုင်စွမ်းရှိစေခြင်း	
<p>ပင်လယ်ငါး လုပ်ငန်းဥပဒေ၊ တာဝန်ယူမှုရှိသော ငါးလုပ်ငန်းအတွက် လိုက်နာရမည့်ကျင့်ဝတ်စည်းကမ်းများ၊ ငါးဖမ်းခြင်းဆိုင်ရာ ပြဌာန်းချက်များက ညီညွတ် ကောင်းမွန်သော ကျင့်ဝတ်စည်းကမ်းဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် အခြေခံခိုင်မာစေပြီး ပင်လယ်ငါးလုပ်ငန်း ကဏ္ဍခွဲ၏ ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်ကိုရောက်ရှိအောင် ပံ့ပိုးပေးနိုင်သည်။</p> <p>အားကောင်းပြီး ထိရောက်အကျိုးရှိသော အစိုးရ-ပုဂ္ဂလိကမိတ်ဖက်ပြုမှုများက မြန်မာနိုင်ငံရှိတာဝန်ယူမှု ရှိသော ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းအတွက် လိုက်နာရမည့်ကျင့်ဝတ် စည်းကမ်းကို လိုက်နာရန်(မြိတ်ကိုရှေ့ပြေးနေရာအဖြစ် သတ်မှတ်ခြင်းနှင့်အတူ) ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်း၊ တီထွင်ကြံဆခြင်းများကိုမြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ရန် အခြေခံအဆင့်တစ်ခု ဖြစ်စေသည်။</p>	<p>ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းကိုတာဝန်သိစွာမည်သို့စီမံခန့်ခွဲမည်၊ ငါးဖမ်းခြင်း၊ ရောင်းဝယ်ခြင်းများကို မည်သို့စီမံလုပ်ဆောင်မည်နှင့် ပတ်သက်၍ အကောင်အထည်ဖော်မည့်နည်းလမ်း နှင့် ပေါင်းစည်းနားလည်မှု မရှိခြင်း။</p> <p>supply chain ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုနှင့် စီမံအုပ်ချုပ်မှု အားနည်းခြင်း။</p>
<p><i>ယှဉ်ပြိုင်မှု၊ လူမှုရေးနှင့်ပတ်ဝန်းကျင်ပြဿနာကိစ္စရပ်အများအပြားသည် မူဝါဒအကောင်အထည်ဖော်မှုအားနည်းခြင်း(သို့) မရှိခြင်းမှအစပြုသည်။ အလားတူ ယုံကြည်မှုနှင့်ဆိုင်သောပြဿနာကိစ္စရပ်များတွင်လည်း စံနှုန်းများ၊ နည်းဥပဒေနှင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို ညီညွတ်ကိုက်ညီမှုမရှိဘဲအကောင်အထည်ဖော်ခြင်း၊ ကွဲပြားသောအဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်များ မှအကြောင်းရင်းခံသည်။ လုပ်ငန်းနယ်ပယ်ရှိပါဝင်သက်ဆိုင်သူများအကြား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း၊ အကျိုးရှိထိရောက်မှုနှင့် စံနှုန်းများ၊ စည်းမျဉ်းဥပဒေများကို စုပေါင်း လိုက်နာမှုများသည် ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင်ချမှတ်ထားသော ဘုံပန်းတိုင်နှင့် အပြန်အလှန် အကျိုးစီးပွားရှိ/မရှိပေါ်တွင် ကြီးကြီးမားမားမူတည်နေပါသည်။</i></p>	
လုပ်ငန်းအချင်းချင်း ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်ခြင်း	
<p>တစ်ရွာတည်းတွင် ရှိသော ငါးဖမ်းသူများသည် အချင်းချင်း ကောင်းစွာ ရင်းနှီးကြပြီး အတူတကွလုပ်ကိုင် ဖူးသည့် အတွေ့အကြုံများရှိပါသည်။ ထိုကဲ့သို့သော လူမှုမိတ်ဖက်အစုအဖွဲ့များကို အတူတကွပူးပေါင်းလုပ်ကိုင်ရန် ထိန်းကျောင်းနိုင်ပါသည်။</p> <p>တစ်ဦးချင်း၊ ငါးဖမ်းသူများ အချင်းချင်း ပူးပေါင်းဆောင်းရွက်မှုရှိခြင်းသည် ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းကိုပေးစွမ်းစေခြင်းနှင့် သွင်းအားစုများကိုယ်ယူခြင်း နှစ်ရပ်စလုံးတွင် စုပေါင်းဆွေးနွေးတောင်းဆိုနိုင်သည့် အနေအထားကို တိုးတက်စေနိုင်သည်။</p>	<p>အသေးစား ငါးဖမ်း လေ့ပိုင်ရှင်များသည် အစုအဖွဲ့ တို့ စနစ်တကျ ဖွဲ့စည်းရန် စွမ်းဆောင်ရည်အားနည်းခြင်း/ ပုံမှန်စနစ်တကျအဖွဲ့အစည်း ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခြင်းတွင် အတွေ့အကြုံ မရှိခြင်း။</p> <p>ငါးဖမ်းသူများအကြား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုနှင့် ယုံကြည်မှု မရှိခြင်း။</p>
<p><i>တစ်ရွာတည်းတွင်ရှိသောငါးဖမ်းသူများသည်တစ်ဦးကိုတစ်ဦးကူညီပေးသော်လည်း စုပေါင်းဆွေးနွေးတောင်းဆိုနိုင် စွမ်း၊ ချေးငွေနှင့်ငါးဖမ်းယူရောင်းချခြင်းလိုအပ်သည်များရယူသုံးစွဲနိုင်ခြင်း၊ စီးပွားရေးတွက်ခြေကိုက်မှုအစရှိသည်တို့နှင့် စပ်လျဉ်း၍ အခွင့်အလမ်းများကိုအသုံးပြုရန် ပဏာမလှုပ်ရှားလုပ်ကိုင်မှုများနည်းပါးနေသေးသည်။ အခြားကြီးမား၍ ခိုင်မာအားကောင်းသည့်ဈေးကွက်ရှိကြားခံလုပ်ငန်းများနှင့်ညီတူညီမျှ အပြန်အလှန်ဆောင်ရွက်ရန်လိုအပ်သော စုပေါင်းဆွေးနွေးတောင်းဆိုနိုင်စွမ်းရှိစေမည့် ခိုင်မာအားကောင်းသောအဖွဲ့အစည်းများသည် အသေးစားတစ်နိုင်တစ်ပိုင် လုပ်ကိုင်သူများတွင်မရှိပါ။</i></p>	
<p>ခိုင်မာ အားကောင်းသော အသင်းအဖွဲ့များရှိလျှင် လုပ်ငန်းများနှင့် အလုပ်သမားများအနေဖြင့် ပြောင်းလဲနေသော ဈေးကွက်လိုအပ်ချက်များနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ဆိုင်ရာအခြေအနေများကိုနီးကြားဘက်ကြံရွယ်နှင့် ထိရောက်စွာ တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။</p>	<p>ချဲ့ထွင်ထားသော နည်းပညာအမျိုးမျိုး၊ ဈေးကွက်ရှာဖွေ နည်းများနှင့် အဖွဲ့ပင်များအတွက် အထောက်အပံ့ဖြစ်သည့် ပန်ဆောင်မှုများကိုပံ့ပိုးပေးခြင်း(သို့) ရရှိစေခြင်းအတွက် တည်ရှိနေသော အသင်းအဖွဲ့များ၏ စွမ်းဆောင်ရည် အားနည်းခြင်း။</p>
<p>လုပ်ငန်းများနှင့် အလုပ်သမားများကို အဆင့်မြှင့်တင်ပေးခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်ကို ဆက်လက်ရှိနေရေးအတွက် ထိရောက်မှုရှိသည့် ဈေးကွက်ရှာဖွေမှုစနစ်များနှင့် ထုတ်လုပ်မှုနည်းများကို ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်ပေးခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ တည်ရှိနေသောအသင်းအဖွဲ့များ၏ အဖွဲ့တွင်းဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံများအနေဖြင့် စွမ်းဆောင်ရည်နည်းပါးကြသည်။</p>	

ခ။ ပင်ရောက်ဆောင်ရွက်ခြင်း မဟာဗျူဟာများနှင့် အဖြေရှာဆောင်ရွက်နည်းများ

လုပ်ငန်းနယ်ပယ်တွင် ပါဝင်သက်ဆိုင်သူ/ဆောင်ရွက်သူ အားလုံးဖြင့် ဖော်ထုတ်ထားသော အဓိက အလေးထားလုပ်ဆောင်ချက်၊ တန်ဖိုးမြှင့် ဖြစ်စဉ်(value chain) အကဲဖြတ်ခြင်း၊ နောက်ဆုံးဈေးကွက်များမှ တွေ့ရှိခြင်းများပေါ် မူတည်၍ ပင်လယ်ငါးလုပ်ငန်းနယ်ပယ်၏ ဈေးကွက်ယှဉ်ပြိုင်နိုင်မှုကို တိုးတက်စေရန် အဆိုပြုသည့် ပင်ရောက်ဆောင်ရွက်ခြင်း မဟာဗျူဟာများနှင့် ချဉ်းကပ်နည်းများကို အောက်တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။ တစ်ချိန်တည်းတွင် သင့်လျော်ကောင်းမွန်သော အလုပ်အကိုင် အခြေအနေများကို ဟန့်တားထားသည့် အရာများကိုဖြေရှင်းခြင်းနှင့် ပယ်လယ်သယံဇာတများ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲနိုင်ရန် သေချာဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ်သည်။

သွင်းအားစုများ

၁။ ငါးဖမ်းသူများနှင့် ကြားခံလုပ်ငန်းများ(intermediaries)သို့ ပေးပို့တင်သွင်းသည့် ရေခဲများသည် အစားအစာဘေး အန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေး၊ အရည်အသွေးစသည့် စံနှုန်းများနှင့်ကိုက်ညီစေရန် သင့်တော်သောရေခဲကိုင်တွယ်မှု နည်းလမ်းများ၊ လုပ်ငန်းခွင်ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေး၊ ကျန်းမာရေး(OSH)နှင့် ပတ်သက်၍ လက်လီဖြန့်ဖြူးရောင်းချသူများကို သင်တန်းပေးရန် ရေခဲစက်ရုံများ၏ စွမ်းဆောင်ရည် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး။

က) သင့်တော်သော ရေခဲကိုင်တွယ်မှုနည်းလမ်းများ၊ လုပ်ငန်းခွင်ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေး၊ ကျန်းမာရေး (OSH) နှင့်ပတ်သက်၍ ရေခဲစက်ရုံများကို သင်တန်းပေးခြင်း အပါအဝင် ရေခဲလက်လီဖြန့်ဖြူးရောင်းချသူများအတွက် စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ပေးခြင်းအစီအစဉ်ပံ့ပိုးပေးခြင်း။ သင့်တော်သော ရေခဲကိုင်တွယ်မှု နည်းလမ်းများ၊ လုပ်ငန်းခွင်ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေးနှင့်ပတ်သက်၍ မြိတ်နှင့် ရန်ကုန်တွင်ရှိသော စိတ်ပါဝင်စားသည့် ရေခဲစက်ရုံအားလုံးကို စီမံကိန်းအနေဖြင့် သင်တန်းပေးမည်ဟု အဆိုပြုထားသည်။ သို့သော်လည်း လက်လီရောင်းချသူများအတွက် စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ပေးခြင်း ရှေ့ပြေးလုပ်ဆောင်ချက်သည် ပထမနှစ် အတွင်းတွင်ပင် ကုမ္ပဏီ ၃ ရမှ ၅အထိ ပြီးစီးနိုင်လိမ့်မည်။

ခ) ရေခဲလက်လီရောင်းချသူများကို ရေခဲစက်ရုံများက ထောက်ပံ့ပေးနိုင်သည့် ပိုစတာများနှင့် သင်တန်းစီဒီယို၊ ထောက်ကူပစ္စည်းများ ဖွံ့ဖြိုးရေး။ အစီအစဉ်အနေဖြင့် သင်တန်းထောက်ကူ ပစ္စည်းများနှင့် ပိုစတာများကို ကနဦး ထောက်ပံ့ပေးနိုင်သော်လည်း နောက်ဆက်တွဲ ထပ်မံကူးယူခြင်း/ထုတ်ဝေခြင်းများကို ရေခဲစက်ရုံများက တာဝန်ယူသင့်ပါသည်။ သင်ထောက်ကူပစ္စည်းအတွက် ကုန်ကျစရိတ်များကို လက်လီရောင်းချသူများကပေးရန်ရေခဲစက်ရုံများက ပြောဆိုနိုင်ပါသည်။

ဂ) လက်လီရောင်းချသူများက စံနှုန်းများကို လိုက်နာကြောင်း ပြသနိုင်ရန် အသိအမှတ်ပြုခြင်းစနစ် (ဥပမာ။ ။ ရေခဲစက်ရုံအမှတ်တံဆိပ်ကပ်ခြင်း) ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၊ စားသုံးသူများသမဂ္ဂနှင့် ဆေးဝါးကွပ်ကဲရေး/ကျန်းမာရေးဌာန၊ မြန်မာနိုင်ငံငါးလုပ်ငန်းအဖွဲ့ချုပ်၊ ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနများသည် အသိအမှတ်ပြုခြင်းစနစ်အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆောင်ရွက်ခြင်းတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ရန် အကြံပြုထားပါသည်။ ရေခဲ supply chain နှင့် စားသုံးသူများအကြား သိမြင်နားလည်မှုများ တိုးပွားစေရန် အသိအမှတ်ပြုခြင်း စနစ်ကို ရေဒီယို/ရုပ်မြင်သံကြားစသည့် မီဒီယာများဖြင့် စည်းရုံးလှုံ့ဆော်မှု ပြုလုပ်နိုင်ပါသည်။

ဃ) လက်လီဖြန့်ဖြူးရောင်းချသူများအနေဖြင့် စံပြုအနေဖြင့် ရှိလာမည့် ၎င်းတို့၏ ဆိုင်ခန်းများကို အဆင့်မြှင့်ရန် အထောက်အပံ့ပေးခြင်း။ အစီအစဉ်အထောက်အပံ့သည် အကာအကွယ်ကိရိယာများ၊ အသေးစားပစ္စည်းကိရိယာများကို အလုပ်သမားများ အသုံးပြုနိုင်ရန်အတွက် ပြည်ပ ထောက်ပံ့ရန်ပုံငွေရယူခြင်း ပံ့ပိုးပေးခြင်းဖြစ်နိုင်ပါသည်။ စံပြုအနေဖြင့် အသုံးပြုမည့် ဆိုင်ခန်းများသည် လက်ကားငါးဈေး၏ အနီးဝန်းကျင်တွင် ရှိသင့်ကြောင်း အဆိုပြုထားသည်။

၂။ လေ့/သဘောဆောက်လုပ်သူများ၏ ကျွမ်းကျင်မှုကိုအဆင့်မြှင့်တင်ပေးခြင်းမှတစ်ဆင့် ကမ်းဝေးပင်လယ်ပြင်တွင် ကာလရှည် ငါးဖမ်းထွက်ခြင်းအတွက် ဘေးကင်းလုံခြုံပြီး သင့်တော်သော လေ့/သဘောများကို ငါးဖမ်းလေ့/သဘောပိုင်ရှင်များ ရယူသုံးစွဲမှုတိုးတက်ရေး။

က) ငါးဖမ်းလေ့တည်ဆောက်ခြင်းနှင့် ဒီဇိုင်းပုံစံတွင် အကောင်းဆုံးကျင့်သုံးလုပ်ဆောင်မှုများနှင့် ပတ်သက်၍ သင်တန်းနှင့် orienta-tion များပြုလုပ်ပေးခြင်း။ ငါးဖမ်းလေ့/သဘောများကို စစ်ဆေးခြင်းနှင့် လိုင်စင်ခွင့်ပြုပေးခြင်းတွင် ပါဝင်သော ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနမှ ပန်ထမ်းနှင့် လေ့ဆောက်လုပ်သူများကို အဓိက လမ်းညွှန်သင်ကြားပေးမည့် သင်တန်းဖြစ်ခြင်း။ ၎င်းကို SEAFDEC ၊ FAO နှင့် ILO- ထိုင်းနိုင်ငံတို့ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက် ပြုလုပ်နိုင်သည်။

ခ) ကမ်းနီးနှင့် ကမ်းဝေး ငါးဖမ်းသဘောများ၏ တည်ဆောက်မှုပုံစံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးတွင်အထောက်အပံ့ပေးခြင်း။ အစီအစဉ်ပံ့ပိုးမှုသည် လေ့တည်ဆောက်သူများကို တည်ဆောက်မှုပုံစံ ဖြန့်ဝေပေးခြင်းနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကို အဓိက ဦးတည်ဆောင်ရွက်ခြင်း။ နည်းပညာဆိုင်ရာ အထောက်အပံ့များကို SEAFDEC ၊ FAO နှင့် ILO- ထိုင်းနိုင်ငံတို့မှ ထောက်ပံ့ပေးနိုင်သည့်အလားအလာများရှိခြင်း။

ဂ) ပင်လယ်ပြင် ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေး၊ လုပ်ငန်းခွင် ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေးနှင့်ကျန်းမာရေးနှင့် ပတ်သက်ပြီး လက်တွေ့သင်တန်းကာလအတွင်း အသုံးပြုမည့် ရှေ့ပြေးပုံစံ ကမ်းနီးငါးဖမ်းသဘောတစ်ခုပြုလုပ်ခြင်းတွင် အထောက်အပံ့ပေးခြင်း။ ပံ့ပိုးမှုသည် ပြည်ပထောက်ပံ့ ရန်ပုံငွေပုံစံလည်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

ဃ) ငါးဖမ်းလေ့များကို အဆင့်မြှင့်တင်ရန် ငါးဖမ်းလေ့ပိုင်ရှင်များကို အဓိကရည်ရွယ်သောစည်းရုံးလှုံ့ဆော်ခြင်းကိုမြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ခြင်း။ ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနနှင့် ရေဒီယိုသံတင်ဌာနတို့ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်၍ ပြုလုပ်နိုင်ပါသည်။

င) ငါးဖမ်းလေ့ပိုင်ရှင်များအနေဖြင့် ပို၍အဆင့်မြှင့်သော လေ့/သဘောများတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံနိုင်ရန် အထောက်အကူပြု ငွေကြေးဆိုင်ရာ နည်းလမ်းများရရှိသုံးစွဲနိုင်ရန် ဘဏ္ဍာရေးအဖွဲ့အစည်းများ (ဥပမာ မြိတ်အများပိုင်ကော်ပိုရေးရှင်း၊ ကမ္ဘာ့ရတနာဘဏ်) ကို အထောက်အပံ့ပေးခြင်း။

၃။ ငါးဖမ်းကိရိယာ ပေးသွင်းသူများနှင့် ငါးဖမ်းကိရိယာ တပ်ဆင်/ရက်လုပ်သူများ(ပိုက်ထိုးပိုက်ဖာသမားများ)၏ ကျွမ်းကျင်မှုစွမ်းရည်ကို အဆင့်မြှင့်တင်ပေးခြင်းမှတစ်ဆင့် လက်ရွေးစင်ဖြစ်ပြီး ထိရောက်မှုရှိသော ငါးဖမ်းကိရိယာအမျိုးအစားများကို ပိုမိုရရှိသုံးစွဲနိုင်မှု တိုးတက်ရေး။

က) ငါးဖမ်းကိရိယာပေးသွင်းသူများက အလားအလာရှိသော လက်ကားဈေးကွက်ရှာဖွေဆောင်ရွက်မှုများနှင့် ၎င်းတို့၏ ထုတ်ကုန်များအကြောင်းကို ရှင်းလင်းတင်ပြခြင်း အပါအဝင် ပို၍ထိရောက်မှုရှိသော လက်ရွေးစင် ငါးဖမ်းကိရိယာများနှင့် ပတ်သက်၍ မြိတ်ရှိ ပစ္စည်းကိရိယာတပ်ဆင်သူများ၊ အထူးသဖြင့် အမျိုးသမီးများနှင့် အသိအမှတ်ပြုခံရသော ကျွမ်းကျင်ရေလုပ်သားများကို အသိပညာဖြန့်ဝေပေးခြင်းနှင့် သင်တန်းပေးခြင်း။

ခ) ပို၍ထိရောက်မှုရှိသော လက်ရွေးစင်အမျိုးအစားငါးဖမ်းကိရိယာများ ပြုလုပ်မှုတွင် ကျေးရွာအနံ့ယှဉ်ပြိုင်မှု၊ ယှဉ်ပြိုင်မှုတစ်ခုချင်းစီတွင် အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးနှစ်ရပ်လုံး ပါဝင်ရမည်။ ယှဉ်ပြိုင်ခြင်းအတွက် ပစ္စည်းကိရိယာများကို စီမံကိန်းမှ ထောက်ပံ့ပေးရန်အဆိုပြုထားသည်။ အနိုင်ရရှိသောပုံစံကို ပိုစတာများ၊ ဝီဒီယိုများဖြင့် အဓိကကျသောနေရာများ(ဥပမာ ။ ။ ။) ငါးတင်ငါးချနေရာများ၊ ဘုန်းကြီးကျောင်းများ၊ ငါးကောက်ယူသောနေရာများ)တွင် ပြသထားမည်ဖြစ်သည်။

ငါးဖမ်းခြင်း

၄။ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲ၍ ရာသီသဘာဝနှင့် လျော်ညီသောငါးဖမ်းခြင်းနည်းပညာများကို ကျင့်သုံးလုပ်ဆောင်ခြင်းနှင့် ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအဖြစ် ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းများကို စီမံခန့်ခွဲခြင်းများကို ငါးဖမ်းသူများ လိုက်နာလုပ်ဆောင်နိုင်ရန်အတွက် အထောက်အကူပြုမည့် ဝန်ဆောင်မှုများကို ဖြည့်ဆည်းပေးရန် ဒေသတွင်း စွမ်းဆောင်ရည် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး။

က) ငါးဖမ်းသူများနှင့် ကျေးရွာကုန်သည်များပါဝင်သည့် သင်ယူလေ့လာမှု ကွန်ယက်ကို ဖွဲ့စည်းခြင်း၊ လေ့လာသင်ယူခြင်းကို ပံ့ပိုးဆောင်ရွက်ပေးသူများ/ပြန်လည်သင်ကြားပေးမည့်သူများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး။ ပံ့ပိုးဆောင်ရွက်သူများကို ရွေးချယ်ရာတွင် စိတ်ဝင်စားမှု၊ အတွေ့အကြုံ၊ ခေါင်းဆောင်မှု အရည်အချင်းများပေါ်တွင်မူတည်၍ ရွေးချယ်မည်ဖြစ်သည်။ ပံ့ပိုးဆောင်ရွက်သူများအနေဖြင့် ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသော လုပ်ငန်းစီမံခန့်ခွဲမှု၊ စုပေါင်းဆွေးနွေးအရေးဆိုခြင်း၊ ပင်လယ်ပြင်ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေး၊ ရာသီသဘာဝနှင့်လျော်ညီသော ငါးဖမ်းနည်းလမ်းများ၊ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသောငါးဖမ်းခြင်းများနှင့် ပတ်သက်၍ အသေးစိတ်ပြီးပြည့်စုံသော သင်တန်းကို တက်ရောက်ရမည်။

သင်ယူလေ့လာမှုကွန်ယက်တွင် ဇနီးသည်ရေး ခင်ပွန်းပါ ပါဝင်ရန်အကြံပြုထားသည်။ စီမံကိန်းမှ ပံ့ပိုးမှုများတွင် အောက်ပါတို့ပါဝင်သည်။

- ရှိနှင့်ပြီးမော်ဂျူးများကို မြန်မာမှုပြုခြင်းနှင့် ပြောင်းလဲဆောင်ရွက်ချက်များကို ပေါင်းစပ်ထည့်သွင်းခြင်း။
- သင်တန်းစနစ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု
- လက်တွေ့သင်တန်းအတွက် ငါးဖမ်းကိရိယာအစုံလိုက်နှင့် အဖွဲ့ဝင်များက သတ်မှတ်ထားသော ဖမ်းရမည့် ငါးပမာဏနှင့်အတူ အလှည့်ကျ အသုံးပြုခြင်း (ဥပမာ ။ ။) ပံ့ပိုးပေးမှုများ၊ ဝေငှပေးမည့် စာရွက်စာတမ်းများ၊ သင်တန်းပေးသူအတွက် အခငွေ အစရှိသည်)
- ပံ့ပိုးဆောင်ရွက်သူများသင်တန်း/ ဆရာဖြစ်သင်တန်း
- အဓိကအားဖြင့် အစပျိုးကာလအတွင်း အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအထောက်အပံ့

ဂ) အသေးစားငါးဖမ်းလှေပိုင်ရှင်များ၏ ငွေကြေးစီးဆင်းမှုအလိုက် ချိန်ညှိလုပ်ဆောင်မည့် ဘဏ္ဍာရေးအစီအမံများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးတွင် လက်လီရောင်းချသူများ အပါအဝင် ငါးဖမ်းကိရိယာပေးသွင်းသူများနှင့်ဘဏ္ဍာရေးအဖွဲ့အစည်းများကိုအထောက်အပံ့ပေးခြင်း။ စီမံကိန်းအနေဖြင့် လုပ်ငန်းတူငွေစုအဖွဲ့ နည်းလမ်းယန္တရား၊ အထူးသဖြင့် ဈေးသိပ်မကြီးသော ပစ္စည်းကိရိယာများကိုလည်း ရှာဖွေလိုသည်။

ဃ) ငါးဖမ်းပိုက်များ တပ်ဆင်ခြင်း/ပြင်ဆင်ခြင်း၊ ငါးဖမ်းကိရိယာ လက်လီရောင်းချခြင်းတွင် အထူးပြုဆောင်ရွက်မည့် အမျိုးသမီးများဖြင့်စီမံခန့်ခွဲသော ကျေးရွာအခြေပြုလုပ်ငန်းများ ထူထောင်နိုင်ချေကို ရှာဖွေကြံဆခြင်း။

ခ) စိတ်အားထက်သန်မှုဖြစ်စေသော အောင်မြင်ရေး အကြောင်းများကို ဖြန့်ဝေပေးခြင်း၊ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသော ငါးဖမ်းခြင်းများနှင့်ပတ်သက်၍ ကျေးရွာလူ့အဖွဲ့အစည်းအဆင့် စည်းရုံးလှုံ့ဆော်မှုများကို ဆောင်ရွက်ခြင်း။ ၎င်းကိုဘုန်းကြီးကျောင်းများ၊ မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများ၊ ငါးလုပ်ငန်းအဖွဲ့ချုပ်၊ ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနတို့နှင့် မိတ်ဖက်ပြု၍ ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။

ရှ) ငါးဖမ်းရေလုပ်သားများ ပင်လယ်ပြင်တွင်ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းစွာ သွားလာတတ်မှု၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ထိခိုက်မှုမရှိစေသော ငါးဖမ်းယူခြင်းများ၊ နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာများတိုးတက်ရေးကို ရည်ရွယ်သော ဝန်ဆောင်မှုများအတွက် လိုအပ်ချက်နှင့် ဖြည့်ဆည်းပေးမှုများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး။

သင်တန်းအစီအစဉ်ကို မြိတ်ရှိ ငါးလုပ်ငန်းအဖွဲ့ချုပ်၏ဝန်ဆောင်မှုတစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအဖြစ် ဖွဲ့စည်းနိုင်ပါသည်။ အလားအလာရှိသော သင်တန်းပေးမည့်သူများတွင် ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနဝန်ထမ်း၊ ငါးဖမ်းလှေပိုင်ရှင်များအပြင် အငြိမ်းစားယူထားသော ကပုတီနဲ့များဖြစ်နိုင်ပါသည်။ သင်တန်းပေးရန် ဦးတည်ထားသောသူများမှာ လက်ရှိလုပ်ငန်းများမှ ရေလုပ်သားများ၊ ရေလုပ်သားလုပ်ရန် စိတ်ဝင်စားသူများဖြစ်သည်။ အနည်းဆုံးအားဖြင့်၊ သင်တန်းတွင် အောက်ပါ အကြောင်းအရာများ ပါဝင်ပါမည်။ ပင်လယ်တွင်အရေးပေါ်အခြေအနေ၌ လုပ်ဆောင်ရမည့် နည်းလမ်း၊ မီးသတ်ခြင်းနှင့် မီးဘေးအန္တရာယ်ကာကွယ်ခြင်း၊ ရှေးဦးသူနာပြုစုနည်း၊ ကျန်းမာရေးနှင့် ဘေးကင်းလုံခြုံရေး၊ ပင်လယ်ရေကြောင်းသွားလာရေး၊ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသော ငါးဖမ်းနည်းများ၊ ဘေးကင်းလုံခြုံရေးနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှု၊ သင့်တော်သော ငါးကိုင်တွယ်မှု နည်းလမ်းများဖြစ်သည်။ ပင်လယ်ရေနက်ပိုင်း ငါးဖမ်းခြင်းနှင့် ပတ်သက်သည့် သင်တန်းသည် ပင်လယ်ရေနက်ပိုင်းငါးဖမ်းခြင်းကို တိုးချဲ့စီမံဆောင်ရွက်ခြင်းအတွက်အခြေခံအရေးပါမှုဖြစ်စေမည်။

စီမံကိန်းမှ ကူညီထောက်ပံ့မှုများတွင် အောက်ပါတို့ပါဝင်နိုင်သည်။

က) သင်တန်းမော်ဂျူးများကို မြန်မာ့အခြေအနေနှင့် ကိုက်ညီအောင်ရေးဆွဲခြင်းနှင့် သင်တန်းစနစ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး။

ခ) ဆရာဖြစ်သင်တန်း။

ဂ) ပင်လယ်ပြင် ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေးနှင့် ပတ်သက်ပြီး ရေဒီယိုမှ ထပ်ခါ ထပ်ခါကြေငြာပေးခြင်း အပါအဝင် ဈေးကွက်မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ခြင်းဆိုင်ရာစည်းရုံးလှုံ့ဆော်ခြင်း။

ဃ) မြိတ်-ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနသင်တန်းဌာနအတွက် လုပ်ငန်းလည်ပတ်ခြင်းဆိုင်ရာလက်စွဲရေးသားပြုစုခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခြင်းတွင် ပံ့ပိုးဆောင်ရွက်ပေးခြင်း။

ကုန်သွယ်ရေးဝယ်မှု

၆။ ကုန်ကြမ်းထုတ်လုပ်သည့် အလုပ်သမားများအနေဖြင့် အစားအစာဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေး၊ လုပ်ငန်းခွင်ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေးနှင့်ကျန်းမာရေး(OSH)စံနှုန်းများနှင့် ကိုက်ညီရန် အထောက်အကူပြု ဝန်ဆောင်မှုများကို ရရှိမှုတိုးတက်ရေး။

က) ကုန်ကြမ်းပေးသွင်းသူများကိုအစားအစာဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေး၊ လုပ်ငန်းခွင်ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေး၊ ကျန်းမာရေး(OSH)နှင့် ပတ်သက်ပြီး ညွှန်ကြားပေးနိုင်ရန် မြိတ်ရှိ ကုန်သည်များ/ငါးချဆိပ်ကမ်းများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကို တိုးပွားစေခြင်း။ အဓိကအားဖြင့်အောက်ပါတို့ ပါဝင်ပါသည်။

- အစားအစာ ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေး၊ OSH နှင့်ပတ်သက်ပြီး လုပ်ငန်းပိုင်ရှင်များ(သို့) ကြားခံလုပ်ငန်းများ(intermediaries)၏ အဓိကဝန်ထမ်းများကို သင်တန်းပေးခြင်း။

- ၎င်းတို့ ကိုယ်ပိုင်လုပ်ငန်း လည်ပတ်ဆောင်ရွက်ခြင်းတွင် အစားအစာဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေးနှင့် OSHအကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခြင်းတွင် နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာ ပံ့ပိုးပေးခြင်းနှင့် ကုန်ပေးသွင်းသူများအတွက် စံပြုအဖြစ်လုပ်ဆောင်ပြုခြင်း။

- အားလုံးပါဝင်သောဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု/ သင်တန်းမော်ဂျူးများကို ဆီလျော်စွာရေးဆွဲခြင်း။

- ပစ္စည်းပေးသွင်းသူများအတွက် သင့်တော်သော ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်မှုများ၊ OSH နှင့်ပတ်သက်၍ သရုပ်ဖော်လက်တွေ့ပြသခြင်းတွင် လိုအပ်သော အသေးစားပစ္စည်းကိရိယာများအတွက် ပြည်ပထောက်ပံ့ရန်ပုံငွေအပါအဝင် သင်တန်းစနစ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး။

ခ) ငါးချဆိပ်ကမ်းနေရာမှ ကြားခံလုပ်ငန်းများ(intermediaries) သို့အရောက် ငါးများသယ်ယူပို့ဆောင်ရေးစနစ်ကို အဆင့်မြှင့်တင်ခြင်း။ သယ်ယူပို့ဆောင်သည့် ဆိုက်ကား/ဆိုင်ကယ်များ အဆင့်မြှင့်တင်ခြင်းကို ဆောင်ရွက်ရန် စီမံကိန်းအနေဖြင့် အောက်ပါတို့ကို စဉ်းစားသုံးသပ်ဖွယ်ရှိပါသည်။

- ပစ္စည်းကိရိယာတပ်ဆင်သူများကို နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာ အကူအညီထောက်ပံ့ပေးခြင်းဖြင့် အစားအစာနှင့် ယာဉ်လမ်းဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေးစံနှုန်းများနှင့်ကိုက်ညီပြီး ကုန်ကျစရိတ်သက်သာသော ဆိုက်ကား/ဆိုင်ကယ် (သို့) သင့်တော်သော ကုန်ကျစရိတ်နည်းသည့် သယ်ယူပို့ဆောင်သည့်ယာဉ်များ၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို ပံ့ပိုးပေးခြင်း။

- ငါးသယ်ယူပို့ဆောင်သူများ၏ ငွေကြေးစီးဆင်းမှုကို အဆင်ပြေစေ

င) ငါးလုပ်ငန်းအဖွဲ့ချုပ်နှင့် ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနတို့ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ပေးသော သင်တန်းတက်ရောက်ဖူးသည့် ရေလုပ်သားများ မောင်းနှင်သွားလာသော ငါးဖမ်းလှေ/သင်္ဘောများအတွက်အသိအမှတ်ပြုစနစ်ကို ဆောင်ရွက်ခြင်း။

မည့် ငွေပေးချေရေးအစီအမံများနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ နည်းလမ်းများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးတွင် ပစ္စည်းကိရိယာ တပ်ဆင်သူများနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ အသင်းအဖွဲ့များ အတူတကွလုပ်ဆောင်ခြင်း။

ဂ) အစားအစာဘေး အန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေး၊ လုပ်ငန်းခွင်ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေး၊ ကျန်းမာရေး(OSH)နှင့် ပတ်သက်ပြီး လက်ကားရောင်းသူများနှင့် ၎င်းတို့၏ အလုပ်သမားများကို လမ်းညွှန်ပြသခြင်း (သို့) သင်တန်းပေးနိုင်ရန် ရန်ကုန်ရှိလက်ကား ငါးဈေး၏ဈေးစီမံခန့်ခွဲခြင်းစွမ်းဆောင်ရည်ကိုအဆင့်မြှင့်တင်ခြင်း။ ထိုအရာများတွင် အောက်ပါတို့ ပါဝင်နိုင်ပါသည်။

- စံနှုန်းများနှင့်အညီ လိုက်နာလုပ်ဆောင်နည်းများနှင့် ပတ်သက်၍ ဆိုင်ခန်းပိုင်ရှင်များနှင့် ၎င်းတို့၏ အလုပ်သမားများကို လမ်းညွှန်မှုပေးနိုင်ရန် အစားအစာဘေး အန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေး၊ လုပ်ငန်းခွင်ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေးနှင့်ကျန်းမာရေး(OSH)သင်တန်းများကို အဓိက ဝန်ထမ်းများအားပေးခြင်း။

- အစားအစာဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေး၊ လုပ်ငန်းခွင်ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေးနှင့် ကျန်းမာရေး (OSH)လိုက်နာဆောင်ရွက်ခြင်းကို ဆောင်ရွက်ပေးရန် စရိတ်စက နည်းသော အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခြင်းများ တိုးတက်လုပ်ဆောင်မှုတွင် YCDC ကို ပံ့ပိုးကူညီပေးခြင်း။

- အစားအစာဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေး၊ လုပ်ငန်းခွင်ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေးနှင့် ကျန်းမာရေးနှင့်ပတ်သက်သော ဗီဒီယို/ရုပ်ရှင်များကို ခေတ္တနားနေချိန် (သို့) ဈေးမဖွင့်ခင် အချိန်အတွင်းတွင် ပြသနိုင်သည့်အပြင် နည်းပေးလမ်းညွှန်ပြုထားသည့် ပိုစတာများကို အပိုဖြည့်စွက် ပြသခြင်းများကို ဆောင်ရွက်ခြင်း။

- ဈေးစီမံခန့်ခွဲအုပ်ချုပ်သူများအချိန်တိုအတွင်းလက်တွေ့သရုပ်ဖော်ပြသနိုင်သော (ကုန်ကျ စရိတ်နည်းသည့်)ဆိုင်ခန်းတည်ဆောက်ခြင်းကို စံပြုနမူနာပြသခြင်းအတွက် အကူအညီပေးခြင်း။

- အောင်မြင်မှုရှိသော လက်တွေ့အကြောင်းအရာများကို ရေဒီယို/ရုပ်မြင်သံကြားစသည့် သတင်းမီဒီယာတွင် ဖော်ပြခြင်း။

လက်လီဖြန့်ဖြူးခြင်း

၇။ ပိုမိုကောင်းမွန်သော ဈေးကွက် မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ခြင်း အလေ့အကျင့်များကို လိုက်လျောညီထွေ လုပ်ဆောင်နိုင်ရန် အထောက်အပံ့ပြုသော ဝန်ဆောင်မှုများကို ဈေးသည်များ အထူးသဖြင့် အမျိုးသမီးများရရှိခြင်းနှင့်အတူ အဆင့်မြှင့်တင် ဆောင်ရွက်ရန် ဈေးကွက်အခြေပြု အားပေးထောက်ပံ့မှုများလည်း လုပ်လောက်စွာ ရှိရန်သေချာစေခြင်း။

က) မြန်မာစားသုံးသူများသမဂ္ဂ၊ ဈေးကော်မတီ(သို့) ဈေးစီမံခန့်ခွဲ အုပ်ချုပ်သူ၊ တိုးတက်မှုရှိသော ဈေးသည်များ/ ကုန်သည်များပါဝင်သော ထောက်ပံ့ပေးသူအစု၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့်သင်တန်း။

ခ) အောက်ပါခေါင်းစဉ်များပါဝင်သော သင်တန်းဖော်ဂျူးများကို မြန်မာ့အခြေအနေနှင့် ကိုက်ညီအောင် ဆီလျော်စွာ ပြုစုရေးဆွဲခြင်း

- အစားအစားဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေးနှင့်အရည်အသွေး (ရောင်းချခြင်းနှင့် ပြုပြင်ထုတ်လုပ်သည့် ကြားလုပ်ငန်းစဉ်များ)
- အမြင်ဆွဲဆောင်မှုရှိသော ပစ္စည်းရောင်းချခြင်းနည်းလမ်း
- လုပ်ငန်း/ ဘဏ္ဍာရေးစီမံခန့်ခွဲမှု
- လုပ်ငန်းခွင် ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေးနှင့် ကျန်းမာရေး

ဂ) ကုန်ပေးပို့ခြင်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ အကျိုးရှိ ထိရောက်မှုအစီအမံများဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးလုပ်ငန်းတွင် ထည့်သွင်းအသုံးပြုခြင်း။ သင်တန်းကုန်ကျစရိတ် (သင်တန်းပေးသူကိုပေးရသောသင်တန်းခ) ဖြည့်ဆည်းပံ့ပိုးမှုများ)ကို ကာမိစေရန် အောက်ပါတို့မှာ ဖြစ်နိုင်ချေရှိသော ငွေပေးချေမှု အစီအစဉ်များဖြစ်သည်။

- ဈေးသည်များအတွက် ရေမီးအသုံးပြုမှုများ(သို့) လူသစ်အတွက် ဆိုင်ခန်းခငွေပေးချေမှု (သင်တန်းပေးသူအတွက် ဉာဏ်ပူဖော်ခ၊ ဖြည့်ဆည်းပံ့ပိုးမှု)တွင် ပါဝင်သောကုန်ကျစရိတ်
- အနည်းဆုံးကြိုတင်ငွေ+ အမြတ်တင်ရောင်းခြင်းမှ ကာမိသော သင်တန်းကုန်ကျစရိတ် --- စားပွဲ၊ ဆံပင်ခေါင်းစည်း၊ ခါးစည်း၊ ထုပ်ပိုးပစ္စည်းများရောင်းခြင်း။

ဃ) ဈေးဆိုင်ခန်းကို အဆင့်မြှင့်တင်ခြင်း။ ၎င်းတွင် အောက်ပါဆောင်ရွက်မှုများပါဝင်ပေမည်။

- အစားအစားဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေး၊ OSH စံနှုန်းများကို လိုက်နာပြီး အမြင်ဆွဲဆောင်မှု ရှိသော ဆိုင်ခန်းနှင့် စရိတ်စကသက်သာသော စားပွဲများနှင့် ဒီဇိုင်းပုံစံများကို ပစ္စည်းကိရိယာတပ်ဆင် သူများအားအကူအညီပေးခြင်း။
 - အဆင့်မြှင့်သော ဆိုင်ခန်းများကိုရရှိရန် ဆောင်ရွက်ရာတွင် စီမံကိန်းအနေဖြင့် အောက်ပါရွေးချယ်မှု အချို့ကို လေ့လာတွေ့ရှိနိုင်သည်။ (၁) ဈေးကွက်မြှင့်တင်စည်းရုံးလှုံ့ဆော်မှုများ (ဥပမာ - Oppo၊ Telenor၊ Coca-Cola၊ Myanmar Beer အစရှိသည်) ဖြစ်သည့် ဆိုင်းဘုတ်/တံဆိပ်များ၊ ထီး/တံများကို ပံ့ပိုးပေးလေ့ရှိသည့် ကုမ္ပဏီများ၊ ဈေးစီမံခန့်ခွဲသူများနှင့်မိတ်ဖက်ပြုမှုကိုတိုးမြှင့်လုပ်ဆောင်ခြင်း (၂) ဘဏ်နှင့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်မှုကို ခိုင်မာအောင်ကြိုးစားခြင်း (၃) ရှိနေသောစားပွဲများကို ပိုမိုကောင်းအောင်ပြုလုပ်ခြင်း (သို့) ဝယ်ယူနိုင်ရန် လုပ်ငန်းတူငွေစုအဖွဲ့(peer savings groups)ကို မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ခြင်း။
 - သင်တန်းအတွက် နေရာတစ်ခုအဖြစ်လည်း အသုံးချနိုင်သော ခေတ်မှီဆိုင်ခန်းကို တည်ဆောက်ခြင်း။
- င) စားသုံးသူများနှင့် အစိုးရကိုယ်စားလှယ်များ အပါအဝင် အသိ

အမှတ်ပြုခြင်းစနစ်ကို တိုးတက်အောင်ဆောင်ရွက်ခြင်း။ ပြိုင်ဆိုင်သည့် ပုံစံမျိုးလည်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။(ဥပမာ။ ။ “သန့်ရှင်း၍ ဘေးကင်း စိတ်ချရသော ဆိုင်ခန်း” အတွက် စားသုံးသူများက မဲပေးသည့် ဥပမာတစ်ကြိမ်အစီအစဉ်)။ အစားအစားဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေး၊ OSH နှင့်ပတ်သက်၍ အများပိုမိုသိမြင်လာအောင် စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ခြင်းနှင့်အတူ အသိအမှတ်ပြုခြင်းစနစ်ကိုပံ့ပိုးလုပ်ဆောင်သင့်ပါသည်။

စ) ဇလတစ်ကြိမ် (သို့) နှစ်စဉ် စားသုံးသူထံမှ ဝေဖန်အကြံပြုချက် (Feedback) စစ်တမ်းကောက်ယူနိုင်ရန် ပံ့ပိုးခြင်း။ စားသုံးသူ၏ ဝေဖန်အကြံပြုချက် စစ်တမ်းကောက်ခြင်းကို ရည်ရွယ်ချက်နှစ်မျိုး ထားရှိနိုင်သည်။

တ) စုပေါင်းဆွေးနွေး စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်းအတွက် အခြေခံတစ်ရပ် (၂) ငါးလက်လီရောင်းချသူများ အနေဖြင့် အဆင့်မြှင့်တင်ခြင်းကို ဆက်လက်လုပ်ဆောင်ရန်နှင့် ဆက်လက်ထိန်းထားရန်နှင့် စိတ်အားထက်သန်အောင် လှုံ့ဆော်ပေးခြင်း။ ၎င်းကို Dot စစ်တမ်းဖြင့် ပြုလုပ်နိုင်ပါသည်။ ရိုးရှင်းလွယ်ကူသလောက် ထိရောက်သော အချက်အလက် ကောက်ယူသည့် နည်းလမ်းဖြစ်ပါသည်။ အကန့်အသတ်ဖြင့်ရှိသော မေးခွန်းအချို့ကို ကျောက်သင်ပုန်း(သို့) ကားချပ်တစ်ခုပေါ်တွင် ရေးသားဖော်ပြထားမည်ဖြစ်ပြီး စားသုံးသူများက အရောင်ဖြင့်ရှိသော အညွှန်းစာ/အစက်များကိုသုံး၍ ပြန်လည်ဖြေကြားနိုင်ပါသည်။ ရရှိလာသော အဖြေများကို လက်လီရောင်းသူများ၊ ပါဝင်ဆောင်ရွက်သူများနှင့် အတူတကွ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ လေ့လာသင့်ပါသည်။ အခြားသော သက်ဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းနယ်ပယ်တွင် ပါဝင်လုပ်ကိုင်နေသူများကိုလည်း အစပျိုးလုပ်ဆောင်ခြင်းတွင် ပါဝင်လာစေရေးအတွက် အားပေးရန် အပြုသဘောဆောင်သောအဖြေများကို မီဒီယာများတွင် ထည့်သွင်းကြော်ငြာနိုင်ပါသည်။

ဆ) မဝေးတော့သောအနာဂတ်တွင် ကျူနာကဲ့သို့သော ရေပေါ်လွှာငါးမျိုးစိတ်များနှင့်ပင်လယ်ငါးများအပေါ်တွင် စားသုံးသူများထားရှိသော သဘောထားနှင့် သိမြင်ထားမှုများကို တိုးတက်အောင် ဈေးကွက်မြှင့်တင်စည်းရုံး လှုံ့ဆော်မှုများကို ဆောင်ရွက်ခြင်း။ ရန်ကုန်တွင် စည်းရုံးလှုံ့ဆော်မှုကို YCDC ၊ စားသုံးသူများသမဂ္ဂ၊ ကျန်းမာရေးဦးစီးဌာန၊ ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာန၊ ငါးလုပ်ငန်းအဖွဲ့ချုပ်တို့ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ခြင်းတွင် အောက်ပါလုပ်ဆောင်ချက်များ ပါဝင်နိုင်ပါသည်။

- ငါးအလွန်အကျွံ ဖမ်းဆီးရသေးခြင်း မရှိသော ပင်လယ်ငါးများ အဓိကပါဝင်သည့်ဟင်းပွဲများကို အလေးပေးဖော်ပြရန် အလယ်အလတ်နှင့် ဈေးကြီးမားသော စားသောက်ဆိုင်များကိုပံ့ပိုးအားပေးခြင်း။
- ပင်လယ်ငါးများ၏ အရသာထူးခြားကောင်းမွန်မှုကို အထောက်အထားပြနိုင်ရန် အချက်အပြုတ်ဆိုင်ရာ စာရေးဆရာများ/ ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်များကို အားပေးခြင်း။
- ပင်လယ်ငါးများသည် ကျန်းမာရေးနှင့် ညီညွတ်သော လက္ခဏာရှိကြောင်းနှင့်ပတ်သက်၍ ဆရာဝန်များ၊ ကျန်းမာရေး အာဏာပိုင်များမှ ထောက်ခံစာများ။
- ငါးမျိုးစိတ်အများအပြား(အထူးသဖြင့် အလွန်အကျွံဖမ်းဆီးရသေးခြင်း မရှိသောငါးများ)သည် နည်းလမ်းမျိုးစုံအသုံးပြု/ချက်ပြုတ်၍ ရကြောင်း ပြသခြင်းနှင့် နမူနာပြသော ပင်လယ်ငါးချက်ပြုတ်နည်း/ အချက်အပြုတ်ပြိုင်ပွဲများ။
- အလွန်အကျွံဖမ်းဆီးခြင်းမပြုသေးသော ပင်လယ်ငါးများကို အသုံးပြုချက်ပြုတ်နည်းများကို အသားပေး ဖော်ပြရန် သတင်းစာ/ ရေဒီယို/တီဗီ အကူအညီကိုရယူခြင်း။

ငါးပြုပြင်ထုတ်လုပ်ခြင်း

စ။ ပြုပြင်ထုတ်လုပ်သော ကုမ္ပဏီများကို ဦးစားပေးမှုများနှင့်အတူ ပင်လယ်ငါးလုပ်ငန်း ကဏ္ဍခွဲတွင်ရှိသော လုပ်ငန်းများကို ကုန်ထုတ်စွမ်းအားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု အစီအစဉ်နှင့် ဆိုင်ရာဝန်ဆောင်မှုများကို စီးပွားရေးအခြေပြုရန် ဒေသတွင်း စွမ်းဆောင်ရည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး။

က) ဆရာဖြစ်သင်တန်းနှင့် ဘာသာရပ်ဖော်ဂျူးများကို ငါးလုပ်ငန်းနှင့် မြန်မာ့အခြေအနေနှင့်ကိုက်ညီအောင် ဆီလျော်စွာရေးဆွဲခြင်း။

ဝန်းကျင်ကိုစွမ်းဆောင်နိုင်စွမ်းရှိစေခြင်း/လုပ်ငန်းအချင်းချင်းဆက်ဆံဆောင်ရွက်ခြင်း

ဉ။ အစိုးရနှင့်ပုဂ္ဂလိက ပါဝင်သက်ဆိုင်သူများအကြား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် Supply Chain စီမံအုပ်ချုပ်မှု တိုးတက်ရေး

က) အရည်အသွေး၊ အစားအစား ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေး၊ သင့်လျော်ကောင်းမွန်သော အလုပ်အကိုင် အခြေအနေများ၊ ပင်လယ်ရေသယံဇာတ သုံးစွဲမှုများနှင့် ဆက်ဆိုင်သည့် စည်းမျဉ်းများ၊ စံနှုန်းများကို ညီညွတ်မျှတစွာ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အားလုံးအကျိုးဝင်သော လိုက်နာရမည့်ကျင့်ဝတ်စည်းကမ်းများ (Code of Conduct) ရေးဆွဲပြီးမြောက်မှုနှင့် ၎င်းကို အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ခြင်းနည်းလမ်းများ။ စီမံကိန်းပံ့ပိုးကူညီမှုတွင် အောက်ပါတို့ပါဝင်နိုင်ပါသည်။

- လိုက်နာရမည့်ကျင့်ဝတ်စည်းကမ်းများ (Code of Conduct) မူကြမ်းနှင့် အပြီးသတ်ရေးဆွဲခြင်းတွင် နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာ အကူအညီအထောက်အပံ့
- ဝေဖန်အကြံပြုတုံ့ပြန်ချက် စစ်တမ်းပြုလုပ်ရန်၊ အကြံဉာဏ်နှင့် နည်းလမ်းများကို စုစည်းရရှိရန် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းပွဲများနှင့် အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများ စီစဉ်ပြုလုပ်ခြင်း။
- လုပ်ငန်းနယ်ပယ်ပါဝင်သက်ဆိုင်သူအားလုံး ကျင့်ဝတ်စည်းကမ်းကို တရားဝင်လိုက်နာကျင့်သုံး လာအောင် ကူညီအားပေးခြင်း။

ခ) ပါဝင်သက်ဆိုင်သူအားလုံးသို့ ကျင့်ဝတ်စည်းကမ်းတွင်ပါဝင်သည့် အဓိကအချက်များကို ဖြန့်ဝေပေးရန် စည်းရုံးလှုံ့ဆော်မှုကို ဆောင်ရွက်ခြင်း။ မီဒီယာကြော်ငြာခြင်းနှင့် ဖိုရမ်များမှတစ်ဆင့် ပြုလုပ်နိုင်ပါသည်။

ဂ) လိုက်နာရမည့် ကျင့်ဝတ်စည်းကမ်းများကို ပုံမှန်ပြန်လည် သုံးသပ်ခြင်း အပါအဝင် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ချက်များနှင့် အသိပညာနှင့် ပဟုသုတမျှဝေခြင်းကို အားကောင်းစေရန် အဖွဲ့အစည်းများ အချင်းချင်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း အခြေခံအဆင့်တစ်ခုကို ဖန်တီးခြင်း။ ပါဝင်သူများမှာ ငါးလုပ်ငန်းအဖွဲ့ချုပ်၊ ပင်လယ်ငါး လုပ်ငန်းနှင့်ဆက်စပ်အသင်းအဖွဲ့များမှ ကိုယ်စားလှယ်များ၊ မြို့နယ်/တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့များ၊ ပင်လယ်ငါးလုပ်ငန်းနှင့်ဆိုင်သော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအစီအစဉ်များတွင် ပါဝင်သည့် အလှူရှင်အေဂျင်စီများ၊ ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနနှင့် လုပ်ငန်းနယ်ပယ်တွင်ပါဝင်သည့် အခြားသောအစိုးရအေဂျင်စီများတို့ဖြစ်သည်။

ခ) ကုန်ထုတ်စွမ်းအားဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှုအစီအစဉ်နှင့် ဆိုင်ရာဝန်ဆောင်မှုများကို ထိရောက်စွာ အသုံးချခြင်းနှင့် လုပ်ငန်းလည်ပတ်ခြင်းတွင် ထည့်သွင်းအသုံးပြုရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံငါးလုပ်ငန်းအဖွဲ့ချုပ်(ရှေ့ပြေးဆောင်ရွက်ချက်အဖြစ် မြိတ်ငါးလုပ်ငန်းအဖွဲ့ချုပ်နှင့်အတူ) ကို နည်းပညာအကူအညီပေးခြင်း။

ဂ) ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအစီအစဉ်နှင့်ဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုများကို လိုလိုလာလာဖြစ်လာစေရန် ဈေးကွက်မြှင့်တင် စည်းရုံးလှုံ့ဆော်မှုဆောင်ရွက်ခြင်း။

၁၀။ လုပ်ငန်းနယ်ပယ်နှင့် အဖွဲ့ဝင်များ၏ လိုအပ်ချက်များကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ဖော်ထုတ်နိုင်ရန်နှင့် ဈေးကွက် မောင်းနှင်အားဝန်ဆောင်မှုများကို ထောက်ပံ့ရန်ပြည်တွင်း/ဒေသဆိုင်ရာ အသင်းအဖွဲ့များ၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကို အားကောင်းစေခြင်း။

မြိတ်ငါးလုပ်ငန်းအဖွဲ့ချုပ်နှင့် ရှေ့ပြေးဆောင်ရွက်ချက်ကို လုပ်ဆောင်ရန် အကြံပြုထားပါသည်။ ဤမဟာဗျူဟာ အောက်တွင် အကူအညီပံ့ပိုးမှုအချို့ ပါဝင်နိုင်ပါသည်။

က) အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး(OD)ပံ့ပိုးမှု - အဓိကရည်ရွယ်ချက်မှာ အသင်းအဖွဲ့များကို အဖွဲ့အစည်း အတွင်းပိုင်းနှင့် အခြေခံအဆောက်အအုံများအားကောင်းစေရန်၊ စုပေါင်းထားသော အစုအဖွဲ့များ၏ ဖွံ့ဖြိုးမှု အလားအလာပေါ်တွင် အခြေခံထားသော စီးပွားရေးနှင့် လူမှုစွမ်းဆောင်ရည်ဆိုင်ရာ ရည်ရွယ်ချက်များကို အောင်မြင်ရန် လိုအပ်သည့်အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ အခြေခံအချက်များ။ အဖွဲ့အစည်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ဆောင်ရွက်ရာတွင် အဖွဲ့အစည်းအတွင်း ကျား/မ တန်းတူညီမျှဖြစ်ရေးကို သေချာစေရမည်။

ခ) အစပျိုးကာလအတွင်း လက်တွေ့သင်တန်းနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းစီမံချက်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အပါအဝင် လုပ်ငန်းများနှင့် အလုပ်သမားများအတွက် သင်တန်းဝန်ဆောင်မှုများ (သို့) စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဌာနကို တည်ထောင်ခြင်းများတွင် နည်းပညာဆိုင်ရာအကူအညီ။

ဂ) တာဝန်ယူမှုရှိသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်း အလေ့အကျင့်များနှင့် ကိုက်ညီသည့် လုပ်ငန်း စွမ်းဆောင်ရည်များကို စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်းစနစ်၊ အရည်အသွေးစံနှုန်းများ၊ လုပ်ငန်းလမ်းညွှန်ချက်နှင့်လက်စွဲများ၏ဒီဇိုင်းပုံစံနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းတွင် နည်းပညာဆိုင်ရာအထောက်အပံ့။

ဃ) အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး(OD)လုပ်ငန်းစဉ်ကာလအတွင်း တွေ့ရှိချက်များအပေါ် အခြေခံပြီး အားကောင်းအောင် ပြုလုပ်ရန် လိုအပ်သည့် နေရာများတွင် စွမ်းဆောင်ရည်တည်ဆောက်ခြင်း။

၈။ အဆိုပြုလုပ်ငန်းစီမံချက်

ပထမနှစ်တွင် အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ချေရှိသော ဆောင်ရွက်မှုနယ်ပယ်နှင့် ပတ်သက်၍ စီမံကိန်းကို လမ်းညွှန်ပေးရန် ဒီရိုင်းပုံဖော်ထားသည့် လုပ်ငန်းစီမံချက်နှင့် အဆိုပြုပင်ရောက်ဆောင်ရွက်ခြင်း အစီအစဉ်များကို ဇယား ၂၁ တွင်ဖော်ပြထားပါသည်။

အစိုးရ (၇) - ယှဉ်ပြိုင်မှုလမ်းညွှန်များ

ဇယား ၂၁ - အဆိုပြုလုပ်ငန်းစီမံချက်	2016											
	2015											2016
အဆိုပြုပင်ရောက်ဆောင်ရွက်ခြင်း	Apr	May	Jun	Jul	Aug	Sep	Oct	Nov	Dec			
သင့်တော်စွာရေခဲကိုင်တွယ်နည်း၊ OSH နှင့်ပတ်သက်၍ လက်လီရောင်းသူများနှင့် မြန်မြန်သူများကို သင်တန်းပေးနိုင်ရန် ရေခဲစက်ရုံများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တိုးတက်ရေး၊ (ဒြပ်တံ့နှင့် ရန်ကုန်)												
ဒီရိုင်းပုံနှင့်ပစ္စည်းကိရိယာများကို ပိုမိုခရီးစဉ်ဆောင်ရွက်ခြင်းအတွက်ပြင်ဆင်ခြင်း												
မြတ်နိုး ရန်ကုန်တွင်ရှိသောစိတ်ပါဝင်စားသည့် ရေခဲစက်ရုံများကို ရေခဲကိုင်တွယ်နည်း၊ OSH နှင့်ပတ် သက်၍ ပိုမိုသိမြင်နားလည်အောင်ပြုလုပ်ပေးခြင်း												
လက်လီနှင့်မြန်မြန်ရောင်းချသူများစွမ်းဆောင်ရည်တည်ဆောက်ခြင်းအစီအစဉ် ရှေ့ပြေးဆောင်ရွက်ခြင်းအတွက် ရေခဲစက်ရုံများ ရွေးချယ်ခြင်း												
ပိုမိုစတာများနှင့် ဗီစီယိုသင်ဆောက်ကုမ္ပဏီများဖြုတ်လိုခြင်း												
စွမ်းဆောင်ရည်တည်ဆောက်ခြင်းအစီအစဉ် အစရှိကာလအတွင်း ရေခဲစက်ရုံများကို စောင့်ကြည့် အကဲခတ်လေ့လာခြင်း												
အသိအမှတ်ပြုခြင်းစနစ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း												
စံပြုအဖြစ် ခိုင်ခန့်အဆင့်မြှင့်တင်ခြင်းတွင် လက်လီရောင်းသူ ၃ ဦးကို အကူအညီပေးခြင်း												
အောင်မြင်သူများအကြောင်းကို မြန်မာ့ခြင်း/လေ့မျိုးခြင်း												
မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ခြင်း												
ကမ်းပေးငါးဖမ်းရေကိုင်တွင်းနှင့် ပင်လယ်ပြင်တွင်ကာလရှည်နေခြင်းအတွက် သင့်တော်၍ထိရောက်သောကင်းသောလေ့/သင်္ဘောများကို ငါးဖမ်းလေ့/သင်္ဘောပိုင်ရှင်များရယူ သုံးစွဲမှုတိုးတက်ရေး (ဒြပ်တံ့)												
ငါးဖမ်းလေ့တည်ဆောက်ခြင်းနှင့် ဒီရိုင်းပုံတွင် အကောင်အထည်ဖော်လုပ်ဆောင်မှုများရန် သင်တန်းပေးခြင်း												
ကမ်းနီးနှင့်ကမ်းပေးငါးဖမ်းလေ့/သင်္ဘောများပုံစံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအကူအညီနှင့် ထိုအကူအညီများကို လေ့တည်ဆောက်သူများသို့ မြန်မာပေးခြင်း												
ကမ်းနီးငါးဖမ်းလေ့/သင်္ဘောရှေ့ပြောပုံစံလုပ်ဆောင်ခြင်းတွင် အတူတကွလုပ်ဆောင်ရန် ဆောင်ရွက်ပုံ သူတို့ရွေးချယ်ခြင်း/ ရှေ့ပြောပုံစံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအထောက်အပံ့												
လေ့ပိုင်ရှင်များကိုငွေတို့၏လေ့များအားအဆင့်မြှင့်တင်ရန်လုပ်ဆောင်မှုကိုအကောင်အထည် ဖော်ပြနိုင်တင်ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု												
အဆင့်မြှင့်တင်ခြင်းကို မြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်ရန် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာနည်းလမ်းများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု												

ဇယား ၂၀ - အဆိုပြုလုပ်ငန်းစီမံချက်	2015												2016
	Apr	May	Jun	Jul	Aug	Sep	Oct	Nov	Dec				
အဆိုပြုပေးသောအချက်အလက်များ													
ပိုမိုထိရောက်မှုရှိပြီး လက်ရွေးစင်အမျိုးအစားဖြစ်သောဝါးမင်းကိရိယာများကို ရရှိသုံးစွဲမှုတိုးတက်ရေး (မြိတ်)													
ပစ္စည်းကိရိယာပေးသွင်းသူများနှင့် အကြံအစည်းအပေးနှင့် အကျဉ်းချုပ်ဆွေးနွေးခြင်း/ ဖုတ် ဆွေးနွေးခြင်းများ ပြုလုပ်ခြင်း													
ပိုမိုထိရောက်မှုရှိပြီးလက်ရွေးစင်အမျိုးအစားဖြစ်သောဝါးမင်းကိရိယာများနှင့်ပတ်သက်၍ ဝါးမင်းကိရိယာတပ်ဆင်သူများ၊ ဝါးမင်းသူများကို သင်ကြားပြသခြင်း/ ဝါးမင်းကိရိယာပေးသွင်းသူများက ဝါးမင်းကိရိယာများအကြောင်းကို ရှင်းလင်းတင်ပြခြင်း													
ပိုမိုထိရောက်မှုရှိပြီးလက်ရွေးစင်အမျိုးအစားဖြစ်သောဝါးမင်းကိရိယာများဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် ပြုလုပ်သောပြိုင်ပွဲတွင် ကျေးဇူးအနုပိုင်ခြင်း													
အောင်မြင်မှုရှိသော ခီရိုင်းပုံစံကို ဖြန့်ဖြူးခြင်း													
ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာနည်းလမ်းများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု													
ဝါးမင်းပုံစံပြင်ခြင်း၊ ကိရိယာတပ်ဆင်ခြင်း၊ ဝါးမင်းကိရိယာလက်လီရောင်းခြင်းတွင် အထူးပြုလုပ်ကိုင် ဖည့် အမျိုးသမီးများစီမံခန့်ခွဲသော ကျေးဇူးအနုပိုင်ခြင်း၊ အဆိုပြုလုပ်ငန်းစီမံဆောင်ရွက်ခြင်း၊ မြှင့်တင်ရေးအလား အလာကိရိယာဖွံ့ဖြိုးခြင်း													
ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသောဝါးမင်းနည်း၊ ရာသီသဘာဝနှင့်ဆီလျော်သောဝါးမင်းနည်းများ၊ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသောဝါးမင်းပေးရေးလုပ်ငန်းအဖြစ် ဝါးမင်းများကို စီမံခန့်ခွဲခြင်း များကို ဝါးမင်းသူများလိုက်နာကျင့်သုံးနိုင်အောင် တောက်ကူပေးမည့်ဝန်ဆောင်မှုများကိုဖြည့်ဆည်းရန်အသင့်အတင့်စွမ်းဆောင်ရည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး(မြိတ်)													
ရှေ့ပြေးအစုအဖွဲ့ ၂ ဖွဲ့ ၅ ခု ဖွဲ့အထိ ရွေးချယ်ခြင်း (ဝါးမင်းလုပ်ငန်းရှင်းများတွင် ရေလုပ်သားအနည်းဆုံး ၃ ဦးရှိသင့်သည်။)													
ရွေးချယ်ထားသောအစုအဖွဲ့များကို အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုပိုမိုပေးခြင်း													
သင်ယူလေ့လာမှုကို ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်ပေးသူများ/သင်တန်းပေးသူကိုရွေးချယ်ခြင်း													
အားလုံးပါဝင်သောဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး/သင်တန်းပေးသူနှင့်အတူ ဖော်ပြချက်များကို ဆီလျော်အောင် ပြင်ဆင်ခြင်း													
ဆရာဖြစ်သင်တန်း													
ရှေ့ပြုလုပ်သည့် အစုအဖွဲ့နှင့် သင်ယူမှုအပိုင်း အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းကို အစရှိလုပ် ဆောင်စဉ်ကာလအတွင်း စောင့်ကြည့်အကဲခတ်ခြင်း													
ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသောဝါးမင်းနည်းနှင့်ပတ်သက်၍ စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ခြင်းနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု													
မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ခြင်း													

ဇယား ၂၁ - အဆိုပြုလုပ်ငန်းစီမံချက်	2015												2016
	Apr	May	Jun	Jul	Aug	Sep	Oct	Nov	Dec				
အဆိုပြုပေးသောအချက်အလက်များ													
နည်းပညာဆိုင်ရာနှင့် ဝါးမင်းရေလုပ်သားများ ပစ်လပ်ပြင်တွင်သားအဖွဲ့ရယူကမ်းရှင်းမှုဆိုင်ရာအရည်အချင်းများတိုးတက်ရေးကို ရည်ရွယ်သောဝန်ဆောင်မှုများအတွက် လိုအပ်ချက်နှင့် ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်မှုများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး(မြိတ်)													
သင်တန်းပေးမည့်သူကိုရွေးချယ်ခြင်းနှင့် သတ်မှတ်ပေးခြင်း													
အားလုံးပါဝင်သောဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု/ သင်တန်းစနစ်တိုးတက်မှုအပေါ်အခြေခံသော သင်တန်းဖော်ပြချက်များကို မြန်မာ့အခြေအနေနှင့်ကိုက်ညီအောင် ဆီလျော်စွာရေးဆွဲခြင်း													
ဆရာဖြစ်သင်တန်း													
ဝါးလုပ်ငန်းအဖွဲ့ချုပ်၏ သင်တန်းဌာနအတွက် လုပ်ငန်းလည်ပတ်ဆောင်ရွက်ခြင်းဆိုင်ရာလက်ခွဲ များပြုပြင်ခြင်းတွင် ဝါးလုပ်ငန်းအဖွဲ့ချုပ်ကို ပံ့ပိုးပေးခြင်း													
သင်တန်းပေးဆောင်မှုကို အစရှိစေ အကောင်အထည်ဖော်စဉ်ကာလအတွင်း စောင့်ကြည့်အကဲခတ် လေ့လာခြင်း													
ရေခဲလုံအသံလွှင့်ဌာနများနှင့်ပူးပေါင်းခြင်းနှင့် ရေခဲယိုပြင်းကြောင့်ခြင်းများကို လုပ်ဆောင်ခြင်း။													
ဖျော့ကွက်မြှင့်တင်စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ခြင်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး													
အသိအမှတ်ပြုခြင်းစနစ်အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု													
ရန်ကုန်တွင် ချဲ့ထွင်ဆောင်ရွက်ခြင်း													
ကုန်ကြမ်းအဆင့်လုပ်ကိုင်သူများကို အစားအစာအဖွဲ့ရယူကမ်းရှင်းရေး OSH နှင့်ကိုက်ညီအောင်ဆောင်ရွက်ရန် ထောက်ပံ့ပေးမည့်ဝန်ဆောင်မှုများ ရရှိနိုင်မှု တိုးတက်ရေး (မြိတ် နှင့် ရန်ကုန်)													
မြိတ်ခရိုင်ဆိပ်ကမ်းများ/ ကုန်သည်များ													
အစားအစာအဖွဲ့ရယူကမ်းရှင်းရေး OSH နှင့်ပတ်သက်၍ ပိုမိုရှင်းလင်းမှု/ ကြားဆက်လုပ်ငန်းများ၏ အဓိကကျသောဆန်းစစ်ချက်သင်တန်းပေးခြင်း													
စီမံကိန်းအနေဖြင့် အထူးလုပ်ဆောင်စွမ်းရည် ဝါးမင်းကိရိယာများ/ကုန်သည်များကို ရွေးချယ်ခြင်း													
ကိုယ်ပိုင်လုပ်ငန်းများတွင် အစားအစာအဖွဲ့ရယူကမ်းရှင်းရေး OSH ကို အကောင်အထည် ဖော်ရန် နည်းပညာဆိုင်ရာပံ့ပိုးမှု													
အားလုံးပါဝင်သောဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး/ သင်တန်းစနစ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအပေါ်အခြေခံသော ဖော်ပြချက်များကို မြန်မာ့အခြေအနေနှင့်ကိုက်ညီအောင် ဆီလျော်စွာရေးဆွဲခြင်း													
အစရှိစေ အကောင်အထည်ဖော်ကာလအတွင်း စောင့်ကြည့်အကဲခတ်လေ့လာခြင်း													
အောင်မြင်သူများအကြောင်းကို ဖြန့်ဖြူးခြင်း/လေ့ရှိခြင်း													
ရန်ကုန်တွင် ချဲ့ထွင်ဆောင်ရွက်ခြင်း													
လက်ကားဖျော့ - ရန်ကုန်													

ရက်စွဲ	2015												2016
	Apr	May	Jun	Jul	Aug	Sep	Oct	Nov	Dec				
ရက်စွဲ	အဆိုပြုပင်ရောက်ဆောင်ရွက်ခြင်း												
ကုန်ကြမ်းအဆင့်လုပ်ကိုင်သူများကို အစားအစာစားသုံးမှုဆိုင်ရာအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေး OSH နှင့်ကိုက်ညီအောင်ဆောင်ရွက်ရန် ထောက်ပံ့ရေး (ဗြိတိန်နှင့် ရန်ကုန်)													
အစားအစာစားသုံးမှုဆိုင်ရာအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေး OSH နှင့်ပတ်သက်၍ အဓိကလုပ်ငန်းများ (လက်ကားများ) ကိုသင်တန်းပေးခြင်း													
အစားအစာစားသုံးမှုဆိုင်ရာအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေး OSH ကိုလက်နက်ဆောင်ရွက်ရန် အကူအညီပေးခြင်း အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရန် YCDC ကို ပံ့ပိုးကူညီပေးခြင်း													
အစားအစာစားသုံးမှုဆိုင်ရာအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေး OSH နှင့်ပတ်သက်၍ မီဒီယံသင်တန်းပေးခြင်းများ တိုးတက်ရေးနှင့် ထိခိုက်မှုများကို စကားစာအားလှူဒါန်းခြင်း (သို့) ဖျော့ဖွင့်အချိန်တွင် နည်းလမ်းညွှန်ပြသည့်ပုံစံစာအုပ်များဖြန့်ချိပေးခြင်း													
စံပြုပုံစံ ဆိုင်ခန်းတည်ဆောက်ခြင်းအပေါ်အသစ် အချိန်တိုအတွင်းလုပ်ဆောင်ခြင်းအပေါ်နှင့် မီဒီယံ သင်တန်းအကောင်အထည်ဖော်ခြင်းနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုတွင် YCDC/စောစောအုပ်ချုပ်သူများကို ပံ့ပိုးပေးခြင်း													
အောင်မြင်သူများအကြောင်းကို မီဒီယာတွင် ဖော်ပြခြင်း													
သင်ယူရုံဆောင်ရွက်ရန်အတွက်ဆောင်ရွက်ခြင်း - ဗြိတိန်													
စီမံကိန်းအနေဖြင့် အကူအညီပေးခြင်းနှင့် ဆိုက်ကာ/သုံးစွဲဆိုင်ကယ် တပ်ဆင်သူများကို ရွေးချယ်ခြင်းနှင့် ဖော်ထုတ်သတ်မှတ်ခြင်း													
ဒီဂျစ်နှင့် ဓမ္မပြုတိုးတက်မှု													
ဘဏ္ဍရေးရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများနှင့် ခိုင်ခံ့ဆောင်ရွက်မှုကို ကြီးပွားစေရေးဆောင်ရွက်ခြင်း													
ပိုမိုကောင်းမွန်သောဈေးကွက်ဖြန့်ဖြူးခြင်းအလေ့အကျင့်များကို လိုက်နာကျင့်သုံးရန်အထောက်အကူပြု ဝန်ဆောင်မှုများကိုတိုးတက်ရေး (ရန်ကုန်)													
အလားအလာရှိသောပုံစံများကို ရွေးချယ်ခြင်းနှင့် ဖော်ထုတ်သတ်မှတ်ခြင်း													
ရိုးနှစ်သားဖော်ပြမှုများကို ဆီလျော်စွာရွေးချယ်ခြင်းနှင့် သင်တန်းဆိုင်ရာတိုးတက်ရေး													
ဓာတ်ပြုသင်တန်း													
အစားအစာစားသုံးမှုဆိုင်ရာအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေး OSH နှင့်ကိုက်ညီမှုရှိပြီး အပြင်ဖွဲ့ဆောင်မှုရှိသော ကုန်ကျ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးပုံစံတိုးတက်မှုနှင့်ပတ်သက်၍ ပစ္စည်းကိရိယာတပ်ဆင်ရေး သို့မဟုတ် အကူအညီပေးခြင်း													
ဆိုင်ခန်းအဆင့်မြှင့်တင်ခြင်းဆောင်ရွက်ရန်အစီအစဉ် ရေးဆွဲခြင်း													
စံပြုဆိုင်ခန်းတည်ဆောက်ခြင်း													
သင်တန်းအစီအစဉ်အကောင်အထည်ဖော်သည့်ကာလအတွင်း တော်ကြံညှိလေ့လာခြင်း													
အသိအမှတ်ပြုခြင်း အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု													
လေ့လာစံပြုခြင်း (သို့) နှစ်စဉ် စားသုံးသူတစ်ယောက်လျှင်အကြံပြုချက်စစ်တမ်းကို ပြုလုပ်ခြင်း													
ဈေးကွက်ဖြန့်ဖြူးတင်ဆောင်မှုလုပ်ဆောင်မှုကို ဆောင်ရွက်ခြင်း													
ဖြန့်တင်ဆောင်ရွက်ခြင်း/ ဖွားမြင်လုပ်ဆောင်ခြင်း													

ရက်စွဲ	2015												2016
	Apr	May	Jun	Jul	Aug	Sep	Oct	Nov	Dec				
ရက်စွဲ	အဆိုပြုပင်ရောက်ဆောင်ရွက်ခြင်း												
ဝါးလုပ်ငန်းကဏ္ဍတွင် လုပ်ငန်းများကို ကုန်ထုတ်ဖွဲ့သောတိုးတက်မှုဝန်ဆောင်မှုများကို စီးပွားရေးအခြေပြုပေးရန် ဒေသတွင်းစွမ်းဆောင်ရည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး (ဗြိတိန်နှင့် ရန်ကုန်)													
ပုံစံပေးဆောင်သူများကို ရွေးချယ်ခြင်းနှင့် ဖော်ထုတ်ခြင်း (ဗြိတိန်)													
ဖော်ပြမှုများကို ဝါးလုပ်ငန်း မြန်မာ့အစိုးရအဖွဲ့နှင့်ဆီလျော်အောင်ပြုလုပ်ခြင်း													
ပုံစံပေးဆောင်သူကိုသင်တန်းပေးခြင်း/ ဓာတ်ပြုသင်တန်း (ဗြိတိန်)													
ဝန်ဆောင်မှုများကို ထိထိရောက်ရောက်အသုံးပြုခြင်းနှင့် လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုတွင်အသုံးပြုခြင်း မြန်မာနိုင်ငံ၏လုပ်ငန်းအဖွဲ့ချုပ်(၈၅) မြေအခြေပြုတင်ငါးလုပ်ငန်းအဖွဲ့ချုပ်နှင့် အတူကို အကူအညီ ပေးခြင်း													
ဝန်ဆောင်မှုများကို လိုလီလာလားရီအောင် ဈေးကွက်ဖြန့်ဖြူးတင်ဆောင်မှုလုပ်ဆောင်ခြင်း													
အခြားအသေးစားကုန်ထုတ်ဖွဲ့သောဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဝန်ဆောင်မှုများကို ထိထိရောက်ရောက် အသုံးပြုခြင်းနှင့် လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုတွင်အသုံးပြုခြင်း မြန်မာနိုင်ငံ၏လုပ်ငန်းအဖွဲ့ချုပ်(၈၅) ကို အကူအညီ ပေးခြင်း													
အစိုးရနှင့်ပုဂ္ဂလိကပိုင်သက်ဆိုင်သူများအကြားပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် supply chain စီမံအုပ်ချုပ်မှု ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး													
လိုက်နာရမည့်ကျင့်ဝတ်စည်းကမ်း (Code of Conduct) အကြံပြုခြင်း/ ရှိနှင့်ပြီးကျင့်ဝတ်စည်းကမ်းများကို မြန်မာ့အစိုးရအဖွဲ့နှင့်ကိုက်ညီရေးနှင့် ဆီလျော်အောင်ပြုလုပ်ခြင်း													
အသိအမြင်ဖြန့်ဖြူးတင်ပေးခြင်းဆိုင်ရာအလုပ်ရုံစေ့စွဲနှင့် (အကြံပြုချက်များနှင့် ဖော်ပြချက်များ)													
ပိတ်သက်ဆိုင်သူများနှင့် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းသည့်အစည်းအဝေးဖွဲ့ပြုလုပ်ခြင်း													
လိုက်နာရမည့်ကျင့်ဝတ်စည်းကမ်းများ(Code of Conduct)ကို သေချာထောက်ခံဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် ရှင်းလင်းတင်ပြခြင်း (ဗြိတိန်)													
ပိတ်သက်ဆိုင်သူများအားလုံးသို့ ကျင့်ဝတ်စည်းကမ်းစီမံကိန်းများကို မြန်မာ့အစိုးရနှင့် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ခြင်း													
ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ချက်များ အသိပညာပေးလုပ်ငန်းများကို အားကောင်းရေးနှင့် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှုနှင့် ဆွေးနွေးဆောင်ရွက်ခြင်း													
ဖန်တီးပေးခြင်း													
လုပ်ငန်းနယ်ပယ်နှင့် အဖွဲ့ဝင်များ၏လိုအပ်ချက်များကို ဖော်ထုတ်ပြောကြားရန်နှင့် ဈေးကွက်ဖော်စဉ်အားလုံးနှင့်ဆောင်ရွက်ခြင်း/ အားကောင်းရေး													
အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအထောက်အပံ့													
စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအစည်းအဝေး(သို့) သင်တန်းဆိုင်ရာများပေးခြင်း													
လုပ်ငန်းလမ်းညွှန်နှင့်လက်ရှိ လုပ်ငန်းစွမ်းဆောင်ရည်စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်းနှင့်													
အားကောင်းရေးအကြံပြုချက်များကို အသုံးပြုဆောင်ရွက်ခြင်း													

နောက်ဆက်တွဲ

မြန်မာနိုင်ငံရှိ စီးပွားရေးအရအရေးပါသောငါးမျိုးစိတ်များ

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ရေအောက်ကြမ်းပြင်နှင့်ရေပေါ်လွှာငါးများမှ စီးပွားရေးအရအရေးပါသောရွေးချယ်ထားသည့် ငါးမျိုးစိတ်များ		
သိပ္ပံအမည်	ဘုံအသုံးအနှုန်း	ဒေသအခေါ်
ARRIDAE	ပင်လယ်ငါးခူ	
Arius caelatus	Engraved catfish	ငါးရောင်
A.maculates	Spotted catfish	ငါးရောင်
A.thalassinus	Giant catfish	ငါးရောင်
A.venosus	Veined catfish	ငါးရောင်
Osteogeneosus militaris	Soldier catfish	ငါးရောင်
CARANGIDAE	ပန်းလင်း/ ပြည်တော်သာ	
A. Alectic indicus	Threadfin trevally	ဈာဆန်ပိုက်
Alepes djeddaba	Djeddaba trevally	ပန်းလင်း
Alepes melanoptera	Black fin trevally	ပန်းလင်း
Atropus atropus	Kuweh trevally	ငါးမီးမ
Carangoides chrysophrys	Long nose cavalla	ဇာဂျန်း
C. ciliarius	Long nose cavalla	ဇာဂျန်း
C. ferdau	Ferdau's cavalla	ဇာဂျန်း
C. malabaricus	Malabar's cavalla	ပိုင်းဖြူကြီး
Caranx ignobilis	Yellow fin jack	ဇာဂျန်း
C. sexfasciatus	Dusky jack	ဇာဂျန်း
Decapterus macrosoma	Layang scad	ပန်းလင်း
D. maruadsi	Round scad	ပန်းလင်း
Gnathanodon speciosus	Golden toothless trevally	ကလူ
Megalaspis cordyla	Hard tail scad	ပြည်တော်သာ
Scomberoides commersonianus	Talang queen fish	ငါးလက်ပါး
Selaroides leptolepis	Yellow stripe trevally	မျက်စံကျယ်
Seriolina nigrofasciata	Black banded trevally	ငါးသော်ဘက်
LUPEIDAE	ငါးသလောက်/ငါးသေတ္တာ	
Anodontostoma chacunda	Chacunda gizzard shad	ငါးပုံပု
Dussmieria acuta	Rainbow sardine	ငါးကျော်ညို
Tenualosa ilisha	Hilsa shad	ငါးသလောက်
Hilsa ilisha	Elongate ilisha	လင်းငြား
Opisthopterus tardoore	Tardoore	ငါးပါးလျှာ
Sardinella gibbosa	Gold stripe sardinella	ငါးနုံးညို

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ရေအောက်ကြမ်းပြင်နှင့်ရေပေါ်လွှာငါးများမှ စီးပွားရေးအရအရေးပါသောရွေးချယ်ထားသည့် ငါးမျိုးစိတ်များ		
သိပ္ပံအမည်	ဘုံအသုံးအနှုန်း	ဒေသအခေါ်
LUTJANIDAE	ငါးပါးနီ	
B. Aprion virescens	Green job fish	ငါးဘုရင်
Lutjanus argentimaculatus	Mangrove red snapper	ငါးပါးနီ
L.johni	John's snapper	ငါးပါးနီ
L.malabaricus	Malabar red snapper	ငါးဘုရင်
L.russelli	Russell's snapper	ငါးဘုရင်
L.sanguineus	Blood red snapper	ငါးဘုရင်
L.sebae	Emperor red snapper	ငါးဘုရင်
L.vitta	Brownstripe red snapper	ငါးဘုရင်
Pristipomoides typus	Sharp toothed snapper	ငါးဘုရင်
MULLIDAE	ကြိုးငါး	
Parapeneus heptacanthus	Spotted Golden goat fish	ကြိုးငါး
Upeneus moluccensis	Golden band goat fish	ကြိုးငါး
U.sulphuresu	Yellow goat fish	ကြိုးငါး
U.vittatus	Yellow stripe goat fish	ကြိုးငါး
MURANESOCIDAE	ပင်လယ်ငါးရှဉ့်/ ငါးရွှေ	
C. Congrosox talabon	Yellow pike conger	ငါးရွှေ
Congrosox talabonoides	Indian pike conger	ငါးရွှေ
NEMIPYTERIDAE	ရွှေငါး	
Nemipterus dalagoae	Dalagoa threadfin bream	ရွှေငါး
N.japonicus	Japanese threadfin bream	ရွှေငါး
N.nematophorus	Double whip threadfin bream	ရွှေငါး
N.tolu	Notched threadfin bream	ရွှေငါး
POLYNEMIDAE	ကကုရုံ	
D. Eleutheronema tetradactylum	Four finger threadfin	ဖယော်ကြီး
Polynemus indicus	Indian threadfin	ကကုရုံ
P.sexarius	Black spot threadfin	ဖယော်
POMADASYIDAE	ငါးပုံး	
E. Pomadasys hasta	Lined silver grunt	ပုံးကြီး
Pomadasys maculatus	Blotched grunt	ပုံးပျောက်

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ရေအောက်ကြမ်းပြင်နှင့်ရေပေါ်လွှာငါးများမှ စီးပွားရေးအရအရေးပါသောရွေးချယ်ထားသည့် ငါးမျိုးစိတ်များ		
သိပ္ပံအမည်	ဘုံအသုံးအနှုန်း	ဒေသအခေါ်
SCIAENIDAE	ငါးပုတ်သင်	
Chrysochir aureus	Reeve's croaker	သင်းဂါ
Otolithes ruber	Tiger toothed croaker	သင်းဖြူ
Otolithoides biauritus	Bronze croaker	နတ်ကတော်ကြီး
Panna microdon	Penna croaker	နတ်ကတော်
Pennahia macrophthalmus	Big eye croaker	ခေါင်းပွ
P.macrocephalus	Big head pennah croaker	ခေါင်းပွ
Prontonebia diacanthus	Spotted croaker	ကသမြင်း
Pterolithus maculates	Blotched tiger toothed	နတ်ကတော်
SERRANIDAE	ကျောက်ငါး / ကကတစ်	
Epinephelus bleekeri	Bleeker's grouper	ကျောက်ငါး
Epinephelus tauvina	Greasy grouper	ကျောက်ငါး
STROMATEIDAE	ငါးမုတ်	
F. Pampus argenteus	Silver pomfret	ငါးမုတ်ဖြူ
SYNODONTIDAE	ငါးပုလွေ	
G. Saurida micropectoralis	Short fin lizard fish	ငါးပုလွေ
Saurida tumbil	Greater lizard fish	ငါးပုလွေ
Saurida undosquamis	Brush toothed lizard fish	ငါးပုလွေ
TRICHIURIDAE	ငါးတံခွန်	
Trichieurus lepturus	Small head hair tail	ငါးတံခွန်
ရင်းမြစ်- ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်ပင်လယ်အော်ပင်လယ်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဧကစနစ်ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသောစီမံခန့်ခွဲမှု		

Funded by

VCA Conducted by

ISBN: 9789221300311